

**T. C.
KARABÜK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI**

**SOSYO KÜLTÜREL POLİTİKALAR BAĞLAMINDA SOSYAL
BELEDİYECİLİK: SAFRANBOLU BELEDİYESİ ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Nurten DANIŞMAN**

**Tez Danışmanı
Prof. Dr. Sait AŞGIN**

**Karabük
Mayıs 2018**

**T. C.
KARABÜK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI**

**SOSYO KÜLTÜREL POLİTİKALAR BAĞLAMINDA SOSYAL
BELEDİYECİLİK: SAFRANBOLU BELEDİYESİ ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Nurten DANIŞMAN**

**Tez Danışmanı
Prof. Dr. Sait AŞGIN**

**Karabük
Mayıs 2018**

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	1
TEZ ONAY SAYFASI.....	5
DOĞRULUK BEYANI	6
ÖNSÖZ	7
ÖZ.....	10
ABSTRACT.....	11
ARŞİV KAYIT BİLGİLERİ.....	12
KISALTMALAR	14
ARAŞTIRMANIN KONUSU	15
ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ	15
ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	16
ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI.....	17
BİRİNCİ BÖLÜM	18
DEVLET, SOSYAL VE KÜLTÜR POLİTİKALARI KAVRAMLARI.....	18
1.1. DEVLET KAVRAMI	18
1.1.2. Çağımızda Başlıca Devlet Anlayışları	21
1.1.2.1. Liberal Devlet Anlayışı.....	21
1.1.2.2. Sosyal Devlet-Refah Devleti.....	26
1.1.3. Hukuk Devleti Anlayışı	29
1.1.4. İslam Düşüncesinde Devlet	32
1.1.4.1. Farabi'nin Devlet Anlayışı	35
1.1.4.2. Maverdi'nin Devlet Anlayışı.....	36
1.1.4.3. Nizamül Mülk'ün Devlet Anlayışı.....	38
1.1.4.4. Yusuf Has Hacib'in Devlet Anlayışı.....	39
1.1.4.5. İbn Haldun'nun Devlet Anlayışı.....	41
1.2. SOSYAL POLİTİKA KAVRAMI.....	44
1.2.1. Sosyal Politika Kavramı ve Tarihi Gelişimi	45
1.2.2. Sosyal Politikanın Amaçları ve Unsurları	46
1.2.2.1. Kamusal Müdahale-Sosyal Güvenlik Sistemi	47

1.2.2.2. Sendikal Hareket.....	48
1.2.2.3. Sivil Toplum Örgütleri	49
1.3. KÜLTÜR POLİTİKASI KAVRAMI.....	51
1.3.1. Kültür Kavramı ve Tarihçesi.....	51
1.3.2. Kültür Politikasının Tanımı.....	53
1.3.3. Kültür Politikaları ve İktidar İlişkisi	54
İKİNCİ BÖLÜM.....	56
SOSYAL BELEDİYECİLİK VE SOSYO-KÜLTÜREL POLİTİKALARIN YEREL YÖNETİMLERE ETKİLERİ	56
2.1. SOSYAL DEVLET VE SOSYAL BELEDİYECİLİK.....	56
2.1.1. Sosyal Devletin Dönüşümü.....	56
2.1.2. Sosyal Belediyecilik.....	58
2.1.3. Sosyal Belediyeciliğin İşlevleri.....	59
2.1.4. Sosyal Belediyeciliğin Yasal Çerçevesi.....	60
2.1.4.1. 5393 Sayılı Belediye Kanunu	60
2.1.4.2. 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu	63
2.2. AVRUPA BİRLİĞİNDE YEREL YÖNETİMLER	64
2.2.1. Avrupa Birliği (AB) Tanımı.....	66
2.2.2. Avrupa Birliği Yerel Yönetimler Özerklik Şartı ve Türkiye.....	68
2.2.3. AB Üyesi Ülkelerde Sosyal Belediyecilik	73
2.2.3.1. İngiltere’de Sosyal Belediyecilik.....	73
2.2.3.2. Fransa’da Sosyal Belediyecilik	76
2.3. TÜRKİYE’DE MERKEZİ YÖNETİMDE SOSYAL POLİTİKA	79
2.3.1. Yerel Yönetimlerde Sosyal Politika Alanları	81
2.3.2. Yerel Yönetimlerin Sosyal Politikaları Uygularken Karşılaştıkları Sorunlar	82
2.4. TÜRKİYEDE KÜLTÜR POLİTİKALARI.....	84
2.4.1. Kültür Politikalarının Yerelliği ve Uygulama Alanları.....	85
2.4.2. Yerel Yönetimlerin Kültür Hizmetleri	86

2.4.2.1. İl Özel İdarelerinde Kültür Hizmetleri.....	87
2.4.2.2. Köy Yerel Yönetiminin Kültür İşlevleri	89
2.4.2.3. Belediyelerde Kültür Hizmetleri	90
2.4.3. Belediyelerde Kültürel Faaliyetlerin Yasal Dayanakları	90
2.4.3.1. 1580 Sayılı Mülga Belediye Kanunu	90
2.4.3.2. 5393 Sayılı Belediye Kanunu	91
2.4.3.3. 3030 Sayılı Mülga Büyükşehir Belediye Kanunu.....	93
2.4.3.4. 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu.....	93
2.4.3.5. Belediyelerde Kültürel Faaliyetlere Gönüllü Katılım Yönetmeliği94	
2.4.3.6. Kültür ve Turizm Bakanlığınca Yerel Yönetimlerin, Derneklerin, Vakıfların ve Özel Tiyatroların Projelerine Yapılacak Yardımlara İlişkin Yönetmelik.....	95
2.4.4. Yerel Yönetimlerin Kültür Politikası Uygulamalarında Karşılaştıkları Sorunlar	96
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	98
SAFRANBOLU BELEDİYESİNDE SOSYAL BELEDİYECİLİK UYGULAMALARI	98
3.1. ARAŞTIRMA ALANININ TANIMI	98
3.1.1. Safranbolu'nun Tarihçesi	98
3.1.2. Safranbolu'nun Sosyo-Kültürel Yapısı.....	101
3.1.3. Safranbolu'nun Ekonomik Yapısı.....	104
3.2. SAFRANBOLU BELEDİYESİNİN SOSYAL BELEDİYECİLİK HİZMETLERİ	106
3.2.1. Safranbolu Belediyesinin Sosyal Yardım ve Hizmet Bütçesi.....	106
3.2.2. Altın Safran Belgesel Film Festivali	107
3.2.3. Safranbolu Kültür ve Eğitim Merkezi (SAKEM).....	111
3.2.3.1. Teknolojiye ve Çizime Yönelik Eğitimler	112
3.2.3.2. Dil Gelişimi ve Yabancı Dil Eğitimi	115
3.2.3.3. Hizmet Elemanı Yetiştirmeye Yönelik Eğitimler	117
3.2.3.4. Resim, Fotoğrafçılık, Filmcilik Eğitimi.....	118
3.2.3.5. Müzik Sanatına Yönelik Eğitimleri.....	120

3.2.3.6. Girişimci ve Meslek Elemanı Yetiştirmeye Yönelik Eğitimler	121
3.2.3.7. Çocuk Gelişimi, Engelli ve Yaşlı Bakımına Yönelik Eğitimler ...	123
3.2.3.8. El Sanatları ve Tasarıma Yönelik Eğitimler	124
3.2.3.9. Geleneksel El Nakışları ve Giyime Yönelik Eğitimler.....	127
3.2.3.10. Turistik ve Hediyelik Eşya Üretimine Yönelik Eğitimler	128
3.2.3.11. Bilinçlendirmeye Yönelik Eğitimler	130
3.2.3.12. Spor ve Oyun Etkinliklerine Yönelik Eğitimler.....	131
3.2.4. Safranbolu Araştırmaları Merkezi	131
3.2.5. Bilgi Evi.....	132
3.2.7. Safranbolu Evlendirme Dairesi	135
3.2.8. Sokak Hayvanları Barınma ve Rehabilitasyon Merkezi.....	136
3.2.9. Mezarlık Bilgi Sistemi	137
3.2.10. Safranbolu Belediyesinin Sosyal Hizmetleri ve Yardımları	137
3.2.10.1. Safranbolu Hayır Çarşısı	139
3.2.10.2. Aceze Yardımı	146
3.2.10.3. Asker Aylığı Yardımı.....	146
3.2.10.4. Tek Seferlik Yapılan Yardımlar.....	147
3.2.10.5. Engelli Vatandaşlara Yapılan Yardımlar.....	148
3.2.10.6. Spor Kulüplerine Yapılan Yardımlar	148
3.2.10.7. İhtiyaç Sahiplerine Verilen Yemek	149
SONUÇ	151
KAYNAKLAR	155
TABLolar LİSTESİ	168
ÖZGEÇMİŞ	176

TEZ ONAY SAYFASI

Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Nurten Danışman'a ait "Sosyo Kültürel Politikalar Bağlamında Sosyal Belediyecilik Safranbolu Belediyesi Örneği" adlı bu tez çalışması Tez Kurulumuz tarafından Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans programı tezi olarak oybirliği / oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

	Akademik Unvanı, Adı ve Soyadı	İmzası
Tez Kurulu Başkanı ve Danışmanı	:Prof. Dr. Sait AŞGIN	
Üye	:Dr.Öğr.Üyesi Kemal YAMAN	
Üye	: Dr.Öğr.Üyesi Nihat ALTUNTEPE	
	Tez Sınavı Tarihi: 24/05/2018	

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum bu çalışmayı bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı herhangi bir yola tevessül etmeden yazdığımı, araştırmamı yaparken hangi tür alıntıların intihal kusuru sayılacağını bildiğimi, intihal kusuru sayılabilecek herhangi bir bölüme araştırmamda yer vermediğimi, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserlere metin içerisinde uygun şekilde atıf yaptığımı beyan ederim.

Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak ahlaki ve hukuki tüm sonuçlara katlanmayı kabul ederim.

Adı Soyadı: Nurten DANIŞMAN

İmza

:

ÖNSÖZ

Yaşadığımız çağ, her alanda değişimin, dönüşümün en hızlı yaşandığı ve tüketildiği bir dönem olmasının yanı sıra maddi olmayan kavramlara, olgulara da sirayet edip değiştirip dönüştürdüğü bir dönem olmuştur. Tüm dünyayı etkileyen bu büyük değişimlerin başlangıcı ise, toplumların yönetim biçimlerini dönüştüren Fransız İhtilali, ekonomik hayatı ve yaşam koşullarını etkileyen Sanayi Devrimi ile her alanda icatların yoğunlaştığı 18. ve 19. yüzyıllardır. Bu değişimler bölgesel olarak ortaya çıkmalarına rağmen etkileri çok daha büyük olmuş, dünya; ulus devletler, sekülerizm, kapitalizm, işçi sınıfı gibi yeni olgu ve sistemlerle tanışmıştır. Devrimleri gerçekleştiren ülkeler, artık yeni sistem süreçleriyle birlikte dünyayı siyasi, kültürel ve ekonomik olarak dolaylı ya da dolaysız hegemonyaları altına almışlardır.

İnsan topluluklarının en organize olmuş biçimi olan devlet aygıtı da dünyada yaşanan bu değişim ve dönüşümden payını almıştır. Devlet kavramı, olgusu, tüm diğer kavramlarda olduğu gibi zaman ve mekân boyutları ile değerlendirildiğinde anlam kazanmaktadır. Önceleri toplumun düzenini ve güvenliğini sağlamak gibi başat görevleri olan devletin, toplumsal ve ekonomik alandaki gelişmelere bağlı olarak başka görevleri de ortaya çıkmıştır. Ulus Devletlerin ortaya çıkması ve sanayi devrimi ile insanların sosyal yaşamlarını, kökten etkileyen değişimlerden sonra, toplumlarda kadın ve çocuklarında olduğu işçi sınıfı, engelli bireylerin bulunduğu çeşitli kategorik sınıflar oluşmuştur. Sermayenin ve üretim araçlarının belirli kişi ve gruplarda toplanması ile toplumdaki sınıflar arasında sosyo-ekonomik dengesizlikler, uçurumlar meydana gelmiş, gelir dağılımındaki bu adaletsizliklerin giderilebilmesi ve sosyal barışın sağlanması devletin sosyal boyutunun ortaya çıkmasını zorunlu kılmıştır. Sosyal devlet olgusu ile birlikte devletler artık daha çok insan odaklı, onların en çok da sosyal güvenliklerine yönelik fırsat eşitliğini sağlayacak, sosyal politikalar üretmeye yönelmişlerdir. 1929'da başlayan dünya ekonomik buhranı birlikte bu süreç hızlanmış, tüm dünyada devletin ekonomiye müdahalesi, çeşitli sübvansiyonlar ve sosyal güvenlik tedbirleri ile toplumun yaşam kalitesi artırılmaya çalışılmıştır.

1929 Ekonomik krizinden sonra ortaya çıkan, sosyal refah devleti kavramı ve uygulamaları öncelikle sosyal güvenceye yönelik tedbirlerin alınması, Keynesyen ekonomi görüşünün uygulanması ile 1960'lı yılların sonuna kadar devam etmiştir. Bu tarihlerden sonra, ekonomik durgunluk ve tekrar krizlerin yaşanması, sorumlusunun

sosyal refah devleti uygulamaları yani hükümetlerin sosyal politikaları olduğu yolunda olmuştur. 1980’li yıllarda sosyo-kültürel politikalarda özelleşme eğilimine girilmiş, liberal politikalar doğrultusunda devlet bu alandan önemli oranda çekilmeye başlamış, yerini özel sektör, meslek kuruluşları ve sivil toplum kuruluşlarına (STK) bırakmıştır. Kamu hizmetleri, sosyal yardımlar, sosyal devlet uygulamalarında özelleştirme mantığı ile hareket edilmesi toplumda bu hizmetlerden yararlananların daha da artmasına yol açmıştır. Tekrarlayan ekonomik krizlerle, 2000’li yıllarda, dünya yeniden bir arayış içerisine girerek neo-liberal anlayış ve yönetim kavramı ile yerel yönetimleri de işin içine katarak sosyo-kültürel, ekonomik politikalar hayata geçirilmeye başlanmıştır. Devlet anlayışındaki bu strateji değişiklikleri, uygulayıcılarının da değişmesine yol açmış merkezi yönetimin belirlediği politikaları hayata geçirmek konusunda yerel yönetimler önemli ölçüde yetkilendirilmiştir.

Devletlerin, tarih sahnesinde ebet müddet var olmaları, klasik görev tanımlarının yanında sosyal devlet olmalarından, izledikleri sosyo-kültürel politikalarından, kısaca vatandaşını insan onuruna yaraşır şekilde, maddi ve manevi ihtiyaçlarına cevap verebilecek ortamı hazırlamaktan geçmektedir. Bu politikaların uygulayıcıları ise merkezi yönetim ile birlikte yerel yönetimlerdir. Çalışma konusunun eksenini, sosyal devlet ilkesi çerçevesinde uygulanan sosyo-kültürel politikaların yerel yönetimlerdeki izdüşümü olan sosyal belediyeciliktir. 1961 ve 1982 anayasalarında da yer alan, “Türkiye Cumhuriyeti sosyal hukuk devletidir” hükmünün gereği olarak, son yıllarda yapılan yasal düzenlemelerle sosyal belediyecilik uygulamaları daha da önem kazanmıştır. Bu çerçevede yapılan araştırmada, Safranbolu Belediyesindeki sosyal belediyecilik anlayışı, merkezi ve yerel sosyo-kültürel politikaların bütüncül bakış açılarıyla incelenmiştir.

Tezimin hazırlanma sürecinde öncelikle, çalışmamda bana bilimsel doğru yolu göstererek yapıcı bir şekilde beni yönlendiren, sabrını ve bilgisini esirgemeyen tez danışmanım Prof. Dr. Sait AŞGIN’a, teşekkürlerimi sunarım. Tez savunma jürisinde görev alan değerli hocalarım Dr. Öğr.Üyesi Kemal YAMAN’a ve Dr. Öğr. Nihat ALTUNTEPE’ye şükranlarımı sunarım. Ayrıca, bugünlere gelmemde maddi manevi katkılarıyla en büyük pay sahibi ve her zaman yanımda olan aileme sonsuz teşekkürlerimi sunmayı borç bilirim.

KBÜ-BAP-14/1YL-033 Proje Numaralı bu çalışma Karabük Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinatörlüğü tarafından desteklenmiştir. Çalışmanın ortaya çıkmasındaki katkılarından dolayı, Karabük Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinatörlüğü'ne teşekkür ederim.

ÖZ

Günümüzde devletler, fiziki sınırları olmasına rağmen, gelişen bilgi teknolojileriyle birlikte sınırsızlık anlamına gelen küreselleşmenin sonuçlarıyla karşı karşıya kalmaktadırlar. Bu geçişkenlikle birlikte ülkeler ve vatandaşları diğer ülkelerde yaşanan siyasi, ekonomik, kültürel her türlü gelişmeden etkilenmektedirler. Bu olayların da dolaylı etkileriyle birlikte devletler, güvenlik, vergi toplama gibi başat görevlerinin yanı sıra sosyal politikaları önceleyecek anlayışlar geliştirmektedirler. Bu çalışmada, devlet kavramından başlayarak, sosyal ve kültürel politikalar, Avrupa Birliği örnekleriyle birlikte tarihi süreçleri, yasal dayanakları ve bunların en başta gelen uygulayıcıları olan yerel yönetimler kavramsal ve yasal çerçeveleriyle incelenmiştir.

Bu çalışmada amaç, sosyal ve kültürel politika uygulamalarını, yerellik/yerindenlik ilkesinin gerekliliği üzerinden yerel yönetimlerden belediyelerin yerine getirmesinin doğruluğu ortaya konulmaya çalışılmıştır. Araştırmada, UNESCO Dünya Miras Şehirleri arasında yer alan ve yerel kültürel miras açısından köklü belediyelerden olan Safranbolu belediyesi çalışılmıştır. Sosyal ve kültürel politikalara bakış açıları ve uygulamaları araştırılmış, bulgular sonucunda tespitler ve öneriler geliştirilmiştir.

ABSTRACT

Today the states are faced with the consequences of globalization which means unlimited by developing information technologies despite the fact that they have physical boundaries. Along with these developments, countries and their citizens are affected by every political, economic and cultural development in other countries. Indirectly, states are developing main insights that will prioritize social policy as well as tasks such as security and tax collection with these interactions. In this study, social and cultural politics starting from the concept of state, historical processes along with examples of European Union, legal bases and their most important practitioners are examined by conceptual and legal frameworks.

The aim of this study is to demonstrate the correctness of the implementation of social and cultural policy implementations by local governments over the necessity of subsidiarity principle. In this research, Safranbolu Municipality has been studied which is one of the municipalities of UNESCO World Heritage Cities and rooted in terms of local cultural heritage. Social and cultural policy perspectives and practices have been researched and findings, suggestions have been developed as a result of this information.

ARŞİV KAYIT BİLGİLERİ

Tezin Adı	Sosyo Kültürel Politikalar Bağlamında Sosyal Belediyecilik Safranbolu Belediyesi Örneği
Tezin Yazarı	Nurten DANIŞMAN
Tezin Danışmanı	Sait AŞGIN
Tezin Derecesi	Yüksek Lisans Tezi
Tezin Tarihi	.../.../2018
Tezin Alanı	Kamu Yönetimi Anabilim Dalı
Tezin Yeri	KBÜSBE – KARABÜK
Tezin Sayfa Sayısı	169
Anahtar Kelimeler	Sosyal Devlet, Sosyal Politika, Kültür Politikası, Sosyal Belediyecilik

ARCHIVE RECORD INFORMATION

Name of theThesis	Social Municipalism in the Context of Socio-Cultural Politics: Safranbolu Municipality Example
Author of theThesis	Nurten DANIŞMAN
Advisor of theThesis	Sait AŞGIN
Status of theThesis	Master Thesis
Date of theThesis	.../.../2018
Field of theThesis	Department of Public Administration
Place of theThesis	KBÜSBE – KARABÜK
Total PageNumber	169
Keywords	Social State, Social Policy, Culture Policy, Social Municipalism

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AET	: Avrupa Ekonomik Topluluğu
AKÇT	: Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu
ASTAD	: Anadolu Sanat Tarihçileri Derneği
BM	: Birleşmiş Milletler
H.	: Hicri
IMF	: Uluslararası Para Fonu
İTO	: İstanbul Ticaret Odası
m.	: Madde
SAKEM	: Safranbolu Kültür ve Eğitim Merkezi
STK	: Sivil Toplum Kuruluşları
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TDK	: Türk Dil Kurumu
UNESCO	: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü
vb.	: ve benzeri
vd.	: ve diğerleri
OWHC	: Dünya Miras Şehirleri Organizasyonu

ARAŞTIRMANIN KONUSU

Çağımızda, devletler genel itibariyle toplumlarının ihtiyaçları olan yerel hizmetleri, yerindenlik (subsidiarite) yaklaşımı ile verme eğilimindedirler. Yönetimlerin demokratikleşmesi, toplumun eğitim ve siyasi bilinç düzeyinin artması ile merkezi yönetimler yetki ve görevlerinin özellikle hizmet boyutunu yerel yönetimlere bırakmak durumunda kalmışlardır.

Yerel yönetimlerin hizmet görevlerinin yanına, bu çağda gittikçe belirginleşen sanayi kapitalizminin, liberal serbest piyasa ekonomisinin haksız rekabet üzerinden ürettiği sosyo-ekonomik sorunlara tampon olacak, sosyal belediyeçilik görevi eklenmiştir. Tüm bunlarla birlikte çalışma konusu, sosyal devlet ilkesinden yola çıkarak, yerel yönetimlerden belediyelerin sosyal ve kültürel politikalar bağlamında sosyal belediyeçilik anlayışı Safranbolu Belediyesi örneği üzerinden incelenmiştir.

ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Bu çalışmada, merkezi yönetimin toplumda artan sosyal sorunlara çözüm olarak, izlediği sosyo-kültürel politikaların yerel düzeyde uygulayıcıları olan belediyelerin sosyal belediyeçilik faaliyetlerinin gerekliliği, önemi ve noksanlıkları üzerinde durulacaktır. Ayrıca, sosyal politikaların etkinliğinin sağlanması ve sonuç alınmasının topluma yerel ölçekte çözüm sunmakla eşdeğer olduğunu göstermek amaçlanmaktadır.

Örnek olarak, Safranbolu Belediyesinin seçilmesi, sosyal belediyeçilik hizmetlerinin uygulama alanı olarak özel bir yere sahip olmasından kaynaklanmaktadır. Safranbolu, Osmanlı imparatorluğu döneminden miras kalan evleri, sokakları, çarşıları ile içinde yaşanılan, yaşayan, yekpare bir şehirdir. Türkiye'nin tarihini, kültürünü temsil eden şehirlere biri olan Safranbolu'nun bu yönü, 1994 yılında UNESCO tarafından da tescil edilerek dünya miras kentleri listesinde yerini almasını sağlamıştır. Yine, belediyeçilik ve sosyal belediyeçilik çalışmalarına kaynaklık edebilecek, kuruluşu en eski belediyelerden biri olması Safranbolu'nun önemli özelliklerinden biridir. Safranbolu'da belediye teşkilatının kuruluşu 1870'dir.

Bu beldede, eski eserler içinde yaşanılarak korunmakta, tarihi olanla yeni bir arada yaşadığından, sosyal belediyeçilik uygulamaları daha bir görünürlük ve önem

kazanmaktadır. Bir taraftan maddi ve manevi kültüre sahip çıkacak uygulamaları hayata geçirmek diğer taraftan bu mirasın içinde her geçen gün değişen sosyal sorunlar ve gereksinimlere çözümler üretmek zorunluluğu, izlenen politikaların önemini ortaya koymaktadır. Safranbolu'nun, dünya miras kentleri arasında yer alması, kültür turizmi ve kültür politikalarının yansımalarını göstermesi açısından da anlamlıdır. Dünyanın her geçen gün teknoloji ile küreselleşmesi, turizm faaliyetlerinden yararlananların sayısını artırmakta, Safranbolu'yu tercih sebebi kılmaktadır.

Dünya bir taraftan küçülüp küreselleşirken, diğer taraftan da insanlar bu fırsatları değerlendirerek başka coğrafyalarda, başka kültürlerde, daha çok doğallık, soyut ve somut mirasa sahip çıkılan yerleri aramaktadırlar. Devletler ise izledikleri sosyo-kültürel politikaların gelişmişliği ile bu anlamda hem kendi toplumunu hem de dolaylı olarak dünya insanını ihtiyaçlarını karşılamış olmaktadır.

Bu bağlamda, günümüzde yerellik, yerindenlik, yerel özerklik kavramlarının daha çok dillendiriliyor olması insanların küreselleşmeye rağmen, yaşadıkları coğrafyada kendi yönetimlerini gerçekleştirmek istemelerinden kaynaklanmaktadır. Her şeyin küreselleştiği sınırsızlığın hüküm sürdüğü çağımızda, tek tipleşmeden yerelliğini kendi kültür ve değerlerini koruyarak, insanlığın ihtiyacı olan evrensel moral değerlere sahip çıkarak, ilgili sosyo-kültürel politikalar oluşturmanın ve bunların yerel düzeyde uygulamalarının önemi, gerekliliği de çalışmanın amaçları arasında yer almaktadır.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Sosyal gerçeklik, nesnelliği içerdiği kadar öznelliği de barındırmaktadır. Dolayısıyla sosyal gerçeklik, bireylerin bakış açılarına ve algılayış biçimlerine göre farklılık göstermekte ve ancak zamana bağlı olarak anlam kazanmaktadır.¹ Bu nedenle çalışmada, sosyal araştırmalarda kullanılan sözel ağırlıklı ve yoruma dayalı çalışmalar olarak tanımlanan nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırmalarda tümevarım mantığı, toplanan verilerden hareketle genellemeler yapma ön plana

---

¹ Gönül Kırcaali İftar, "Bilim ve Araştırma", *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*, (1-10), Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 1999, s.6.

çıkılmaktadır. Nitel araştırmalar; örnek olay, durum çalışmaları, eylem araştırmaları, kùltür analizi gibi alt gruplara ayrılabilirler.²

Çalışmada araştırma üç bölümden oluşturulmuştur. Araştırmanın teorik çerçevesi olan birinci ve ikinci bölümlerde, yerli ve yabancı kaynaklara dayanan eleştirel literatür taraması yapılmış, kavramsal ve kurumsal temellendirmede kavram ve olguların zaman içindeki değişimi, gelişimi dikkate alınarak değerlendirmelerde bulunulmuştur. Kaynakların birincil derecede olmalarına özen gösterilerek, nesnel yargılara varılmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın üçüncü bölümünde nitel araştırma türlerinden olan örnek olay tipi kullanılmıştır. Örnek olay, bir olgunun kendi bağlamı içerisinde, çeşitli veri toplama teknikleriyle bilgi toplanarak ampirik olarak incelenmesidir.³ Bu çerçevede araştırma örneği olan Safranbolu Belediyesinin, Safranbolu Araştırmaları Merkezi'nde bulunan veri ve kaynaklardan, kaynaklarla ilgili akademisyen çalışmalarından, faaliyet raporlarından, yayınlardan, faydalanmak suretiyle 2013 ve 2016 yılları ile ilgili olarak çıkarımlarda bulunulmuş, çalışma değerlendirilmiştir.

ARAşTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Çalışmanın ekseni, sosyal belediyecilik olduğundan devlet kavramından başlayarak, sosyal politika, kùltür politikası, Avrupa Birliğinde Yerel Yönetimler kavramları dünyada ve Türkiye'deki tarihsel süreçleri ana hatlarıyla incelenmiştir. Çalışmanın mekânsal sınırı, Karabük İli'nin Safranbolu İlçesi örnek olarak ele alınmıştır.

---

² Hüseyin Padem, Ali Göksu ve Zafer Konaklı, *Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı*, International Burch University, Sarajevo, 2012, s.57-58.

³ Temmuz Göncü Şavran, "Sosyolojide Nicel ve Nitel Araştırma Yöntemleri", *Sosyolojide Araştırma Yöntem ve Teknikleri*, (79-96), Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 2012, s.89.

BİRİNCİ BÖLÜM

DEVLET, SOSYAL VE KÜLTÜR POLİTİKALARI KAVRAMLARI

1.1. DEVLET KAVRAMI

Araştırmanın bu kısmında devlet, refah devleti ve sosyal devlet kavramları detaylı bir biçimde ele alınmıştır. Böylece sosyal belediyecilik olgusuna ulusal düzeyde temel teşkil eden gelişmeler irdelenmiş olup sosyal belediyeciliğin kavramsal çerçevesi ortaya konulmaya çalışılmıştır.

1.1.1. Devlet Kavramının Tanımı

Yeryüzünde insanoğlunun var olmasından bu yana yöneten ve yönetilen ilişkisi hep olagelmıştır. Bu en küçük topluluk olan aileden başlayarak en büyük topluluklara kadar mutlak surette, insanlar arasında yöneten, yönlendiren ile yönetilen, yönlendirilen taraflar olmuştur.

Yöneten ve yönetilen ilişkisinin en kurumsal şekli olan devlet kavramı, kamusal alanla ilgili tüm çalışmalarda üzerinde durulan olguların başında gelmektedir. Tüm kavram ve olgular ise zaman, mekân boyutlarıyla ele alındığında gerçeklik kazanıp tanımlanabilmektedir. Devlet kavramını tarihi süreçteki yerinden başlayarak tanımlamamız şu anki devlet anlayışının nasıl oluştuğunu anlamamıza yardımcı olacaktır.

Yönetme işlevine hangi zamanda, neden ihtiyaç hissedilmiştir, soruları sorularak devlet olgusunun hangi zamanda ortaya çıktığı anlaşılabilir. Devletin ne şekilde ve hangi zamanda ortaya çıktığı, sorusunun cevabı “devlet” denilince ne anlaşıldığı, açıkça ortaya konulduktan sonra verilebilecektir⁴. Aileyi, devletin en ilkel hali olarak gören anlayışlar olsa da 15. ve 16. yüzyıllarda, günümüzde taşıdığı anlam ve özellikleri itibarıyla devlet yeni bir organizasyon olarak nitelendirilmektedir.⁵ Ancak, İslam düşüncesinde devlet bölümünde açıklanacağı üzere İslam dinini benimsemiş toplumlarda, çok daha erken dönemlerde özellikle 9. Yüzyıldan başlayarak, kurumlar, devlet otoritesi ve yönetim ile ilgili çalışmalar mevcuttur.

---

⁴ Münci Kapani, *Politika Bilimine Giriş*, Bilgi Yayınevi, İstanbul, 2012, s.40

⁵ M. Kapani a.g.e, s.42

Olguların tanımlamaları, anlamları düşünce akımlarına, içinde bulunulan zamandaki değerlere göre değişmiştir. Tüm insanlığın kabul ettiği ortak değerlerin oluşması ise olayların üzerinden uzun bir zamanın geçmesi ile mümkün olmuştur.

Doğu toplumunun içinden çıkan ve döneminin önemli tarih ve felsefecisi olan İbn-i Haldun, devlet kurumunun ortaya çıkışını anlatırken, riyaset ve mülk ayrımı yapar. İlkel ve bedevi topluluklarda ortaya çıkan otorite tipine riyaset adını verir. Mülk ise şehirleşmiş ve daha karmaşık toplumsal yapıya sahip hadari (şehirde oturan, yerleşik) topluluklarda ortaya çıkar⁶. İbn-i Haldun, yönetme eyleminin ne şekilde olacağını, yönetilen topluluğun niteliğinden aldığını aktarmaktadır.

Tarih içinde yol alırken, siyaset ve düşünce tarihine önemli katkıları olan Marksistlerin devlet tanımı ise, “Bir sınıfın diğer sınıfları egemenliği altında bulundurduğu bir örgütlenmedir” şeklindedir. Yine hukuk bilimi açısından yapılan tanımlardan en bilineni, Fransız kamu hukuku doktrininin benimsediği, “Devlet, milletin hukuki kişilik kazanmış şeklidir.” şeklinde olandır⁷. Bu tanımlama hala güncelliğini korumakta ve atıflar yapılmaktadır.

Maurice Duverger, siyasi iktidar ve devletin ortaya çıktığı toplum tipine global toplum adını verir. Global toplum, kendisinden daha üst seviyede herhangi bir toplumsal birimin yer almadığı toplumsal bir bütündür. Toplumun globalliği, bütüncüllüğü veya topyekûnluğu devletin var olmasını sağlar.⁸ Etnik unsurların olduğu toplumlarda her topluluğun kendini ifade ettiği, diğer topluluklarla aynı haklara sahip olduklarında toplumun globalliği söz konusu olmalıdır.

Devlet kurumunun hangi unsurlara dayandığı konusu da çeşitlilik arz etmektedir. En yaygın olan görüşe göre devlet üç ana unsurdan oluşur, bunlar; insan topluluğu (millet), ülke ve iktidardır. Bu üç unsura, dördüncü unsur olarak hukuk düzeni eklenmiştir. Münci Kapani bu üç unsuru birbirine ilişkilendirmek suretiyle şu tanımlı yapmıştır.⁹ “Devlet, belli bir ülke üzerinde yerleşmiş, zorlayıcı yetkiye sahip bir üstün iktidar tarafından yönetilen bir insan topluluğunun meydana getirdiği siyasal kuruluştur.” 19. ve 20. yüzyılda, devleti anlamaya olan bakış, daha çok insanları bir arada tutan egemenlik ve otorite kavramları üzerinden olmuştur.

⁶ İbn Haldun, *Mukaddime I*, (Zakir Kadiri Urgan), MEB Yayınları, İstanbul 1991, s.479,482

⁷ M. Kapani, a.g.e, s.37

⁸ Musa Taşdelen, *Siyaset Sosyolojisi*, Kocav Yayınları, İstanbul, 2011, s.50

⁹ M. Kapani, a.g.e, s.38

Modern zamanlara gelindiğinde ise, Gerorges Balandier, modern devleti beş temel özelliğe göre tanımlamaktadır. Bunlar sırasıyla; merkezi devlet olması, anayasal devlet olması, yönetimin parlamenter bir işleyiş içinde meclisle düzenlenmesi, milli devlet olması, laik bir hukuk düzene sahip olmasıdır.¹⁰ Bu temel özellikler, birbirlerini tamamlayan, biri olduğunda diğeri anlamlı olan unsurlardır. Ayrıca toplumların bakış açılarını oluşturan değerler manzumesi de bu en çok kabul edilen temel özellikleri, farklı anlayışlarla içlerini doldurmaktadır.

Devlet ile ilgili tanımlarda, uzaktan yakına geldikçe, ana unsurlar değişmemekle beraber kurumsallaşmaya, kurumlara dikkat çekilmektedir. Hukuki düzen, hukuksal çerçeve, iktidarın meşruiyeti, yönetim biçimi tüm bunlar devletin kurumsal yapısını gücünü de ortaya koymaktadır.

Evrensel anlamdaki yöneten ve yönetilen ilişkilerinden, ulusal anlamda Türk devlet geleneğini inceleyecek olursak, devlet kurumunun referans kaynakları olarak örfi ve İslami değerleri temel aldığını görürüz. M. Taşdelen'e göre örfi değerler açısından bakıldığında dört temel unsur vardır. Bunlar, İl, Töre, Budun ve Kut'tur. İl, Divanü Lugati't Türk'e göre sulh, barış anlamına gelmektedir. Eski Türklerde devlet barış dininden doğduğundan dolayı devlete de "İl" adı verilmiştir.¹¹ Töre ise halk tarafından yazılı olmayan gelenek hukuk, kanun olarak kullanılan bir deyim olmakla birlikte, Türklerin devlet geleneği, halkın ve yöneticilerin tabi oldukları ahlaki, dini, hukuki düzendir. Budun; soy, millet, ulus anlamındadır. Kut kelimesi Türk, Moğol ve Altay Şamanizm'in de kutsal enerji, yaşam gücü, ilahi kaynaktan gelen yardım, rahmet anlamlarına gelmektedir.

Türk devlet geleneği başlangıcından, Osmanlı İmparatorluğuna kadar bu iki temel kaynak üzerine bina edilmiştir. Taşdelen, bu gelenekte devletin taşınması gereken üç önemli özelliğe sahip olduğunu, bunların *adillik*, *hamilik* ve *hadimlik* olduğunu ifade eder. Adillik; devletin adaletli olması, her kesime, her ferde ayırım yapmaksızın muamele etmesi bir bakıma hukuk devleti olmasıdır. Devletin hamiliği ise, bugünkü sosyal devlet anlayışına karşılık gelip, korunmaya muhtaç kesimlerin devletin himayesine alınması onların korunması ve bu konudaki tedbirlerin alınmasıdır.

---

¹⁰ M. Taşdelen, a.g.e., s.54

¹¹ Orhan Türkdoğan "Türk Tarihinin Sosyolojisi", 1996, (Aktaran: M. Taşdelen, a.g.e., s.79)

Hadimlik özelliği, tebaasına hizmet eden, ona karşı ceberut despot olmayan devlettir. Buradaki anlayış, insanların devlet için değil, devletin insanlar için olduğudur.

21. Yüzyıla geldiğimizde, siyaset biliminde bir başka deyişle yönetim biliminde baskın tema, devletin küçültülmesi bunun da özelleştirilme yoluyla olması üzerinedir. Bürokrasi veya diğer etkenlerle hantallaşan devletin küçültülmesinin ancak özelleştirme ve liberal ekonomik uygulamalarla çözümlenebileceği algısı oluşturulmuştur. Devlet artık daha küçük fakat teknolojik gelişmelerle kurumları daha fonksiyonel daha etkin ve verimli çalışır hale gelmiştir. Siyaset bilimci Francis Fukuyama ise devleti, “Tarihin Sonu” teziyle liberal demokrasi dışındaki tüm yönetim şekillerini anlayışlarını reddederek, devletin inşasını yeni kurumların oluşturulması var olanların güçlendirilmesi anlamına geldiğini savunmaktadır. Fukuyama'ya göre, devlet olmanın dört boyutu vardır. 1) Yönetim ve örgütsel planlama, 2) Politik sistem planlaması 3) Meşru olmanın temelleri, 4) Yapısal ve kültürel faktörler.¹² Görüldüğü üzere, kavramlar zaman, mekân boyutu ve tanımlamayı yapanın dünyaya bakış açısı, anlayışı ile farklı şekillerde karşımıza çıkmaktadır. İçinde yaşanan zamanın getirdiği sorunlar veya kolaylıklar farklı çözümleri, farklı anlayışları da beraberinde getirmektedir. Günümüzde, devlet kavramıyla birlikte egemenlikleri, meşruiyetleri, küreselleşen ekonomiler sonucunda birbirleri ile olan etkileşimleri, oluşturdukları birlikler, askeri harcamaları, birbirlerine ekonomik ve askeri müdahaleleri, Birleşmiş Milletlerin (BM) durumu (Devletler) daha çok tartışılır olmuştur.

1.1.2. Çağımızda Başlıca Devlet Anlayışları

21. yüzyıl, sanayi kapitalizminin ve teknolojinin şimdiye kadar geldikleri en ileri noktayı yaşadıkları zaman dilimi olmuştur. Yine, ulus devletlerin, meşruiyet ve var olma sorunları yaşadıkları bir çağdır. Bu çağda daha çok yaşanan sosyo-ekonomik durumların ortaya çıkardığı devlet anlayışları hâkimdir. Liberal devlet anlayışı, sosyal devlet anlayışı ve hukuk devleti anlayışı olarak tanımlanan bu anlayışlar sırasıyla ele alınmaya çalışılmıştır.

1.1.2.1. Liberal Devlet Anlayışı

Kelimle olarak liberal, Latince'de özgür olma anlamında kullanılan *liber*'den türemiştir. Liberalizm ise, bireyin mutluluğunu, özgürlüğünü temel alan bunlara

---

¹² Francis Fukuyama, *Devlet İnşası (Yirmibirinci Yüzyılda Yönetişim ve Dünya Düzeni)*, Profil Yayınları, İstanbul 2012, s.49

ulaşmak için devletin yegâne amacının da bireye bunları sağlamak için ortam hazırlamak olan anlayıştır. Bu anlayış, feodalitenin sona ermesi, Avrupa'daki skolastik düşüncenin yerini akılın alması, Fransız devrimi, Amerika'nın keşfi gibi toplumsal olayların özellikle ulus devletlerin ortaya çıkışıyla kendini göstermeye başlamıştır. Bir bakıma baskıcı yönetim ve anlayışlara karşı gelişmiş bu olaylar sonrasında daha görünür olmaya kurumsallaşmaya başlamıştır. Özellikle feodalitenin sona ermesi, sanayi devrimi ve kapitalist toplumun oluşması liberalizmin gelişmesine yol açan en önemli faktörlerdendir. Bu özgürlükçü düşünce tarzının doğuşunu eski Yunan site devletlerine götürenler olsa da şimdi anlaşılan şekliyle liberalizm düşüncesi veya en yakın liberal rasyonalizm düşüncesi Descartes'le başlamıştır. Descartes bunu on bir ilkeye dayalı olarak açıklamıştır.¹³ Bu düşüncenin doğuşunu 16. yüzyıl olarak kabul edersek, 17. yüzyılda İngiltere'de John Locke'un (1632-1714) sistematik düşünceleriyle, eserleriyle bir ideoloji olarak değerlendirilebilecek duruma gelmiştir.

Locke, toplumsal düzeyde yaşayan insanların üç temel hakka sahip olduğunu ifade etmektedir. Bunlar, yaşama, mülkiyet ve özgürlük haklarıdır. Dolayısıyla doğal haklar olarak görülen bu hakların korunması için devletin gerekli olduğunu belirtmektedir. Siyasi yönetimin temel amacı, temel hak ve özgürlüklerin korunması güvenliğinin sağlanmasıdır, ancak bu durumda devlete itaat edilir.¹⁴ Liberal düşüncede devletin meşruiyeti, vatandaşının temel hak ve özgürlüklerini ve emniyetini sağlamasıyla mümkündür. Liberalizmi, dayandığı temel unsurlar üzerinden okumak bu doktrini anlamayı kolaylaştıracaktır.

A. Bireycilik

Bireycilik, liberal düşüncenin en temel ilkelerinden biridir. Bireycilik, herhangi bir gruba veya toplumun en küçük topluluğuna ve cemaate karşı bireyi tek olarak önceleyerek, bireyin haklarının her şeyden önce geldiğini ifade etmektedir. Bireysel hakları, toplumsal haklardan üstün gören her türlü hakkın aslında bireyin haklarından kaynaklandığını savunur. Locke, "herkes kendinin yargıcısıdır" sözüyle, bireylerin her türlü otoritenin etkisinden kurtulup özgür bir biçimde kendi yaşamını kurmasının gerekli olduğunu ifade etmiştir. Benzer biçimde Kant da "kendi yasanı kendin yap"

---

¹³ Lary Arnhart, *Siyasi Düşünce Tarihi Platondan Rawls'a*, Adres Yayınları, Ankara, 2011, s.161, *Rene Descartes, The Geometry, Trans. David E. Smith and Marcia L. Latham* (Newyork, Dover 1954)

¹⁴ Fikret Elma, *Demokrasinin Yerelleşmesinde Yerel Yönetimlerin Rolü (Azerbaycan Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007, s.25

özdeyişiyile bireyciliği formüle etmiştir.¹⁵ Yine Kant liberal düşüncede, bireyciliği etkili bir biçimde açıklayarak liberalizme katkıda bulunmuştur. Yazara göre birey, doğal ilişkilerdeki belirleyicilerin dışında, ampirik, rasyonel, etik ve politik yönlerinden üstün bir varlıktır. İnsan, birey olarak amaçların sonuncusudur ve kesinlikle bir araç değildir. İnsanın üstün özelliği, onun düşünme kapasitesine sahip olmasından kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla insanın diğer varlıklara nazaran nesne konumunda olmadığından hareketle bir araç olarak düşünülmemeyeceğini ifade etmektedir.¹⁶

Liberal düşüncenin bu kapsamda temel hedefi, bireyin içinde büyüüp kendini geliştirebileceği ve kendi yeteneklerine göre yapabilecekleri arasından en iyisini yaparak kendi tanımlayabileceği “iyi” doğrultusunda bir toplum biçimini inşa etmektir.¹⁷ Birey, yeteneklerini, hiçbir yönlendirmenin olmadığı, özgür bir ortamda ortaya çıkaracaktır.

Liberal düşünce, bireyi temel aldığı için toplumsal bütüne katkı sağlayan amaçlar olan “kamu yararını”, “toplum yararını” ve “ortak iyiliği” reddetmektedir. Başka bir deyişle bireyin çıkarlarını bu amaçların üzerinde görmektedir. Çünkü bireyin toplumsal çıkarlar için kullanılmasının, bireyi araç olarak görmek anlamına geleceğini savunmaktadır¹⁸ Liberalizmin, bu anlamda tümdengelimci değil, tümevarımcı olduğu söylenebilir

B. Özgürlük

Liberalizmin diğer temel olmazsa olmazlarından birisi de özgürlüktür. Birey davranışlarına müdahale edilmediği oranda özgürdür. Dışarıdan gelen baskı, engelleme, herhangi bir müdahale bireyin doğal haklarını yerine getirmesini onun yeteneklerinin ortaya çıkmasını engeller bu da bireye yapılabilecek en büyük haksızlıktır.

---

¹⁵ Halis Çetin, “Liberalizmin Temel İlkeleri” *Cumhuriyet Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi*, Cilt 2, Sayı 1, s.221

¹⁶ İmmanuel Kant, *Ahlak Metafiziğinin Temellendirilmesi*, Hacettepe Üniversitesi Yayını, Ankara, 1982, s.45 [Aktaran: H.Çetin, “Liberalizmin Temel İlkeleri” *Cumhuriyet Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi*, Cilt 2, Sayı 1, s.222]

¹⁷ Andrew Heywood, *Siyaset*, Çev.: Kolektif, Adres Yayınları, Ankara, 2013, s.60

¹⁸ Atilla Yayla, *Liberalizm*, Turhan Yayınları, Ankara, 2015, s.149[Aktaran: H.Çetin, “Liberalizmin Temel İlkeleri” *Cumhuriyet Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi*, Cilt 2, Sayı 1, s.222]

Hayek; bireyin özgürlüğünü dört temel aşamada açıklamaktadır. Buna göre, birey, herkesin sorumlu tutulduğu kanunlar kapsamındadır. Birey, keyfi uygulamaların dışındadır. Birey, çalışmak ve iş bulmak konusunda serbesttir. Birey, zengin olma kapsamında mal ve eşya kazanma konusunda mülkiyet hakkına sahiptir.¹⁹

Locke'a göre; özgürlüğe gelebilecek en büyük tehdit devlettir. Yazar devletin, bireylerinin özgürlüğünü kısıtlayabilecek bir despot olmasını önlenmenin gerekli olduğunu ifade etmektedir. Dolayısıyla devletin, bireyler için var olduğuna inanılması ve devletin sınırlarının belirlenmesi gerekir. Kilise ve devlet başta olmak üzere hiç kimsenin, bireylerin sosyal haklarını ve mallarını gasp etme yetkisine sahip olmadığını savunmaktadır. Bunun yanı sıra, liberalizmi savunan kişiler, “hukuka bağlı özgürlük”ü savunmaktadırlar. Çünkü bir bireyin özgürlüğünün, diğerlerinin özgürlüğünü tehdit edebileceğini ve özgürlüğün kurallara riayet etmemek anlamına gelebileceğini ifade etmektedirler.²⁰

C. Akıl-Doğal Düzen, Rekabete Dayalı Piyasa Ekonomisi

Liberalizm insanı kendi akli ve doğal gerçeklerin yönetmesi gerektiğine inanır. Bu anlamda rasyoneldir. İnsanı diğer varlıklardan ayıran en önemli özellik akıl sahibi olup, kendi iradesi doğrultusunda karar verebilmesidir. Bu yüzden insana bir başkası, toplum veya devlet tarafından müdahale onun doğuştan olan doğal haklarını kullanamaması anlamına gelir. Bu müdahale hayatın normal akışını engellemek, ilerlemesine engel olmaktır. Dünyada yazılı kanunlardan bağımsız kendiliğinden işleyen yasalar vardır, bu doğal düzendir ve insanlar bu düzene etki etmedikleri müddetçe onları en mutlu olacakları hayata erdirtir. Locke'un doğal haklar, düzen teorisi hayata taşındığında doğal düzen ve piyasa ekonomisinin temelleri oluşur.

Hume, kendiliğinden düzen- doğal düzenin ilk savunucularından biridir. Hume'yi, “görünmez el” teorisi ile liberal düşüncenin ekonomik yönünü sistematik hale getiren Adam Smith takip etmektedir. Ekonomik özgürlükle, bireysel özgürlük genel anlamdaki özgürlük arasında kopmaz bir bağ vardır. Özgürlük her alanda olması

---

¹⁹ F. A. Von Hayek, “Esaret Yolu”, Çev.: T. Feyzioğlu, *Ankara Üniversitesi S.B.F. Dergisi*, Cilt 2, Sayı 3, 1947, s.47[Aktaran: H.Çetin, “Liberalizmin Temel İlkeleri” *Cumhuriyet Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi*, Cilt 2, Sayı 1, s.224]

²⁰ A. Heywood, a.g.e., s.75.

gereken bir hak ise ekonominin işleme de aynı şekilde müdahaleci olmamalı piyasa serbest olmalıdır. Piyasa tüm insanlara imkânlar sunarak bireyleri özgürleştirir.²¹

Smith'in piyasa ekonomisi iki temel kavrama sahiptir. Bunlar; bırakınız yapsınlar "laissez fair" kavramı ve ekonomik sistemin kendiliğinden işlediğini belirtmek amacıyla kullanmış olduğu "görünmez el" kavramıdır. Sistemin temel itici gücü ise satın almaya ve satmak için hazır bulunanların karşılıklı eylemleri sonucu oluşan serbest fiyat sistemidir. Bu sistem, ortak çıkarlara değil, tek tek bireylerin çıkarlarının uzlaştırılmasına dayanmaktadır.²² Burada şöyle bir paradoks ortaya çıkmaktadır. Ortak çıkarların, tek, tek çıkarların toplamı olduğu düşünülürse uzlaşma daha kolay sağlanacağından piyasada bireysel olan tercihlere göre değil, ortak çıkarlara göre hareket edilebilir.

D. Hoşgörü ve Rıza

Toplumda, herhangi bir konuda görüşlerin ayrı ayrı olduğu durumlarda zorlama olmadan gönüllü iş birliği içinde birbirine tahammül ederek olaylar çözümlenebilir. Liberaller, çoğunluğun tahakkümü olmadan görüş birliğine varılabileceğini savunur.

Liberal yaklaşımda, otorite ve bireysel ilişkilerde daima gönüllülük yani rıza önemlidir. Dolayısıyla toplumun yönetiminde, yönetilenlerin rıza gösterdiği yöneticiler meşrudur. Bu da liberalleri devlet yönetiminde demokrasi, temsili demokrasiden olmaya götürür. Otorite aşağıdan yukarı gelir ve meşruluk temeline dayanır.²³

E. Toplum Sözleşmeleri-Anayasacılık

Liberaller, toplumda düzeni ve hakları teminat almayı ancak en yüksek kurum olan devletin sağlayabileceğini kabul ederler. Ancak bu devletin bir tiranlığa, despot bir yönetime dönüşmeyeceği anlamına da gelmemektedir. Bu yüzden sınırlı yönetime inanırlar. Bu sınırlılığı devletin "hukuk devleti" veya "kanun hâkimiyeti" ilkelerine sadık kalarak sağlanabileceğini düşünürler. Kuvvetler ayrılığı ile yönetim güçleri arasında bir denge sağlanması ve vatandaş ile devlet arasındaki ilişkileri belirleyen bir anayasa ile de toplumsal sözleşme yapılmış olacaktır.

---

²¹ H. Çetin, "Liberalizmin Temel İlkeleri" *Cumhuriyet Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi*, Cilt 2, Sayı 1, s.226

²² Ludwig Von Mises "The Anty-Capitalistic Mentality" Nosrand Company, London, 1956, 281-284. Aktaran: H.Çetin, "Liberalizmin Temel İlkeleri" *Cumhuriyet Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi*, Cilt 2, Sayı 1, s.227]

²³ A. Heywood, a.g.e., s.61-61.

Liberalizmin yukarıda sayılan ilkeleri doğrultusunda liberal devlet; bu ilkelere sahip çıkarak bireyin özgürlüğünün, tercihlerine sahip çıkan amacı onun mutluluğu olan bu amaca ulaştırabilmek için ekonomisi serbest piyasa ekonomisi, yönetimi ise onun seçtiği meşru yöneticiler tarafından yönetilen sınırlı sorumlu bir devlettir.

Demokrasi, yönetilenlerin yöneticilerini seçtiği sistemlerden birisidir ve liberal devlet anlayışının toplumsal ve siyasal alanda gerçekleştirilebileceği bir doktrindir.

19. Yüzyılın sonları ve 20. yüzyılın başları sanayileşme, köyden kente göçün yoğun yaşandığı, kentleşmenin, sanayi kentlerinin doğduğu, işçi sınıfının oluştuğu piyasanın çok canlı olduğu zaman dilimi olmuştur. Liberal anlayışın siyasal ve ekonomik alana yansımaları da bu zaman diliminde kendini daha çok göstermiştir. 1929 ekonomik buhranına kadar liberal anlayışın ekonomik yansımaları olan serbest piyasa müdahalesiz “gerçekleşirken” adaletli bir sonuç çıkarmamıştır. 1929 buhranı bu anlayışın sorgulanmasını ekonomiye devletin bir anlamda müdahalesini sosyal devlet-refah devleti unsurunu gerekli kılmıştır.

Sanayi kapitalizminin yeni adaletsizlikler ürettiği, geniş halk kitlelerinin piyasanın kaprislerine tabi kılınması sonucunu çıkarttığından neoliberalizm düşüncesi ortaya çıkmıştır.²⁴ Bu görüş sosyal liberalizm veya refah liberalizminin de temelini oluşturmuştur. 1970’lerden 1980’lerin sonuna doğru yaşanan ekonomik ve sosyal gelişmeler sosyal devlet anlayışı uygulamalarını sorgulamaya, tekrar liberal düşüncenin sosyal ve ekonomik alana ilişkin görüşlerine ağırlık verilmeye başlandığı dönemler olmuştur.

1.1.2.2. Sosyal Devlet-Refah Devleti Anlayışı

19. Yüzyılda sanayileşen ülkelerde hüküm süren liberal düşünce ve iktisadi hayata yansımaları olan serbest piyasa ekonomisinin 20. yüzyılın başlarında 1929 buhranı ile çıkmaza girmesi, sonrasında 2. Dünya Savaşının çıkması, yaşanan sosyal buhranlar yeni arayışları ve çözümleri gündeme getirmiştir. 19. yüzyıl sonlarında kendini hissettiren dünyayı etkileyen ekonomik buhranlar, devletlerin güvenlik ve düzen gibi asli görevlerinin yanı sıra halkının insan onuruna yaraşır şekilde yaşayabilmesi için sosyo-ekonomik düzenlemelere gitmesini zorunlu kılmıştır. Devletlerin karşılaştıkları sorunlar ve gelişmeler karşısında ürettikleri siyasal anlayışlar

---

²⁴ A. Heywood, a.g.e, s.70.

onların neyi önceliklediklerini de göstermektedir. Bu bakımdan refah devleti veya sosyal devlet kavramları hemen hemen aynı ihtiyaçlardan doğduğu için birbirinin yerine kullanılmıştır. Buna rağmen aralarında bazı farklılıklar bulunmakla birlikte, literatürde yaygın olarak refah devleti kavramının kullanıldığı görülmektedir.

Sosyal ve refah devleti kavramlarının kökenlerine incelendiğinde, Almanca'nın konuşulduğu Kıta Avrupası ülkelerinde kullanıldığı söylenebilir. Benzer biçimde “refah devleti” ve “refah politikası” veya “sosyal refah devleti politikası” kavramlarının ise İngilizcenin hâkim olduğu Kuzey Amerika ve bir kısım Avrupa ülkelerinde (Anglo Sakson ülkelerde) yaygınlık kazandığı görülmektedir.²⁵

Sanayi devrimi ve sonrasındaki gelişmelerle kapitalizm zirveye çıkmış, toplum sınıflara ayrılmış, bu sınıflar arasında gelir dağılımında uçurumlar meydana gelmiştir. Gelir dağılımındaki adaletsizlikler toplumsal sorunlara, huzursuzluklara yol açmıştır. Bu sorunlarla karşı karşıya olan sanayileşmiş ülkeler, sosyal barışı ve sosyal adaleti sağlamak için bazı tedbirleri almak zorunda kalmışlardır. 19. yüzyılda “bırakınız yapsınlar, bırakınız geçsinler” liberal ekonomi modeli ve kapitalizm herkese saadet getirmemiştir. Kapitalist üretim süreci özellikle kadın ve çocukların da dâhil olduğu çalışma koşullarının çok ağır olduğu, düşük ücretlerle çalıştırıldığı insanlık dışı uygulamalara sahne olmuştur. Sanayileşen ülkeler, özellikle 1929'daki ekonomik buhran sonucunda devletin ekonomiye müdahalesi ile toplumun temel hayati ihtiyaçlarını karşılamak suretiyle toplumsal riskleri ortadan kaldırma yoluna giderek devletin sosyal yönüne yönelik çalışmalar yapmak zorunda kalmışlardır. Sosyal devlet; liberal devletin hak ve hürriyetler sistemini sosyal ve ekonomik hak ve ödevlerle takviye eder.²⁶ Sosyal devlet, halkının isteklerine uyarak refahın adil bir şekilde dağıtılmasını yerine getiren devlettir. Başka bir tanımda sosyal devlet, insanlık onuruna yaraşır bir oranın oluşturularak insanların manevi ve maddi yönlerinin gelişmesini sağlayan devleti tipi olarak tanımlanmıştır.²⁷ Ülkede her bireyin katkısı ile kazanılan maddi, manevi değerlerin adil bir şekilde paylaşılması, çalışan çalışmayan her vatandaşın sosyal güvenliğinin sağlanması, sağlık hizmetlerinden faydalanılması, ihtiyacını kendisi sağlayamayanlara sosyal hizmetlerin götürülmesi, engelli

²⁵ Süleyman Özdemir, *Küreselleşme Sürecinde Refah Devleti*, İstanbul Ticaret Odası Yayını, İstanbul, 2007-57, s.12

²⁶ M. Taşdelen, a.g.e., s.131

²⁷ Fatih Yüksel, “Sosyal Devletin Dönüşüm Sürecinde Yerel Yönetimlerin Yeni İşlevleri”, *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 62-1, 2007, s.280; İlker Duman, *Sosyal Devlet*, İnkılap Kitapevi, İstanbul, 1997, s.19.

vatandaşlarına onların yaşamlarını kolaylaştırıcı imkânlar hazırlanması, her vatandaşa geçimlerini temin edecek iş bulmaları için eğitim mesleki eğitim verilmesi gibi toplumun maddi ve manevi olarak gelişmesini sağlamaya yönelik tedbirleri almak, fırsat eşitliğini uygulamak sosyal devlet olmanın gereğidir.

Sosyal devlet olgusunun, ekonomiyle olan ilişkisini John Maynard Keynes ortaya koymuştur. Keynes, geleneksel iktisatçıların tersine devletin, etkinlik, tam istihdam, kalkınma ve gelir dağılımında adaletin sağlanmasında etkin rol alması gerektiğini belirtmiştir. Tüketim eğilimindeki yetersizliğin giderilmesi veya efektif talebin artırılması noktasında kamu harcamalarının artırılması gerektiğini bu sayede ekonomik aktivite içinde yer alan birimlerin bireylerin alım gücünün artmasıyla tüketimin artacağı milli gelirin artacağı ve işsizliğin azalacağını ekonominin canlanacağını söylemiştir. Ekonomik durgunluktan çıkmanın yolu devletin ekonomiye müdahale etmesidir. Bu müdahaleler ve izlenen sosyo-ekonomik politikalarla özellikle 2. Dünya Savaşından sonra 1950 ile 1970 arasında dünya ekonomisi eşi görülmemiş bir büyüme performansı yakalamıştır.²⁸

Sosyal devlet kavramı daha çok gelişmekte olan, kalkınmakta olan ülkelerde kullanılmaktadır. Refah devleti kavramı ise gelişmiş, öncelikle refahı paylaşabilecek kadar kalkınmış zengin sermaye birikimine sahip olan ülkelerde karşılığını bulmaktadır. Refah devletlerinde kamu harcamalarının büyük bölümü öncelikle sosyal güvenlik, sağlık ve eğitim gibi alanlarda olduğu görülmektedir. Örneğin İngiltere’de kamusal harcamaların %60’na yakını ülkenin refahı için gerekli olan uygulamaları hayata geçirmek için kullanıldığı görülmektedir. Bu kapsamda kamu harcamaları arasında sosyal güvenlik harcamaları %31, sağlık harcamaları %16 ve eğitim harcamaları %12 oranına sahiptir.²⁹ Refah devleti tanımında en çok başvurulan isim Asa Briggs’tir. Briggs’e göre refah devleti; “Piyasadaki güçlerin rollerini azaltmak için, örgütlü kamu gücünün bilinçli bir şekilde kullanıldığı devlet biçimidir.” Refah devletinin faal olduğu üç temel alan vardır. Bu alanlardan ilki, birey ve ailelerine minimum düzeyde gelir elde etme imkânı sağlamaktır. İkincisi, bireylere, belirli sosyal risklere (işsizlik, hastalık, yaşlılık vb.) karşı gelmelerinde yardımcı olmaktadır.

²⁸ Mehmet Akif İçke, Cem Engin ve Ertuğrul Kızılkaya, *İ.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, No 46, 2012, s. 1-24.

²⁹ Andrew Dilnot “*Refah Devletinin Geleceği*” Çev.; Zeynep Bakıcı, 2003, s.1-16[Aktaran: S. Özdemir, a.g.e, s.25]

Üçüncü aşama ise, sosyal refah hizmetlerinin yerine getirilerek, tüm vatandaşların yaşam kalitesini yükseltmeyi üstlenmektedir.³⁰

Bu tanımlamalar sosyal devlet veya refah devletinin tarihin seyri içinde geçirdiği evrimi ortaya çıkan toplumsal sorunlar karşısında üretilen çözümlerin sosyal devlet, sosyal politika anlayışıyla çözüldüğünü de göstermektedir. Türkiye’de özel sektörün temsilcilerinden olan İstanbul Ticaret Odasının (İTO), dünyada her alandaki gelişmelere paralel olarak refah devletini, üç şekilde betimlemektedir. Buna göre refah devleti; müdahale eden, düzenleyen ve geliri yeniden dağıtan bir devlet biçiminde tasvir edilmiştir. Refah devleti, piyasadaki başarısızlıkların üzerine giderek yaşanan sorunların giderilmesi için önlemler alması ve düzenlemeler yapması açısından müdahalecidir. İş piyasalarında yaşanan ücret düzeyini işçilerin sefaletе düşmemesi için belirlemek, sosyal güvenlik ve sosyal yardım hizmetlerini üstlenmesi bakımından ise düzenleyicidir. Gelirin yeniden dağıtıcısıdır, çünkü vergiler, politikalar ve transfer harcamalarıyla gelirin paylaşımına müdahalede bulunulmadığında sınıflar arasında gelir dengesizliklerinin dolayısıyla huzursuzluklarının çıkacağı farkındadır.³¹

Devlet mekanizmasının zaman içinde yüklendiği işlevlerden olmak üzere, vatandaşlarına siyasi olarak temel hak ve özgürlüklerini sağlması, ülkedeki kaynaklardan elde edilen değerleri adil bir şekilde dağıtması, onların insan onuruna yaraşır şekilde yaşamalarını sağlayarak kendisinin de bir bakıma meşruiyetini ve devamlılığını, sosyal (refah) devleti uygulamalarıyla mümkün kılmıştır.

1.1.3. Hukuk Devleti Anlayışı

Hukuk kelimesi, kökeni Arapça “hak”dan gelir ve bu kelimenin çoğuludur. Hak kelimesi ise Büyük Türkçe Sözlükte; “adaletin hukukun gerektirdiği veya birine ayırdığı şey, kazanç, dava ve iddiada gerçeğe uygunluk, doğruluk, verilmiş emekten doğan manevi yetki, sıfat olarak da doğru gerçek” anlamını vermektedir.

En yaygın hukuk tanımı ise, “*Hukuk, toplum yaşamını düzenlemek için, uygulanması devlet tarafından yaptırıma bağlanmış kurallar biçimidir*” şeklindedir. Toplumu ilgilendiren her konu, toplumun kurumsallaşmış en üst erki olan devlet olgusuna bizi götürmektedir. Bireyler arasında veya bireyle devlet arasındaki ilişkileri

³⁰ Asa Briggs “*The Welfare State at Historical Perspective*”, Archives Europennes de Sociologie, Vol.2, s.221-259.[Aktaran: S. Özdemir, a.g.e., s.19]

³¹ S. Özdemir, a.g.e., s.21

düzenleyen kuralların yaptırımı, uygulaması devlet tarafından yapıldığından burada devletin de uyması gereken kuralları ortaya çıkarmaktadır. Devletlerin hukuk kuralları ile kendilerini sınırlandırmaları, yükümlü olmaları tarihsel süreçte yeni denilebilecek kadar kısa zaman önce gerçekleşmiştir. İlk olarak Alman hukuk sistemi kökenli kavramın (*Rechtsstaat* kavramı, ilk olarak Robert von Mohl'ün *Die deutsche Polizeiwissenschaft nach den Grundsätzen des Rechtsstaates* (1832-1834) adlı kitabında kullanılmıştır).³² Alman ve Fransız hukuk anlayışı ile İngiliz ve Amerikan hukuk anlayışları farklıdır. Alman ve Fransız anlayışında salt devletin koyduğu kuralları bozmadan uyması, biçimsel niteliğinin yoğunluğundan bahsedilmesiyle hukuk devleti olarak tanımlanmışlardır. İngiliz ve Amerikan hukuk anlayışında ise gelenek ve içtihat kuralları ile devleti önceleyen ve bu temel değerleri bağlılığı anlatan hukukun üstünlüğü olarak iki ana anlayış vardır³³. Bu, olaylara Kara Avrupa'sı ile Anglo Sakson'ların bakış açılarında ki nüans farklılıklarını göstermektedir.

Hukuk devleti, kavramı çoğunlukla devletin kendi kendini hukuki kurallarla bağtlaması, sınırlandırması, kamunun-yönetimin kendi koyduğu kurallara kendinin de uyması, işlem ve eylemlerinde hukuka uymasındır şeklinde tanımlanabilir.

Bu kavramın batıdaki karşılığı olarak, ortaya çıkmasında İngiltere, Almanya, Fransa ve Amerika Birleşik Devletleri (ABD) önemli rol oynamıştır. Bu ülkelerdeki tarihi süreç hukuk devleti kavramının batıda içinin nasıl doldurulduğunun anlaşılması açısından önemlidir.

İngiltere'de ilk olarak 1215 yılında kralın kendini bir anlaşmayla "Magna Carta Libertatum" sınırladığı kurallara, hukuka uygun hareket edeceğini ve yurttaşlarının özgürlüklerine kavuşturacağına ilişkin bir anlaşmadır. Bundan sonraki süreçlerinde mutlakiyetçi yönetim anlayışlarına dönülse de İngiltere'de özgürlük bilincinin gelişmesi ve korunması konularında İngiliz yargı organlarının rolü büyük önem taşımaktadır.³⁴

Fransa'da ki gelişmesi ise hiç kuşkusuz 1789 Devrimi ile olmuştur. İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirimi ile temel hak ve özgürlükler bu hakların güvence altına

---

³² Fikret Başkaya (Ed.), Kavram Sözlüğü (Söylem ve Gerçek), c. II, Özgür Üniversite Kitaplığı, Maki Basın Yayın, Ankara, 2006, s. 206-233.

³³ F. Başkaya, a.g.e., s.201-233.

³⁴ Ayhan Akarsu, 24 No'lu Dergi, www.msb.gov.tr, AYİM, makaleler, s.37-48.

alınması ve devletin bunları uygulayacak olması Fransa devleti ile yurttaşlarının hukuk çerçevelerini çizmiştir.

Fransız devrimiyle birlikte batıda Almanya’da bu siyasi ve hukuki değişim ve dönüşümden etkilenmiş mutlakiyetçi yönetim anlayışından ulus, yurttaş egemenliğinin yansıdığı hukuk devletine geçilmiştir.

ABD’nin hak ve özgürlüklerini elde etmeleri ve hukuksal zemini oluşturmaları açısından önlerinde katılmış bir otorite ve egemen bir güç bulunmuyordu onlar yalnız bağımsızlık savaşı verip bağımsızlıklarını kazandılar.³⁵ ABD’ye göç edenler arasında ve yönetim kademelerinde ağırlıklı olarak İngilizler olduğundan, hukuk normlarının oluşmasında İngiltere önemli ölçüde rol oynamıştır. Yine, 1776 yılında ilan ettikleri Bağımsızlık Bildirisi hukuk çerçevelerinin oluşmasını sağlayan önemli etkenlerden biri olmuştur.

Hukuk devleti veya hukukun üstünlüğü kavramlarının Türkiye’de ki tarihsel gelişimi, 1923’te kurulan Türkiye Cumhuriyeti ile sınırlandırmayıp bir anlamda devamı olduğu Osmanlı İmparatorluğu’ndan başlatmak gerekir.

Osmanlı İmparatorluğunda padişahın, vezirlerin ve sadrazamların yetkilerinin imtiyazlarının sınırlandırılması ilk olarak 1808’de II. Mahmut zamanında imzalanan Sened-i İttifak ile olmuştur.

Bu tarihten sonra, 3 Kasım 1839’da irat olunan Gülhane Hatt-ı Hümayunu, Sultan Abdülmecid de uygun bularak imzalamıştır. Hatt-ı Hümayun da can, mal, namus gibi temel haklar ile askerlik ve vergilerin ancak kanunla gösterileceği hükme bağlanmıştır.

1856 Yılında, daha çok Gayri Müslimlerin hak ve özgürlüklerinin teminat altına alınmasını sağlayan Islahat Fermanı yayımlanmıştır. Yine bu dönemde Şer’iye mahkemelerinin yanı sıra nizamiye mahkemeleri ve Danıştay kurulmuştur.

Osmanlı İmparatorluğunun ilk anayasası niteliği taşıyan “Kanun-i Esasi”, 7 Zilhicce 1293 (23 Aralık 1876) tarihinde yayınlanmıştır. Kanun-i Esasi 119 maddeden oluşmaktadır. Yasa’ya göre, yasama organı; Meclis-i Âyan ve Meclis-i Mebusan’dan,

---

³⁵ A.Akarsu,a.g.e. s.41-48.

yürütme organı ise, padişahın tayin ettiği sadrazam, şeyhülislam ve başkanlığını yaptığı, nazırlardan oluşsan Heyet-i Vükelâ'dan (Bakanlar Kurulu) oluşmaktadır.³⁶

Cumhuriyet dönemine geçtiğimizde, hukuk devleti ile ilgili olarak anayasalarda yapılan düzenlemeler dikkat çekmektedir. Bu terim ilk defa 1961 anayasasında 2. maddesinde “devletin bir hukuk devleti” olduğu yer almıştır. 1982 Anayasasının 2. maddesinde yine aynı şekilde “Türkiye Cumhuriyeti bir hukuk devletidir” ilkesi muhafaza edilmiştir.

Hukuk devletinin hangi niteliklere sahip olması gerektiği ile ilgili pek çok düşünce olmakla birlikte üzerinde uzlaşılan özellikler şunlardır.

- 1) Temel hakların, özgürlüklerin güvence altına alınması: Bu özgürlüklerin en geniş biçimde sağlanması, anayasa ile güvence altına alınması, anayasa mahkemesine bireysel başvuru yapılabilmesi, bu hakların uygulanmasında önemli unsurlardır,
- 2) Yasaların anayasaya uygunluğunun sağlanması, bağlayıcılığı: Devletin, iç hukuk kurallarının anayasaya aykırı olmaması, bu olduğu takdirde anayasa mahkemesinin bu yasaları iptal edebilme yetkisinin olması. Anayasanın en üst norm olarak kabul edilmesi ve bunun uygulanabilirliği,
- 3) Yönetimin ve yasamanın tüm işlemlerinin yargı denetimine tabi olması: Devleti oluşturan, yasama, yürütme ve tüzel idari kişiliğinin hukuk kuralları ile bağlı olması, bunların tamamının yargılanabilir, denetlenebilir olmaları,
- 4) Yargı bağımsızlığının güvenilirliğini sağlayacak koşulların yerleştirilmesi, yargıç güvencesi: Devletin yapacağı her türlü iş ve işlemlerinin hukuk kurallarına uygun olup olmadığının denetimini bağımsız yargı organları yapar. Yargı organlarının seçimleri, bunların tek taraflı baskı gücü haline getirmeyecek şekilde düzenlenmeleri adil yargıyı ve yargılanmayı da sağlayacaktır. Yargı organlarının meşruiyeti ise, tarafsızlığı ve bağımsızlığı oranında olacaktır.

Son olarak, Anayasa Mahkemesi aldığı birçok kararında hukuk devleti tanımı yapmıştır. Bunlardan, 1 Temmuz 1998 tarih ve K.1998/45 sayılı kararında, hukuk devleti tanımı ve gereğine ilişkin olarak şöyle denilmiştir. “Hukuk devleti, insan

---

³⁶ A.Akarsu, a.g.e, s.42.

haklarına saygılı ve bu hakları koruyan, adaletli bir hukuk düzeni kuran bunu sürdürmekle kendini yükümlü sayan, bütün işlem ve eylemleri yargı denetimine bağlı olan devlettir. Böyle bir düzenin kurulması, yasama, yürütme ve yargı alanına giren tüm işlem ve eylemlerin hukuk kuralları içinde kalması, temel hak ve özgürlüklerin Anayasal güvenceye bağlanmasıyla olanaklıdır.” denilmektedir.

1.1.4. İslam Düşüncesinde Devlet

Dinin muhatabı insandır, insan ise sosyal bir varlıktır, toplum içinde yaşamını idame ettirir. İnsan davranışlarını, toplum hayatını düzenleyen kurallar tarihin her döneminde içerik farklılıklarıyla beraber olagelmıştır. Bu kurallar ya beşeri kaynaklı ya da ilahi kaynaklı olmuştur. Dinler, ilahi kitaplar aracılığıyla muhatabı olan Allah ile insan arasındaki karşılıklı ilişkiyi düzenlemek, ahlaki emredici kurallar ile diğer canlılarla olan ilişkilerini, dünyasını düzenlemek için ortaya çıkmışlardır. Bu yüzden dinlerin, insan-insan ve insan-evren ilişkisi önem arz etmektedir.

İslam dini kendini, kitabı Kur'an'ı Kerim ve peygamberi Hz. Muhammed ile anlatmaktadır. İslam, kitabı olan Kur'an'ı Kerim'de insanın, Allah'a, O'nun otoritesine, iradesine boyun eğmesi, kulluk etmesi, inanç/itikad ve bundan doğan ahlaki yükümlülükler manasında sistemli 'din' anlamlarındadır.³⁷ İslam'a göre Allah'ın insanlarla iletişime geçtiği kitabı Kur'an'ı Kerim'dir. Yunus suresi 37.de “*Bu Kur'an, asla Allah'tan başkası tarafından tasarlanmış, uydurulmuş olamaz; üstelik o önceki vahiylerden hakikat adına bugüne kalmış ne varsa onu doğrulayıp, âlemlerin Rabbinden (geldiğinden) şüphe olmayan vahyi özlü biçimde açıklıyor.*”³⁸ Yine Kur'an'ın indiriliş amacını, kendisinden öğrenirsek; genelde bütün insanlara³⁹, özelde ise inanlara rehberlik yapmak⁴⁰, İnsanları uyarmak, doğru yola iletmek ve Allah'ın tek bir ilah olduğunu bildirmek⁴¹, insanlar arasında çıkan ihtilafları çözmek⁴², İnsanı selamet, esenlik yollarına yöneltmek ve karanlıklardan aydınlığa çıkartmaktır.⁴³ Üzerinde düşünülmesi ve akli olanların ders alması⁴⁴ için indirilmiştir. Kitabın niçin indirildiğine dair ayetler daha da çoğaltılabilir. İslam dininde genel olarak tüm

³⁷ İlhami Güler, *İslamiyat*, cilt 1, sayı 4, TDV Yayın Matbaacılık Ticaret İşletmesi, Ankara 1998, s.55

³⁸ Muhammed Esed, *Kur'an Mesajı Meal Tefsir*, İşaret Yayınları, İstanbul 1996, cilt I, s.401

³⁹ Kuran-ı Kerim, Bakara, 2/185

⁴⁰ Kuran-ı Kerim, Bakara, 2/2

⁴¹ Kuran-ı Kerim, Yasin, 36/70; Kuran-ı Kerim, İbrahim, 14/52; Kuran-ı Kerim, İsra, 17/9.

⁴² Kuran-ı Kerim, Bakara 2/213, Kuran-ı Kerim, Nisa, 4/59,105

⁴³ Kuran-ı Kerim, Maide 5/15,16; Kuran-ı Kerim, İbrahim 14/1,3; Kuran-ı Kerim, Hadid 57/9.

⁴⁴ Kuran-ı Kerim, Sad, 38/29

insanlığın, özel olarak ise Müslümanların nasıl inanmaları gerektiği, hayatlarını nasıl düzenlemeleri gerektiği ile ilgili ayet ve sureler bulunmaktadır. Bu açıdan bakıldığında İslam, inananlarının hayatının tüm alanlarını kuşatmakta, bunları yaptıkları takdirde dünya ve ahiret hayatlarının güzelliklerle dolu olacağını söylemektedir. İslam'ın, kendini tanımladığı kaynaklardan anlaşılacağı üzere, ölüm öncesi ve ölüm sonrası hayata dair tavsiyeleri, emirleri, talepleri olan bir din olduğu görülür.

İslam, hayatın tüm alanlarıyla ilgili kurallar vaaz ettiği için, yaşanmaya başladığı coğrafyadan itibaren, Hz. Muhammed'le başlayan bir yönetim anlayışına sahip olmuştur. İlk dönem Müslümanları, Hz. Muhammed'i hem nebi, hem yönetici, hem komutan, hem imam, hem hâkim, hem lider olarak görüyorlardı. Peygamber, karar verme sürecinde istişare ettiğini, istişareler sonucunda alınan bu kararları uyguladığını, kimi zaman istişareye rağmen kendi kararını uyguladığı ve her iki durumda da yanlış ve doğru sonuçlar doğurduğuna ilişkin rivayetler vardır.⁴⁵ Hz. Muhammed'in, Mekke şehrinden Medine şehrine hicretinin ardından Medine'de Müslüman olan ve Müslüman olmayan kesimler tarafından kabul edilen bir sözleşme, anayasal belge niteliğinde hazırlanarak, İslam'ın öngörmüş olduğu hedef ve ilkeler çerçevesinde siyasî bir yapı oluşturmaya başlamış ve bu doğrultuda Medine toplumunu siyasî otoritesinin altında toplamıştır.⁴⁶ Bu siyasî otoritede mülk kavramı ile ilgili olarak, Hz. Muhammed'in huzuruna gelen ahalden birinin korkup titremesi üzerine "Sakin ol, ben hükümdar değilim." diye konuşması (İbn Mâce, "Et'ime", 30), yine başka bir rivayette Ebu Süfyan'ın Mekke'nin fethinde Müslüman askerlerin geçit yapması sırasında Abbas'a "Kardeşinin oğlunun mülkü (saltanatı, hükümdarlığı) büyük olmuş!" demesi üzerine o da, "Bu nübüvvettir"⁴⁷ diyerek, siyasî ve askeri liderliğinin peygamberliğinden ayrı ve önünde anılmasını hoş karşılamamıştır.

Arapçada mülk, üzerine kadir olunan şeyin genişliğini ifade eder. Arapçada devlet ise *devl* kökünden gelmekte olup, bir kavimden bir kavme sirayet eden halin intikali⁴⁸ veya düllet "değişmek, bir halden başka bir hale dönmek; nöbetleşe birbiri

---

⁴⁵ Hicret, Arapça kökenli bir sözcük, terk etmek, ayrılmak, bir yerden bir yere göç etmek anlamında. İslam dini kavramı olarak ise herhangi bir Müslüman birey ve topluluğun inançları yüzünden oldukları yerden başka bir yere göç etmeleri.

⁴⁶ Ömer Menekşe, İslam Düşünce Tarihinde Devlet Anlayışı; Nizamülmük ve Maverdi Örneği, *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi* V, Sayı: 3, 2005, s.195

⁴⁷ Hüseyin Pehlivan, mobil.kuremedya.com, Kettânî, *Hz. Peygamber'in Yönetimi*, Cilt. I, Sayı 52, s.387.

⁴⁸ Ebu Hilal El Askeri, *Arap Dilinde ve Kur'an'da Farklar Sözlüğü*, İşaret Yayınları, 2.Baskı, İstanbul 2013, s.273

ardınca gelmek, dolaşmak; üstün gelmek, zafer kazanmak” anlamlarına gelmektedir. Çoğul hali düveldir. Devlet savaşı tanımlarken, dület ise malla ilgili olarak kullanılmaktadır. Kur’an’da “devlet” kelimesi kavram olarak geçmemektedir. Bu, “d-v-l” kökünden türeyen kelimeler “dönüşümlü olmak” ve “elden ele dolaşan mal” anlamlarında Kur’an’da iki yerde geçmektedir.⁴⁹ “Eğer siz (uhud savaşında) bir yara aldıysanız, (bedir harbinde) o topluma da benzeri bir yara dokunmuştu. O günler ki biz, onları insanlar arasında döndürür dururuz. Bu Allah’ın, imana erenleri seçip ayırması ve aranızdan hakikate şahitlik yapanları seçmesi içindir.”⁵⁰ Burada iktidarın, zaferin insanlar arasında dönüşümlü olduğuna dikkat çekilmektedir. Kelimenin, ikinci geçtiği yer ise, “Bu beldelerin halkından (ganimet olarak) ne alındıysa Allah hepsini Elçisine devretti, (ganimetin tümü) Allah’a ve Elçisine, (ölen müminlerin) yakınlarına, yetimlere, yoksullara ve yolculara aittir. (Böyle yapıldı) ki o, içinizden (zaten) zengin olanlar arasında dolaşıp duran (bir servet) haline gelmesin.”⁵¹ Kelimenin buradaki kullanımı ise servetin, sermayenin tekel oluşturulmaması, yalnız bir kesimin elinde bulundurulmaması üzerinedir. Bu sayede, toplumda gelir dağılımında adaletin sağlanması için temel argümanlardan biri yerine getirilmiş olmaktadır. İslam dini, hayatın her alanına ilişkin düzenlemeler, kurallar, tavsiyeler getirdiğinden, inananlarının buldukları formel veya formel olmayan yapıları dönüştürmeleri gerekmektedir. Bu açıdan, dinin mensupları devlet gibi büyük yapılar oluşurken bu inandıkları değerleri etkin kılmak, hayata geçirmek zorundadırlar.

İslam tarihinde, toplumda yöneten ve yönetilen ilişkilerinin düzenlemeleri genel olarak Kur’an’ı Kerim temel alınarak yapılmıştır. Tarihte, İslam düşünürlerinin, siyaset felsefesine, devlet kavramına yaptıkları katkılar yadsınamaz. Bu düşünürlerden en tanınan, eserleri çeşitli dillere çevrilmiş olanları, yaşadıkları dönemler itibarıyla ele alınacaktır. Bunlar sırasıyla, Farabi, 873 (H.259) Maverdi, 974 (H.364), Nizamül Mülk, 1018 (H.408), Yusuf Has Hacib, 1069 (H.461), İbn Haldun, 1332 (H.732)’dur.

1.1.4.1. Farabi’nin Devlet Anlayışı

Farabi’nin asıl ismi Ebu Nasr Muhammed B. Tarhan b. Uzluğ el-Farabi et-Turki (870-950)’dir. Türkistan’ın Farab şehrinde doğmuştur. Arapça ve Farsça’nın yanında, Grekçe ve Latinceyi çok iyi öğrenerek Aristo, Platon’un eserlerini defalarca

⁴⁹ Zülfikar Durmuş, *Kur’an’ı Kerim’de Ulus ve Uluslararası İlişkiler*, Gökkuşbuca Yayınları, 1999, s.81

⁵⁰ Kuran-ı Kerim, Al’i İmran 3/140

⁵¹ Kuran-ı Kerim, Haşr, 59/7.

okumuş ve felsefeyle özel olarak ilgilenmiştir. Farabi, devlet kavramını “Medine” kelimesiyle ifade etmekte toplum ve insanı bu kavramın içinde anlamlandırmaktadır. Farabi, toplumu, varlık felsefesine uygun olarak bir bütün halinde tasvir etmiştir. Farabi’ye göre; ev veya kulübe, sokağın bir paçasıdır ve ona aittir. Sokak, mahalle ve köy şehre aittir. Şehir, millet topraklarının bir paçası, millet de dünya nüfusunun bir paçasıdır. Büyük topluluk yeryüzündeki insanların oluşturduğu bir oluşumdur. Ortancası ayrı ayrı milletlerden teşekkül etmektedir. Küçüğü ise bir milletin topraklarında oturan şehir halkından oluşmaktadır. Bu insan topluluklarının ise bir düzene, birliğe ihtiyaçları vardır. Nasıl evrende bir düzen, idare varsa, toplumlarda da bu olmalıdır, yani devlet kurumu ile düzen, birlik, dirlik sağlanmalıdır. Varlık âlemindeki biyolojik özellikler, toplumun kendinde ve yönetiminde de aynı şekilde tezahür eder. Farabi devleti ikiye ayırır. Birincisi, Fazıl devlet (erdemli devlet), Fazıl olmayan devlet (erdemsiz devlet).⁵²

Erdemli devlet, sağlıklı bir organizmaya benzer ve kendiliğinden her organ sorumluluk bilinci içinde işler. Bu işleyişte kalbin büyük önemi vardır. Devlet kurumları da kendiliğinden sorumluluklarının bilinci içinde devlet başkanının önderliğinde çalışırlar. Bu organizmada kalp, devlet başkanıdır ve devlet başkanının bu organizasyonda büyük önemi vardır. Farabi, devlet başkanı olma yeterliliğini, sanki peygamber ile filozof özelliklerini bir araya getirerek mükemmeliyetçi bir tanım yapmıştır. Erdemsiz devlet ise cahil, sapkın, fâsık ve değişebilen devlet olmak üzere dörde ayrılmaktadır. Bunlardan cahil devlet tipinin de altı ayrı biçimi olup bunların belirlenmesinde devlet başkanının zihniyet ve ahlak yapısı, yöneticilerin insanlık, hayat, ahlak, adalet ve hukuk, anlayışlarının önemli etkisi vardır. Cahil devletin en önemli özelliklerinden biri sömürü devleti olmalarıdır. Erdemsiz devlette, halk toplum mutluluğu, basit hazlarda arar, zahire takılıp kalmışlardır. Ruhen noksandırlar, geçici, günlük zevkleri amaç edinmişlerdir, kemale olgunluğa ermemişlerdir.⁵³

Farabi, devlet kurumunu erdemli insanlarla, erdemli devlet başkanıyla, ruhen olgun bir toplumla oluşması gerektiğini bunun içinde evrendeki düzenden, varlık âleminde örnek alınması gerektiğinden özetle bunun içinse dinin kemale erdirdiği insanlarıyla mümkün olduğunu iddia eder.

---

⁵² Mahmut Kaya, Erdemli Devletin Çatısını Kurdu, *Dil ve Edebiyat Dergisi*,2010, Sayı 23, s.14-18

⁵³ A.g.e, s.20-25

1.1.4.2. Maverdi'nin Devlet Anlayışı

Maverdi, asıl ismi Ebü'l-Hasan Ali b. Muhammed b. Habîb el-Basrî el-Mâverdî'dir. Maverdi, H. 364'te (974) Basra'da doğmuştur. Babası gül suyu (*mâ'ü'l-verd*) işiyle uğraştığından dolayı Mâverdî lakabıyla anılmıştır. Maverdi, devletin, kamu yönetiminin temel ilkelerinin neler olması gerektiği, yöneticilerinin hangi özellikleri taşıması gerektiğini "Ahkamu's-Sultaniyye" adlı eserinde anlatmıştır. İslam siyasi düşüncesinde büyük katkıları olan Maverdi, suçların tespiti verilecek cezalar, vergilerin belirlenmesi, toprağın işletilmesi, diğer ülkelerle olan ilişkiler, devlet başkanlığı tayini seçimi, hak ve yetkileri gibi konuları tasnif etmiş kamu yönetimini ilgilendiren her konuyu fıkıh çerçevesinde ele alarak bir metodoloji oluşturmuştur. O'na göre, devletin ana gayesi yani imametnin amacı, dini korumak ve halka siyaset etmek, idaresini üstlenmektir.

Maverdi'ye göre devlet, kuruluş-tesis ve yönetim-siyaset olmak üzere iki temel üzere tesis edilir. Rejimin, devletin kuruluşu da üç unsura dayanır. Din, kuvvet-güç, mal-servettir.⁵⁴ Bunlardan en kuvvetlisi, önemlisi topluluk kuran irade, sürekliliği sağlayan, asabiye, din'dir. Kuvvette dayanan, rejim ise ya acziyetten ya da zulüm ve baskıdan kaynaklanır. Mal-servetle gelen iktidar, devlet içinde zenginleşen bir zümrenin iktidarı ele geçirmesi ile oluşur. Ki, bu en zayıf rejimdir. Maverdi, devletin dayanacağı temel unsurları, aşağıdaki başlıklarla açıklamıştır.⁵⁵

- Uyulan din, devletin dini; insanlar farklı farklıdır, zengin, fakir, avam, havas, akıllı, vasat akıllı gibi çeşitli özellikte halk vardır. Bu insanların hepsinin memnun olacağı, eşit düzeyde temsil edilecekleri faydalanacakları bir yönetim anlayışı yoktur. İşte bu yüzden, hepsinin, tüm inananlarının üzerinde uzlaşacağı yaptırım gücü bakımından en etkili olan, din'dir. Din, inananlarını birleştiren ve uzlaştıran bir güçtür.
- Baskın otorite, etkili yönetim; insanlara zaman, zaman dini yaptırımlar etkili olmayabilir, heva ve heveslerine uyabilirler, bu durumda en etkili yöntem otoriter yönetim anlayışıyla uygulamalarıdır.

⁵⁴ Cengiz Kallek, Maverdi'nin Ahlaki, İçtimai, Siyasi ve İktisadi Görüşleri, *Divan İlmî Araştırmalar Dergisi*, 2004/2, s.219-265

⁵⁵ A.g.e, s.251

- Yaygın adalet; adalet mülkün temelidir, felsefesi Maverdi'nin en temel inançlarından biridir. Toplumda, hiç kimse, hiç kimseden üstün değildir, bu en üst yöneticiden, hiçbir vasfı olmayan insana kadar herkes kanunlar karşısında eşittir. Bu adalet anlayışının uygulanması ile devletler kaim-sürekli olurlar.
- Genel güvenlik; mutlak güvenlik yaygın olandır, herkesi kapsayandır. Devlet her bireyin güvenliğini sağladığında, her insan kendini güvende hissettiğinde genel güvenlikten söz edilebilir.
- Sürekli bolluk; İnsanlar refah içinde yaşarlarsa mutlu olurlar, bolluktan herkes pay alırsa, birbirlerine güvenleri olur. Tam tersi olduğunda, yokluk, kargaşa ve iç savaş olur.
- Geniş emel, gelecek beklentisi; insanlar buldukları zamanın dışında da yetecek derecede ürünler üretirler, yatırımlar yaparlar. Böylelikle, dünyanın imar edilmesi, gelecek nesillere maddi manevi değerlerin aktarılması sağlanır.

Maverdi; bulunduğu çağ itibariyle devletin nasıl örgütlenmesi gerektiğini ve devletin asli unsurlarını modern zaman devlet kavramına yakın olarak yorumlamıştır. Özellikle, devletin dayandığı temel unsurları İslam dininin bakış açısıyla yaşandığında, amacına ulaşacağını, ifade eder.

1.1.4.3. Nizamül Mülk'ün Devlet Anlayışı

Nizamü'l-Mülk'ün tam ismi, Ebû Alî Kıvâmüddîn (Gıyâsüddeve, Şemsülmille) Hasen b. Alî b. İshâk et-Tûsî'dir. 10 Nisan 1018'de Horasan'ın Tûs şehrine bağlı Râdkân köyünde doğmuştur. Nizamü'l-Mülk, Büyük Selçuklu devletinin veziri ve Ortaçağ İslâm dünyasındaki başarılı devlet adamlarından biridir.⁵⁶ Nizamü'l-Mülk, Selçuklu devletinde 30 yıl boyunca devlet kademelerinde yer almış, en üst mevkii olan vezirlik makamında bulunmuş ve tecrübelerini bizzat yaşayarak elde etmiştir. Eseri olan "Siyasetname"yi, Melikşah ölmeden evvel, ilim adamlarından ülke hakkındaki görüşlerini istemesi üzerine yazmıştır. Girişle birlikte 51 fasıl olarak kaleme almıştır.⁵⁷ Bu bağlamda yazılmasına rağmen, dönemine ve gelecek dönemlere ışık tutacak Türk-İslam devlet geleneği üzerine yazılmış önemli eserlerden biridir.

⁵⁶ T. Diyanet Vakfı, İslam Araştırmaları Merkezi, <http://www.islamansiklopedisi.info/>

⁵⁷ Nizamül Mülk, *Siyasetname*, Çev. Mehmet Taha Ayar, Hasan Ali Yücel Klasikler Dizisi, T.İş Bankası Kültür Yayınları, V. Basım, 2009, s.XVII

Devletin sürekliliği ilgili olarak, “Küfr ile belki amma zulm ile paydar kalmaz memleket” cümlesi Nizamü'l-Mülk'ün devlet anlayışını özetleyen en önemli tespitlerinden biridir. Dirlik düzen, barış içinde, kargaşanın olmadığı, adil kamu uygulamalarıyla, devletin sürekliliğinin olacağını ifade eder. Halkına karşı, acımasız, haksız, baskıcı uygulamalar içinde olan iktidarların kalıcı olamayacağını ve sonsuza kadar yaşayamayacağını, en veciz şekilde dillendirmiştir.

Nizamü'l-Mülk, devletin varlık sebebinin, insanların dinî ve dünyevî yararlarının sağlanıp, korunması, geliştirilmesi gerektiği düşüncesindedir.⁵⁸ Diğer İslam siyaset, felsefecilerinde olduğu gibi Nizamü'l-Mülk'te devletin meşruiyetini, sultanın ve halifenin İslam'ın prensiplerine uymalarına, sahip çıkmalarına bağlamıştır. Ortaya koyduğu, siyasi, iktisadi, askeri, adlî prensiplerin dayanak noktası Kur'an, sünnet ve geçmişteki başarılı devletlerin deneyimleridir. “Padişah Allah'ın nimetini tanırsa, Allah kendisinden razı olur. Hakk'ın rızasında, halkıyla beraber olma, adaletin yayılma ihsanı vardır. Çünkü halkın hayır duası günden güne artarsa onu ebedi kılar.”⁵⁹ Devletin, adalet üzere kaim olacağı örneklerini verir. Dini dayanaklardan yola çıkarak, yöneticilerin, Allah'ın rızasını kazanmalarının yolunu, halkına değer vermektен, onların hayatlarını mutlu bir şekilde geçirmelerini temin etmekten geçtiğini ifade eder. Bu bir bakıma modern zamanlarda ortaya çıkan, sosyal devlet-refah devleti kavramının karşılığıdır.

Nizamü'l-Mülk'ün, Selçuklu devlet teşkilatına kazandırdığı önemli hizmetlerden, çalışmalarından biri de siyasi, mali, askeri, idari alanlarda aldığı tedbirler ve getirdiği kurullarla kurumsallaşmayı sağlamış, diğer Türk devletlerine bu bağlamda örnek olmuştur. Bunlardan en önemlileri, eğitim alanında iyi düzenlenmiş ve örgütlenmiş olan Nizamiye medreseleridir, ilkinin Bağdat'ta kurmuştur. Askeri alanda ise, ilk defa Nizamü'l-Mülk tarafından uygulanan “ikta” sistemidir. Bu sistemle, düzenli maaşla çalışan ve topraklı askerler (tımurlu)le ordu yeniden düzenlenmiştir.⁶⁰ Bu kurumların yanı sıra, bürokrasi ve günlük hayatı da ilgilendiren takvim ıslahıyla ilgili çalışmaları da olmuştur.

---

⁵⁸ Mehmet Birsin, *Maverdi'nin Devlet Anlayışı*, Doktora Tezi, 2004 Ankara, s.107-151

⁵⁹ Nizamül Mülk, a.g.e., s.15.

⁶⁰ Kadir Canatan, *Geleneksel Siyaset ve Devlet Felsefesinin Bir Yorumu olarak “Siyasetname”*, *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 4/7 Fall 2009., s.194-220

Nizamü'l-Mülk, hem ilim adamı, hem de siyasetçi kimliğiyle devletin en üst mevkiinde vezirlik makamında bulunduğundan, tecrübeleri doğrultusunda devlet idaresinin yeniden yapılandırılmasında çok önemli katkıları olmuştur. Devletin meşruiyeti ile ilgili düşüncelerinden devletin en önemli kurumları olan askeriye, bürokrasi ve eğitime yaptığı köklü düzenlemelerden dolayı, devlete, mülke, ülkeye nizam getiren anlamına gelen (Nizamü'l-Mülk) unvanını almış, ilim ve siyaset adamıdır.

1.1.4.4. Yusuf Has Hacib'in Devlet Anlayışı

Yusuf Has Hacib, miladi 1069 yılında Balasagun'da doğmuş, ilk İslam dinini kabul eden Türk boyu olan Karahanlılar döneminde yaşamıştır. Yusuf Has Hacib, Türk gelenek ve düşüncesi ile yeni kabul ettikleri İslam dininin gerekleri ve bakış açısını yansıttığı Kutadgu Bilig adlı siyasetnameyi, Karahanlı hükümdarı Tabgaç Hasan Buğra Han'a sunmuştur.⁶¹ Kutadgu Bilig'in kelime anlamı, Kutlu bilgi, mutlu olma bilgisidir. Yusuf Has Hacib, bu eseri felsefi, ahlaki, özellikle siyasi ve idari konularda devrin yöneticilerine her iki dünyada mutlu olmak için tavsiyelerde bulunmak üzere yazdığını ifade etmektedir.

Yusuf Has Hacib'in yönetim anlayışı, birçok devlet kuran Türk devlet geleneği ile İslam dininin yönetim anlayışının sentezidir.⁶² Devleti yönetenlere ve yönetilenlere verdiği nasihatlerde, Türk devlet geleneği, yaşayışından örneklerin doğrudan alındığı, İslam'ın birincil kaynağı olan Kur'an'a atıf ve peygamberin hadislerini dolaylı olarak atıf yapıldığı görülmektedir.⁶³ Kutadgu Bilig'de Ayet ve hadisler içerik olarak bulunmakta doğrudan zikredilmemiştir. Ancak, İslam düşüncesinde yaratan-yaratıcı ile kullarının Allah'ın halifesi durumundaki yönetici ile yönetilenlerin ilişkisini Allah'a karşı sorumlulukların yerine getirilmesi sorumluluğu bağlamında ele almıştır.

Yusuf Has Hacib'in yöneten ve yönetilen ilişkileri özetle şu şekildedir⁶⁴.

Yönetenin görevleri;

- 1) Hukukun uygulanmasında eşit davranır, ayırım yapmaz ve eşit muamele eder,

⁶¹ Demokaan Demirel, Kutad Gu Bilig'te Devlet Yönetimi, *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 2014, cilt 6, sayı 1, s 55-61

⁶² Hasan Hüseyin Adalıoğlu, Bir siyasetname Olarak Kutadgu Bilig, *Selçuk Üniversitesi Türk Şarkiyat Araştırmaları Dergisi*, 2013, Sayı 34, s.237.

⁶³ A.g.e., s.253

⁶⁴ Alper Özmen, Kutadgu Bilig'te Yöneten, Yönetilen İlişkileri, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Temmuz 2014, Sayı 41, s.56-59

- 2) Yönetilen kesimlerin huzurlarını ve refahlarını sağlar,
- 3) Yönetimde geri bildirim, hükümdar vezirine, halkın kendisiyle ilgili düşüncelerini sorarak ilerisi için gereken tedbirleri alır,
- 4) Yönetilenlerin memnuniyetini sağlayacak bürokratik kadroyu oluşturur,
- 5) İş sahiplerinin görevlerini etkin bir şekilde yerine getirmelerine olanak sağlar.

Yöneticinin sıfatları;

- 1) Doğru olmalı, devleti veya halkı yönetebilecek iradeye ve yönetmeye layık akla sahip olmalı, bilgi, donanım ve tecrübeye sahip olmalı, ayrıca cömert ve yumuşak huylu olmalıdır.
- 2) Yönetilenlerle iletişim dili, yönetenin iyi olması durumunda tebaasının da iyi olacağı, zalim olursa, onun izinden gidenlerin iyi izden ayrılacağı ifade edilmektedir.⁶⁵

Yönetilenlerin görevleri;

- 1) Devlet otoritesine itaat,
- 2) Vergi ödeme mükellefiyeti,
- 3) İş sahiplerinin görevlerini etkin bir şekilde yerine getirmelerine olanak sağlamak.

Kutadgu Bilig’de iki dünya saadetinin sırrı, devleti yönetenlerin bu görevlerini onlara Allah’tan bir imtiyaz olarak verildiğini, halkı ise Allah’ın onlara bir emaneti olarak görüp adalet ve hakkaniyetle yönetmeleri gerektiğidir. Yusuf Has Hacib, siyasi nasihatnamesinde, modern anlamda devletin, klasik güvenlik, huzur, refahının yanı sıra yöneticilerin halka hizmeti, doğruluğu, adaleti kurumlaştırmaları ile kaim olacakları yasaları anlatmıştır.

1.1.4.5. İbn Haldun’un Devlet Anlayışı

İbn Haldun, İslam düşüncesinde, devlet kuramını ortaya çıkaran en önemli ilim adamlarından biridir. 13. yüzyılda, 1332’de Tunus’da doğmuş, tam olarak ismi Ebu Zeyd Abdurrahman bin Muhammed bin Haldun el Hadramî olarak tanınan İbn Haldun, birçok disiplin dalıyla ilgilenmiş bunlardan tarih, toplum ve devlet konusunda yoğunlaşmış ve konulardaki görüşleri hala geçerliliğini koruyan bir İslam ilim adamıdır.

---

⁶⁵ Yusuf Has Hacib, *Kutadgu Bilig*, II Çeviri, (R. R. Arat), Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yayınları, 3. Baskı, 1985, (Aktaran: Alper Özmen, a.g.e, Bab,1951-1952)

Devletin ortaya çıkışını, göçebe toplumun yerleşik toplum haline gelmesinden sonra zorunlu sosyal kurum olarak ortaya çıkmasına bağlar. Yine İbn Haldun'un kavramlaştırdığı asabiye, devleti kurmada olmazsa olmaz unsurdur. Asabiye, iç dinamik, dayanışma, soy sop, kan bağı en belirleyici olan İ. Haldun'un tercih ettiği din bağı veya tüm bunların karşılığıdır. Bir toplulukta asabiyet olmadan devlet kurma azmi ve iradesi olmayacağını iddia eder.

İbn Haldun, devlet kuramını oluştururken yönetim biçimlerini tasnif etmiştir. Bunlar sırasıyla, Mülki tabii, doğal yönetim; güç, baskı, kişisel isteklere dayanan keyfi yönetim ve diktatörlüktür.

Mülki siyasi; toplumun yararı ve zararını düşünen aklın buyruğuna göre olan yönetim, demokrasi, Hilafet; toplumun iki dünyasının mamur edilmesi amacını taşıyan, dinin emirlerinin merkeze alındığı yönetimdir.⁶⁶ Bu yönetim biçimleri hala genel geçer olma durumlarını korumaktadırlar. Yine aynı şekilde, devletlerin tarih sahnesinden ayrılma, yıkılma sebepleri modern zamanlarda da geçerliliğini korumaktadır. Bu sebeplerden birincisi, organizmacı devlet kuramı olan, devletlerinde doğup, büyüdüğü ve öldüğüdür. Yazar, insan veya canlı organizmalarla karşılaştırarak bu sonuca ulaşmıştır. Diğer sebepler ise doğal olmayan devletlerin yıkılma sebepleridir.

Asabiyetin zayıflaması, toplum dayanışmasının, milli duyguların azalması, yöneticilerin nimetlere dalıp, hakkı hukuku unutmaları bunlar yıkılmaya sebeptir. Nasıl asabiye olmadan devlet olmuyorsa, asabiye duygusu zayıfladığında da devletin yıkılması kaçınılmaz olur.

Devlet yönetiminin zulmü, devleti yönetenlerin kötü olmaları, adaletsiz hüküm vermeleri, halka zulmetmesinin bir vakit sonra isyana yol açacağı, halkın devleti savaş meydanında yalnız bırakacağını dolayısıyla yıkılmaya mahkûm olduğunu söyler.⁶⁷ Devletlerin bekasını, sürekliliğini, halkının refahını gözetmeye, adaletle hükmetmeye, barış içinde yaşamalarını sağlamaya bağlamıştır.

---

⁶⁶ Ezeli Azarkan, İbn Haldun'un Devlet Görüşü-Yönetimler Döngüsü, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 4, 2003., s.7

⁶⁷ Ümit Hassan, *İbn Haldun ve Siyaset Teorisi*, Ankara 1982, (Aktaran: E. Azarkan, a.g.e, s.7)

İbn Haldun, bulunduğu çağın çok ötesinde, bilgi, gözlem ve öngörleriyle İslam düşüncesi ile birlikte tarih ve sosyoloji bilimine de yeni anlayış ve tezleriyle gelişmelerine önemli katkılar sunmuştur.

İslam dini, bireysel ve toplumsal hayata ilişkin kurallar getirdiğinden, inananları tarafından, siyasi, ekonomik, hukuki, sosyal alanlara ilişkin verdikleri eserlerinde referansları öncelikle din olmuştur. İslam düşünürlerinin, devlet olgusunu, kendi inanç sistemleri üzerinden yorumlamaları ve katkıları sonucunda, devleti, devlet yönetimini ve yöneticiyi başlıca şu özelliklerle tanımlarlar.

- İnsan doğası gereği başkalarına muhtaçtır, tek başına her ihtiyacını karşılayamaz ve toplum halinde yaşar. Toplumda dirlik düzen olması, farklı isteklerin çatışmasının önlenmesi, anarşi ve kaosun oluşmaması, en önemlisi dinin özgürce yaşanabilmesi için devlet kurumunu zorunlu görürler.⁶⁸ Dini, Allah'ın emrettiği şekilde ferdi ve umumi kurallarına göre yaşayabilmek için toplum hayatı için devlet kurumu gereklidir,
- Dinle uyumlu siyaset ve devlet anlayışı. Dinin birincil kaynağı olan Kur'an'ı Kerim'in hükümlerini rehber edinen, peygamberin sünnetine itibar eden bir anlayışla siyaseti düzenlemek. Bu kurallar çerçevesinde, referansı Kur'an ve sünnet olacak şekilde toplumu yönetmek,
- Toplum yönetilirken, dinin de emrettiği şekilde adaletle hükmetmek bu özellik tüm İslam âlimlerinin üzerinde durdukları en önemli hususlardandır. *“Allah size, emanetleri ehline vermenizi ve insanlar arasında hükmettiğiniz zaman adaletle hükmetmenizi emrediyor. Allah, bununla size ne güzel öğüt veriyor. Şüphesiz ki Allah her şeyi hakkıyla işiten, hakkıyla görendir”*.⁶⁹ İnsanlar arasında ayırım gözetmemek, herkesin kanun önünde eşit olduğu, kimsenin kimseden üstün olmadığı bir hukuk sistemini uygulamak,
- Devletin varlık sebebi, insanların dini ve dünyevi hayatlarını huzur ve refah içinde geçirebilmelerine olanak sağlamak, onların korunmaları için emniyet tedbirleri almak, kendilerini geliştirmelerine yardımcı olacak zeminleri hazırlamak, manevi gelişimlerine yardımcı olmak,

---

⁶⁸ İbn Haldun, a.g.e, s.167,168

⁶⁹ Kuran-ı Kerim, Nisa, 4/58

- İslam'da iktidarın, devletin meşruiyeti, sultanın, halifenin İslam prensiplerine uyduğu sürece mümkündür. *“Ey iman edenler! Allah'a itaat edin, Peygambere de itaat edin ve sizden olan emir sahibine de itaat edin. Eğer herhangi bir şeyde anlaşmazlığa düşerseniz; Allah'a ve ahiret gününe gerçekten inanıyorsanız, onu Allah ve Resulüne arz edin. Bu, daha iyidir ve sonuç bakımından da daha güzeldir”*.⁷⁰ Bu yüzden sınırlı bir iktidar söz konusudur. Halife seçimle iş başına gelmekte, şura prensibine göre kararlar almaktadır. *“Onlar, Rablerinin davetini kabul ederler ve namazı dosdoğru kılarlar, Onarın işleri de kendi aralarında istişare iledir. Kendilerine verdiğimiz rızıktan onlar Allah yolunda harcarlar”*,⁷¹
- Yöneticilerin, dindar kimselerden olmaları, yöneticiliğin Allah'tan bir imtiyaz olarak görüldüğünden, en iyi vasıflara sahip olmaları gerekmektedir. Yöneticilerin bu özellikleri, neredeyse peygamberlerin ve filozofların özelliklerine denk gelecek şekilde geniş tutulmuştur. Yönettiklerini, halkı, Allah'ın bir emaneti olarak görmeleri ona göre muamele etmeleri gerekmektedir.

Buradan anlaşılan, İslam devlet düşüncesinde, devletin vatandaşlarına karşı en büyük sorumluluğunun onların refahlarını adalet içinde meşru yöneticiler tarafından sağlamak olduğu görülmektedir. Refah kavramı halkın maddi ve manevi gereksinimlerinin karşılanması olarak anlaşıldığında bunun yolunun sosyal ve kültürel politikaların ihtiyaçlara göre oluşturulup uygulandığında refaha ulaşıldığı sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

1.2. SOSYAL POLİTİKA KAVRAMI

Türk Dil Kurumuna (TDK) göre, sosyal kelimesi, sıfat olup toplumbilimi, toplumsal olarak tanımlanmaktadır. Toplumu insanlar oluşturduğundan, insanı ilgilendiren her konu veya sorun toplumunda konusudur. İnsanların bir arada yaşadığı en küçük birim olan aileden, okula, şirketlere, mahalleye, kentlere, ülkelere kadar her topluluğun, birbirleri olan ilişkilerinden dolayı sorunları vardır. Bu sosyal sorunların çözülme mercii öncelikle politika veya diğer adıyla siyasettir. Sosyal politika, toplumdaki sınıfların yaşadıkları sorunlara çözümler üretmek amacıyla bütün

---

⁷⁰ Kuran-ı Kerim, Nisa, 4/59.

⁷¹ Kuran-ı Kerim, Şura, 42/38.

kesimlerin sosyal refahını sağlamasını ve yaygınlaştırmasını hedefleyen önlem ve uygulamaların bütünü biçiminde tanımlanabilir.⁷² Sosyal politika genel anlamıyla, sosyal eşitsizlikleri, gelir dağılımındaki dengesizlikleri gidermeyi amaçlayan çözüm sürecine ekonomi politikalarını da alan siyasi anlayıştır.

Geniş anlamda sosyal politika, tüm grup veya sosyal alanların, sosyal açıdan gelişimini, adaletini, dengesini ve bütünleşmesini hedeflemektedir.⁷³ Bu açılardan bakıldığında, ülkelerin uyguladıkları sosyal politika anlayışlarının, halklarının refahını artırmaya yönelik olduğu dolayısıyla sosyo-ekonomik kalkınmasını sağladığı ortaya çıkmaktadır. Ülkelerin, müreffeh toplumlarının olması, insanlarına verdiği değerle, onlara layık gördükleri yaşam standartları ile bağlantılıdır.

1.2.1. Sosyal Politika Kavramı ve Tarihi Gelişimi

İnsanın bulunduğu her toplulukta, mutlaka çatışma veya uzlaşma olmuştur. Toplumdaki bu uyuşmazlıkların ortadan kaldırılması, sosyal barışın sağlanması için devletler politikalar üretmek zorunda kalmıştır. Sosyal Politika, kavram olarak batıda sanayi devriminden sonra yani üretim araçlarının belirli bir kesimin sermaye sınıfının eline geçmesiyle, toplumda yeni sınıfların oluşmasıyla anılmaya başlamıştır. Sosyal politika kavramını 19. yüzyılın ikinci yarısında ilk defa kullanan kişi, Alman Prof. Rielf'tir. Kavram, 1873 yılında kurulan "Sosyal Politika Derneği" tarafından daha geniş bir biçimde tanımlanmıştır.⁷⁴ Bu yıllardan sonra bu kavramlaştırma ve özellikle yaşanan emek sermaye ilişkilerinden sonra, yeni bir disiplin dalının doğmasına sebep olmuştur. Ülkemizde, sosyal politika kavramı ilk olarak, 1916-1917 yılları arasında Ziya Gökalp'in yönetiminde yer aldığı "Yeni Mecmua"da kullanılmıştır. Daha sonra kavramlaşarak kullanılması, ülkemize 1933-1934 yıllarında yabancı üniversite öğretim üyeleri arasında gelen Alman Profesör Gerhard Kessler tarafından olmuştur.⁷⁵ Kessler'in, sosyal politikanın, toplumsal patlamalara karşı güvenlik supabı olarak değerlendirmesi anlamlıdır.⁷⁶

⁷² Ali Seyyar, *Sosyal Siyaset Terimleri*, Beta Yayınları, İstanbul, 2002. s.64

⁷³ S. Özdemir, a.g.e, s.15

⁷⁴ Orhan Tuna ve Nevzat Yalçıntaş, *Sosyal Siyaset*, Filiz Kitapevi, İstanbul 1991, s.21

⁷⁵ Sevda Demirbilek, *Sosyal Politika Bağlamında Sosyal Hizmet*, DEU Yayınları, İzmir 2009, s.65

⁷⁶ Gerhard Kessler, *İçtimai Siyaset*, Çev.: O. Tuna, Gençlik Kitabevi, İstanbul, 1945, s.4

Toplumda sanayileşmeyle oluşan, sermaye sınıfı, işçi sınıfı, kadın ve çocuk işçiler ve bu sınıflar arasındaki gelir dağılımındaki uçurumların oluşmasını sağlayan kapitalist ekonomi anlayışı bu sınıflar arasındaki çatışmayı derinleştirmiştir. Toplumdaki bu çatışmayı önlemek, barışı korumak için ülkeler sosyal politikalar üretmek zorunda kalmışlardır. Temel amacı bu dönemlerde emek-sermaye çatışmasının azaltılması olmuştur.⁷⁷ Bir bakıma, kapitalist üretim tarzının devamı için işçilere kısmi sosyal yardımlarla sistemin işlenmesi sağlanmıştır.

1929 Ekonomik Buhranı ve ardından 2. Dünya Savaşı, sanayileşmeyle başlayan liberalist ekonomi anlayışının sorunları çözemeyeceğini göstermiştir. Bu dönemden sonra başlayan, devletin ekonomiye daha çok müdahalesini savunan Keynesyen ekonomi anlayışıyla birlikte sosyal politika tedbirleri artmış, sosyal politikanın alanı daha fazla genişlemiştir. Toplumun tamamının, sağlık ve eğitim gibi temel haklardan yaranmalarını, gelir dağılımındaki adaletsizliğin giderilmesi, işsizliğin ortadan kaldırılması hedefleri sosyal politikaların amaçları arasına girmiştir.⁷⁸ Toplumun ihtiyaçlarının değişmesine paralel olarak, sosyal politika araçları da değişmiştir.

Keynesyen ekonomi anlayışı ile artan refah devleti talepleri, 1970'li yılların sonlarına kadar devam etmiş, çeşitli toplum kesimlerinin ve toplumsal sorunlara sosyal politika uygulamalarıyla çözüm aranmıştır.⁷⁹ Devletin, ekonomiye müdahalesi, refah devleti anlayışı 1980'lerde yerini özelleştirmelere, yerini tekrar liberal politikalara bırakmıştır. Bu dönemde, sağlık, refah ve eğitim gibi sosyal hizmetlerde yapılan harcamaların azaltılması, bu hizmetlerin özelleştirilmesi ile devlet bu sosyal politika uygulamalarını bırakarak serbest piyasa ekonomisinin işlenmesi istenmiştir.

20. yüzyılın son çeyreği ve 21. yüzyıl teknolojinin altın çağını yaşadığı, dünyanın küreselleşme olgusu ile karşı karşıya olduğu dönemler olmuştur. Teknoloji ve küreselleşme, üretim süreçlerini emek-yoğundan, sermaye-yoğuna geçirmiş, vasıflı ve vasıfsız insanların işgüçleri arasındaki fark büyümüştür. Yeni üretim biçimlerindeki değişiklik, Fordist⁸⁰ sistem, sektörler arası dağılımı değiştirmiştir. Dünyada ki bu hızlı değişim ve gelişmeler farklı ihtiyaçların ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Gelişmiş

---

⁷⁷ Meryem Koray, *Sosyal Politika*, 2. Baskı, İmge Kitapevi, Ankara, 2005, s.25

⁷⁸ M. Koray, *Sosyal Politika*, a.g.e., s.10-11

⁷⁹ M. Koray, *Sosyal Politika*, a.g.e., s.8-9

⁸⁰ Fordizm; 1920'lerde öncülüğünü, Henry Ford'un yaptığı üretim bandının uygulama sürecine dâhil edildiği sistemdir. Bu sistemde, nitelsiz işçilerin bir üretim bandında yer alarak üretimi gerçekleştirdikleri kitle üretimi ve tüketimi üzerine kurulmuş sistemdir.

ülkelerle, gelişmekte olan ülkeler ve diğer gelişmemiş ülkeler arasında artan niceliksel ve niteliksel ekonomik ve sosyal farklar küreselleşen dünyada, göçlerin yaşanmasına veya başka sosyal sorunların küresel yaşanmasını etkilemiştir.

Sosyal politika uygulamaları, devletlerin niteliklerinin, fonksiyonlarının değişmesiyle, meşruiyetleriyle, ekonomi anlayışlarıyla, yönetim biçimleri ile doğru orantılı değişmektedir. Bu yüzden, farklılaşan ihtiyaçlara cevap vermek, ekonomik anlayışlara paralel gelişen sorunlar, sosyal politikaların yalnız, sosyal güvenlik, işsizlik, gelir dağılımındaki adaletsizlikler, toplumdaki engelli ve muhtaçların sorunlarını değil, kadın, çocuk, gençlik sorunları, mültecilerin sorunları, çevre sorunları gibi sorunları da ele almak zorunda kalacaktır.

1.2.2. Sosyal Politikanın Amaçları ve Unsurları

Günümüzde devletler, çeşitlenen toplumsal sorunlara, çözümler üretirken politikalarına yeni argümanlar getirmek zorunda kalsalar da, sosyal politikaların varlık sebebi değişmemiştir. Sosyal sorunların farklılaşması, bunlara yönelik çalışmalarını hizmetleri farklılaştırır da temelde toplum kesimlerinin aralarındaki çıkar çatışmalarının toplum yararı, barışı ve sosyal adalet içinde çözme hedefi temel amaç olarak yerini korumaktadır.⁸¹ Kapitalist liberal ekonomi anlayışının ürettiği sorunlar karşısında çözüm olarak çıkmış olan sosyal politika uygulamaları artık günümüzde de hangi ekonomi anlayışa sahip olursa olsun devletlerin ana politikaları arasına girmiştir.

Sosyal politikanın amacı, günümüzde, en karakteristik özellikleri göz önünde bulundurulduğunda, toplumda gelir dağılımının adaletli gerçekleşmesini hedefleyen, refahın toplumun her kesimine yaygınlaşmasını sağlayarak, sosyal uyumu düzenleyici tedbirleri almaktır, denilebilir. Devletlerin, sosyal politika uygulamalarının hedeflerine ulaşmaları için kullandığı araçlar, günümüzde değişen sorunlara rağmen önemlerini korumaktadır.

1.2.2.1. Kamusal Müdahale-Sosyal Güvenlik Sistemi

İnsanlar, buldukları yer neresi olursa olsun, kendilerini güvende hissetmek isterler. Güven hissi, içgüdüsel olarak bütün canlılarda bulunan bir duygudur. Toplumlar, önceleri güvenliklerini, bireysel olarak sonraları ise kendi aralarında dayanışmayla sağlamaya çalışmışlardır. Özellikle, sanayi devrimi ile başlayan işçi

---

⁸¹ Ali Nazım Sözer, *Türkiye’de Sosyal Hukuk*, Nadir Kitabevi, Ankara-1994, s.6-7

sınıfının karşı karşıya kaldığı iş kazaları, iş güvenliğini ve sosyal güvenlik gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Bu dönemle başlayan kentlere göç, kapitalist üretim süreçleri sonucu fabrikaların çoğalması, buralarda çalışan işçilerin güvence arayışlarını artırmıştır. Kapitalist ekonomi anlayışının sonucunda çıkan olumsuzluklar, sosyal güvenlik sistemini gerekli kılmıştır.

Kurumsal anlamda, ilk sosyal güvenlik sistemini uygulayan ülkeler, sanayi devrimini gerçekleştiren ülkeler olmuştur. İlk olarak, 1880-1890 yılları arasında Almanya’da Otto Van Bismarc tarafından yasal düzenlemeyle sosyal sigorta sistemi işletilmeye başlamıştır. Burada, toplanan vergilerle oluşan ulusal gelirin, devlet eliyle vatandaşlar arasında dağılımı amaçlanmıştır.⁸² Sosyal güvenlik arayışı, tarihsel süreçte gelişerek devam etmiş hem çalışanları hem işvereni dolayısıyla sistemi koruyacak önlemlerle kurumlaşmıştır. Modern dönemlere gelindiğinde sosyal güvenlik, BM’nin 10.12.1948 tarihli genel kurulunda kabul edilen, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesine girerek evrensel boyutlara ulaşmıştır. “Herkesin hastalık, analık, işsizlik, yaşlılık ve ölüm gibi insan iradesi dışında meydana gelen risklere karşı güven içerisinde olması gereğinin yanı sıra; beslenme ve barınma gibi her türlü ihtiyacın karşılanmasıdır”⁸³ ifadesi ile sosyal güvenliğin herkesin hakkı olduğu vurgulanmıştır. Genel olarak, sosyal güvenlik ise “Mesleki, fizyolojik ve sosyo-ekonomik riskten ötürü geliri veya kazancı sürekli ya da geçici olarak kesilmiş kimselerin geçinme ve yaşama ihtiyaçlarını karşılayan bir sistemdir” biçiminde tanımlanmaktadır⁸⁴. Sosyal güvenlik sistemleri, bir bakıma toplumların farklı kesimleri arasında çıkabilecek kargaşalara, çatışmalara karşı, sistemlerin sigortası durumundadır.

Devletler, sosyal politika uygulamalarından, öncelikle çalışanların sosyal güvenlik önlemlerini almaya yönelik çalışmalar yapmışlardır. Çalışanların, kendini güvende hissetmeleri, sağlık sorunları olduğunda bunu en ekonomik şekilde çözülmesi, yaşlılığında emekli olabilmesi, kimseye muhtaç olmaması, sosyal güvenlik sistemi ile mümkündür. Bir bakıma, sosyal güvenlik sistemleri ile sosyal problemlerin birçoğu çözülmektedir.

---

⁸² Ali Güzel, *Sosyal Güvenlik Hukuku*, Yenilenmiş 9. Baskı, Beta Basım Yayın, İstanbul, 2003, s.16

⁸³ Abdurrahman Ayhan, “Sosyal Güvenlik Kavramı ve İlkeleri”, *Sosyal Güvenlik Dergisi*, Sayı 1, 2012, s.43.

⁸⁴ A.g.e, s.43

Toplumda, sosyal güvenlik sisteminden yararlanamayan, muhtaç, sağlık sorunları olan, engelli bireylerin ihtiyaçlarını, buldukları ortamlarda karşılamak ise çoğunlukla yerel yönetimlere düşmektedir. Belediyeler, insanların sosyal sorunlarını ilk ifade edebildikleri kamu kuruluşlarıdır. Bu yüzden, sosyal belediyeçilik uygulamaları sosyal sorunların çözümünde ilk basamağı oluşturmaktadır.

1.2.2.2. Sendikal Hareket

Sanayi devrimi ile birlikte toplum hayatına giren olgu ve kavramlardan biri de sendikal harekettir. Bu süreçte, üretimde makinelerin kullanılmaya başlanmasıyla, büyük fabrikalar kurulmuş, buralarda çok sayıda işçinin istihdamı sağlanmıştır. Zaman içinde işçilerle, sermaye sahipleri arasında, ucuz işgücü, çalışma saatleri, iş kazaları, sosyal güvencelerin olmayışı, kadın ve çocuk işçilerin ücretlerindeki adaletsizlikler gibi konularda sorunlar çıkmaya başlamıştır. Sendikal hareket, tüm bu sorunlara cevap olarak ortaya çıkmıştır⁸⁵. İşçilerin bu haklarını elde etmeleri, uzun bir süreçle mümkün olmuştur. Sanayi devriminin gerçekleştirildiği ilk dönemlerde liberal politikalar, sendikacılık faaliyetlerinin gerçekleşmesine pek izin vermemiştir.⁸⁶ Ancak, işçilerin giderek kararlı ve birlikte hareket etmeleri, işverenler tarafından kabul edilmelerini sağlamıştır. Başka önemli bir faktör, sosyal barışı sağlamada taraflardan biri olarak kabul edilmeleridir.

Sendikalar, İşçilerin hak ve menfaatlerini korumayı ve insani çalışma şartlarını elde etmeyi hedefleyen, gerekli durumlarda grev yaparak iş hayatına müdahale eden örgütlenmelerdir.

Ülkemizde, işçi ve işveren sendikaları ile ilgili yürürlükte olan düzenlemeler Anayasa ve Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nda bulunmaktadır. Çalışanların hak ve menfaatlerinin korunması ve geliştirilmesi, 1982 Anayasası 51. madde'de⁸⁷ güvence altına alınmıştır. Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu, Sendikayı, "İşçilerin veya işverenlerin çalışma ilişkilerinde, ortak ekonomik ve sosyal hak ve çıkarlarını korumak ve geliştirmek için en az yedi işçi veya işverenin bir araya gelerek bir işkolunda faaliyette bulunmak üzere oluşturdukları tüzel kişiliğe sahip kuruluşları" şeklinde tanımlamaktadır.

⁸⁵ Sami Güven, *Sosyal Politikanın Değerleri*, 3, Baskı, Ezgi Kitabevi, Bursa, 2001, s.21-22

⁸⁶ Karl Polonyi, *Büyük Dönüşüm: Çağımızın Siyasal ve Ekonomik Kökenleri*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2000, s.332-345.

⁸⁷ 1982 Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, (1982, 20 Ekim), *Resmi Gazete*, 17844, m.51.

İşçilerin kendi menfaatleri çerçevesinde örgütlenmeleri olan sendikalar, siyasal iktidarın alacağı sosyal politika kararlarını şekillendiren baskı gruplarından biri haline gelmiştir.⁸⁸ Sendikalar, siyasi güçlerini, ülkede temel ücretin belirlenmesinde, sosyal hakların genişletilmesinde, ekonomik kalkınma politikalarının belirlenmesi süreçlerinde göstermektedirler.

1.2.2.3. Sivil Toplum Örgütleri

Sivil toplum- devlet ilişkileri, modern dünyada kazandığı anlam itibariyle, şu anda kullandığımız kavramların çoğunun ortaya çıktığı sanayi toplumu sonrasına denk gelmektedir.⁸⁹ Yönetimin merkezileşmesi, ulus devletler, emek ve sermayenin ticari meta haline gelmesi, iş yaşamının doğması, karmaşıklaşması devlet ve ailenin dışında üçüncü bir alanın doğmasına sebep olmuştur. Sivil toplum kavramı bu dönemle dillendirilmeye başlanmıştır.⁹⁰ Aynı menfaate, hedefe, görüşe sahip kişilerin bir araya geldiği formel ya da formel olmayan topluluklar modern anlamda sivil toplumu oluşturmuşlardır.

Sivil kelimesinin kökeni, (civil) Fransızca olup, medeni, yurttaşlıkla ilgili, nazik, terbiyeli, anlamına gelmektedir⁹¹. Her kavramda olduğu gibi, sivil toplum kavramında da birçok tanım yapılmıştır. Sivil Toplum Örgütleri (STK), kendi kendilerini oluşturan, kendi desteklerine sahip, devletten özerk, özel alan ile devlet arasında aracı niteliğinde varlığını sürdüren yapılara denilmektedir.⁹² Başka bir tanımı Atilla Yayla şöyle yapar; bireylerin, grupların, kurum ve kuruluşların bazen birbirleri ile uzlaşan, bazen çelişen inanç, kanaat ve çıkarlarını korudukları, yaşayış tarzlarını korumak için birlikteliklerini korumaya ihtiyaç duydukları toplumsal ortam şeklinde, ifade etmektedir.⁹³ Sivil Toplum örgütleri ile ilgili tüm tanımlarda ortak olan nokta, resmi olmayan, sosyal kültürel amaçlar etrafında gönüllü olarak toplanmış, kâr amacı gütmeyen, amaçlarını gerçekleştirmek için siyasi iktidarı örgütlü güçleriyle etkileme kapasitesi olan kuruluşlardır. Sivil toplum kuruluşları, sayısal güçlerini, ulusal veya

⁸⁸ Alper Topçuoğlu, *Sosyal Politika*, Karınca Matbaacılık, İzmir, 1987, s.49

⁸⁹ Ömer Çaha, *Aşkın Devletten Sivil Topluma*, 3.Baskı, Plato Film Yayınları, İstanbul, 2007, s.17

⁹⁰ Mehmet Merve Özaydın, *Küreselleşme Sürecinde Türkiye ve Avrupa Birliğinde Sosyal Politikalarda Yaşanan Değişimin Analizi*, Doktora Tezi, Ankara, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007, s.106

⁹¹ Tahsin Saraç, *Büyük Fransızca Türkçe Sözlük*, 2. Baskı, Adam Yayınları, Eylül 1989, s.267.

⁹² Ali Yaşar Sarıbay, *Türkiye Demokrasi ve Sivil Toplum*, 1997. [Aktaran: Gökhan Tuncel, *Türkiye'de Sivil Toplum Kuruluşları- Kamu Bürokrasisi Etkileşimi*, Doktora Tezi, Malatya, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010, s.11].

⁹³ Atilla Yayla, *Siyaset Teorisine Giriş*, 1999. [Aktaran: G. Tuncel, a.g.e, 11].

uluslararası siyasi, sosyal, ekonomik konularda, etkili olabilmektedirler. Yardım dernek ve vakıfları, sağlık sorunlarına eğilen dernek ve vakıfları vb.

Toplumsal konularda, sivil toplum örgütleri siyasi iktidarın alacağı sosyo-kültürel veya ekonomik kararlarda etkili olmak için sayısal (üye sayıları) güçlerini kullanabilmektedirler. Bir bütün olarak sivil örgütlerin, devlet politikalarının yönünü belirleyebildiği veya etkileyebildiği yerlerde, sivil toplumdan söz edilebilmektedir.⁹⁴ Bu yönüyle, sivil toplum örgütleri, günümüzde ulusal boyuttan, uluslararası boyuta geçmişler, küresel sorunların çözümünde siyasi güçlerini kullanarak etkin rol oynamaya başlamışlardır. Bu örgütler, mültecilerle ilgili sorunların çözümünden, çevre sorunlarına, insan haklarından, sağlık sorunlarına, eğitimden, arama kurtarma alanlarına kadar pek çok alanda uygulanan politikalara yön verebilme gücüne sahiptirler⁹⁵. Günümüzde, sivil toplum örgütleri, ülkeler demokrasi ile yönetilsin ya da yönetilmesin iktidarları ilgili oldukları konularda etkileyip dolaylı olarak yaptırımlar sebep olabilmektedirler. Türkiye'de ve uluslararası alanda faaliyet gösteren ve etkili olan birçok sivil toplum örgütü vardır⁹⁶.

1.3. KÜLTÜR POLİTİKASI KAVRAMI

Devletler, tarihi süreçlerinde, kendilerine has gelenek görenekleri, yaşama biçim ve anlayışları ile diğer milletlerden ayrılırlar. Tarih boyunca oluşan maddi ve maddi olmayan değerler, milletleri diğerlerinden ayıran özelliklerdir, devletler bu özelliklerini korumak ve geliştirmek için çeşitli politikalar geliştirmişlerdir. İnsanları millet yapan değerlerin toplamı olan kültür kavramından, politikalarına ve iktidar ilişkilerine kadar bu alanla ilgili tanımlamalar yapılacaktır.

1.3.1. Kültür Kavramı ve Tarihçesi

Kültür kelimesinin kökenine indiğimizde, kelimenin Latince toprağı işlemek, ürün almak, tarım anlamında “colere”den türeyen “cultura”den geldiği⁹⁷ görülür.

⁹⁴ Mustafa Erdoğan, “Sivil Toplum: Bir Kavramın Anatomisi”, *Liberal Düşünce*, Sayı: 10-11, 1998, s.5-21

⁹⁵ [http://www.ab.gov.tr/Sivil Toplum Kuruluşları](http://www.ab.gov.tr/Sivil_Toplum_Kuruluslari)

⁹⁶ ASKON, İHD, EĞİTİMBİRSEN, KIZILAY, KESK, MÜSİAD, MEMURSEN, TEMA, TMMOB, TÜRMOB, TÜSİAD, YEŞİLAY, Uluslararası faaliyetlerde en çok bilinen ve etkili olanlar, Afrika Birliği, Avrupa Birliği, Bağlantısız Ülkeler Hareketi, Dünya Bankası, Dünya Sağlık Örgütü, Dünya Ticaret Örgütü, Uluslararası Af Örgütü, Greenpeace, İHH.

⁹⁷ Anıl Çeçen, *Kültür ve Politika*, 1996. [Aktaran: Gülşah Eren, *Türkiye’de Yerel ve Küresel Kültür Politikaları, Kültür Bakanlığı Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008].

Latinedeki bu ilk anlamı, 17.yüzyıla kadar devam etmiş, ilk defa Fransız düşünür Volteir insan zekâsının kemale ermesi, yüceltilmesi anlamı vererek, kelimeye farklı bir anlam kazandırmıştır⁹⁸. İngiltere’de kullanımı, 1865’te antropolog, Edward Burnett Tylor tarafından antropoloji terimi olarak kullanılmış aynı yazar tarafından temel kavramlar arasına girmiştir. Bu tanıma göre, etnografik anlamda bilgi, inanç, sanat, ahlak, hukuk, gelenek ve insanın toplumun bir üyesi olarak elde ettiği diğer yetenekleri ve alışkanlıkları içeren karmaşık bir bütündür.⁹⁹ Bu tarihlerden sonra, uygarlık, medeniyet kavramıyla birlikte kullanılmıştır. Kelimenin kökeninden gelen, emek sonucunda hasat, ürün elde edilmesi, düşünce birikimi, insanın her türlü nitel birikimi anlamına gelecek şekilde kavramlaşmıştır.

Ülkemizde kültür kavramının kullanımı, Ziya Gökalp’le başlamış, Gökalp kültürü, hars olarak çevirmiştir. Hars, Arapça’da Latince’deki anlamı gibi toprağı işlemek, tarım anlamına gelen Hırsat’ten türemiştir. Türk düşünce hayatında, önemli bir yere sahip olan Ziya Gökalp’in etkisiyle Hars kelimesi, kültürün karşılığı olarak 1930’lara kadar kullanılmış, bu tarihten sonra kültür kelimesi yaygınlık kazanmıştır.¹⁰⁰ Ziya Gökalp’e göre kültür; medeniyet birçok milletin ortak malıdır, her medeniyeti birçok millet birlikte yaşayarak meydana getirmişlerdir. Bu yüzden her medeniyet, milletlerarasıdır. Fakat her medeniyetin milletlerden aldığı özel haller vardır ki bunlara hars-kültür denir¹⁰¹. Gökalp, kültürün karakterinin milliği üzerinde durmuş, medeniyetin ise birçok milletin ortak malı olduğunu ifade etmiştir.

Alfred Kroeber, Clyd Kluckhohn gibi çağdaş sosyal bilimcilerin görüşlerini yansıtan kültür tanımı; insan topluluklarının ortak üretimlerini ve belli başlı kazanımlarını oluşturan, semboller kullanılarak kuşaktan kuşağa aktarılan, açık ya da kapalı davranış kalıpları olan kültürün temelini, geleneksel düşünceler ve bu değerlerin toplamıdır,¹⁰² şeklindedir.

⁹⁸ Şerafettin Yamaner, *Atatürk Öncesinde ve Sonrasında Kültürel Değişim “Değişimin Felsefesi ve Toplumsal Özü*, 1998. [Aktaran; G. Eren, a.g.e, s.4].

⁹⁹ Sosyal Bilimler Ansiklopedisi, *Kültür Maddesi*, İstanbul, Cilt 2, 1990, s.428-432.

¹⁰⁰ Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu, *Kültüre Dair*, [Aktaran; Kübra Ata Öğüt, *Cumhuriyetten Günümüze Kültür ve Turizm Bakanlığının Kültür Politikasının Bir Parçası Olarak Yayın Politikaları*, Uzmanlık Tezi, Ankara, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, 2009, s.18].

¹⁰¹ Ziya Gökalp, *Türk Medeniyet Tarihi*, Toker Yayınevi, İstanbul, 1976, s.32-41

¹⁰² Görgün Özcan, *Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Kültür Politikaları ve Kültürel Belediyecilik*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2011, s.11

Kültür, tarihi süreçte oluşurken, tüm insan topluluklarında ortak özellikler gösterir. Bu özellikler Z. Aslantürk ve T. Amman'a göre şunlardır:¹⁰³

- 1) Kültür süreklidir, tarihidir, tekrar ederek yaşanır,
- 2) Kültür, öğrenilir, insanlar birbirine aktarır,
- 3) Kültür, değişir,
- 4) Kültür, sosyaldır, toplumsaldır,
- 5) Kültür, ideal veya idealleştirilmiş kurallar sistemidir,
- 6) Kültür, toplumu bütünleştirir, birlik ve beraberlik duygusu oluşturur.

İnsanlar, buldukları toplumda birbirleriyle etkileşimleri sonucunda, maddi ve manevi değerleri doğrultusunda hayatlarını yaşarlar, biriktirirler, aktarırlar. Aktarılan, yaşanan, benimsenen her değer kültürü oluşturur. Devletler, milletinin geçmişte oluşturduğu kültürle, İbni Haldun'dan mülhem asabiyesi ile halkının bütünleşmesini sağlar, geleceği birlikte inşa etme duygusunu canlı tutarlar.

1.3.2. Kültür Politikasının Tanımı

Devletler, ekonomik kalkınmaları için politikalar oluştururken, bu politikaları uygulayacak, yaşayacak, ülkelerini ileriye götürecek insanların bakış açılarının neye göre, ne şekilde oluşması gerektiği ile ilgili düşünceler eğitim politikası ile birlikte kültür politikasının da konusudur.

Kültür politikası, en dar anlamıyla merkezi yönetimin kültürle ilgili konularda belirlediği kriterler, programlar, hukuki düzenlemeler, uygulamalarıdır. Geniş anlamda ise tarih, gelecek, ulusal çıkarlar, ekonomik ve siyasi güç ilişkileri ile ilgilidir.¹⁰⁴ Bu kavram, kültür politikaları 1960'larda BM Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu (UNESCO)'da kullanılmış¹⁰⁵ olsa da içerik olarak her devletin gelecekte kendi kimlikleriyle var olabilmeleri için izledikleri politikalar arasında yer almıştır.

Kültür politikası; bir ülkedeki değişik kültürleri, kültürel varlıkları korunmak ve geliştirmek üzere ilgili devlet kurumlarının, bakanlıkların yerel yönetimlerin, üniversitelerin, sivil toplum kuruluşlarının, vakıfların, derneklerin kültür konularıyla

---

¹⁰³ Zeki Aslantürk ve Tayfun Amman, *Sosyoloji- Kavramlar Kuramlar, Süreçler Teoriler*, 4. Basım, Çamlıca Yayınları, İstanbul, 2001, s.238

¹⁰⁴ Jim Mc Guigan, *Rethinking Cultural Policy*, Berkshire, 2004. [Aktaran: Ayşegül Gürgezoğlu, *Ulusal Kültür Politikaları: Avrupa Birliğinden Örnekler ve Türkiye için Öneriler*, Uzmanlık Tezi, Ankara, Kültür Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, 2009, s.15]

¹⁰⁵ A. Gülgezoğlu, a.g.e, s.15

ilgili olarak izlemiş oldukları politikalar bütünü olarak tanımlanabilir.¹⁰⁶ Bu politikalar, merkezi yönetim tarafından düzenlemeler şeklinde yapılabildiği gibi, dolaylı olarak başka kanunlarda bulunan atıflarla yönlendirilebilir. Bütün eğitim ve sosyal konularla ilgili izlenen politikalar, kültür politikaları ile doğrudan ilişkilidir. Kalkınma planları oluşturulurken, kültür politikalarının, hedefleri, işlevleri, toplumun gelişmesine katkısının nasıl olacağına planlaması yapılır.¹⁰⁷ Eğitim politikaları, ülkelerin maddi ve manevi kalkınmalarının en temel unsurlarından birini oluşturduğundan bir bakıma uygulandığı zamanın kültürünü de oluşturacaktır. Kalkınma planları yapılırken sosyo-ekonomik hedeflerin uygulanma şekilleri şu an ki kültürün bir parçası olacaktır.

Merkezi yönetimler, kültür politikaları ile insanların kendilerini geliştirecek, yaratıcılıklarını ortaya çıkaracak çalışmaları da amaçlamaktadırlar. Bunların dışında, ülkedeki sinema, plastik sanatlar, müzik, müzeler, kitap basım ve yayınları gibi alanların gelişmesine yardımcı olmak, bu alanlara herkesin erişimini sağlamak da kültür politikalarının bir parçasıdır.

Kültür politikaları, ekonomi politikaları kadar önemlidir. Ekonomi kültürün peşinden gider. Toplumların dönüşümlerinde sürükleyici olan, yol gösterici olan sanayi değil kültürdür. Kültür amaçları, kalkınmanın sanayileşmenin araçlarını belirler.¹⁰⁸ Gelişmiş ülkeler olarak adlandırılan ülkeler kalkınma politikaları ile kültür politikalarına aynı derecede önem veren, uygulamaları olan ülkelerdir.

1.3.3. Kültür Politikaları ve İktidar İlişkisi

Ekonomik, siyasi, dini, coğrafi unsurlar insan algısını, düşüncelerini, yaşayışını, etkiler ve bu etkilenmeyle kültür ortaya çıkar. Kültürel değerlerin yaşanması, geliştirilmesi, gelecek nesillere aktarılması ise doğrudan o ülkenin yönetim sistemi ile ilgilidir. Devletler farklı yönetim anlayışlarıyla idare edildiğinden, ülke hangi anlayışla yönetiliyorsa kültür politikalarına, o anlayış yansımaktadır. Kültür politikaları hakkında, tüm yönetim anlayışlarının uzlaştığı konu, modern hükümetlerin en

---

¹⁰⁶ Hıfzı Topuz, *Dünya'da ve Türkiye'de Kültür Politikaları*, 1998. [Aktaran: K. A. Öğüt, a.g.e. s.19]

¹⁰⁷ Draft Action Plan on Cultural Policies for Development, Intergovernmental Conference on Cultural Policies for Development (Stokholm, 30 Mart - 2 Nisan 1998).

¹⁰⁸ Ersin Nazif Gürdoğan, *Kültür ve Sanayileşme*, 3. Baskı, İz Yayıncılık, İstanbul, 2003, s.7

karmaşık iş alanlarından biri olduğudur. Çünkü çeşitli unsurlar ve öncelikler arasında bir denge tutturulması eylemidir.¹⁰⁹

Kültür politikalarının belirlenmesi süreci, siyasi alanda, iktidar ilişkilerinin bulunduğu alanda cereyan etmektedir. Eğer, ülke otoriter bir yönetim anlayışı ile yönetiliyorsa, iktidar kendi düşüncelerini yansıtan politikalar geliştirir, kendi anlayışını destekleyen, destekleyecek kişi veya kuruluşlarla çalışır. Düşüncelerini, ideolojisini, kültürü oluşturan çeşitli öğeleri kullanarak yayar, dayatır ve yaşatır. Bu anlayışın sonucunda tek tip bir kültür ortaya çıkar. Kültür ve sanat ise, çoğulculuğun, farklılıkların olduğu, özgünlüğün bulunduğu ortamlarda gelişip, değerler üretir. Kültürün doğal mecrasında gelişip ortaya çıkması için siyasi iktidarların bu alanla ilgili kararlar alırken dayatmacı olmamaları, tarafgir davranmamaları ile mümkündür. Avrupa ülkelerinde, ulusal kültür politikaları oluşturulurken, resmi kurumların yanında sivil toplum kuruluşları görüş bildirmekte, politika dokümanları tartışmaya açılmakta, konuyla ilgili özel sektör veya bağımsız politika danışmanları raporlar, görüşler öne sürebilmektedirler.¹¹⁰ Gündümlü, kültürün sağlıklı olmayacağı hayal gücü ve yaratıcılığı sınırlandıracağı açıktır.

Kültür ve iktidar ilişkilerinde, iktidarlar esas itibariyle; halkın kültürel ortama katılmak, yaratıcılığını ortaya çıkarması için elverişli ortam hazırlamak, ekonomik ve sosyal kolaylıklar sağlamak, ulusal ve evrensel kültürel zenginliklere ulaşabilmek, kültürel haklarını güvence altına almak¹¹¹ gibi görevlerini yerine getirdiğinde hiçbir taraf ve kimseyle sorunu kalmayacaktır. Her birey, bu haklardan adil, eşit ve özgürce yararlanıp kullandığında, kültür politikaları amacına ulaşmış olacaktır.

---

¹⁰⁹ François Matarasso ve C. Landry, *Balancing Act: 21 Strategic Dilemmas in Cultural Policy*, Strazburg: Avrupa Konseyi Yayınları, 2000 [Aktaran; A. Gülgezoğlu, a.g.e., s.26].

¹¹⁰ F. Matarasso ve C. Landry, a.g.e., [Aktaran; A. Gülgezoğlu, a.g.e., s.27]

¹¹¹ Evren Barın Egrik, *Türkiye'de Kültür Politikaları*, 1998. [Aktaran: K. A. Ögüt, a.g.e., s.20].

İKİNCİ BÖLÜM

SOSYAL BELEDİYECİLİK ve SOSYO-KÜLTÜREL POLİTİKALARIN YEREL YÖNETİMLERE ETKİLERİ

Ülkeler toplumsal refahlarını artırmak için, ekonomi politikalarının yanı sıra sosyal ve kültürel politikalar da geliştirir. Merkezi yönetimlerce geliştirilen sosyo-ekonomi ve kültür politikalarının yerelde uygulayıcıları arasında belediyeler de yer alır. Bu bölümde, sosyal devlet anlayışı ve merkezi kamu yönetimlerince izlenen sosyal ve kültürel politikaların yerel yönetimleri nasıl etkilediği, dönüştürdüğü üzerinde durulacaktır. Ayrıca, Avrupa Birliğin de yerel yönetimler ve iki örnek ülke üzerinden sosyal belediyeçilik uygulamaları değerlendirilecektir.

2.1. SOSYAL DEVLET ve SOSYAL BELEDİYECİLİK

Araştırmanın bu kısmında günümüzde gittikçe önemi artan sosyal devlet anlayışı, tarihsel gelişimi ve sosyal devlet anlayışına bağlı olarak gelişen sosyal belediyeçilik kavramları üzerinde durulmuştur.

2.1.1. Sosyal Devletin Dönüşümü

Kapitalist üretim süreçlerinin ve liberal ekonomik anlayışın sonucu olarak ortaya çıkan dengesizlikler, 1929 ekonomik buhranı ile had safhaya çıkmıştır. Gelir dağılımındaki adaletsizliklerin giderilmesi, sosyal barışın sağlanması için, 19. yüzyılda uygulamaları kısmen başlayan devletin ekonomide etkin rol oynaması gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Yine bu süreçte, 2. Dünya savaşının başlaması, refah devleti ekonomi politikalarının uygulanma sürecini hızlandırmıştır. Dünya ekonomisindeki, dolayısıyla yaşam koşullarındaki kötüye gidiş, devletleri bazı tedbirleri almaya yöneltmiştir. İşsizliğin azaltılmasına yönelik tedbirler, sosyal güvenlik kapsamının toplumun tüm kesimlerini alacak şekilde genişletilmesi, refahın tabana yayılmasını sağlayacak politikalarla, halkın refah seviyesi artırılmıştır¹¹². Bu uygulamalar sonucunda, 1950'den, 1970'lere kadar olan dönem, dünya ekonomisinin en çok büyüme gösterdiği dönem olmuştur. Dünya ekonomisi kişi başına %3 oranında büyüme kaydetmiştir.¹¹³ Devletlerin bu dönemdeki ekonomik kalkınmalarının

¹¹² F. Yüksel, a.g.e, s.284

¹¹³ Dani Rodrik, *Akıllı Küreselleşme*, Efil Yayınevi, Ankara, 2011. [Aktaran: Mehmet Akif İçke, Cem Engin ve Ertuğrul Kızılkaya, "Refah Devletinden Rekabet Devletine Dönüşüm Tartışmaları, *İ.Ü Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, No 46, 2012, s.4].

sonrasında başka ihtiyaçları ve sorunları doğmuş, bunlarda farklı sosyo-ekonomik paradigmaları ortaya çıkarmıştır.

1970'lerden sonra baş gösteren stagfasyona (durgunluk) çözüm üretilememesi ve devlet aygıtının aşırı büyümesi bürokrasinin artması iddiaları sonrasında neo liberal ekonomik uygulamalar gündeme gelmiştir. Değişen ekonomik konjoktürler, bu politikanın uygulama alanlarını değiştirmeye, dönüştürmeye başlamıştır. 1980'lerdeki ekonomik gelişmelere paralel, devlet içinde bulunduğu birçok sektörü, özel sektöre bırakmıştır. Sosyal devlet uygulamaları, ekonomik uygulamalara paralel olarak alan değiştirmeye başlamıştır. Devletin işlev ve fonksiyonları yeniden sorgulanmaya tabi tutulmuş, yeni kamu hizmeti anlayışı gündeme gelmiştir.¹¹⁴ Bu anlayışta, kamu hizmetleri daha esnek ve özel sektör tarafından yapılabilir hale getirilmiş, yerel yönetimler güçlendirilmiş, devlet daha az sektörde kendini gösterir olmuştur.

1990'lı yıllardan sonra teknolojinin de hızlı ilerlemesi ile birlikte, tüm dünyada küreselleşme olgusu yaşanmaya başlamıştır. Küreselleşmede, teknolojik gelişmeler öncelikle ekonomi araçlarında kullanılmasıyla tüm dünya açık pazar haline gelmiştir. Küresel ticari rekabetin sınır tanımazlığı, ulus devletlere yeni görevlerle birlikte yeni sorunları beraberinde getirmiştir. Ulusların ekonomilerindeki büyüklük, geçişgenliği, küreselleşmeyi, hayatın her alanına nüfuz etmesini beraberinde getirmiştir. Ulus devletlerden daha çok ulus şirketler dünyaya her açıdan yön vermeye başlamıştır. Bu yüzden ekonomik açıdan güçlü olan devletlerin uyguladığı her ekonomi politik anlayış ise, diğer devletler tarafından da uygulanmış, taklit edilmiştir. Bu uygulamalar, ülkelerin kendi yerel yaşantıları ve algılarıyla farklılık arz ettiğinden, toplumsal uyumsuzluk ve ekonomik sorunların derinleşmesine sebep olmuştur. Bununla birlikte, uygulanan ekonomi politikalarına bağlı olarak sosyal politika alanları genişlemiş, toplumsal sınıflar ve çıkarlar arasındaki çatışmalara çözümler farklılaşmıştır. Küresel süreçte, devletlerin uyguladıkları neo liberal politikalar, sosyal devlet, sosyal adalet anlayışından daha çok ekonomilerin rekabet güçlerini artırıcı önlemler alınmasını sağlamıştır. Gümrük duvarlarının kaldırılması, uluslararası şirketlere vergi indirimleri gibi. Ekonomilerin küreselleşmesi ile devletler çoğu sektörden çekilmiş, etkinliği azalmış, sosyal politika uygulamalarından uzaklaşması kaçınılmaz olmuştur.

---

¹¹⁴ Mircan Yıldız Tokatlıoğlu, *Küreselleşme ve Kamu Hizmetleri*, 2005. [Aktaran: Bahadır Eser, Dilek Memişoğlu ve Gökhan Özdamar, "Sosyal Siyasetin Üretilme sürecinde Refah Devletinden Neo Liberal Devlete Geçiş, *Süleyman Demirel Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, Cilt 16, Sayı 2, 2011, s.209].

Sosyal devlet, uygulamalarının küreselleşme ile birlikte olumsuz etkilerinin ardından merkezi yönetimlerin bıraktığı bu boşluğu, yerel yönetimler doldurmak zorunda kalmışlardır. Yerel yönetimler, yerel farklılıkların yaşatılması, demokratikleşme ve yönetişim gibi kamunun halka yaklaşmasını sağlayacak uygulamaları ile sosyal devlet anlayışının kısmen yerini doldurmuştur.¹¹⁵ Küreselleşme ile yerelleşmenin ikisinin birbirinin zıttı gibi görünmesine karşılık küreselleşme olgusunun yerelleşmeyi doğurduğu söylenebilir. Bir taraftan, ulus devletlerin fonksiyonları azalırken, diğer taraftan merkezi yönetimlerin boş bıraktığı, özel sektöre devrettiği, sosyal politikaları ve araçlarını yerel yönetimler doldurmuşlardır. Toplumun dezavantajlı kesimlerine yönelik hizmetler, sosyalleştirme, rehberlik, meslek edindirme kursları, aşevleri gibi hizmetler yerel yönetimler tarafından gerçekleştirilir olmuştur.

21. Yüzyılda, Sosyal devlet ilkesinin, uygulanması, merkezi yönetimlerden, yerel yönetimlere doğru evrilmiş ve bu anlayış artan hizmet alanlarıyla birlikte devam etmektedir.

2.1.2. Sosyal Belediyecilik

Sosyal devlet ilkesi, anlayışı, devletin ülkesinde yaşayan halkının tümüne asgari yaşam koşullarını sağlamak, bu koşulları iyileştirmek, fırsat eşitliği sağlamak, engelli veya kendini idare edemeyecek durumdaki vatandaşlarını korumak gibi toplumun her kesimini ilgilendiren konularda sosyal ve ekonomik alanlara müdahale eden devlet olarak anlaşılabilir. Sosyal Belediyecilik ise, yerel otoriteye, coğrafi sınırları içinde bulunan belde sakinlerine, sosyal alanda planlama ve düzenleme yetkisi veren, kamu harcamalarını sosyal yardımları gerçekleştirmek üzere yönlendiren, sosyo-kültürel alanlarda hizmet vermek için yatırım yapan, sosyal adaleti sağlayıcı tedbirleri alan, sosyal kontrol işlevleri yükleyen modeldir.¹¹⁶ Yerel yönetim birimlerinden biri olan Belediyeler, merkezi yönetimin sosyal devlet ilkesinin yerel bazda uygulayıcı kurumlarıdır.

Türkiye’de 1950’li yıllarla başlayan sanayileşmeye paralel olarak kentlerde yaşayan nüfus artmıştır. Köylerden göçlerin yoğunlaşmasıyla kentleşmenin arttığı bu süreçte, belediyelerde en büyük sorun, altyapı, gecekondulaşma gibi kentsel altyapı

¹¹⁵ Gavin Shatkin, *Obstacles to Empowerment*, (Aktaran: F. Yüksel, a.g.e, s.290)

¹¹⁶ Ömer Öksüz, “Yerel Yönetimlerimizin Çoğu, Altyapı Açısından Yerel Sosyal Politikalar Uygulamaya Hazır ve Müsait Değil”, *Sosyal Politikalar Dergisi*, Sayı 2, 2007, s.88-90.

olmuştur. Bugünkü anlamda, sosyal belediyeçilik uygulamaları 1970’li yıllardan sonra başlamıştır. 1970-1980 arası toplumcu belediyeçilik anlayışı, genel olarak sol düşünceye sahip iktidarlar tarafından uygulanmıştır. Bu dönemde, kooperatifler, birlikler, sivil toplum kuruluşları, sendika ve meslek odaları ile katılımcı bir belediyeçilik anlayışı oluşmuştur. 1980-1990 arası dönem, liberal, serbest piyasa anlayışının daha ağırlıkta olduğu, yerel hizmetlerin özel sektöre devredildiği yıllar olmuştur. 1994 sonrası dönem ise yerel kalkınma ve sosyal belediyeçiliğin bugünkü anlamdaki uygulamalarının başladığı yıllardır.¹¹⁷ 2000’li yıllar, yerel yönetimlerin yasal düzenlemelerle kaynaklarının arttığı, görev ve sorumluluklarının yeniden tanımlandığı bunun yanı sıra başka yasal düzenlemelerle de desteklendiği yıllar olmuştur. Belediye Kanunu, Büyükşehir Belediye Kanunu, İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun, gibi yasal düzenlemeler yerel yönetimlerin toplumun sosyal sorunlarına daha çok müdahil olup çözüm üretmelerini sağlamıştır.

2.1.3. Sosyal Belediyeçiliğin İşlevleri

Belediyeler, sosyal hayatta her geçen gün artan maddi ve maddi olmayan sorunlarla ilgili olarak, yasal düzenlemeler çerçevesinde çözüm üretmek zorunda kalmaktadırlar. Merkezi yönetimin sosyal devlet ilkesinin yereldeki uygulayıcısı konumundaki belediyeler sosyal sorunlara ilk aşamada muhatap olan kurumlardır. Bu sorunlardan bazıları hemen müdahale edilmesi gereken acil cevap bekleyen konulardır. Belediyelerin, bu yüzden, hizmet sunumlarında etkinliği, devamlılığı, hızı önem kazanmaktadır. Literatürde sosyal belediyeçilik tanımı ve işlevleriyle ilgili atıf Yalçın Akdoğan'a aittir. Sosyal belediyeçiliğin işlevleri olarak kabul edilen temel unsurlar şunlardır.¹¹⁸

- Sosyalleştirme-Sosyal Kontrol ve Rehabilitasyon, kişilerin bulunduğu toplumda onlardan beklendiği şekilde hareket etmeleri, o toplumun parçası haline gelmeleri, dışlanmamalarıdır. İnsanlar toplum halinde yaşadıklarından birbirlerine ihtiyaçları vardır. Bu ihtiyaçları giderirken birbirleri ile iletişim halinde olurlar. Bu esnada, farklı kişiliklere ve ihtiyaçlara sahip insanlar arasında çatışma ve uzlaşma olabilir. Bu farklılıkları saygıyla karşılamak,

¹¹⁷ Bedrettin Keskin, *Yoksulluğa Yerel Müdahale “Sosyal Belediyeçilik” Muhafazakâr ve Sosyal Demokrat Perspektiften*, Ekin Yayınevi, Bursa, 2012 s.130

¹¹⁸ Yalçın Akdoğan, “Sosyal Belediyeçilik”, *Yerel Siyaset Dergisi*, Sayı: 3, 2006, s.44-45

hoşgörülü davranmak toplumda huzuru ve barışı sağlayan faktörlerdir. Belediyeler, insanları karşılaştıkları alanları kurumları denetlediklerinden, bu alanları oluşturduklarından kural koyma yetkisine sahiptirler. Bu kuralları ve bir arada yaşama kültürünü belde sakinlerine yaptığı hizmetlerle belediyeler sunacaklar, sosyal kontrol mekanizması işlevini göreceklerdir. Bu görevleri, beldede bulunan kütüphaneler, halk meclisleri, afişler duyurular, kurum ve kuruluşlarla, sivil toplum kuruluşları ile yerine getirebilmektedirler.

- Yönlendirme, kılavuzluk etme ve rehberlik etme, çeşitli halk kesimlerine danışma büroları ile afiş ve duyurularla, ihtiyaç duyulan alanlarda danışmanlık hizmeti vererek yardımcı olmaktadır.
- Yardım etme ve gözetme (Sosyal Yardım), beldelerinde bulunan ihtiyaç sahibi olan, kendi başına ihtiyaçlarını gideremeyen kişileri kolay tespit etmektedirler. Muhtaç olan bu kişilerin asgari ihtiyacı olan yiyecek, giyecek, ısınma ve engellilerin engeli ile ilgili araç gerecin teminini sağlamak.
- Yatırım yapma (Tesis Kurma), Belediyeler belde halkının her türlü ihtiyaçlarını giderecek konumda değildir. Bu ihtiyaçlar merkezi yönetimin alacağı kararlar ve tedbirlerle mümkündür. Belediyeler ise halkın geçim koşullarını kolaylaştırıcı bazı tedbirleri alarak bu konuda yardımcı olabilmektedirler. Bunlar, ekmek fabrikaları kurarak halkın daha ucuz ekmek alabilmesini temin etmek, aşevleri açmak, gıda bankası kurmak, mahallelere meslek edindirme kurs binaları, kadın sığınma evleri, kütüphaneler kurmak.

Belediyeler bu işlevlerini yerine getirerek, beldelerindeki sosyal sorunları kısmen de olsa çözümlenmektedirler.

2.1.4. Sosyal Belediyeciliğin Yasal Çerçevesi

Belde halkının, sosyo-ekonomik sorunlarını en yakın kamu kurumu olan yerel yönetimlerle çözümlenmesi için yasal düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemeler, yoğunlukla 2000 yılından sonra yapılan mali, hukuki düzenlemelerdir.

2.1.4.1. 5393 Sayılı Belediye Kanunu

03.07.2005 Tarihinde yürürlüğe giren, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun amacı, 1. maddesinde, “Belediyenin kuruluşunu, organlarını, yönetimini, görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir.” şeklinde sayılmıştır. 3.

Maddesinde ise “Belediye, belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişisi” olarak tanımlanmıştır.¹¹⁹

Bu kanunda, sosyal belediyecilik hizmetleri, belediyenin görev ve sorumlulukları arasında sayılmıştır. 14. Maddesinde, “sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma; ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar veya yaptırır. Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100.000’in üzerindeki belediyeler, kadınlar ve çocuklar için konukevleri açmak zorundadır. Diğer belediyeler de mali durumları ve hizmet önceliklerini değerlendirerek kadınlar ve çocuklar için konukevleri açabilirler.”¹²⁰ Meslek edindirme kursları ile mesleği olmayanlara, meslek edinmek isteyenlere çeşitli beceriler ve eğitimler verilerek, başkalarına muhtaç durumdan kurtarılmaları hem de ekonomiye kazandırılmaları sağlanmaktadır. Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100.000’in üzerindeki belediyelere, sığınacak yeri olmayan ihtiyaç içindeki kadın ve çocuklar için konuk evi açılmasını zorunlu kılınmıştır. Diğer belediyeler ise ekonomik durumlarına, içinde buldukları şartlara göre bu görevlerini yerine getirmelerinde serbest bırakılmışlardır.

Yine, 14. maddenin, (b) bendin de, gıda bankacılığı yapabilir ifadesi ile ihtiyaç sahibi olan kişilerin yararlanmaları için gıda bankacılığını sosyal belediyecilik görevleri arasında saymıştır.

Belediyelerin, yetki ve imtiyazlarının bulunduğu 15. maddesinde,” Beldede ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi ve kayıt altına alınması amacıyla izinsiz satış yapan seyyar satıcıları faaliyetten men etmek, izinsiz satış yapan seyyar satıcıların faaliyetten men edilmesi sonucu, cezası ödenmeyerek iki gün içinde geri alınmayan gıda maddelerini gıda bankalarına, cezası ödenmeyerek otuz gün içinde geri alınmayan gıda dışı malları yoksullara vermek.” Belde de izinsiz satış yapan seyyar satıcıların cezası ödenmeyerek el konulan mallarına gıda bankalarına, yiyecek dışında olanların yoksullara verilmesi görevini vererek, sosyal sorunların çözümüne katkılarını yasal olarak vazifelendirmiştir.

15. maddenin, beşinci fıkrasında “İl sınırları içinde büyükşehir belediyeleri, belediye ve mücavir alan sınırları içinde il belediyeleri ile nüfusu 10.000’i geçen

¹¹⁹ 5393 Sayılı Belediye Kanunu, (2005, 3 Temmuz), *Resmi Gazete*, 25874, m.3.

¹²⁰ 5393 Sayılı Belediye Kanunu, a.g.e., m.14

belediyeler, meclis kararıyla; turizm, sağlık, sanayi ve ticaret yatırımlarının ve eğitim kurumlarının su, termal su, kanalizasyon, doğal gaz, yol ve aydınlatma gibi alt yapı çalışmalarını faiz almaksızın on yıla kadar geri ödemeli veya ücretsiz olarak yapabilir veya yaptırabilir, bunun karşılığında yapılan tesislere ortak olabilir; sağlık, eğitim, sosyal hizmet ve turizmi geliştirecek projelere İçişleri Bakanlığının onayı ile ücretsiz veya düşük bir bedelle amacı dışında kullanılmamak kaydıyla taşınmaz tahsis edebilir. Belediye ve bağlı idareler, meclis kararıyla mabetlere indirimli bedelle ya da ücretsiz olarak içme ve kullanma suyu verebilirler.”¹²¹ Bu yetkiyle, sosyal hizmet ve turizmi geliştirecek projeleri İçişleri Bakanlığının onayı ile ücretsiz veya indirimli bir bedelle taşınmaz tahsisi izni verilmiştir.

Belediye Kanunu'nun, Belediye Başkanı'nın görevlerini saydığı 38. Maddesi (n) bendinde, “Bütçede yoksul ve muhtaçlar için ayrılan ödeneği kullanmak, engellilere yönelik hizmetleri yürütmek ve engelliler merkezini oluşturmak.”¹²² Belediye bütçesinde yoksul ve muhtaçlar için konulan ödeneği bu amaçla kullanmak, engellilerle hizmetleri yürütmeyi ve bu hizmetler için merkezler kurmayı görevleri arasında saymıştır.

75. Maddesinde, Diğer kuruluşlar ile ilişkiler (c) bendinde “Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kamu yararına çalışan dernekler, Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınmış vakıflar ve 07.6.2005 tarihli ve 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu kapsamına giren meslek odaları ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilir.”¹²³ Engelli dernekleri, kimsesizlere yardım dernek ve vakıfları gibi yardım kuruluşları ile ortak projeler oluşturulması görevi verilmiştir. Bu kuruluşlarla ortaklaşa yapılan uygulamalarla, engellilerin, kimsesizlerin, eğitim ve meslek edinmeleri, sosyalleşmeleri hizmetleri verilmesi sağlanmaktadır.

Kanun'un 76. Maddesinde, yerel yönetime katılımın sağlanması için konulan Kent Konseyi'nin görevleri arasında sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı görevleri arasında saymıştır. “Kent konseyi, kent yaşamında; kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma,

---

¹²¹ 5393 Sayılı Belediye Kanunu, a.g.e., m.15.

¹²² 5393 Sayılı Belediye Kanunu, a.g.e., m.38/n

¹²³ 5393 Sayılı Belediye Kanunu, a.g.e., m.74/c

çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışır.”¹²⁴

Belediye hizmetlerine gönüllü katılımın yer aldığı, 77. maddede “Belediye; sağlık, eğitim, spor, çevre, sosyal hizmet ve yardım, kütüphane, park, trafik ve kültür hizmetleriyle yaşlılara, kadın ve çocuklara, engellilere, yoksul ve düşkünlere yönelik hizmetlerin yapılmasında beldede dayanışma ve katılımı sağlamak, hizmetlerde etkinlik, tasarruf ve verimliliği artırmak amacıyla gönüllü kişilerin katılımına yönelik programlar uygular.”¹²⁵ Sosyal hizmet ve yardımı, yaşlı, kadın, çocuk ve engelliler, yoksullara yönelik hizmetlerin yapılmasında beldede gönüllülerle yapılacak çalışmaların organize edilmesini, planlaması görevlerini yerine getirir.

“Belediye hizmetleri, vatandaşlara en yakın yerlerde ve en uygun yöntemlerle sunulur. Hizmet sunumunda engelli, yaşlı, düşkün ve dar gelirlilerin durumuna uygun yöntemler uygulanır.” Belediyenin görev ve sorumluluklarının sayıldığı 14. Maddenin (3) fıkrasında, sosyal belediyeciliğin ana omurgasını oluşturan, engelli, yaşlı, düşkün ve yoksullara maddi ve maddi olmayan hizmet sunumu görevini vermiştir.

Belediyeler, hizmet sınırlarında içinde bulunan, yaşlı, engelli, kendine bakacak durumda olmayanlara, yoksul kişilere her türlü hizmet sunumunda bulunarak, yerel düzeyde sosyal adaleti ve sosyal barışı tesis etmeye yardımcı olmaktadır.

2.1.4.2. 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu

5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 10.07.2004 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Kanun’un amacı, 1. Maddesinde “Büyükşehir belediyesi yönetiminin hukukî statüsünü düzenlemek, hizmetlerin plânlı, programlı, etkin, verimli ve uyum içinde yürütülmesini sağlamaktır”¹²⁶ şeklindedir. Büyükşehir Belediyesi’nin tanımı ise, 3. Maddesinde “Sınırları il mülki sınırı olan ve sınırları içerisindeki ilçe belediyeleri arasında koordinasyonu sağlayan; idarî ve malî özerkliğe sahip olarak kanunlarla verilen görev ve sorumlulukları yerine getiren, yetkileri kullanan; karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişisini”¹²⁷ şeklinde yapılmıştır.

¹²⁴ 5393 Sayılı Belediye Kanunu, a.g.e., m.76

¹²⁵ 5393 Sayılı Belediye Kanunu, a.g.e., m.77

¹²⁶ 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, (2004, 23 Temmuz), *Resmî Gazete*, 25531, m.1

¹²⁷ 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, a.g.e., m.3

Sosyal belediyeçiliği düzenleyen maddeler sırasıyla, Büyükşehir belediyesinin ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları başlıklı 7. Maddesinin, (v) bendinde “Sağlık merkezleri, hastaneler, gezici sağlık üniteleri ile yetişkinler, yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu amaçla sosyal tesisler kurmak, meslek ve beceri kazandırma kursları açmak, işletmek veya işlettirmek, bu hizmetleri yürütürken üniversiteler, yüksekokullar, meslek liseleri, kamu kuruluşları ve sivil toplum örgütleri ile işbirliği yapmak.”¹²⁸ Yetişkinler, engelliler, yaşlılar, kadınlar, gençler ve çocukların maddi ve maddi olmayan ihtiyaçlarının giderilmesi, topluma kazandırılmaları için sosyalleşmeleri, meslek ve beceri kazanmaları için eğitim verilmesi, bunlarla ilgili yatırımların yapılması görevlerini büyükşehir ile birlikte ilçe belediyelerine de vermektedir.

Kanun’un, Büyükşehir belediye başkanının görev ve yetkileri şunlardır. 18. Maddesi (m) bendinde” Bütçede yoksul ve muhtaçlar için ayrılan ödeneği kullanmak, engellilerle ilgili faaliyetlere destek olmak üzere engelli merkezleri oluşturmak”¹²⁹. Büyükşehir belediye başkanına, muhtaç ve yoksullar için konulan ödeneği kullanmayı bu hizmetler için merkezler oluşturmayı görevleri arasında saymıştır.

Sosyal devlet ilkesinin, yerel uygulayıcılarından olan belediyelere, kanunlarında yapılan yasal düzenlemelerle, toplumda çevresel, ekonomik veya başka faktörlere bağlı olarak gelişen olumsuzlukları giderme görevi verilmiştir.

2.2. AVRUPA BİRLİĞİNDE YEREL YÖNETİMLER

Avrupa Birliği, başlangıç olarak Avrupa ülkelerinin kendi aralarında ekonomik ve sosyal işbirliği amacıyla başlattıkları daha sonra başka alanlarda devam eden, siyasi birliğin adıdır. Birlik, hemen, hemen her alanda belirlediği ilkeleri, ortak standartlara kavuşturmak için hukuki düzenlemeler, antlaşmalar yapmaktadır. Birliğin, doğrudan yerel yönetimlerle ilgili düzenlemeleri olmamasına rağmen, müktesebatın¹³⁰ büyük bölümü, yerel ve bölgesel yönetimlerce uygulanmaktadır.

¹²⁸ 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, a.g.e., m.7/v

¹²⁹ 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, a.g.e., m.18/m

¹³⁰ <http://www.ab.gov.tr/?p=44460&l=1>, AB müktesebatı, toplumsal yaşamı ilgilendiren tüm alanlarda AB'nin yürürlükte olan hukuk sistemi ve kurallar bütünüdür. Bir aday ülkenin AB'ye katılımı, Birlik müktesebatı olarak bilinen, Birlik sistemini ve Birliğin kurumsal çerçevesine bağlanan hak ve yükümlülüklerin kabulünü gerektirir.

Avrupa Birliği, kurumsal yapısı içinde üye devletler ve üye devletlerin kendi içinde yönetim modellerine göre yerel ve bölgesel yönetimleri vardır. Burada önemli olan nokta, birliğin üye devletlerin yerel ve bölgesel yönetimleri ile ilgili düzenlemeleridir. Bunlardan ilki, 1992 tarihli Maastricht Anlaşması ile güvence altına alınan¹³¹ ve Avrupa Birliğinin felsefesi haline gelen yerellik (subsidiarity) ilkesidir.¹³² Yerellik (subsidiarity) yönetim kavramı olarak, yerindenlik, hizmette yerellik, olarak Türkçeye çevrilmiştir. Yerellik, hizmet alanında halka yakın olma veya hizmetlerin halka en yakın ve uygun birimler tarafından yerine getirilmesi anlamındaki, yönetim ilkesidir. Yerellik ilkesine göre; halka en yakın yönetim, kamu ihtiyaçlarını gideren en yakın yönetimdir.¹³³ Dolayısıyla hizmetlerin yerine getirilmesinde en yakın kamu yönetimleri, yerel yönetimler yani belediyelerdir.

Yerellik ilkesinin AB'deki ortaya çıkış sebepleri ise, birliğe üye ülkelerin, bazı yetkilerini birliğe devrederken egemenlik haklarının kısmen yitirileceği kaygısı, yerel özgürlüklerin kaybedilmesi korkusu, merkezileşme ve müdahaleci uygulamalarla karşılaşılabileceği endişeleridir.¹³⁴ Üye ülke halklarının bölgelerinde, yönetime katılma hak ve talepleri, en yakın kamu kuruluşu olan belediyeler tarafından karşılanması ilke olarak benimsenmiş ve bu doğrultuda hukuki düzenlemeler yapılmıştır.

AB'de, yerel yönetimlerle ilgili en önemli organ, Birlik üyesi ülkelerin, yerel ve bölgesel yönetimlerinin temsil edildiği Bölgeler Komitesidir. Danışma kurulu olarak çalışır. Yerel ve bölgesel temsilcilerin AB karar ve politika oluşması süreçlerinde taleplerini dile getirmelerine zemin hazırlar. Alınacak kararların, halkın istek ve arzularını en iyi yansıtacak şekilde olması için çalışmalar yapar, önlemler alır. Avrupa komisyonu, yasama öncesi taslak çalışmalarında bölgesel ve yerel yönetim temsilcilerine danışmak zorundadır.¹³⁵ Üye ülkelerin, bölgesel ve yerel siyasi çıkarları, sonuç olarak ülkelerinin çıkarları olduğundan, bu komitenin tavsiye kararları, talepleri üst politikaların oluşmasında önemli rol oynar.

¹³¹ Regional and Local Government in the European Union, European Communities, Belgium, 2001, [Aktaran: İlker Şahinoğlu, *Avrupa Birliğine Uyum Sürecinde, Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Anlayışı*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014, s.41].

¹³² Dilek Özkök Çubukçu, "Avrupa Birliği Çerçevesinde Yerel Yönetimler ve Gelir Payları", *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, Cilt 63, Sayı 1, 2008, s.82.

¹³³ Hüseyin Gül ve Hüseyin Özgür, *Ademi Merkezizetçilik ve Yerinden Yönetim İlişkileri, Çağdaş Kamu Yönetimi II*, Ed.: H. Özgür ve M. Acar, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2004, s.167.

¹³⁴ Maastricht Treaty, http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/treaties_maastricht_en.htm.

[Aktaran; İ. Şahinoğlu, a.g e., s.42].

¹³⁵ Fikri Toksöz, *Avrupa Birliği ve Türkiye'de Yerel Yönetim, Türkiye Belediyeler Birliği*, s.37-39

Bölgeler Komitesinin işlevleri doğrultusunda, çeşitli alanlarda uzmanlaşan temsilcilerin bulunduğu alt komisyonlar vardır. Komisyonlar, şunlardır;¹³⁶

- Ekonomik ve Sosyal Politika Komisyonu,
- Bölgesel Uyum Politikası Komisyonu,
- Eğitim, Gençlik ve Araştırma Komisyonu,
- Doğal Kaynaklar Komisyonu,
- Vatandaşlık, Yönetişim, Kurumlar ve Dış ilişkiler Komisyonu,
- Çevre, İklim Değişikliği ve Enerji Komisyonudur.

Komisyonlar, genel kurula sunulacak çalışmalarını yapar, görüşlerini ve ilke kararlarını sunarlar.

2.2.1. Avrupa Birliği (AB) Tanımı

Avrupa tarihinde, sık sık yaşanan birçok savaşa sahne olmuştur. En son, ikinci dünya savaşı sonrasında, Avrupalı siyaset adamları Avrupa'da kalıcı barışı tesis etmek için çalışmalarına hız verdiler. Bu çerçevede, Robert Schuman (Fransa Dışişleri Bakanı) ile Eski Milletler Cemiyeti Genel Sekreteri Jean Monnet Avrupa'daki devletlere, demir çelik üretiminde alınan kararları bir üst uluslararası kuruluşa devretmeleri ile ilgili çalışmalarını, 9 Mayıs 1950 tarihinde sundular. Bu konuda anlaşmaya varılırsa, yüzyıllardan beri süren Almanya ve Fransa arasındaki düşmanlık sona erecek, hem de ekonomik iş birliği yapılarak tüm Avrupa kazanacaktır. Bu çalışmanın sonucunda, Belçika, Federal Almanya, Lüksemburg, Fransa, İtalya ve Hollanda'dan oluşan 6 üye ile Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu (AKÇT) 1951 yılında kurulmuştur. Bu sayede, ortak değerler ve amaçlar doğrultusunda bir araya gelerek hem barışı hem de refahlarını artıracak ekonomik iş birliklerini perçinlemiş oldular.¹³⁷ 1957 yılında, mal ve hizmetler ile işgücünün serbest dolaşımını temel alan Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET), Roma anlaşması ile kurulmuştur.

İlk kuruluş amaçlarından olan barış ve ekonomik işbirliğinden sonra, siyasi ve sosyal kaynaşma, dayanışma ve ortak değerlerini koruma idealini ekleyerek, daha geniş yetkilere sahip bir AB, 1992 Maastricht Antlaşması ile doğdu.¹³⁸ Bu anlaşma ile ortak para sistemi, Avrupa vatandaşlığı, ortak dış güvenlik, adalet ve içişlerinde

¹³⁶ F. Toksöz, a.g.e, s.40

¹³⁷ <http://www.ab.gov.tr/index.php?p=3> Erişim tarihi; 12.12.2015

¹³⁸ <http://avrupa.info.tr/tr/avrupa-birligi/tarihce.htm>, Erişim Tarihi;12.12.2015

işbirliği politikalarına karar verilmiştir.¹³⁹ Tüm bu yapılan anlaşmaların dayandığı ahlaki değerler düşüncesi, Avrupa değerleri, AB antlaşmasının 2. Maddesi şöyle ifade edilmektedir. “Birlik, insan onuru, özgürlük, demokrasi, eşitlik, hukukun üstünlüğü ve azınlıklara mensup kişilerin hakları da dâhil olmak üzere insan haklarına saygı ilkeleri üzerine kurulmuştur. Bu değerler, çoğulculuk, ayrımcılık yapmama, hoşgörü, adalet, dayanışma ve kadın-erkek eşitliğinin hâkim olduğu bir toplumda üye devletler için ortaktır.”¹⁴⁰ AB’ye üye devletlerarasında ortak olan değerlere, diğer devletlerle olan ilişkilerinde ne kadar uyguladığı, göz önünde bulundurulduğu tartışmalıdır.

AB, kuruluş amaçlarını yerine getirecek ve üye devletlerin çıkarlarını gözetken kurumsal bir yapı niteliği taşımaktadır. Birliğin kurumları aşağıdaki gibi tanımlanabilir;¹⁴¹

Avrupa Parlamentosu: Birlik üyesi devletlerin vatandaşları tarafından 5 yılda bir yapılan seçimle, Avrupa Parlamentosuna temsilci seçerler. Bugünkü rakamlarla, 28 üye devletin, 751 temsilcisinden oluşur. Temsilci sayıları üye devletlerin nüfusuna göre belirlenir. Üye devletlerin, vatandaşlarının demokratik menfaatlerini ve siyasi görüşlerini temsil eden bir organdır. Bağlayıcı hukuki düzenlemelerin kabul edilmesi hem parlamentonun hem de konseyin onayı ile mümkündür. Strazburg’da toplanmaktadır. Komiteleri ve siyasi grupları ise Brüksel’de faaliyet yürütmekte olup sekreteryası Lüksemburg’dadır.

Avrupa Komisyonu: Birliğin yasama, müktesebatı uygulayan yürütme organı ve bütçeyi, idari denetiminden sorumlu kurumudur. Her üye devletten, bir kişinin bulunduğu 28 kişiden oluşmakta ve bu üyelere komiser adı verilmektedir. Komiserlerin her biri, bir veya daha çok AB politikasının yürütülmesinden sorumludur. Komisyonun merkezi Brüksel’dedir.

Avrupa Birliği Konseyi: Birlik üyesi devletlerde görev yapan bakanlardan oluşur. Üye devletlerin, ulusal çıkarlarının savunulduğu bir organdır. Tüm üye devletleri bağlayacak, hukuki düzenlemeleri ve bütçeyi onaylama yetkisini Avrupa Parlamentosu ile paylaşır. Üye devletlerin ekonomileri arasında uyum olması çalışmalarını yapar. En kritik görevlerinden biri, ortak dış ve güvenlik politikalarının oluşmasında AB Zirvesi ile birlikte sorumludur.

¹³⁹ <http://www.ab.gov.tr/index.php?p=3> Erişim tarihi; 12.12.2015

¹⁴⁰ <http://www.ab.gov.tr/index.php?p=3>. Erişim tarihi; 12.12.2015

¹⁴¹ <http://www.ab.gov.tr/index.php?p=45628&l=1>. Erişim tarihi; 12.12.2015

Avrupa Birliği Zirvesi: Üye ÷lkelerin başbakan veya devlet başkanları ile Zirve başkanı ve Avrupa Komisyonu başkanından oluşur. Bütünleşme ve gelişme için öncelikleri politikaları belirleme organıdır. Yasama yetkisi yoktur, fakat siyasi ağırlığı sebebiyle yönlendirme gücüne sahiptir.

Avrupa Birliği Adalet Divanı: AB'nin yargı organıdır. Birliğin hukukunun, birlik içinde her yerde aynı şekilde yorumlanması ve uygulanmasından sorumludur. Üye devletlerin ulusal hukuk düzenleri ile Avrupa Birliği hukuku arasındaki ilişkileri düzenlenmesi, hukuk oluşturma, uyuşmazlık çözme gibi görevlerini yerine getirir.

Avrupa Sayıştay'ı: Birliğin, gelir ve giderlerini inceler, hukuka uygunluklarını kontrol eder. Sayıştay üyelerinin bağımsız ve tarafsız olmaları güvence altına alınmıştır.

Avrupa Merkez Bankası: Avrupa para birimi olan Euro'yu, üye devletlerin oluşturduğu bölgede fiyat istikrarını korumakla görevli organdır. Üye devletlerin merkez bankaları ile koordineli çalışır. Ayrıca, Euro bölgesinde para basımında yetkili tek kurumdur.

Avrupa Birliği'nde yukarıda sayılan kurumların dışında, yardımcı ve çeşitli işlevleri olan kurum organizasyonlar vardır. Bunlar, Bölgeler Komitesi (Yerel ve Bölgesel Yönetimlerle ilgili danışma kurulu), Ekonomik ve Sosyal Komite, Avrupa Yatırım Bankası, Avrupa Ombudsmanı'dır.

2.2.2. Avrupa Birliği Yerel Yönetimler Özerklik Şartı ve Türkiye

AB Yerel Yönetimler Özerklik Şartı, Avrupa kıtasının yerel demokrasiyi temel değerleri arasına almasının sonucu olarak ortaya çıkmış ve Avrupa demokrasisi liberal anlayışa göre şekillenmiştir.¹⁴² AB, yerel demokrasi değerlerini korumak ve birlik ile üye devletlerin yerel yönetimleri ve üye devletlerin kendi içlerindeki yerel yönetimleri arasındaki ilişkileri düzenlemek üzere AB Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nı 1985 yılında imzalanmasını sağlamıştır.¹⁴³

AB Yerel Yönetimler Özerklik Şartında, üye devletlerin ortak çıkar ve ideallerini koruyabilmeleri için, yerel idarelerin demokratik düzenin temeli olduğunun

¹⁴² Nihat Falay, Ahmet Kesik, Murat Çak ve Mehmet Karakaş, "Türkiye'de Yerel Yönetimlerin Sorunları ve Geleceği", Ruşen Keleş (Ed.) *Avrupa'ya Uyum Sağlama Sürecinde Türkiye'de Yerel Yönetimler*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2009, s.11-24.

¹⁴³ Harun Saki, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı, *Dış Denetim Dergisi*, Nisan Mayıs Haziran 2011, s.71

kabul edilmesi, bu yüzden halka en yakın kamu idareleri olduğundan, sorumluluklarını yerine getirebilmeleri için yetki ve kaynaklar ile geniş bir özerklik verilmesi gerektiği teyit edilerek, üye devletler ve aday devletlerin imzasına sunulmuştur. Burada, halkın bulunduğu yerle ilgili karar süreçlerine katılımı sağlanarak, demokratik haklarını kullanmaları, bu hakların ve kamu hizmetlerinin merkezi yönetimlerce değil yerel yönetimlerce yerine getirilmesi düşüncesinin doğruluğu kabul edilmiştir.

Yerel Yönetimler Özerklik Şartlarının, temel özellikleri¹⁴⁴ aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- 1) *Yerel Yönetim*; yerel yönetimle ilgili her konunun seçilen görevliler ve meclisler tarafından yerine getirilmesi, yerellik ilkesi gereği kamusal görevlerin yerel yönetimler eliyle yapılması ve devlet tarafından yerel halkı ilgilendiren konularda, karar alınması durumunda halka danışılması, en karakteristik özelliklerindedir,
- 2) *Denetim ve Gözetim*; Yerel Yönetimler Özerklik Şartı, merkezi yönetimlerin, yerel yönetimler üzerindeki yönetsel, denetim ve vesayet yetkisinin eylem ve işlemlerinin yalnız hukuka uygunluk bakımından kullanılacağını ve yerindelik kontrolüne izin vermemektedir,
- 3) *Mali Kaynaklar ve Özerklik*; Yerel yönetimler üzerlerine düşen görevleri yerine getirirken bu sorumluluklarıyla orantılı gelir kaynaklarına da sahip olmaları gerekir. Gelir kaynaklarının bir kısmı, kendi meclislerinin kararıyla eliyle aldıkları vergi, resim ve harçlardır. Bunların dışında, merkezi yönetimler tarafından gönderilen kaynaklara nerede kullanılacağı belirtilmeden, yerel yönetimin kendi takdiri ile kullanacağı kaynaklar ihdas edilmesi. Bundan amaç, merkezi yönetimin kendi siyasal düşüncesini değil, yerel yönetimin kendi özgür düşünceleri ile kendileri haklarındaki konularda iradelerini kullanmalarına fırsat vermektir,
- 4) *Yerel Yönetimler Arasında İşbirliği*; ülke içinde başka yerel yönetimlerle, birliklerle dernekler kurmaları, ülke dışında başka ülkelerdeki benzeri yönetimlerle ve birliklerle işbirliği yapmalarının yollarının açık tutulması, izin verilmesi, şartta yer almıştır,

---

¹⁴⁴ N. Falay vd., a.g.e., s.15-16

5) *Yerel Özerkliğin Yargı Yoluyla Korunması*; Yerel yönetimlerin hak ve özgürlüklerini savunabilmeleri, koruyabilmeleri için yargı yollarına başvurabilmeleri hakkıdır.

Türkiye, Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nı 21.11.1988 tarihinde imzalamış ve anlaşma 09.12.1992 tarihinde onaylanmıştır. Yürürlük tarihi ise 01.04.1993 olarak belirlenmiştir.¹⁴⁵ Böylelikle, Türkiye imzaladığı ve onayladığı bu anlaşmayla, kendi iç hukukunu bağlayıcı bir karar almıştır.¹⁴⁶

Türkiye, Yerel Yönetimler Özerklik Şartın 12. maddesinin 1. fıkrası uyarınca, aşağıdaki madde ve paragrafları kabul etmiştir:

- 2. Madde,
- 3. Maddenin 1 ve 2. paragrafları,
- 4. Maddenin 1, 2, 3, 4. ve 5. paragrafları,
- 5. Madde,
- 6. Maddenin 2. paragrafı,
- 7. Maddenin 1 ve 2. paragrafları,
- 8. Maddenin 1 ve 2. paragrafları,
- 9. Maddenin 1, 2, 3, 5 ve 8. paragrafları,
- 10. Maddenin 1. paragrafıdır.

Türkiye, imzaladığı bu anlaşmanın, Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nın bazı maddelerine, özellikle ulusal bütünlüğün zedelenmesi gerekçesiyle çekinceler koymuştur. T.C Başbakanlık, Avrupa Birliği Genel Sekreterliğinin Mayıs 2011 tarihli Bilgi Notunda,¹⁴⁷ Avrupa Birliği Yerel Yönetimler özerklik Şartına, Türkiye'nin hangi konularda çekinceler koyduğu açıklanmaktadır. Bunlar sırasıyla,

- **4. Madde'nin, 6. Fıkrası**; *Yerel makamları doğrudan ilgilendiren tüm konulara ilişkin planlama ve karar alma süreçleri içinde, kendileriyle olanaklar ölçüsünde zamanında ve uygun biçimde danışılacaktır.* Bu maddede yerel yönetimleri ilgilendiren, fakat sınırları aşan konularda da görüşlerinin alınması zorunluluğu getirmektedir.¹⁴⁸ Örnek olarak, yerel yönetimin başka bir devletle

¹⁴⁵ <http://www.resmigazete.gov.tr/Erişim Tarihi: 02.01.2016>

¹⁴⁶ R. Keleş, a.g.e, s.16

¹⁴⁷ <http://www.ab.gov.tr/index.php?p=45628&l=1>. Erişim tarihi; 12.12.2015

¹⁴⁸ R. Keleş, a.g.e, s.17

olan sınır güvenliği ile ilgili konuda merkezi yönetim ulusal çıkarları gözeterek karar alırken, yerel yönetim konuya daha spesifik bakabilecektir.

- **6. Madde'nin, 1. Fıkrası;** *Kanunla düzenlenmiş daha genel hükümlere halel getirmemek koşuluyla, yerel makamlar kendi iç idari örgütlenmelerini, bunları yerel ihtiyaçlarla uyumlu kılmak ve etkin idare sağlamak amacıyla, kendileri kararlaştırabileceklerdir. Yerel yönetimler kendi iç yapılanmalarını örgütlenmelerini kendi oluşturacakları organlarıyla yapabilme özgürlüğü tanınmaktadır.*
- **7. Madde'nin, 3. Fıkrası;** *Yerel olarak seçilmiş kişilerin görevleriyle bağdaşmayacak işlev ve faaliyetler kanunla veya temel hukuki ilkelere göre belirlenir. Yerel yönetimlerin seçilmiş kişi ve organlarının görev ve yetkileri hukuken güvence altına alınması amaçlanmıştır. Yerel yöneticilerin ve meclislerinin görev ve yetkileri, görevden uzaklaştırılmaları 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda 9. madde de sıralanmıştır.¹⁴⁹*
- **8. Madde'nin, 3. Fıkrası;** *Yerel makamların idari denetimi, denetleyen makamın müdahalesinin korunması amaçlanan çıkarların önemiyle orantılı olarak sınırlandırılmasını sağlayacak biçimde yapılmalıdır. Merkezi yönetimin, idari denetiminin bu denetimle amaçlanan durumla orantılı olması, sınırlandırılarak izin verilmesi konusudur.*
- **9. Madde'nin, 4. Fıkrası;** *Yerel makamlara sağlanan kaynakların dayandığı mali sistemler, görevin yürütülmesi için gereken harcamalardaki gerçek artışların mümkün olduğunca izlenebilmesine olanak tanımaya yetecek ölçüde çeşitlilik arz etmeli ve esneklik taşımalıdır. Merkezi yönetim tarafından, yerel yönetimlere kaynak sağlanırken, hizmet maliyetlerinin artışlarına, bir nevi enflasyonun göz önünde bulundurulması ilkesidir.¹⁵⁰*
- **9. Madde'nin, 6. Fıkrası;** *Yeniden dağıtılan kaynakların yerel makamlara tahsisinin nasıl yapılacağı konusunda, kendilerine uygun bir biçimde danışılacaktır. Kaynak, gelir oluşturan yeni unsurların dağıtımındaki düzenlemelerde, yerel halka danışılması, izin alınması konusu. 6360 sayılı kanun'da belediyelerin, ulusal vergi gelirlerinden hangi oranlarda pay alacağı düzenlenmiştir.*

---

¹⁴⁹ H. Saki, a.g.e., s.70.

¹⁵⁰ R. Keleş, a.g.e., s.17

- **9. Madde'nin, 7. Fıkrası;** *Mümkün olduğu ölçüde, yerel makamlara yapılan hibeler belli projelerin finansmanına tahsis edilme koşulu taşımayacaktır. Hibe verilmesi yerel makamların kendi yetki alanları içinde kendi politikalarına ilişkin olarak takdir hakkı kullanmadaki temel özgürlüklerine halel getirmeyecektir. Merkezi yönetimlerin, yerel yönetimlere yapacağı yardımları şarta bağlamaması, kendi siyasal düşüncelerini kısıtlayıcı tavırlardan uzak kalınmasına ilişkin ilkeyle Türkiye kendini bağlamak istememiştir.¹⁵¹ Hibe veya verilen finansmanları, yerel yönetim kendi siyasal düşüncesi doğrultusunda kullanmasını Türkiye onaylamamıştır.*
- **10. Madde'nin, 2. Fıkrası;** *Her devlet, yerel makamların ortak çıkarlarının korunması ve geliştirilmesi için birliklere üye olma ve uluslararası yerel makamlar birliklerine katılma hakkını tanıyacaktır. Yerel yönetimler, Uluslararası kuruluşlara, ilgili oldukları birliklere kendi inisiyatifleri ile üye olmaları Türkiye tarafından onaylanmamıştır.*
- **10. Madde'nin, 3. Fıkrası;** *Yerel makamlar, kanunla muhtemelen öngörülen şartlar dâhilinde, başka devletlerin yerel makamlarıyla iş birliği yapabilirler. Yerel yönetimlerin uluslararası yerel yönetimlerle iş birliği yapabilmesini kendi tercihlerine bırakmamıştır.*
- **10. Madde'nin, 4. Fıkrası;** *Yerel yönetimler kendi yetkilerinin serbestçe kullanımı ile anayasa veya ulusal mevzuat tarafından belirlenmiş olan özerk yönetim ilkelerine riayetin sağlanması amacıyla yargı yoluna başvurma hakkına sahip olacaklardır. Yerel yönetimlerin hak ve özgürlüklerini korunması veya verilen hakların kullanılmalاریyla ilgili sorunlar oluştuğunda yargıya başvurma haklarıyla ilgili maddeye çekince konulmuştur.*

Avrupa Konseyi, Yerel Yönetimler Özerklik Şartına İlişkin Bilgi Notu'nun değerlendirme kısmında ifade edildiği gibi, Türkiye'de 2000'li yılların başından bu yana çeşitli alanlarda hukuki düzenlemeler yapmıştır. Yerel yönetimlerle ilgili olarak, 5393 sayılı Belediye Kanunu, 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu¹⁵² ve son olarak 6360 sayılı 14 İl'de Büyükşehir Kurulması

¹⁵¹ R. Keleş, a.g.e, s.17

¹⁵² T.C Başbakanlık Avrupa Birliği Genel Sekreterliği, *Avrupa Konseyi Yerel Yönetimler Özerklik Şartına İlişkin Bilgi Notu*, 2011, s.3

hakkındaki Kanunla reform niteliğinde yenilikler yapılarak, şartın çekince konulan çoğu maddeleri yürürlüğe giren kanunlarla, çekinceler fiilen kaldırılmıştır.

Yerel özerklik isteği ve arzusu, yerel yönetimlerin doğasında olan, bir anlamda onları geliştiren bir anlayıştır. Ancak, yerel özerkliğin sınırları, verilen yetkilerin kullanımı, denetimi gibi konulardaki düzenlenmelerin nasıl yapıldığı uygulamaları, ülkelerin bütünlüğü açısından çok önem arz etmektedir. Devletler kendi siyasi, hukuki ekonomik iç dinamiklerine göre düzenlemeler, uygulamalar yapmadıkları takdirde, yerel yönetimleri buldukları yakın coğrafyanın, siyasi, ekonomik konjonktürlerinden etkilen (diriler)ek, yerel özerklik talepleriyle yeni küçük ulus devletler olarak ortaya çıkabilmektedirler. Yerel özerkliğin, yeni uydu küçük ulus devletlere yol açmaması ve ulusal çıkarların, bütünlüğün zarar görmemesi için yerel kimliklerin korunarak, bir üst kimlikte birleşmesi ile mümkün olduğu, dünyada birçok etnik topluluğun birlikte yaşadığı devlet örneklerinde vardır. Bu yüzden, merkezi yönetimlerin/hükümetlerin yerel yönetimlerle ilgili kamu hizmetlerinde birliği, eşitliği, sürekliliği sağlayacak düzenlemeler ve uygulamalar yapmaları, yerel yönetimlerle ilgili birçok siyasi, ekonomik sorunu da çözecektir.

2.2.3. AB Üyesi Ülkelerde Sosyal Belediyecilik

Avrupa Birliğindeki ülkelerin, yerel yönetimlerinin, ülkemizde anılan adıyla sosyal belediyecilik uygulamaları, Anglo Sakson ülkelerden İngiltere ve Kıta Avrupası ülkesi olan Fransa örnekleri üzerinden değerlendirilecektir.

2.2.3.1. İngiltere’de Sosyal Belediyecilik

İngiltere, sosyal bilimler literatüründe demokrasinin, dolayısıyla yerel yönetimlerin beşiği olarak görülmektedir. Parlamenter demokrasiyle yönetilen anayasal bir krallıktır ve devlet yönetiminde, parlamento geleneğine vurgu yapılmaktadır.¹⁵³ İngiltere’de yerel yönetimler, belirli yerleşim alanları olan coğrafi bölgede, o mahalle ilgili konularda, kendisine parlamento tarafından verilen yetki ve görevle, seçilmiş yerel organlardır. Parlamento tarafından oluşturulur tayin edilir, parlamento tarafından sınırları değiştirilip, ortadan kaldırılırlar. Her bakanlık kendi hizmet alanını, bölge ve alt düzeyde örgütlendirir. Yerel yönetimlerin, en önemli

---

¹⁵³ Koray Karasu, “İngiltere’de Kamu Yönetimi”, *Kamu Yönetimi Ülke İncelemeleri*, İmge Kitabevi, Ankara, 2009, s.172.

özelliği belli düzeylerde yargı yetkisini kullanma haklarına sahip olmalarıdır.¹⁵⁴ İngiltere, yerel yönetimlerin görev ve yetki alanı geniş ülkelerdendir. Yerel yönetimler, mutlak yerel özerk yönetimler şeklinde değil, parlamentonun verdiği yetki çerçevesinde özerktir.

Günümüzde İngiltere’de, seçilmiş yerel yönetimlerin sayısı 353’tür. İskoçya’da 32 ve Galler’de 22 başlıca yerel yönetim bulunmaktadır.¹⁵⁵ Yerel yönetim birimleri, İl (County), Bölge (District), Köy (Parish), Büyük Londra Yönetimi (Greater London Authority)’dir.

İngiltere’de belediyelerin, sosyal politika uygulama alanları, sosyal hizmetler; eğitim, sağlık, konut, engelliler, kimsesizler, yaşlılar, çocuklarla ilgili hizmetler, kültür, sanat, eğlence ve spor alanlarıdır. Eğitim hizmetleri, kreşten anaokuluna, yetişkin eğitimi, toplum eğitimine kadar çok geniş bir alanı kapsamaktadır. Engellilerle ilgili çalışmalar, mesleki eğitimleri, rehabilitasyonları, kimsesizlere yapılan yardım hizmetleri konularında sosyal bakım reformu ile yerel yönetimlerin bütçeleri güçlendirilmiştir.¹⁵⁶ Konut yapımı da yerel yönetimlere verilen görevler arasındadır. Büyük konut alanları için yerel yönetimler, büyük şirketler kurmakta, bu şirketlerin yönetim kurullarında, yerel yönetim, merkezi yönetim temsilcileri ve özel sektör temsilcileri yer almaktadır. Finansal denetim, parlamentoya karşı sorumlu olan yerel yönetim tarafından yapılmaktadır. Düşük gelir gruplarının ihtiyacı olan konutlar kamu tarafından yapılırken, üst gelir gruplarının konut ihtiyacını ise özel sektör yerine getirmektedir. Kültür, sanat, eğlence, spor tesisleri, turizmin geliştirilmesi görevleri yine yerel yönetimlere bırakılmıştır.

---

¹⁵⁴ Müzehher Yamaç, “İngiltere’de Yerel Yönetimler,” *Sosyal Bilimler Metinleri*, Namık Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, No:04/2014, s.4

¹⁵⁵ David Wilson, and Chris Game, *Local Government in the United Kingdom*, Fifth Edition, Palgrave Macmillan, 2011 [Aktaran; M. Yamaç, a.g.e, s.6].

¹⁵⁶ D. Wilson, and C. Game, [Aktaran: M. Yamaç, a.g.e, s.9].

Tablo 1. İngiltere, 2013-2014 ve 2014-2015 Gelir, Gider ve Toplam Hizmet Harcamalarının Özeti

DEĞİŞKENLER	£ Milyon	£ Milyon	£	%
	2013-14	2014-15	Değişim	Değişim
Toplam Hizmet Harcamaları	120.914	120.990	76	0,1
Çalışanlar	53.899	53.214	-685	-1,3
Genel Giderler	67.015	67.776	762	1,1
Toplam Hizmet Geliri	29.105	29.790	685	2,4
Satışlar, Harçlar ve Ücretler	11.768	11.741	-28	-0,2
Diğer Gelirler	17.337	18.050	713	4,1
Net Toplam	91.809	91.200	-609	-0,7

Kaynak: (www.gov.uk, 2016)

Tablo 2. İngiltere 2013-2014 ve 2014-2015 Net Cari Hizmet Harcamaları

DEĞİŞKENLER	Harcama Net Akımı	Harcama Net Akımı	£ Milyon	
	2013-14	2014-15	£	%
Eğitim Hizmetleri	35.881	34.477	-1.404	-3,9
Otoyol ve Ulaşım Hizmetleri	4.795	4.537	-258	-5,4
Sosyal Bakım Hizmetleri	21.480	22.587	1.107	5,2
<i>Çocuk ve Aile Sosyal Bakım Hizmeti</i>	<i>6.915</i>	<i>8.091</i>	<i>1.177</i>	<i>17,0</i>
<i>Yetişkin Sosyal Bakım Hizmeti</i>	<i>14.565</i>	<i>14.496</i>	<i>-70</i>	<i>-0,5</i>
Toplum Sağlığı Hizmeti	2.508	2.739	231	9,2
Belediye Konut Hizmetleri (Konut Gelir Hesabı Hariç)	2.025	1.852	-173	-8,5
Kültür, Çevre ve Planlama Hizmetleri	9.176	8.915	-261	-2,8
<i>Kültür Hizmetleri</i>	<i>2.831</i>	<i>2.682</i>	<i>-149</i>	<i>-5,3</i>
<i>Çevre Hizmetleri</i>	<i>4.992</i>	<i>4.945</i>	<i>-47</i>	<i>-0,9</i>
<i>Planlama ve Geliştirme Hizmetleri</i>	<i>1.353</i>	<i>1.288</i>	<i>-66</i>	<i>-4,9</i>
Polis Hizmeti	10.920	10.889	-31	-0,3
İtfaiye ve Kurtarma Hizmeti	2.089	2.045	-44	-2,1
Merkezi Hizmet	2.845	3.067	222	7,8
Diğer Hizmetler	91	92	1	0,7
Toplam Hizmet Harcaması	91.809	91.200	-609	-0,7
Konut Hizmetleri	20.982	21.113	131	0,6
Zorunlu Konut Faydaları	20.976	21.106	130	0,6
<i>Kira Ödenekler</i>	<i>16.021</i>	<i>16.018</i>	<i>-3</i>	<i>0,0</i>
<i>Kira iadesi</i>	<i>579</i>	<i>689</i>	<i>110</i>	<i>18,9</i>
<i>Kiracılar Kira iadesi</i>	<i>4.377</i>	<i>4.399</i>	<i>23</i>	<i>0,5</i>
Sigaradan Ayrılan Zorunlu Konut Fonu	5	7	2	29,7
Parish (Köy) emirleri	367	389	22	5,9
Payı	56	48	-8	-15,0
İşlem Hesap Düzeltmeleri	-368	-372	-5	1,3
(-) Birikmiş Devamsızlık Hesabı (+)/den Ödenek	39	28	-10	-26,9
Toplam Net akım Harcaması	112.885	112.405	-480	-0,4

Kaynak: (www.gov.uk, 2016)

Tablo 2'den anlaşılacağı üzere, İngiltere'de yerel yönetimlerin en temel görevleri arasında sosyal hizmetler gelmektedir. Sosyal bakım hizmetleri (çocuk, yetişkin ve aile bakım) ve sosyal yardım olarak nitelendirilebilecek konut yardımı, Toplam 112.885 Milyon Sterlin harcamanın, 42.822 Milyon sterlinini oluşturmaktadır. Bütçede, en büyük payı eğitim hizmetleri almakta, bu hizmeti de yerel yönetimler yerine getirmektedir.

Yerel yönetimde bireylerin %58'i eğitim-öğretim hizmetleri, %14'ü sosyal hizmetler ve %8'i diğer hizmetlerde çalışmaktadır (Local Authority Services).¹⁵⁷ Bu verilere göre İngiltere, yerel yönetimlere sosyal hizmet ve sosyal belediyeçilik alanlarında geniş görev ve yetki yükleyerek özerk yönetimler oluşturmuştur. Buna paralel olarak, maddi kaynak ve iş gücü ayırmıştır. İngiltere böylelikle, sosyal refah devleti iddiasının gereğini, kısmen yerel özerk yönetimler üzerinden yerine getirmektedir.

2.2.3.2. Fransa'da Sosyal Belediyeçilik

Fransa'da anayasanın 72. maddesine göre, yerel yönetimler; Belediyeler (communes), İller (Departments), Bölgeler (Regions) olarak üçe ayrılmaktadır. Commün'ler Türkiye'deki belediyelere, Departments'ler ise İl özel idarelerine karşılık gelmektedir.¹⁵⁸ Fransız yönetim sisteminde köy statüsü bulunmadığından, en küçük kırsal ve kentsel yönetim birimlerini belediyeler oluşturmaktadır. Bu yüzden Fransa'da belediye sayısı yüksektir. 36.791 Belediye (commune), 99 İl (departement) (96 il + 3 denizaşırı il: Gounadeloupe, La Reunion, Mayotte), 26 Bölge (region) (22 bölge + 4 denizaşırı bölge),¹⁵⁹ 36.791 Belediyenin (Communes), 28.183'nün nüfusu 1000 kişiden daha azdır.¹⁶⁰

Küçük nüfuslu belediyelerin birleştirilmeyişi, buralarda halkın demokratik haklarını en yakın kamu kurumuna karşı kullanabilmeleri açısından devam ettirilmiştir. Tabi bu durum, küçük belediyelerin kapasite, teknik yetersizlikleri, coğrafi konumları, diğer belediyelerle aynı hukuki sorumluluklarının olması gibi olumsuzluklara,

¹⁵⁷ M. Yamaç, a.g.e, s.11

¹⁵⁸ Hayrettin Yıldız, "Fransız Yerel Yönetim Sistemi", *Yalova Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Sayı 1, 2012, s.313.

¹⁵⁹ Turan, H. , Okçu, M. ve Özgür, H. (Ed). *Dünya'da Yerel Yönetimler*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2013. [Aktaran: Zafer Özdemir, Türkiye ve Fransa: İki Üniter Devletin Adem-i Merkeziyetçilik Yaklaşımı, www.akademik perspektif.com, Erişim T: 23.02.2016].

¹⁶⁰ Yusuf Erbay, "Fransa'da İdari Sistem ve Yerel Yönetimler", *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, Cilt 8, Sayı 2, 1999, s. 62

sorunlara yol açmıştır. Kamu hizmetlerinin verimliliğini düşmesine yol açmıştır.¹⁶¹ Fransa’da coğrafi açıdan dağınıklığı, küçük nüfuslu her yerleşim yerinde belediye kurulması, kamu hizmetlerinin bu yerlere etkin dağılımını zorlaştırmıştır. Küçük belediyeler yetersiz kaldıkları durumlarda sorunlarını, daha iyi şartlara sahip belediyelerle iş birliği yaparak, organizasyonlar kurarak çözüme yoluna gitmişlerdir. Belediyeler arasındaki birlik ve örgütlenmeler yasalarla oluşturulmuş ve desteklenmiştir.¹⁶² Fransa, küçük belediyelerin bu şekilde sorunlarını çözmelerini sağlayarak, bir bakıma birleşme yoluyla sayılarını da azaltmış olacaktır.

Fransa’da yerel yönetim birimleri olan belediyelerin, görevleri tanımlanırken yerel çıkar tabiri kullanılmıştır. Yerel çıkar içeren görevleri yerine getirirler. Buna göre ulusal veya uluslararası nitelikteki faaliyetleri yerine getiremezler. Belediyelerin görevleri;

- Medeni durumlarla ilgili görevleri yerine getirmek, nüfus işlemleri, evlilik, ölüm, doğum kayıtları,
- Yerel kolluk görevleri,
- Sosyal hizmetler, sosyal yardımlar, sosyal donatılar yapmak, sosyal konutlar yapmak,
- Eğitim ve kültüre ilişkin görevleri yerine getirmek. Anaokulu ve ilkokul yapmak,
- İçme suyu, atık su ve kanalizasyon hizmetlerini yapmak,
- Çevre ve şehircilikle ilgili işlemleri yapmak, imar planları yapmak,
- Belediye sınırları içindeki yolları yapmak,
- Spor tesisleri yapmak, sporu teşvik etmek,
- Belediyeler arası kalkınma projelerini yürütmek,
- Belediye sınırlarındaki taşımacılık hizmetlerini sağlamak,

1985 ve 2005’deki kanunlardaki değişikliklerle, belediyelere daha çok sosyal alanlarda görev ve yetki verilmiştir. Bunlar, kültür eğitim, şehircilik, sosyal konut ve öğrenci yurtlarının yönetimidir.¹⁶³ İtfaiye hizmetleri, 1989’dan sonra belediye birliklerinin görevleri arasındadır. Yine sağlık hizmetleri de merkezi yönetim

---

¹⁶¹ Ramazan Şengül, “Fransa’da Yerinden Yönetim Politikalarının Belediye Yönetimine Etkileri”, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 9, Sayı 20, 2012, s.35

¹⁶² H. Yıldız, a.g.e, s.314

¹⁶³ R. Şengül, a.g.e, s.36

tarafından yerine getirilmektedir.¹⁶⁴ Fransa'da belediyelerin görevleri arasında sosyal hizmetler, sosyal yardımlar bulunmakta, bu alandaki hizmetleri sosyo-ekonomik gerekçelerle gün geçtikçe artış kaydetmektedir.

Tablo 3. AB Üyeleri GSMH İçindeki Sosyal ve Sağlık Harcamaları (%)

ÜLKELER	2002	2011	Sosyal Koruma (2011)
AB 27	24,6	26,9	19,6
İsveç	29,9	27,8	20,8
Finlandiya	27,0	31,5	23,7
Danimarka	28,1	33,6	25,2
Fransa	28,3	32,2	23,9
İtalya	23,9	27,9	20,5
Almanya	28,1	26,6	19,6

Kaynak: <http://www.meryemkoray.org/>, 2017

Fransa, AB üyeleri arasında, bütçesinde sosyal ve sağlık harcamaları en fazla pay ayıran ülkeler arasında yer almaktadır. Sağlık ve sosyal harcama bütçesinin de sosyal hizmetlere ayırdığı oran açısından da ilk sıralardadır. Ayrılan bu payları, yerel yönetim birimleri sosyal hizmet ve koruma harcamalarında kullanmaktadırlar. Bunların yanında, Fransa'da bölgesel yönetimler ve komünler yetişkin eğitime dolaylı veya dolaysız olarak sivil toplum kuruluşlarına destekler sağlayarak katılmaktadırlar.¹⁶⁵

Tablo 4. Fransa'da Mahalli İdare Birimlerine Göre Mahalli İdare Personeli

DEĞİŞKENLER	31 Aralık 1989'daki bütün işler	31 Aralık 1989'da tam güne eşitlenen bütün işler
Bölgeler	4.605	6.687
İller	151.936	151.123
Belediye birimleri	916.618	973.056
-Belediyeler	836.277	886.086
-Belediye Sosyal Hizmet Merkezleri	63.234	51.391
-Okullar	17.107	10.014

Kaynak: www.ziyaguney.com, 2016

Fransa'da yerel yönetim birimleri arasında, belediye sayısı çok olduğundan, çalışan kamu personeli bu sayıya oranla yüksektir. Belediyelerin, sosyal belediyecilik uygulamalarında çalışan personel sayıları da, tüm personel sayısına oranla %10'u civarındadır.

¹⁶⁴ Y. Erbay, a.g.e, s.63

¹⁶⁵ Halis Yunus Ersöz, *Sosyal Politikada Yerelleşme*, İstanbul Ticaret Odası Yayınları, 2010-99, İstanbul 2011, s.150

Avrupa birliğindeki diğer ülkelerde olduğu gibi, Fransa’da 1982 ve 2003’de yaptığı reformlarla merkezîyetçi yapısından ödün vererek, yerel yönetimlere belediyelere daha çok alanda yetki ve görev vermiştir.¹⁶⁶ Fransa’da belediyelerin görevleri arasında sosyal hizmetler, sosyal yardımlar bulunmakta, bu alandaki hizmetleri sosyo-ekonomik gerekçelerle gün geçtikçe artış kaydettiği görülmektedir.

2.3. TÜRKİYE’DE MERKEZİ YÖNETİMDE SOSYAL POLİTİKA

Türkiye Cumhuriyeti 1923’te kurulduğunda, yeni kurtuluş mücadelesi vermiş, ekonomik hayatı neredeyse kalmamış bir devlettir. 1923’te yapılan İzmir İktisat Kongresi ülkenin ekonomik hayatının nerede olduğunun tespiti açısından önem arz eder.¹⁶⁷ Cumhuriyet’in İlk yıllarında sosyal politika kapsamında çıkarılan yasalar çoğunlukla, çalışma alanında olmuştur. 1921 yılında kabul edilen “Ereğli Havzası Maden İşçilerinin Hukukuna Mütedair Kanun”, 1925 yılında çalışanlara “Hafta Tatili Kanunu”, 1926 yılında işçi ve işverenlerin sözleşme yapmalarını sağlayan “Medeni Kanun ve Borçlar Kanunu”, 1930’da kadın ve çocuk işçileri de kapsayan sağlıklarını korumaya yönelik “Umumi Hıfzıssıhha Kanunu” kabul edilmiştir.¹⁶⁸ 1930’lu yıllara kadar olan dönem sanayileşme için teşviklerin olduğu fakat etkilerinin görülmediği, bu arada ekonomik buhranın tesirinin her yerde görülmeye başladığı dönem olmuştur. Bunun üzerine, devletin ekonomiyeye daha çok müdahil olduğu, ülkenin ihtiyaçlarını, devlet işletmeleri kurularak giderildiği planlı ekonomiyeye geçiş dönemi veya diğer adıyla devletçilik dönemi başlamıştır.¹⁶⁹ Türkiye Cumhuriyeti, bu dönemle birlikte dünya ile birlikte uluslararası ve ulusal boyutta sosyal hayatı ilgilendiren yasalar çıkarmıştır.

Türkiye, 1932 Milletler Cemiyetine katılmakla birlikte, Uluslararası Çalışma Örgütü’ne de üye olunmuştur. Bu üyeliğin getirdiği yükümlülükle, 1936 yılında 3008 sayılı İş Kanunu kabul edilmiştir. Bu kanunun uygulayıcısı, takipçisi olacak olan Çalışma Bakanlığı 1945 yılında kurulmuştur. Bu yasayla bağlantılı İş ve İşçi bulma

---

¹⁶⁶Z. Özdemir, <http://akademikperspektif.com/2014/02/19/turkiye-ve-fransa-iki-uniter-devletin-adem-merkezietcilik-yaklasimi/>

¹⁶⁷ Önder Deniz, “Türkiye’de Devletçilik Döneminde Sosyal Politikaların Gelişimi (1930-1940),” *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt 5, Sayı 22, 2012, s.252

¹⁶⁸ M. Koray, *Sosyal Politika*, a.g.e., s.159

¹⁶⁹ Ö. Deniz, a.g.e., s.254

Kurumu 1946 yılında işlevine başlamıştır. 1947 Tarihinde ise, “İşçi ve İşveren Sendikaları ve Sendika Birlikleri Hakkında Kanun” çıkarılmıştır.¹⁷⁰

Sosyal Politikanın, çocukları koruyan yüzü ile ilgili olarak, 1949 yılında “Korunmaya Muhtaç Çocuklar” yasası çıkarılmıştır. Aynı yıl, tüm kamu da çalışan memurları kapsayan bir sosyal güvenlik sistemi olan Emekli Sandığı kurulmuştur.¹⁷¹ Devletin, toplumun sosyal ihtiyaçlarını giderme anlamında 1961 anayasası önemli rol oynamıştır. Anayasa’da sosyal devlet ve sosyal adalet ilkesi benimsenmiştir.¹⁷² 1950 ile 1951 yıllarında ihtiyarlık ve sağlık sigortalarının kapsamı genişletilerek 1965 yılında, Sosyal Sigortalar Kurumu kurulmuştur. 1971’de ise bir işverene bağlı olmaksızın çalışanlar için BAĞ-KUR işlevine başlamıştır.¹⁷³ Toplumun çalışan kesiminin haklarının korunması ile ilgili sosyal politika uygulamaları her dönemde devam etmiştir.

1980’de yapılan askeri darbe ve bu dönemde hazırlanan anayasa, sosyal politika alanında, hak ve hürriyetleri kısıtlayıcı hükümler getirmiştir.¹⁷⁴ Bu anlayışa rağmen lafzen, devletin sosyal bir hukuk devleti olduğu ilkesi korunmuştur.¹⁷⁵ Devlet, bu dönemde daha çok liberal ekonomi anlayışıyla hareket etmiş, sosyal denge ve sosyal uzlaşmacı konumundan uzaklaşmıştır.¹⁷⁶

2000’li yıllara gelindiğinde, ekonomik kriz ve Türkiye’nin IMF ve AB ile ilişkileri üzerinden, sosyal politika anlayışı yine başka bir mecraya daha evrilmiştir. Devlet, toplumun tamamını kapsayan sosyal politikalar uygulamak yerine, yalnız toplumdaki muhtaç, engelli, işsizlik ve hastalık gibi sebeplerden dolayı ihtiyaç içindeki kesimlere yönelik yardım ve hizmetleri önceliklemiştir.¹⁷⁷ Toplumun her kesiminin maddi ve manevi gelişimine yardımcı olacak politikaların hakları olduğu anlayışı

¹⁷⁰ Yonca Saka, *Avrupa Birliği Sosyal Politikasının Gelişimi ve Türkiye’nin Avrupa Birliği Sosyal Politikasına Uyumu*, Uzmanlık Tezi, Ankara, Maliye Bakanlığı Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı, 2010, s.56

¹⁷¹ Tan Baykal, *Avrupa Birliği’nde ve Türkiye’de Sosyal Politika Uygulamaları İçinde, Risk Grupları Üzerine Bir Değerlendirme*, Doktora Tezi, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008, s.38

¹⁷² <https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa61.htm>, 1961 Anayasası, 2. maddesinde devletin niteliği “ulusal demokratik bir sosyal hukuk devleti” olarak belirtilmiştir. 10. maddenin 2. fıkrasında devletin kişinin temel hak ve hürriyetlerini, fert huzurunu, sosyal adalet ve hukuk devleti ilkeleri ile bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasi, iktisadi ve sosyal bütün engelleri kaldırması insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlaması öngörülmüştür.

¹⁷³ T. Baykal, a.g.e, 40

¹⁷⁴ M. Koray, a.g.e, s.166

¹⁷⁵ https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa_2011.pdf, 1982 Anayasası, Madde 2.

¹⁷⁶ M. Koray, a.g.e, s.167

¹⁷⁷ Y. Saka, a.g.e, s.61

yerine yalnız ihtiyaç içindeki gruplara bu yardım ve hizmetin verilmesi anlayışıyla hareket edilmiştir.

Daha sonraki yıllarda, sosyal politika alanlarının genişletildiği görülmektedir. Yaşlılar, çocuklar, kadınlar, engelliler, yoksullar toplumun önemli bir kesimini oluşturduklarından, bu kesimin taleplerini karşılayacak, düzenlemeler yapacak bakanlığın kurulması 2011 yılında gerçekleşmiştir. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, ihtiyaç sahiplerine yardım sağlayan farklı birimleri de bu çatı altında birleştirmiştir.¹⁷⁸ Bu bakanlığa bütçede ayrılan payın, maliye bakanlığı, milli eğitim bakanlığı, çalışma ve sosyal güvenlik bakanlığı ve milli savunma bakanlığından sonra olması, sosyal politikalara verilen önemi göstermektedir.¹⁷⁹

Türkiye’de merkezi yönetimde, sosyal politika uygulamaları, dünyadaki gelişmelere veya içindeki siyasi anlayışlara göre farklılık gösterse de toplumun dezavantajlı kesimlerine her zaman hizmet ve yardım edilmesi için düzenlemeler yapılmıştır.

2.3.1. Yerel Yönetimlerde Sosyal Politika Alanları

Yerel yönetimler, merkezi yönetimler ile birlikte kamusal hizmetlerine yönelik faaliyetleri yürüten yönetim kademeleridir. Bu yönetimlerin görev ve yetkileri zaman içinde değişikliklere uğramıştır. Hizmet sunumlarındaki fonksiyonel değişimlere yol açan faktörler,

- Kentlere göç ve kentleşme,
- Nüfus artışı,
- Ekonomi politikalarındaki değişiklikler,
- AB uyum sürecinin getirdiği yükümlülükler, uluslararası belgeler,
- Yeni yönetim anlayışları,
- Küreselleşme ve yerel rekabet,¹⁸⁰ olarak sıralanabilir.

Dünyada ve kent yaşamında değişikliğe yol açan faktörler, yerel yönetimlere yeni hizmet alanları katmıştır. Bunlar, toplumun sosyal hizmet alacak kesiminin artması, kapsamlı kültürel faaliyetlere olan ihtiyacın doğması, çevre ve kentsel

---

¹⁷⁸ Erdal Tanas Karagöl ve Nergis Dama, *Geçmişten Günümüze Sosyal Yardımlar*, SETA Siyaset, Ekonomi, Toplum Araştırmaları Vakfı, S.139, Kasım 2015, s.17

¹⁷⁹ A.g.e, s.17

¹⁸⁰ H. Y. Ersöz, a.g.e, s.184

sorunlar, yerel ekonomik kalkınma ihtiyacı, yerel yönetimlerin karşı karşıya kaldıkları sorunlardır. Bu sorunların çözümünde, inisiyatif alan, çözüm ve politikalar üreten sosyal belediyeçilik anlayışının günümüzde benimsendiği görülmektedir.¹⁸¹ Belediyelerin, sosyal politika alanlarındaki değişimleri, genişleyen hizmet alanları aşağıda yer aldığı şekilde sayılabilir.¹⁸²

- Sağlık alanındaki görev ve fonksiyonları, koruyucu sağlık hizmetleri vb.
- Eğitim alanındaki görev ve fonksiyonları, meslek edindirme, beceri kazandırma eğitimleri, bilgi kazandırma eğitimleri,
- Konut alanında görev ve sorumlulukları, barınma ihtiyacını karşılamak üzere toplu konut projeleri,
- İhtiyaç sahiplerine yönelik hizmetler,
- Kadınlar, gençler, çocuklar ve engellilere yönelik hizmetlerdir.

Sosyal politika alanları, her geçen gün hem merkezi yönetimlerin hem de yerel yönetimlerin alanlarının yeni doğan ihtiyaçlara göre genişlemesine yol açmaktadır. Dünyadaki küreselleşme, ülkelerin birbiriyle olan sosyal, ekonomik, kültürel geçişgenliğini artırdığından sorunlarda yalnız bir ülkeyle sınırlı kalmamaktadır. Dolayısıyla, sosyal sorunlar uluslararası boyuttan, en küçük yönetim birimlerine kadar ilerlemekte, yerel yönetimlerden belediyelerde, merkezi yönetimlerin çözüm ortaklarını oluşturmaktadır.

2.3.2. Yerel Yönetimlerin Sosyal Politikaları Uygularken Karşılaştıkları Sorunlar

Belediyeler, coğrafi sınırları içindeki birey, aile ve toplulukların sorunlarını çözmeye yönelik sosyal politika enstrümanlarını uygularken çeşitli problemlerle karşılaşmaktadırlar. Bunlar, genel olarak aşağıdaki şekilde sıralanmaktadır.

- Sosyal politika uygulamalarında merkezi yönetimle, yerel yönetimler arasında sosyal yardım ve hizmetlerin sunumunda idari yapılanmada bir dağınıklık ve çok başlılık söz konusudur. Bu durum, kaynak israfına ve yetki sorumluluk karmaşasına yol açmaktadır.¹⁸³ Sosyal yardım ve hizmet veren kurumların

---

¹⁸¹ A.g.e, s.94

¹⁸² A.g.e, s.142

¹⁸³ Velittin Kalıncara, “Yaşlılık, Yoksulluk ve Sivil Toplum Kuruluşları”. *Türkiye’de Sosyal Refah Politikaları Çerçevesinde Sosyal Hizmetler: Birinci Sosyal Hizmetler Şurası*, 2004, Ankara, SHÇEK Yayını, s.542

hepsinin ayrı ayrı ihtiyaçlılık tanımları, standartları olduğundan ihtiyaç sahipleri farklı yerlerden aynı ihtiyaçla ilgili mükerrer yardım alabilmektedir. Bu uygulamalar hem her türlü kaynak israfına, hem de asıl ihtiyaç içinde olanlara yardımın ulaşmamasına sebep olmaktadır. Örnek olarak, merkezi yönetimin, her il ve ilçede bulunan, Sosyal Yardımlaşma Vakıfları ile Belediyeler ihtiyaç sahiplerine, asker ailelerine yardım gibi konularda her iki kurumda yardım verebilmektedir.

- Sosyal belediyeçilik uygulamalarında karşılaşılan en önemli sorunlardan birisi, kaynak yetersizliğidir. Yasal düzenlemelerle belediyelere yüklenen sosyal politika sorumlulukları için bütçelerine kaynak eklenmemiştir.¹⁸⁴ Hizmetlerin, kaliteli, yerinde ve zamanında sunumu için belediye bütçelerine ek kaynak aktarımı veya gelir getirici düzenleme yapılması gerekmektedir. Belediyelerin sosyal sorumlulukları ile orantılı mali kaynaklarının da olmaması, özellikle sosyal yardım ve hizmetler konusunda ihtiyaçlara cevap verememesine sebep olmaktadır.
- Yerel yönetimlerin, sosyal yardım ve sosyal hizmet gibi politika araçlarını uygularken, sınırları içinde bulunan halkın, kadın erkek, yaş grupları engelliler, ekonomik durumları gibi birçok açıdan, “Sosyal Doku Taraması” çalışmaları yapmaları gerekmektedir.¹⁸⁵ Sosyal doku çalışmaları ile sosyal politika uygulamaları ihtiyacı olanlara kısa zamanda, adil ve daha ekonomik olarak ulaşması sağlanacaktır.
- Etkili bir sosyal belediyeçilik anlayışıyla hareket edilebilmesi için, belediyelerde bu hizmetleri verecek birimlerinde, profesyonel çalışan personellere ihtiyaç vardır. Nitelikli personel ihtiyacı iki şekilde ortaya çıkmaktadır. Birincisi, yeterli sayıda ve nitelikli personel yetiştirilememesi, ikincisi de bu görevlerde çalıştırılan personelin belediyelerin siyasi tercihlerine göre istidam edilmiş olmalarıdır.¹⁸⁶ Belediyelerin nitelikli personelinin olmayışı, sosyal belediyeçilik hizmetlerini yerine getirirken verimsiz, çözümlü aksatan, sürekliliği olmayan ve kaynak israfına yol açan uygulamalara yol açmaktadır.

¹⁸⁴ Hamza Ateş, “Sosyal Belediyeçilik”, *Çevre Dergisi*, 2009, s.88-95

¹⁸⁵ Mustafa Şen, “Kültürel Belediyeçiliğe Giden Yolda Bir Aşama: Sosyal Belediyeçilik”, *Sosyal Politikalar Dergisi*, Sayı: 02, 2007, s.30-42

¹⁸⁶ Arzu Yıldırım, “Belediyelerin Sosyal Politika Uygulamaları Üzerine Bir Değerlendirme”, *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 17, 2014, s.496

2.4. TÜRKİYEDE KÜLTÜR POLİTİKALARI

Kültür, insanoğlunun tarih içinde yol alırken ihtiyaçlarını karşılamak için ürettiği maddi manevi kazanımlar bütünü, olarak tanımlanabilir. İnsanlığın daha çok maddi gelişimiyle birlikte ise, kültürün bir yaşama biçimi, canlı cansız dünyayı algılama biçimi olduğu görülmektedir. Buradan hareketle, kültür politikaları ülkelerin, yönetim kadrolarının istediği, otoriteleri tarafından hayata geçirilen beklentiler, hedefler ve araçlar bütünüdür şeklinde açıklanabilir.¹⁸⁷

Türkiye coğrafyasının bulunduğu topraklarda dini, etnik, açıdan birçok farklı kavimler gelmiş geçmiş, kendi kültürlerini yaşam biçimleri kendilerinden sonra gelen topluluklara miras olarak bırakmışlardır. Bu açıdan, çeşitli kültürlerin geçiş noktası ve kaynağı olan Türkiye, çok zengin bir kültürel altyapıya sahiptir.

Türkiye Cumhuriyeti'nin 1923'te kuruluşundan bu yana geçen sürede, yönetim kadrolarının siyasi anlayışları ülkedeki kültür politikalarını oluşturmuştur. Özellikle, Cumhuriyet'in kurucu kültür politikaları şu an da yaşanan olumlu olumsuz kültürle ilgili tartışmaların kaynağını oluşturmaktadır. Kültür politikaları, Türkiye Cumhuriyeti kurulmadan önce başlayan, onunla devam eden, ulus devlet olma yolunda milliyetçilik ve batılılaşma olarak iki ana eksenle devam eden bir süreçtir.¹⁸⁸ Bu sürecin başlangıcında batı eksenli olarak yapılan inkılâplarla, Türkiye Cumhuriyeti'nin kültürünün nasıl şekilleneceğinin ipuçları verilmiştir. Halifeliğin kaldırılması (1924), Tevhidi Tedrisat (1924), Kılık kıyafet (1925), medeni kanunun kabulü (1926), harf (1928), ölçü tartı aletlerinin yenilenmesi (1931) inkılâpları, günlük hayatta dinin belirleyici olmadığı, bundan sonra devletin batı eksenli laik bir anlayışla yönetileceğini göstermiştir.

Yerel ve küresel anlamdaki siyasi gelişmelerle birlikte, Türkiye'de cumhuriyetin ilk yıllarında izlenen devletçi ve seçkinci kültür politikaların yerini, 1950'lerde çok partili hayata geçişle gelenekçi liberal politikalar almıştır. Dini değerlere yaklaşımlar ve yaşamaya yönelik talepler daha yumuşamış ve halkla devletin bütünleştiği gözlenmiştir.¹⁸⁹ Bu dönemin politikalarını belirleyecek, 1952'de İtalya, 1953'de Fransa, 1967'de İngiltere, 1958'de Federal Almanya, 1959'da Belçika ile

¹⁸⁷ Füsun Üstel, Kültür Politikalarına Bakış: Sorunlar ve Tartışmalar, S. Ada ve H. A. İnce (ed.), *Türkiye'de Kültür Politikalarına Giriş*, İstanbul Bilgi Üniversitesi, İstanbul, 2009, s.7

¹⁸⁸ Erol Güngör, *Türk-Kültürü ve Milliyetçilik*, (7. Baskı), Ötügen Neşriyat, İstanbul, 1989, s.89

¹⁸⁹ G. Eren, a.g.e. s.4.

“işbirliği ve mukavele suretiyle iki ülke arasında fikir, sanat ve bilim alanlarında olabildiğince geniş bir mutabakat elde etmek ve ülkelerinin kurumlarının ve toplumsal yaşam biçiminin ülkelerinde anlaşılmasını sağlamak” için kültür anlaşmaları imzalanmıştır.¹⁹⁰

1960’lı yıllardan sonra uygulanmaya başlayan, beş yıllık kalkınma planlarında, kültüre ayrı bir başlık ayrılmaya başlanmıştır. Günümüze kadar on adet, Beş Yıllık Kalkınma Planı yapılmış, 10. Kalkınma Planı (2014-2018) yıllarını kapsamaktadır.¹⁹¹ Beş yıllık planların yapıldığı dönemlerdeki siyasi, ekonomik, kültürel gelişmelere ihtiyaçlara göre bazı unsurlar ön plana çıkarılmıştır. Onuncu, Beş Yıllık Kalkınma Planının, Kültür ve sanatla ilgili kısmında amaç ve hedef olarak “Kültürel zenginlik ve çeşitliliğin korunup geliştirilerek gelecek nesillere aktarılması, kültür ve sanat faaliyetlerinin yaygınlaştırılması ile millî kültür ve ortak değerler etrafında toplumsal bütünlüğün ve dayanışmanın güçlendirilmesi temel amaçtır” denilmiştir.

Türkiye’de kültür politikalarının kurumsal olarak belirleyicisi ve uygulayıcısı Kültür ve Turizm Bakanlığıdır. Bakanlığın görevleri arasında, “Kültür ve turizm konuları ile ilgili kamu kurum ve kuruluşlarını yönlendirmek, bu kuruluşlarla işbirliğinde bulunmak, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve özel sektör ile iletişimi geliştirmek ve işbirliği yapmak; yerel yönetimler, kamu kurum ve kuruluşları tarafından kurulan veya kamu personelini desteklemek için kurulan dernekler ve aynı amaçlarla Türk Medeni Kanununa göre kurulan vakıflar dışındaki asıl amacı kültür, sanat, turizm ve tanıtım faaliyeti olan dernek ve vakıflar ile özel tiyatrolar tarafından gerçekleştirilecek projelere nakdi yardımda bulunmak” sayılmıştır.¹⁹²

2.4.1. Kültür Politikalarının Yerelliği ve Uygulama Alanları

Yerel yönetim birimlerinden belediyeler, coğrafi sınırları içinde bulunan halkın doğumundan ölümüne kadar olan mahalli ve müşterek ihtiyaçlarını karşılamakla yükümlü halka en yakın kamu kuruluşlarıdır.¹⁹³ Değişen yönetim anlayışlarındaki yerelleşme eğilimi belediyelerin asli işlevleri olarak görülen, kentsel altyapı, çevre

¹⁹⁰ M. Tamer Müftüoğlu ve Yavuz Sabuncu, *1945’den Günümüze Türkiye ile Batı Dünyası Arasındaki Kültürel İlişkiler*, Özyurt Matbaacılık, Ankara, 1993, s.23

¹⁹¹ <http://www.kalkinma.gov.tr/Lists/Kalknma%20Planlar/Attachments/12/Onuncu%20Kalk%C4%B1nma%20Plan%C4%B1.pdf> Erişim Tarihi, 02.04.2016.

¹⁹² Kültür ve Turizm Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4848.pdf>

¹⁹³ 5393 Sayılı Belediye Kanunu, a.g.e., m.14

temizlik, imar, yolların yapımı, mezarlık hizmetleri gibi hizmetlerinin yanı sıra halkın kültür ve sanat ihtiyaçlarına cevap verecek çalışmalar yapmakla görevli kuruluşlar haline getirmiştir.

Kentlerin tarihleri, kültürel mirasları, halkının alışkanlıkları, kentlerin kimliklerini oluşturmaktadır. Şerefü'l-Mekân Bi'l Mekân deyimi kentin kimliğinin nereden kaynaklandığının bir bakıma açıklamasıdır. Bir mekânın, yerin üstünlüğü orada oturanlardan kaynaklanmaktadır. Kent sakini, bilgisi görgüsü ile kentin kimliğini oluşturur. Turgut Cansever, doktora yapmak için Paris'e gittiğinde hocasının "Kütüphane kütüphane dolaşma, şehir şehir gez, kültürün nabzını tut" dediğini aktarır.¹⁹⁴ Bu bağlamda, yerel yönetim olarak belediyeler, kent kimliğinin oluşmasını sağlayan en önemli kurumlardır.

Her geçen gün hızla değişen, gelişen dünyanın, olumlu veya olumsuz her gelişmesi belediyeleri de etkilemektedir. Son yıllarda artış gösteren göç sorunu ve çevre ülkelerden gelen mültecilerin barındırılması, iş, sağlık ve eğitimleri gibi sosyal sorunlar güncelliğini korumaktadır.¹⁹⁵ Ulusal ve yerel sosyal ve ekonomik gelişmelere bağlı olarak, belediyeler sosyal doku çalışmaları yaparak, cinsiyet, yaş, eğitim, ekonomik durum gibi verilerle kentlerinde yaşayan kişilerin nelere ihtiyaçları olduğunu ortaya çıkarılabilecektir.¹⁹⁶

2.4.2. Yerel Yönetimlerin Kültür Hizmetleri

Toplumdaki kültürel hizmetlere ilişkin gereksinimleri, yerel düzeyde daha etkin ve verimli olarak karşılanabilir. Yerel yönetimler, kültürel gereksinimleri karşılamak üzere, yerli halkın değerlerini ve geleneklerini yaşatabilecek, geliştirebilecek ve yenilerini yaratabilecek potansiyele sahiptirler. Bunun yanı sıra büyüklük ve finansal imkanları açısından farklılıklar göstermekle birlikte, yerel yönetimler her düzeydeki kültür kurumlarıyla ilgili sorumlulukları yerel halkın destek ve katkılarını da sağlayarak daha nitelikli biçimde karşılayabilmektedirler.¹⁹⁷

¹⁹⁴ Aynur Can ve Mahmut Doğan, *Bir Şehir Kurmak, Turgut Cansever'le Konuşmalar*, 1. Basım, Klasik Yayınları, İstanbul, 2015, s.32

¹⁹⁵ http://www.goc.gov.tr/files/files/tr_goc_raporu_turkiye_2014.pdf, Erişim Tarihi: 03.04.2016 (2014 yılında Türkiye'den 379.084 kişi çeşitli nedenlerle ikamet izni almıştır.)

¹⁹⁶ M. Şen, a.g.e., 30-42.

¹⁹⁷ Cemal Öztaş ve Eyüp Zengin, "Yerel Yönetimler ve Kültür Hizmetleri," *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, Sayı 54, 2008, s.165.

Belediye başkanları seçimle iş başına gelmeleri nedeniyle halkın isteklerine karşı daha duyarlı olmaktadır. Seçimle göreve gelen yöneticilerin sorumluluk ve hesap verme düşüncesinin, merkezi bürokrasinin temsilcilerine göre daha ileri seviyede olacağı açıktır. Tüm bu nedenlerle yerel yönetimlerin kültürel fonksiyonlarının desteklenmesi ve teşvik edilmesi gerekmektedir.

Yerel yönetimler, sanatsal ve rekreasyon kuruluşlarının oluşturulması ve kültürel demokrasinin gerçekleşmesi açısından hayati bir rol oynamaktadırlar. Bu yönüyle yerel yönetimlerin, şehrin kültürel geleneklerine ve yerli halkın kültürel özelliklerine göre bir kültür politikası oluşturmaları ve uygulama yetkisine sahip olmaları büyük önem taşımaktadır.¹⁹⁸

Kültürün, bölge veya ülkenin kalkınma sürecinde etkin bir rol oynayabilmesi için merkezi yönetim kadar yerel yönetimlerin de önemli görevler üstlenmesini zorunlu kılmaktadır. Ancak, yerel yönetimlerin yüklenmiş oldukları görevleri yerine getirmeleri için de yeteri düzeyde finansal imkânlarla sahip olmaları gerekmektedir. Bunun yanı sıra yerel yönetimlerin çoğulculuğu, ifade özgürlüğünü, sanatsal ve yaratıcılığı, kültürel zenginliklere bütün kesimlerin kolay erişimi ve katılımı gibi faaliyetleri kapsayan görevlere sahip olmaları büyük önem taşımaktadır.¹⁹⁹

2.4.2.1. İl Özel İdarelerinde Kültür Hizmetleri

Yerel yönetim reformu kapsamında 2005 yılında yürürlüğe giren 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 6. maddesi, İl Özel İdaresinin görevlerini düzenlemiştir. Görevleri düzenleyen bu maddede kültür kelimesine de atıfta bulunulmuştur.²⁰⁰ Ancak kültürün işlevsel anlamda il özel idaresi organizasyonu ve görevleri açısından açılımı yapılmamıştır. Daha çok yatırımcı bir kurum görüntüsü bulunan özel idarelerinin kendi bünyelerinde kültürel fonksiyonları etkin şekilde icra etmedikleri gözlenmektedir.

Türkiye’de yerel örgütlenme kapsamında önemli işlevleri bulunan il özel idareleri ve valilikler, stratejik plan hazırlamanın ötesinde somut ve canlı kültür politikalarına sahip değildir.²⁰¹ Özellikle il sınırlarının büyükşehir sınırı olarak kabul

¹⁹⁸ Erol Kaya, *Kent Yönetiminde Yeni Yaklaşım Yerel Kalkınma Yönetimi*, 2. Baskı, Okutan Yayınları, İstanbul, 2007, s.158.

¹⁹⁹ Mustafa İsen, *Yerel Yönetimler Kültür Şurası*, Ed.: M. Birekul, (s.5-10), Konya Kültür A.Ş., Konya, 2007, s.16.

²⁰⁰ 5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu, (2005, 4 Mart), *Resmi Gazete*, 25745, m.6

²⁰¹ M. K. Erdoğan, “Hizmet, Girişim, Kültür Ekseninde İstanbul’da İlçe Festivalleri” *İstanbul’un Festivalleri* (s.79-97) Ed.: S. Ada, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayını, İstanbul, 2011, s.81.

edildiği İstanbul ve Kocaeli illerinde (5538 Sayılı Kanun, md. 26) İl Özel İdareleriyle Büyükşehir Belediyelerinin hemen hemen aynı işlevleri yerine getirmeleri nedeniyle, İl Özel İdareleri yoğun kültürel faaliyet ve etkinlikler düzenlememektedir.

Kültürel faaliyetler konusunda yeterince etkin olmamakla beraber, İl Özel İdareleri, yeni kültür merkezleri inşa edilmesi ve kültürel ve tarihi mirasın korunması için yapılan röleve, restitüsyon ve restorasyon çalışmalarıyla ön plana çıkmaktadır.

Bu kapsamda 2006-2010 yılları arası faaliyet raporları incelenen İstanbul İl Özel İdaresinin bünyesinde Eğitim, Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı ve Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü yer almaktadır. İstanbul İl Özel İdaresinin yukarıda belirtilen zaman aralığında kültürel faaliyetler kapsamında, kültür merkezleri inşa ettiği, kültürel ve tarihi mirasın korunmasına ilişkin projeler yaptığı, halk kütüphanelerine malzeme alımı ile birlikte onarımlarını yaptığı, ayrıca kültürel faaliyet olarak sadece okullarda tiyatro eseri sergilenmesi için bütçe ayırdığı görülmektedir. İstanbul 2010 Kültür Başkenti projesine yapılan katkılar da faaliyetler arasında sayılmaktadır.²⁰²

İnce tarafından, yerel kültür politikaları konusunda Antakya, Kars ve Çanakkale illerinde yapılan saha araştırmasında, il özel idarelerinin kültüre yönelik faaliyetlerinin oldukça kısıtlı olduğu tespit edilmiştir.²⁰³ Önemli kentlerimizden olan Kocaeli İl Özel İdaresinin kurumsal organizasyon şeması içinde kültürle ilgili bir birim ve görevlendirme yer almazken, Ankara, İzmir, Adana, Konya, Antalya, Erzurum Trabzon gibi kentlerde daire başkanlığı ya da müdürlük düzeyinde birimler bulunmaktadır.

Türkiye’de özel idarelerin kültürle ilgili faaliyetler kapsamında genel olarak inşaat alanında yoğunlaştığı gözlenmektedir. 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun kültür konusunda ayrıntılı düzenlemeler içermemesi nedeniyle, bu alandaki faaliyetlerin ağırlıklı olarak belediyelere bırakıldığı anlaşılmaktadır.

---

²⁰² İstanbul İl Özel İdaresi, *Faaliyet Raporları*, (2006-2010), İstanbul.

²⁰³ H. Ayça İnce, “Yerel Düzlemdeki Kamu İdareleri ve Kültür Politikaları” Türkiye’de Kültür Politikalarına Giriş, (s.219-253), Ed.: S. Ada ve H. A. İnce, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayını, İstanbul, 2009, s.229.

2.4.2.2. Köy Yerel Yönetiminin Kültür İşlevleri

Cumhuriyetin ilk yıllarına kadar geleneklerle yönetilen köy yönetimleri 1924 yılında çıkartılan 442 sayılı Köy Kanunuyla yerel yönetim birimleri haline gelmiştir. Halen yürürlükte olan bu yasa kapsamında köy yönetimlerine birtakım kültürel işlevler verilmiştir.

Köy Kanununun 13. maddesinde köyde yapılması zorunlu olan görevler sayılmış 14. maddede ise köylünün isteğe bağlı yapabileceği işler belirtilmiştir. Köy Yasasına göre; köylünün bilgisini artıracak kitaplar getirmek, köyde güreş, cirit, nişan alıştırmaları gibi köy oyunları yaptırmak kültürel işlevler olarak köy yönetiminin isteğe bağlı görevleri arasında sayılmıştır.²⁰⁴

Köylülerin giydiği esvapların köyde dokutulması, köylüden berber, ayakkabıcı, nalbantçı, demirci, arabacı, kalaycı yetiştirilmesi gibi meslek edindirme faaliyetleri de 14. maddede belirtilen ihtiyari görevlerdendir.

Mali imkânların oldukça sınırlı olduğu köylerde, sivil toplum çalışmaları, özel girişimler veya sponsorluk imkânları sağlanarak kültürle ilgili çalışmaların yaygınlaştırılması sağlanmalıdır.

Bugünkü niteliğiyle köy yerel yönetiminin ülkenin topyekûn kalkınmasına destek verir hale gelmesi için, ilçe ölçeğinde köy muhtarlıklarının ve belediyelerin temsil edildiği bir ilçe yerel yönetimi (ilçe özel yönetimi) kurulması, nüfusu 500'ü aşan yerlerde Fransa'daki kırsal belediyelere benzer belediye örgütünün kurulması önerilmiştir.²⁰⁵ Türkiye'de var olan belde belediyelerinin sıkıntıları göz önüne getirildiğinde, yeterli mali imkânlar sağlanmadan bu şekilde örgütlenmelerin oluşturulmasının faydalı olup olmayacağı konusu ayrıca tartışılmak durumundadır.

Belediyeler, halkın altyapı, imar, trafik, temizlik, sağlık, eğitim vb. fiziki ve maddi ihtiyaçlarını karşılamak üzere ekonomik ve sosyal yönden gelişmesine yardımcı olmaktadır. Ancak yerli halkın bu ihtiyaçlarından daha önemli olan ve karşılanması gereken sanatsal ve kültürel ihtiyaçları da vardır.

²⁰⁴ 442 Sayılı Köy Kanunu, (1924, 7 Nisan), *Resmi Gazete*, 68, m.14

²⁰⁵ Cevat, Geray, "Yerel Yönetimlerin Eğitim ve Kültür İşlevleri", *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, Ankara: TODAİE, Cilt 3, Sayı:6, 1994. s.8.

2.4.2.3. Belediyelerde Kültür Hizmetleri

Belediyeler, kendi sınırları içerisinde yaşamını sürdüren kesimlerin ortak istek ve beklentilerini karşılamak amacıyla kurulan idari yapılardır. 5393 sayılı yasanın 14. maddesi belediyenin görev ve sorumluluklarını sayarken yukarıda belirtilen işleve vurgu yapmak üzere “mahalli müşterek nitelik” tabirini kullanır. Belirtilen bu ortak gereksinimler arasında kültür, sanat ve tanıtım hizmetlerinin yanında kültür ve tabiat varlıklarının, tarihi dokunun ve kent tarihi için önem taşıyan mekânların korunması da yer almaktadır. 14. maddede yer alan düzenleme, belediyelerin kültürle ilgili görevlerine yer vermekle beraber çok zayıf bir vurgu yapmıştır. Yasal çerçevenin kesin ve müeyyideler içerecek şekilde düzenlenmemesinin de etkisiyle insanların değerlerine ve duygularına hitap eden kültürel ve sanatsal faaliyetler öncelikler sıralamasında ya göz ardı edilmekte ya da alt sıralara yerleştirilmektedir.²⁰⁶

Kültürel hizmetler yerine getirilirken halkın kültürel anlayış ve eğitim seviyelerindeki farklılıkların yanı sıra ekonomik ve sosyal statülerindeki farklılıklarında gözetilmesi büyük önem taşımaktadır. Özellikle büyük kentlerin merkezlerinde ve geçmişten gelen planlı yerlerinde yaşayan kesim ile varoşlarında yaşayan kitlenin kültürel ihtiyaçlarının farklı olacağı dikkate alınmalıdır. Göçler sonucu kırsal alanlardan kentlere gelmiş ve kentin sağlıksız yerlerine yerleşen bu kesimin kente uyumda yaşadığı zorluklar göz ardı edilemez. Bununla birlikte kentte yaşayan farklı kesimlerin, kent kültürü, kimliği ve değerlerini içselleştirerek kentlileşmesinin yolunun kültürün yerelde fonksiyonel olarak kullanılmasından geçtiğini de unutmamak gerekir.

2.4.3. Belediyelerde Kültürel Faaliyetlerin Yasal Dayanakları

Çalışmanın bu kısmında Türkiye’deki yerel yönetimlerden biri olan belediyelerde uygulanan kültürel faaliyetlerin yasal dayanakları ele alınmıştır.

2.4.3.1. 1580 Sayılı Mülga Belediye Kanunu

1877 tarihli Dersaadet Belediye Kanunu’nun yerine 1930 yılında kabul edilen 1580 sayılı eski belediye kanununda belediyelerin görevleri tek tek sayılmak suretiyle belirlenmişti. Görevlerin sayılarak belirtilmesi nedeniyle bu kanunda yazılı kültürel faaliyetler bugün için de belediyelerin kültürel çalışma alanlarını belirleyebilir.

---

²⁰⁶ 5393 Sayılı Belediye Kanunu, a.g.e., m.14

1580 sayılı yasanın 15. maddesinde belediyenin vazifeleri başlığı altında kültürle ilgili görevler aşağıdaki şekilde belirlenmiştir:²⁰⁷

- Halk için kütüphane ve okuma salonları açmak, belediye bahçeleri, fidanlıkları, çocuk bahçeleri, oyun ve spor yerleri yapmak, belediye koruları yetiştirmek, bunları korumak ve işletmek,²⁰⁸
- Fakir ailelerin ikiz çocuklarına, alelumum öksüz, fakir, kimsesiz çocuklara para, hekim, ilaç, yeme, içme, giyinme, barınma, tahsil, terbiye cihazlarından yardım etmek, fakir hastalara meccanen bakmak, ilaç vermek, fakir cenazelerini meccanen kaldırmak, alil, işten aciz olup ta bakacak kimsesi olmayanlara bakmak,²⁰⁹
- Gençler için mahallin ihtiyacıyla mütenasip stadyumlar tesis etmek ve işletmek,²¹⁰
- Belediyeye ait eğlence yerleri tesis etmek ve işletmek,²¹¹
- Belediye tiyatrosu, sineması, belediye oteli ve gazinosu, halk müzeleri ve hayvanat ve nebatat bahçeleri yapmak ve idame etmek ve yaptırıp işletmek,²¹²
- Zabıta belediye memuru belediye fen memuru, yapı kalfası ve yapıcı ve muhtelif meslek ustaları gibi beldenin ve belediye idaresinin muhtaç olduğu meslekler erbabı yetiştirmek üzere kurslar, dersler, gece ve hafta tatili günü dershaneleri ve ikmal ve çırak, ev kadını mektepleri açmak ve idare etmektir.²¹³

Bu sayılan görevlerden 33 ve 34. fıkrada yer alanlar zorunlu diğerleri isteğe bağlı yapılabilecek görevlerdendir.

2.4.3.2. 5393 Sayılı Belediye Kanunu

Yerel yönetim reform girişimleri kapsamında ilk olarak 24.12.2004 tarihinde 5272 sayılı Belediye Kanunu TBMM tarafından kabul edilerek yürürlüğe girmişti. Ancak Anayasa Mahkemesinin bu yasayı şekil yönünden Anayasaya aykırı bularak iptal etmesi üzerine, 03.07.2005 tarihinde bugün yürürlükte olan 5393 sayılı Belediye Kanunu kabul edilmiştir.

²⁰⁷ 1580 Sayılı Belediye Kanunu, (1930, 3 Nisan), *Resmi Gazete*, 1471, m.15.

²⁰⁸ 1580 Sayılı Belediye Kanunu, a.g.e., m.15/33.

²⁰⁹ 1580 Sayılı Belediye Kanunu, a.g.e., m.15/34.

²¹⁰ 1580 Sayılı Belediye Kanunu, a.g.e., m.15/54.

²¹¹ 1580 Sayılı Belediye Kanunu, a.g.e., m.15/55.

²¹² 1580 Sayılı Belediye Kanunu, a.g.e., m.15/59

²¹³ 1580 Sayılı Belediye Kanunu, a.g.e., m.15/72

5393 sayılı yeni belediye kanununda 1580 sayılı yasadaki farklı olarak belediyelerin görevleri karma bir yöntemle hem genel yetki kuralı çerçevesinde hem de sayılarak belirlenmiştir. Eskisinden farklı olarak kültürle ilgili faaliyetler ise tek tek sayılarak belirlenmemiştir. “Kültür ve sanat” hizmetleri denilerek bunun kapsamına girebilecek tüm konularda belediyeler görevli kılınmıştır.

Kanun tekniği açısından bu yöntem isabetli olmakla beraber, vesayet denetimi altında görev yapan belediyeler, vesayet makamlarının daraltıcı yorumları nedeniyle kanunda genel olarak belirtilen konularda hareket alanlarını genişletmekten çekinmekte ya da kendilerini bu alanlarda görevli saymamaktadır. Bu nedenle yeni reform girişimlerinde belediyeleri kültürel alanda yönlendirici olacak şekilde düzenlemelerin yasalara konulması veya bu konuda çıkartılacak yönetmeliklerle belediyelerin görevli kılınmasında fayda bulunmaktadır.

Bu kanun ilk olarak 13. maddesinde hemşeri hukuku başlığı altında yer alan düzenlemede belediyeye, hemşeriler arasında sosyal ve kültürel ilişkilerin geliştirilmesi ve kültürel değerlerin korunması konusunda gerekli çalışmaları yapma ve bu çalışmalarda üniversitelerin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, sivil toplum kuruluşları ve uzman kişilerin katılımını sağlayacak önlemleri alma görevini vermiştir.²¹⁴ Yukarıda sayılan katılımcılarla birlikte yerel bir platform şeklinde organize edilecek bu çalışmalar sayesinde, belediyeler kültürel ilişkilerin korunması ve kültürel değerlerin korunması çalışmalarını daha planlı şekilde yapabileceklerdir.

Belediyelerin yapması gereken kültürel faaliyetlerden ise 14. maddede “Belediyenin Görev ve Sorumlulukları” başlığı altında bahsedilmiştir. Buna göre belediyeler, mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla kültür ve sanat hizmetlerini yapar veya yaptırırlar. 14. maddenin ikinci fıkrasında ise belediyelerin kültür ve tabiat varlıkları ile tarihi dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin korunmasını sağlayabileceği belirtilmiştir.²¹⁵

Kanunun 73. maddesine göre belediyeler, kentin tarihî ve kültürel dokusunu korumak amacıyla kentsel dönüşüm ve gelişim projeleri uygulayabilmektedir.²¹⁶ Belediyelere ülke sınırları içinde olduğu gibi dışında da kültürel aktiviteler ve

²¹⁴ 1580 Sayılı Belediye Kanunu, a.g.e., m.13.

²¹⁵ 1580 Sayılı Belediye Kanunu, a.g.e., m.14.

²¹⁶ 1580 Sayılı Belediye Kanunu, a.g.e., m.73

faaliyetler yürütme imkânı tanınmıştır. Bu kapsamda 74. maddede bahsedilen kardeş kent ilişkilerini farklı kültürlerin bir araya gelmesine ve birbirlerini tanımaya fırsat sağlaması açısından belediyelerin kültürel fonksiyonları arasında sayabiliriz.²¹⁷ Belediyelerin yurt içinde ve İçişleri Bakanlığının izniyle yurt dışındaki belediyeler ve mahalli idare birlikleriyle karşılıklı iş birliği yapmasına; kardeş kent ilişkileri kurmasına; ekonomik ve sosyal ilişkileri geliştirmek amacıyla kültür, sanat ve spor gibi alanlarda faaliyet ve projeler gerçekleştirmesine kendi belediye meclisleri karar verebilmektedir.²¹⁸

Belediyeler, kent konseyleri ve gönüllü katılım yoluyla kültürel faaliyetlerde bulunabileceklerdir.²¹⁹ Belediye kanununun 60. maddesine göre belediyeler sosyo-kültürel, sanatsal ve bilimsel etkinlikleri' belediye bütçesine gider yazabilecektir.²²⁰

2.4.3.3. 3030 Sayılı Mülga Büyükşehir Belediye Kanunu

Türkiye’de “Büyükşehir Belediyesi” yönetimleriyle ilgili ilk temel düzenleme 1984 yılında Kanun Hükmünde Kararname olarak çıkarıldıktan sonra aynı yıl kanunlaşan 3030 sayılı Büyük Şehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun ile yapılmıştır. Büyükşehirlerin yönetimi hakkında yürürlükten kalkan 3030 sayılı kanunda büyükşehir belediyesinin kültürle ilgili görevleri ayrıntılı olarak belirtilmemiştir. 5216 sayılı kanunla birlikte yürürlükten kalkan bu kanuna göre, büyükşehir belediyesinin görevleri sadece sosyal ve kültürel hizmetleri yerine getirmek ifadeleriyle belirtilmiştir.²²¹

2.4.3.4. 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu

Büyükşehirlerin yönetimi esaslarını düzenleyen 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu’nun 7. maddesinde ise kültür hizmetlerine verilecek desteklerden söz edilmiştir. Bu çerçevede büyük şehirin bütünlüğüne hizmet eden sosyal donatılar, bölge parkları, hayvanat bahçeleri, hayvan barınakları, kütüphane, müze, spor, dinlence, eğlence ve benzeri yerleri yapmak, yaptırmak, işletmek veya işlettirmek; gerektiğinde amatör spor kulüplerine malzeme vermek ve gerekli desteği sağlamak,

²¹⁷ 1580 Sayılı Belediye Kanunu, a.g.e., m.74

²¹⁸ 1580 Sayılı Belediye Kanunu, a.g.e., m.18/p

²¹⁹ 1580 Sayılı Belediye Kanunu, a.g.e., m.76,77.

²²⁰ 1580 Sayılı Belediye Kanunu, a.g.e., m.60

²²¹ 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, a.g.e., m.6/f.

amatör takımlar arasında spor müsabakaları düzenlemek, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan sporculara belediye meclis kararıyla ödül vermek Büyükşehir Belediyelerinin görevleri arasında sayılmıştır.²²²

Ayrıca Büyükşehir Belediyelerine kültür hizmetleri için bina ve tesisler yapmak, kamu kurum ve kuruluşlarına ait bu hizmetlerle ilgili bina ve tesislerin her türlü bakımını, onarımını yapmak ve gerekli malzeme desteğini sağlamak görevi verilmiştir. Büyükşehir Belediye Kanunu'nun 7. maddesine göre; belediyeler, kültür ve tabiat varlıkları ile tarihî dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin korunmasını sağlayabilir; bu amaçla bakım ve onarımını yapabilir, korunması mümkün olmayanları aslına uygun olarak yeniden inşa edebilir. Bu görevler Büyükşehir sınırları içindeki ilçe belediyelerine de verilmiştir.²²³

5216 sayılı Kanunun 15. maddesi Büyükşehir Belediyelerine özgü ve belediye meclisi içinden oluşturulacak beş tane ihtisas komisyonu öngörmüştür. Bu komisyonlar arasında eğitim, kültür, gençlik ve spor komisyonu dikkat çekmektedir.²²⁴

Eğitim kültür, gençlik ve spor komisyonu yasada kurulması zorunlu beş komisyondan biri olarak sayılmıştır. Bu zorunluluk yasa koyucunun büyükşehirlerde eğitim ve kültür konularına, imar, çevre, ulaşım ve bütçe konuları kadar önem verdiğinin göstergesi olarak kabul edilebilir. Kanun, sosyal ve kültürel faaliyetlerin diğer bölgelere göre daha yoğun görüldüğü Büyükşehirlerde bu tür komisyonların kurularak daha etkin faaliyet göstermesini istemiştir. Büyükşehir Belediye kanununun 24. maddesine göre belediyeler sosyal, kültürel, sanatsal ve bilimsel etkinlikleri belediye bütçesine gider yazabilmektedir.²²⁵

2.4.3.5. Belediyelerde Kültürel Faaliyetlere Gönüllü Katılım Yönetmeliği

Yeni Belediye Kanunu kültürel faaliyetleri salt kamu yönetiminin bir görevi olarak görmemiş, bu kapsamda sivil toplum kuruluşları ve gönüllülerin de bu alanlarda faaliyet yapmasına zemin hazırlamıştır. Gönüllülük mekanizması hem yerel yönetimlerin finansal sorunlarının çözümünde bir yöntem olarak düşünülmüş, hem de katılımcı demokrasinin gerçekleştirilmesi için yurttaş-yönetim etkileşiminin bir aracı olarak görülmüştür. Toplumda güçlü bir katılım, toplumsal refaha yönelme ve bireyin

²²² 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, a.g.e., m.7/m

²²³ 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, a.g.e., m.7

²²⁴ 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, a.g.e., m.15

²²⁵ 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, a.g.e., m.24

sosyal yaşama kazandırılması ve toplumla bağlarının güçlendirilmesi, bir başka anlatımla, katılım, yurttaşlık ve yurtseverlik, gönüllülük düşüncesinin temel belirleyicileridir.²²⁶

Belediye Kanunu'nun 77. maddesinde yer alan sağlık, eğitim, spor, çevre, sosyal hizmet ve yardım, kütüphane, park, trafik ve kültür hizmetlerinde gönüllü katılıma ilişkin düzenlemenin kapsamını belirlemek üzere 2005 yılında İl Özel İdaresi ve Belediye Hizmetlerine Gönüllü Katılım Yönetmeliği çıkartılmıştır.

Belediyelerin kültürle ilgili gönüllü çalışma alanları, özürllülere, çocuklara, kadınlara, gençlere, yaşlılara, yoksullara, kimsesizlere ve düşkünlere yönelik eğitim, kültür, sağlık ve sosyal hizmetleri; kütüphane, tiyatro, sinema gibi kültür hizmetleri; bilişim, meslek edindirme kursları, kreş gibi eğitim hizmetleri; park, bahçe, kent estetiği, çevre düzenlemeleri ile katı atık gibi çevre kirlenmesinin önlenmesine yönelik hizmetleri ve tarihi, kültürel mirasın ve tabiat varlıklarının yaşatılarak korunması hizmetleri olarak belirlenmiştir.²²⁷

2.4.3.6. Kültür ve Turizm Bakanlığınca Yerel Yönetimlerin, Derneklerin, Vakıfların ve Özel Tiyatroların Projelerine Yapılacak Yardımlara İlişkin Yönetmelik

Kültür Bakanlığı tarafından 2007 yılında çıkartılan bu yönetmelik; sivil toplum kuruluşlarıyla birlikte yerel yönetimlerin kültür, sanat ve turizmi geliştirmek ve tanıtmak için hazırlanan projelerin değerlendirilmesi ve Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesinden maddi yardım yapılmasına ilişkin esasları düzenlemiştir. Bu kapsamda, büyükşehir belediyeleri, belediyeler, mahalli idare birlikleri ve il özel idareleri bakanlıktan proje desteği alabilmektedir.²²⁸

Yönetmeliğin 6. maddesine göre; Bakanlık, Kültür, sanat ve turizm değerlerini ve zenginliklerini yaşatıcı, yayıcı, destekleyici, geliştirici ve tanıtıcı, yerel, ulusal ve uluslararası nitelikteki şenlik, festival, anma günleri, konser, sergi, gösteri, kongre,

---

²²⁶ M. Akif Çukurçayır, "Yerel Siyasette Gönüllülük Mekanizması ve Boyutları", *Yerel Siyaset Dergisi*, Sayı 38, 2010, s.5.

²²⁷ 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, a.g.e., m.5

²²⁸ Kültür ve Turizm Bakanlığınca Yerel Yönetimlerin, Derneklerin, Vakıfların ve Özel Tiyatroların Projelerine Yapılacak Yardımlara İlişkin Yönetmelik, (2007, 15 Mart), *Resmi Gazete*, 26463, m.1-2.

sempozyum, seminer, panel, güzel sanatlar, fuar ve benzeri etkinliklere ilişkin projelere yardımda bulunabilmektedir.²²⁹

Yönetmelikte ayrıca bakanlığa sunulacak projelerin hangi kriterlere sahip olması gerektiği, yardımın ne şekilde yapılacağı ve yapılan yardımların denetlenmesine ilişkin düzenlemeler yer almaktadır.

2.4.4.Yerel Yönetimlerin Kültür Politikası Uygulamalarında Karşılaştıkları Sorunlar

Kültürel alanda sunulan belediye hizmetlerinin etkin ve verimli bir şekilde gerçekleşebilmesi, yerli halk tarafından benimsenip destek görmesi için, örgütsel ve çevresel değişkenlerin, hizmetlerin yürütülmesine uygun olarak uyumlaştırılması büyük önem taşımaktadır. Ülkemizde, belediyelerin kültürel hizmetleri yerine getirirken birtakım kurumsal ve kurum dışı sorunlar yaşadıkları söylenebilir. Bu çerçevede belediyelerin kültürel hizmetlerine yönelik faaliyetlerini sınırlayan ya da engelleyen bu sorunlar aşağıdaki gibi özetlenebilir:

- 1) Belediyelerin kültürel çalışmalarını sınırlayan sorunlardan biri personel konusunda kendini göstermektedir. Personelin deneyimli olmaması, kalifiye personel sayısının azlığı nedeniyle yeni personel alma konusunda yaşanan bürokratik engeller, kültürel hizmetlerin etkin bir biçimde gerçekleşmesini sınırlandırmaktadır,
- 2) Yerli halkın öncelikleri arasında kültürel hizmetlerden çok çevre temizliği ve alt yapı sorunlarının ön planda gelmesi, belediyelerin kültürel hizmetleri yerine getirilmesini güçleştirebilmektedir,
- 3) Kültürel hizmetlere odaklanmanın zaman ve kaynak israfına neden olduğu düşüncesinden hareketle bu hizmetlerle ilgilenilmemesi gerektiğini savunan insanların çok olması durumunda da kültürel hizmetlerin gerçekleşmesi yeteri düzeyde olmayabilmektedir,
- 4) Kültürel hizmetlerle ilgili olarak yapılan planlamalarda ve uygulanmalarda yerel halkın katılımı yeteri düzeyde sağlanamamakta, dolayısıyla yerli halkın

---

²²⁹ Kültür ve Turizm Bakanlığınca Yerel Yönetimlerin, Derneklerin, Vakıfların ve Özel Tiyatroların Projelerine Yapılacak Yardımlara İlişkin Yönetmelik, a.g.e., m.6.

istek ve ihtiyaçları ile uygulanan hizmetlere yönelik tutumları yeteri düzeyde önemli görülmeyebilmektedir,

- 5) Belediyelerde görev alan yöneticilerin, kültürel konulara yönelik bakışları veya yaklaşımları, genel bir kültür politikasına bağlanmıştır. Başka bir deyişle kültürel konulara yaklaşım, yöneticilerin taraf olduğu siyasi partilere göre değişiklik gösteriyor olmasıdır. Dolayısıyla kültürel hizmetler, yaşanan yönetim değişiklikleri sonucunda içerik ve verilen önem açısından değişiklikler gösterebilmektedir,
- 6) Kültürel hizmetleri gerçekleştirmek için belediye bütçelerinde ayrılan paylar yeterli düzeyde değildir. Altyapı ve imar hizmetlerine daha fazla ilgi gösteren belediyelerin, kültürel hizmetleri yeteri düzeyde dikkate almadıkları söylenebilir. Dolayısıyla bu sorun, kültürle ilgili hizmetlerin istenen düzey ve kalitede gerçekleştirilmesini sınırlandırmaktadır.
- 7) Belediyeler, sosyal belediyecilik alanında özellikle kültürel hizmetlerle, sosyal yardım ve hizmetlerin tespit ve uygulamalarında, gönüllü katılımı ve Kent Konseyini daha etkin olarak kullanmalıdırlar. Beldede ki tüm kesimlerin temsil edildiği kent konseyi ve isteyen herkesin gönüllü olabileceği faaliyetlere katılım, halkın demokratik haklarını kullanma bilincini geliştirecektir. Bunun yanı sıra, bazı gruplara siyasi çıkar sağlandığı gibi ayrımcılık iddialarını ortadan kaldırarak, meşruiyet sorununun çözülmesine yardımcı olacaktır. Yine, personel çalıştırma zorunluluğu olan özellikle sosyal alanlarda gönüllü katılımcılarla daha ekonomik ve profesyonel çözümler üretilebilecektir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SAFRANBOLU BELEDİYESİNDE SOSYAL BELEDİYECİLİK

UYGULAMALARI

3.1. ARAŞTIRMA ALANININ TANIMI

Araştırmanın bu kısmında araştırmaya konu olan Karabük ili Safranbolu ilçesinin tarihsel gelişimi, sosyo-kültürel ve ekonomik yapısı ile Safranbolu belediyesi ile ilgili tanımlayıcı bilgiler verilecektir.

3.1.1.Safranbolu'nun Tarihçesi

Araştırmaya konu olan Safranbolu'nun ismi, Homeros'un İlyada destanında, Antik çağda "Paflagonya" olarak bilinen yerde geçmektedir.²³⁰ Paflagonya, doğuda Halys nehri yani iç Anadolu'dan gelerek Samsun-Bafra yakınlarından Karadeniz'e dökülen Kızılırmak nehri, kuzeyden Karadeniz, batıdan Bartın veya Filyos çayı ile güneyden Frigya, Galatya sahaları arasında kalan bölgeye denilmektedir.²³¹ Bu dönemde Safranbolu, müstahkem mevki durumunda Dadibra (Dadybra) adlı bir kent olarak tanımlanmaktadır.²³² Türklerin burayı ele geçirmeden önceki çağlarda şehre "Flaviopolis" (safran kenti), Germia, Theodapolis gibi isimler verildiğini ifaden eden kaynaklar da vardır.²³³ Türklerin, 1196 yılında kenti ele geçirmesinden sonra kent Zalifre ismini almıştır. Safranbolu, Anadolu'nun beyliklere ayrıldığı dönem ile Osmanlı devletinin ilk yıllarında "Borglu" ve "Borlu" isimleriyle anılmıştır. Osmanlı Tapu ve Tahrir defterine göre; 16 yüzyılda Borlu ismi, bölgeye yerleşmiş olan Taraklı Aşiretinden sonra "Taraklıborlu" ismini almıştır.²³⁴ Taraklıborlu isminden sonra 18 yüzyıl ortalarında Osmanlı devleti döneminde Safranbolu için kullanılan bir diğer isim; "Zağfiran-ı Borlu" ismidir.²³⁵ 19 yüzyılın ikinci yarısında kısa bir süreliğine "Zağfiran-ı Benderli" olarak anılmıştır. 19 yüzyılın son çeyreğinden itibaren "Zağfiranbolu",

²³⁰ <http://www.karadenizgezi.net/Safranbolu-tarihi.htm>, Erişim Tarihi: 01.06.2017

²³¹ Hüseyin Lütfü Ersoy, *Karabük Tarihi*, Kurtiş Matbaacılık, İstanbul, 2011, s.11.

²³² http://www.safirkonak.com/haber_detay.html, Erişim Tarihi: 01.06.2017

²³³ <https://yazikoyum.wordpress.com/safranbolu/safranbolu-tarihi/>, Erişim Tarihi: 01.06.2017

²³⁴ Uğuroğlu, Barlas, *Geleneksel Açından Safranbolu Tıp Tarihine Bir Bakış*, Hilmi Barlas Eğitim Vakfı Yayını, İstanbul, 2015, s.12

²³⁵ Reha Günay, *Türk Ev Geleneği ve Safranbolu Evleri*, YEM Yayın, İstanbul, 1998, s.94.

“Zafranbolu” ve en son “Safranbolu” şeklini almıştır.²³⁶ Safranbolu, adını bir sıvıyı yüz bin katı ağırlıkta sarı renge boyayabilen safran adlı bitkiden almaktadır.²³⁷

Safranbolu, Türkiye'nin sanayi kenti olan Karabük'ün önemli bir ilçesidir. Karadeniz Bölgesi'nin Batı Karadeniz bölümünde yer alan Karabük ili; Bartın, Kastamonu, Çankırı, Bolu ve Zonguldak illeri ile komşudur. Karabük; Eflani, Eskipazar, Ovacık, Yenice ve Safranbolu ilçeleri ile birlikte 4.145 km²'lik yüzölçümüne sahip olup Ankara'ya 223 km, İstanbul'a 410 km uzaklıktadır.²³⁸ Anadolu'da sıkça görülen yamaç yerleşiminin en güzel örneklerinden biri olan Safranbolu, 10 km uzağındaki Karabük ili sınırlarında, kuzeybatıdan doğuya doğru yükseklikleri 1000-1500 metre arasında değişen dağlarla çevrelenmiş, kentin içine kadar uzanan derelerin oluşturduğu vadilerin arasında kurulmuştur. Yerleşim alanındaki rakım farklılıklarından dolayı, kent birkaç iklimin bir anda yaşanabileceği ender coğrafyalardan biridir. Şehir, 1.013 km² alanı kaplamaktadır.²³⁹ Safranbolu merkezi de jeolojik yapı bakımından çok ilginç bir özelliğe sahiptir. Tokatlı (Gümüş), Akçasu ve Bulak dereleri üç ayrı kanyon oluşturarak şehirden geçmekte ve daha sonra Araç çayına karışmaktadırlar. Çarşı denilen kesimde söz konusu kanyonların dar yerleri üzerine kurulan yapıları görmek mümkündür.²⁴⁰

Safranbolu'nun tespit edilen yazılı tarihi M.Ö. 3000 yıllarına kadar gitmektedir.²⁴¹ Safranbolu, Karadeniz kıyıları ile Batı, Kuzey ve Orta Anadolu'yu birbirine bağlayan yol üzerinde yer almasından dolayı tarih boyunca yerleşime müsait olan bir yer olmuştur.²⁴² Tarih boyunca yöreye sırasıyla Hititler, Frigler, dolaylı olarak da Lidyalılar, Persler, Helenistik Krallıklar (Pondlar), Romalılar ve Selçuklular egemen olmuşlardır.²⁴³ Safranbolu, Roma İmparatorluğunun M.S. 395 yılında ikiye ayrılmasından sonra Doğu Roma'nın (Bizans İmparatorluğu) egemenliğine girmiştir. Bizans İmparatorluğu dönemi olan 10. yüzyılda Türklerin yöreye gelip yerleştiklerine

²³⁶ <http://www.karadenizgezi.net/Safranbolu-tarihi.htm>, Erişim Tarihi: 01.06.2017

²³⁷ <http://www.tanitma.gov.tr/TR,22666/safranbolu.html>, Erişim Tarihi: 01.06.2017

²³⁸ Ünsal Tunçözgür, *Dünden Bugüne Safranbolu*, Safranbolu Belediyesi Kültür Yayınları, İstanbul, 2012, s.25

²³⁹ Uçar, M. *Konaklama İşletmelerinin Sosyal Sorumlulukları: Safranbolu Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Karabük, Karabük Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2013.

²⁴⁰ http://www.safirkonak.com/haber_detay.html, Erişim Tarihi: 01.06.2017

²⁴¹ <http://www.tanitma.gov.tr/TR,22666/safranbolu.html>, Erişim Tarihi: 01.06.2017

²⁴² <http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,44426/safranbolu-sehri-karabuk.html>, Erişim Tarihi: 01.06.2017

²⁴³ Ünsal Tunçözgür, *Dünü ve Bugünü ile Safranbolu*, Işıl Yayıncılık, Safranbolu, 2002, s.3

dair izler bulunmaktadır.²⁴⁴ Bu yerleşimler gruplar halinde olmuş ve egemenlik iddiası taşımadıkları konusunda ortak bir görüş vardır. Ancak Ankara ve Kastamonu yolu üzerinden İstanbul'a giden Bizans ordusuna göçebelerden oluşan Türkmenlerin 1074 yılında saldırması, Türklerin giderek yöreye egemen olmaya çalıştıkları söylenebilir.²⁴⁵

Safranbolu, Selçuklu Sultanı II. Kılıç Arslan'ın oğlu Muhiddin Mesut Şah zamanı olan 1196 tarihinde Türklerin eline geçmiştir.²⁴⁶ Tarihsel süreç içerisinde ise 1213-1280 yılları arasında Çobanoğlu Beyliğinin egemenliğinde kalan Safranbolu'nun siyasi tarihi bu tarihten itibaren yaklaşık elli yıllık bir süre için netliğini kaybetmektedir. Bir kısım tarihçi, Bizans kaynaklarına dayanarak bu dönemde Umur Bey tarafından bağımsız bir Türk beyliği kurulduğunu ifade etmektedirler. Yine bu dönem ile ilgili olarak Gerede ile Safranbolu arasında ilişkiler olduğu ve İbn Batuta tarafından söz edilen Gerede Beyliği merkezinin Safranbolu olduğuna dair görüşler de ileri sürülmektedir.²⁴⁷ 1326 yıllarında Candaroğulları Beyliği'nin Safranbolu'yu ele geçirmesinden sonra Safranbolu, Kastamonu bölgesini ele geçirmek isteyen Candaroğulları ve Osmanoğulları için bir mücadele alanı olmuş ve Safranbolu'ya Osmanlılar ancak Yıldırım Bâyezid dönemi olan 1392 yılında hâkim olabilmişlerdir.²⁴⁸

Osmanlı döneminde Safranbolu'nun iki kazadan meydana geldiği ifade edilmektedir. Birincisi merkezde bulunan "Medine-i Taraklı Borlu" ve diğeri bugünkü Yörük Köyü'nde bulunan "Yörük-i Taraklı Borlu'dur". Önceleri bu iki kaza Bolu Sancağına bağlıydı ancak sancağın lağvedilmesiyle 1694'de Bolu Sancağı biri Bolu, diğeri de bağımsız Viranşehir Sancağı olarak yeni bir idari yapıya kavuşturulmuştur. 2. Mahmut döneminde bu iki sancak kaldırılmış ve yerine 1811 yılında Viranşehir Sancağı kurulmuş olup sancağın merkezi Safranbolu olarak tayin edilmiştir. 1870 yılında Osmanlı devletinde idari yapının yeniden düzenlenmesiyle birlikte Safranbolu kaza yapılmış ve Kastamonu Sancağına bağlanmıştır. Aynı yıl belediye kurulan ilçede ilk Belediye Başkanı Hacı Muhammet Ağa olmuştur. 1927 yılında Safranbolu Zonguldak'a bağlanmıştır. Ancak 1945 yılında Ulus Bucağının ve 1953 yılında da Eflani ve Karabük Bucaklarının ilçe haline getirilmeleriyle birlikte Safranbolu'dan

---

²⁴⁴ Safranbolu Kaymakamlığı Kültür ve Tanıtım Kataloğu, 2013

²⁴⁵ <https://yazikoyum.wordpress.com/safranbolu/safranbolu-tarihi/>, Erişim Tarihi: 01.06.2017

²⁴⁶ <http://www.karadenizgezi.net/safranbolu-tarihi.htm>, Erişim Tarihi: 01.06.2017

²⁴⁷ <https://yazikoyum.wordpress.com/safranbolu/safranbolu-tarihi/>, Erişim Tarihi: 01.06.2017

²⁴⁸ http://www.safirkonak.com/haber_detay.html, Erişim Tarihi: 01.06.2017

ayrılmışlardır.²⁴⁹ Öte yandan 1937 yıllarında Demir-Çelik fabrikasının kurulması ile birlikte hızlı bir gelişme gösteren Karabük, 1995 yılında il statüsüne kavuşturulup Safranbolu da Karabük'ün bir ilçesi haline gelmiştir.²⁵⁰

3.1.2.Safranbolu'nun Sosyo-Kültürel Yapısı

19. yüzyılın sonlarına doğru Safranbolu nüfusunun yaklaşık 7.500 olduğu ifade edilmektedir. 1923 mübadelesi gereği Yunan Ortodoks halkın Yunanistan'a göç etmesiyle birlikte Safranbolu nüfusu 5.000'e düşmüş ve 1940'lı yıllara kadar bu şekilde devam etmiştir. Karabük Demir Çelik Fabrikası'nın 1937 yılında açılmasıyla birlikte birçok zanaatkar ve çiftçi fabrikada çalışmak amacıyla Safranbolu'dan Karabük'e göç etmiştir.²⁵¹ Buna rağmen, 1940 yılından sonra Safranbolu nüfusu yaklaşık 20.000'e çıkmıştır. 1997 nüfus sayımına göre Safranbolu nüfusu 32.150'dir. 2000 yılındaki nüfus sayımında 31.697'si merkez ve 15.560'ı köylerde olmak üzere 47.257 olarak tespit edilmiştir.²⁵² 2017 yılındaki Adrese Dayalı Nüfus Sayım verilerine göre ise; Safranbolu merkezi nüfusu 48.382 ve köy nüfusu 16.968 olmak üzere toplam 65.350 kişiden oluşmaktadır. Safranbolu okuma-yazma çağında olanların %93'ü okuryazardır. Halkın tümü Müslüman olup Türkçe konuşmaktadır. Etnik olarak da bir farklılık göstermemektedir.²⁵³

Safranbolu, Türk toplumunun geleneksel yaşamını simgeleyen ve kent ölçeğinde bunu yaşatıp, kültürel ve tarihi varlıklarını tüm insanlara sunan örnek bir şehirdir.²⁵⁴ Safranbolu, İstanbul ve Osmanlı Sarayı ile yakın ilişkilerde bulunmuş ve Safranbolu eşrafından olan Cinci Hoca bu vesileyle Anadolu Kazaskerliğine yükseltilmiştir (1644). Bir dönem Safranbolu'da ikamet eden Sadrazam Köprülü Mehmet Paşa tarafından bir cami yaptırılmış ve bu cami 1661'de ibadete açılmıştır. Benzer şekilde Safranbolu eşrafından olan ve sadrazamlığa kadar yükselmiş olan İzzet Mehmet Paşa tarafından da Çarşı denilen yerde bir cami yaptırılmıştır. Bu dönemde İstanbul'la yakın ilişkide bulunan Safranbolu aynı zamanda Kastamonu ile de ilişkiler geliştirmiştir. Bu dönemde yöre insanı İstanbul ve Kastamonu'ya giderek buralarda iş

²⁴⁹ <http://karabukyatirim.com/sayfa/safranbolu>, Erişim Tarihi: 01.06.2017

²⁵⁰ Muammer Aksoy ve Aytekin Kuş, *Müze Kent Safranbolu*, Esen Ofset, İstanbul, 2003, s.15

²⁵¹ <http://www.safranturizm.com/?syf=Safranbolu>, Erişim Tarihi: 01.06.2017

²⁵² Ü. Tunçözgür, *Dünyü ve Bugünü ile Safranbolu*, a.g.e. s.18

²⁵³ <http://karabukyatirim.com/sayfa/safranbolu>, Erişim Tarihi: 01.06.2017

²⁵⁴ <http://www.tanitma.gov.tr/TR,.html>, 22666/safranbolu Erişim Tarihi: 01.06.2017

edinmiştir. Yöre insanı bu illerde genellikle nakliye, fırın ve benzeri işlerde söz sahibi olmuştur.²⁵⁵

Türk toplumunun geleneksel yaşamını günümüze taşıyan ve kültürel varlıklarını zamana karşı koruyan Safranbolu, günümüzde “Korumanın Başkenti” olarak anılmaktadır. Ülkemizde var olan, 106.359 korunması gereken taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarından yaklaşık 1462’si Safranbolu ilçesindedir.²⁵⁶ Türk kentsel tarihinin bozulmamış bir örneği olan bu şehir, geleneksel şehir dokusuyla, ahşap yığma evleriyle ve anıtsal yapılarıyla bütünü sit ilan edilmiş ender kentlerden biri olarak 17 Aralık 1994’ten beri “UNESCO Dünya Miras Listesi’nde” yer almaktadır. Safranbolu, tarihi yönüyle, doğal güzellikleriyle ve kent ölçeğindeki korumacılığıyla örnek oluşturmasından dolayı gün geçtikçe daha çok ilgi gören bir şehir konumuna gelmiştir.²⁵⁷

Safranbolu, soyut ve somut kültürel mirasının tanıtımını uluslararası organizasyonlarda da yerine getirmektedir. Safranbolu,2000 yılından itibaren UNESCO Dünya Mirası Listesinde yer alan 280 şehirden oluşan, Dünya Mirası Şehirleri Organizasyonu (OWHC) üyesi şehirleri arasında bulunmaktadır. Son olarak, 2017 Yılında 8. Uluslararası Avrasya Dünya Mirası Şehirleri Konferansına ev sahipliği yapmıştır.

Kente prestij kazandıran Safranbolu evleri, 18. ve 19. yüzyıl Türk aile hayatının geçmişini, kültürünü, ekonomisini, teknolojisini ve yaşama biçimini yansıtan mükemmel mimarlık bilgisi ile yapılmışlardır. Özellikle Osmanlı döneminden kalma hanlara, hamamlara, camilere, çeşmelere, köprülere ve eşsiz konaklara kente gelenler hayran kalmaktadır.²⁵⁸ Safranbolu evleri, kentin iki ayrı bölgesinde gruplanmış olup eskiden ‘Şehir’ diye bilinen ve “Kışlık” olarak adlandırılan çarşı kesimi ile “Bağlar” olarak adlandırılan ve yazlık olarak kullanılan kesimdir. Çarşı ve Bağlar kesimlerinde toplu olarak korunabilmiş olan Safranbolu evleri, genellikle tarıma elverişli olmayan vadi kenarındaki yamaçlara, çevreye ve komşulara saygılı bir biçimde birbirinin manzarasını ve güneşini kapatmayacak şekilde inşa edilmişlerdir. Yöre halkı kışın

---

²⁵⁵ <https://yazikoyum.wordpress.com/safranbolu/safranbolu-tarihi/>, Erişim Tarihi: 01.06.2017

²⁵⁶ <http://www.korumakurullari.gov.tr/TR,130685/karabuk.html>

²⁵⁷ <http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,44426/safranbolu-sehri-karabuk.html>, Erişim Tarihi: 01.06.2017

²⁵⁸ http://www.safirkonak.com/haber_detay.html, Erişim Tarihi: 01.06.2017

<http://uluslararasi.karabuk.edu.tr/ects/tr/aboutkarabuk.htm>, Erişim Tarihi: 01.06.2017

şehirdeki evlerinde yaşamakta, yazın ise havaların ısınmasından dolayı Bağlardaki yazlık evlerine göç etmektedirler. Ancak “Çarşı”da üretim ve ticaret hayatı devam etmektedir. Günlük yaşamın sürdüğü kentte, ulaşımın sağlandığı ev ve sokak araları Safranbolu evleriyle uyumlu olan Arnavut kaldırımını şeklinde yapılmıştır. Geleneksel ev tarzının ön planda olduğu Safranbolu’da yapı formu evler genelde 3 kattan oluşan ve 6-8 odaya, geniş hacme ve insan ihtiyaçlarına uygun olarak yapılmıştır. Odaların her biri bir çekirdek aileyi barındırabilme kapasitesine sahip bağımsız birim olarak oluşturulmuştur. Her odada yüklük olarak bilinen dolap, sergen, ocak ve sedirler bulunmaktadır. Ahşap yüklük dolapların içerisinde yıkanmak amacıyla da kullanılan gusülhaneler de bulunmaktadır. Safranbolu evlerinin bir başka özelliği, tavanların ahşap işlemeli olmasıdır. Safranbolu evlerindeki çıkmalar, evin dış görünümünü tekdüzelikten kurtarmaktadır. Odaların büyüklüklerine göre sayısı değişen dar ve uzun pencerelerde “muşabak” adı verilen ahşap kafesler bulunmaktadır. Evlerin bazılarında, serinlik vermesi ve yangından korunmak amacıyla yapılmış olan havuzlar da mevcuttur. Bu nitelikli evleri oluşturmak için alt katlarda taş ve üst katlarda ise kerpiç ve ahşap kullanılmıştır. Çatıda da alaturka kiremit kullanılmıştır.²⁵⁹

Safranbolu evinin boyutunu ve biçimini belirleyen üç temel etken vardır. Bunlar; çok nüfuslu büyük aile yapısı, yağışlı iklim, kültürel ve maddi zenginliktir. Bir ailede karı ve kocanın normal şartlarda iki veya üç çocuğu vardır. Erkek evlat evlendirilince ona ayrı bir ev tahsis edilmez, gelin aynı eve getirilmektedir. Amcaların, yengelerin, halaların ve torunların da dâhil olduğu aile hep birlikte bir evde yaşamaktadırlar. Ev işlerinde evin kadınına yardım etmek üzere evlatlık kız bulundurulmaktadır. Evlatlık kız aynı zamanda evin bir kızı gibi görülmektedir. Kalabalık aile yapısının yanında evlerde harem-selamlık ayrımı da söz konusudur. Din ve gelenekler evin dışarıya açılmasını etkilemiştir. Bu nedenle ev içi ve bahçeler yüksek duvarlarla ayrılmakta, pencereler kafesli ve kadın yabancı erkeğe görünmemektedir. Bazen aynı evin içinde bile, kadın ve erkeklerin ayrı bir şekilde yaşadıkları söylenebilir.²⁶⁰

Safranbolu’da ayrıca Yeni Hamam, Eski Hamam, Cinci Hanı, Köprülü Mehmet Paşa Camii, Kazdağlıoğlu Camii, İzzet Mehmet Paşa Camii, Kent Tarihi Müzesi, Saat

²⁵⁹ <http://www.safranbolu.gov.tr/safranbolu-evleri-ve-mimari-zellikleri>, Erişim Tarihi: 01.06.2017

²⁶⁰ <http://www.safranbolu.gov.tr/safranbolu-evleri-ve-mimari-zellikleri> Erişim Tarihi: 01.06.2017

Kulesi, Eski Cezaevi, Bulak Mağarası, İncekaya Su Kemeri, Yemeniciler Arastası, Demirciler Çarşısı, Manifaturacılar Çarşısı, Tarihi Çeşmeleri, Kemerleri dönemin nadide değerlerindedir. Şehir çevresinde bulunan kaya mezarları ve tümülüsler de görülmesi gereken yerler arasındadır.²⁶¹

3.1.3. Safranbolu'nun Ekonomik Yapısı

3000'li yıllara uzanan tarihi geçmişi ile Safranbolu'nun, bilinen en üstün ekonomik ve kültürel düzeyine Osmanlı döneminde ulaştığı söylenebilir. 17. yüzyılda İstanbul-Bolu-Amasya-Tokat-Sivas kervan yolunu Sinop'a bağlayan yol, Gerede-Safranbolu-Kastamonu güzergâhını izlemekteydi.²⁶² Safranbolu'nun bu dönemde İstanbul-Sinop kervan yolu üzerindeki önemli bir konaklama merkezi olması, bölgede ticaretin gelişimine olanak sağlamış ve yöre hızla zenginleşmiştir. Bu dönemde Safranbolu'nun İstanbul ve Kastamonu ile yoğun ilişkiler içerisinde olması nedeniyle, Osmanlı Sarayından ve devlet adamlarından bazılarının kentte önemli eserler bırakmalarına vesile olmuştur.²⁶³ Safranbolu, genelde 14. yüzyılın başları, özelde ise 18. yüzyılda Asya ve Avrupa arasındaki ticaretin önemli merkezlerinden biri olma unvanına kavuşmuştur.²⁶⁴

17. yüzyılda İstanbul ve Kastamonu ile yaşanan ilişkiler, ticaret ve üretim alanında elde edilen deneyim ve ekonomik kazanç sayesinde Safranbolu zaman içerisinde gelişimini zenginleştirmiştir. Çarşı'da ve Bağlar'da biri yazlık ve diğeri kışlık olmak üzere yüksek kültür düzeyine hitap eden iki yerleşim yeri meydana şekillenmiştir. Bu kültürel birikim ve zenginlik sonucu hem kentleşme ve konut kalitesinde hem de insan ilişkilerinin düzenlenmesi konusunda zirveye ulaşılmıştır.²⁶⁵ 18 ve 19. yüzyılın kapalı ekonomik yapısı, Safranbolu'da el sanatlarının gelişmesine etki etmiştir. Bu dönemde Safranbolu'da demir, bakır-kalay, kundura, saya, mest, nalbant, saraç, semer, soba, tabak, yemeni gibi el sanatları ile lokum ve şekerleme yapımına yönelik meslekler önemli uğraş alanları haline gelmiştir. 18. yüzyılda çarşıda düzenlemeye gidilmiş olup meslek kollarına göre sokaklar bazında çarşılar kurulmuştur. Dolayısıyla semercilere, demircilere, saraçlara, aktarlara, boyacılar,

²⁶¹ <http://www.safranbolu.bel.tr/?/safranbolu/safranboluda-turizm-74>, Erişim Tarihi: 01.06.2017

²⁶² <https://yazikoyum.wordpress.com/safranbolu/safranbolu-tarihi/>, Erişim Tarihi: 01.06.2017

²⁶³ <http://www.tanitma.gov.tr/TR,22666/safranbolu.html>, Erişim Tarihi: 01.06.2017

²⁶⁴ <http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,44426/safranbolu-sehri-karabuk.html>, Erişim Tarihi: 01.06.2017

²⁶⁵ <https://yazikoyum.wordpress.com/safranbolu/safranbolu-tarihi/>, Erişim Tarihi: 01.06.2017

kunduracılara, kasaplara, terzilere, sebzeçilere ve kuyumculara çarşılar yapılmıştır. Bu sayede geçmişte sistemli bir yapı oluşturularak Bartın limanı üzerinden İstanbul ve diğer merkezlere ürünler ihraç edilmiştir.²⁶⁶

Safranbolu’da geçmişte ticaret, el sanatları ve zanaatlar, “Lonca” sistemi (Yemeniciler Loncası, Tabaklar Loncası, Demirciler Loncası vb.) ile yürütülmüştür. Bugün Safranbolu’nun Çarşı kesiminde sayıları az da olsa bazı loncalar geleneğini sürdürmektedir. Ancak birçoğu süreç içerisinde çağa yenik düşmüştür.²⁶⁷ Günümüzde semercilik, bakırcılık, kalaycılık, kunduracılık, saraçlık, nalbantlık gibi meslekler de kaybolmak üzere olan zanaatlardandır.²⁶⁸ Öte yandan Safranbolu, Kurtuluş Savaşında sahip olduğu ekonomik güç ve insan kaynağını büyük özveriyle kullanmıştır. Nitekim Safranbolu’nun, ordunun ihtiyacı olan ayakkabı ihtiyacını karşıladığı ifade edilmektedir.²⁶⁹

Karabük Demir-Çelik fabrikasının 1937 yılında kurulması, daha önce çıkarılan bir yasa ile Lonca sisteminin kaldırılması Safranbolu’nun ekonomik yapısını etkilemiş ve zaman içerisinde ekonomik üstünlüğünü kaybetmiştir.²⁷⁰ Bu dönemden itibaren işgücü fabrikaya yönelmiş, dericilik vb. üretim sektörleri ile üzüm ve safran üretimi gibi hayvansal ve tarıma dayalı üretim de etkilenmiştir.²⁷¹ Ancak Anıtlar Yüksek Kurulu’nun 1975 yılında Safranbolu’yu kentsel sit alan olarak ilan etmesiyle başlayan akademik düzeydeki çalışmalar, kente olan ilgiyi zamanla ülke sınırlarının dışına taşımıştır. 90’lı yılların başından bu yana küçük ve orta ölçekli turistik işletmelerin gelişmesiyle birlikte turizm ilçe ekonomisindeki yerini hissettirmeye başlamıştır. Bu dönemde terk edilmiş olan konaklar, otel ve lokanta gibi işletmelere dönüştürülmüş, bozulan Arnavut kaldırımları yeniden onarılmış, anıtsal eserler restore edilmiş ve kaybolmak üzere olan el sanatlarına turistik amaçlar çerçevesinde yeniden canlılık kazandırılmıştır.²⁷² Artık günümüzde Safranbolu’da hizmet sektörünün önemli bir

---

²⁶⁶ <http://www.safranbolutso.org.tr/safranbolu-ekonomisine-genel-bakis>, Erişim Tarihi: 01.06.2017

²⁶⁷ <http://www.safranbolutso.org.tr/safranbolu-ekonomisine-genel-bakis>, Erişim Tarihi: 01.06.2017

²⁶⁸ <http://www.karabukkulturturizm.gov.tr/TR,63747/safranboluda-turizm.html>, Erişim Tarihi: 07.06.2017.

²⁶⁹ <https://yazikoyum.wordpress.com/safranbolu-tarihi/>, Erişim Tarihi: 01.06.2017

²⁷⁰ Ahmet Gürbüz, “Yerel Kalkınma Stratejisi İçinde Turizm ve Safranbolu,” *Bilig*, Sayı 22, 2002, s.33.

²⁷¹ http://www.safranboluevleri.net/icerik.asp?i_id=238, Erişim Tarihi: 01.06.2017

²⁷² <http://www.karadenizgezi.net/Safranbolu-tarihi.htm>, Erişim Tarihi: 01.06.2017

gelişme kaydettiği ve mevcut eğlence merkezlerinin, lokantaların ve sosyal tesislerin bölge geneline hizmet sunar hale geldikleri söylenebilir.²⁷³

3.2. SAFRANBOLU BELEDİYESİNİN SOSYAL BELEDİYECİLİK HİZMETLERİ

Araştırmanın bu kısmında Safranbolu belediyesinin sosyal belediyeçilik kapsamında gerçekleştirmekte olduğu faaliyetler ele alınmıştır.

3.2.1. Safranbolu Belediyesinin Sosyal Yardım ve Hizmet Bütçesi

Safranbolu Belediyesinin sosyal yardım ve hizmetlerine geçmeden önce sosyal yardım ve hizmet bütçesi ile ilgili bilgilerin bilinmesi büyük önem taşımaktadır. Bu çerçevede, belediye yetkilileri tarafından 2014, 2015 ve 2016 yılları mali verileri verilmiştir.

Tablo 14 ve 15'de 2014, 2015 ve 2016 yıllarında Safranbolu Belediyesinin sosyal yardım ve hizmetlere ilişkin sayısal verileri sunulmuştur.

Tablo 5. Genel Bütçe Gelirlerinden Gelen Payın, Belediye Bütçesine Oranı

Değişkenler	2014 (TL)	2015 (TL)	2016 (TL)
İller Bankası Payı	16.398.733	19.958.178	22.967.180
Belediye Bütçesi	38.000.000	42.000.000	48.000.000
Oran/Yüzde	% 43,15	% 47,52	% 47,85

Tablo 5 incelendiğinde, iller bankasından gelen payın belediye bütçesine oranı 2014'te %43,15, 2015'te %47,52 ve 2016'da %47,85 olduğu görülmektedir. Buna göre, Safranbolu belediyesi bütçesinin yarısından fazlasını kendi gelir kaynakları oluşturmaktadır. Merkezi yönetimden gelen pay, bütçenin yarısından azdır ve kısıtlı kaynaklarla su kanalizasyon, temizlik, park bahçeler gibi temel belediye hizmetlerini yerine getirmeye çalışmaktadır. Bunun yanı sıra sosyal yardım ve hizmetleri kültürel çalışmaları da yerine getirmeye çalıştığı görülmektedir.²⁷⁴

Tablo 6. Sosyal Yardım ve Hizmetlerin Transfer Harcamalarının Belediye Bütçesine Oranı

Değişkenler	2014 (TL)	2015 (TL)	2016 (TL)
Sosyal Amaçlı Harcamalar	382.537	332.559	213.676
Belediye Bütçesi	38.000.000	42.000.000	48.000.000
Oran/Yüzde	% 1,01	% 0,79	% 0,45

²⁷³ http://www.karabuk.bel.tr/icerik.asp?i_id=40, Erişim Tarihi: 01.06.2017

²⁷⁴ Safranbolu Belediyesi, Mali Hizmetler Müdürlüğü, Faaliyet Raporu, 2016.

Tablo 6’da, 2014 yılında sosyal amaçlı harcamaların belediye bütçesine oranı %1,01, 2015 yılında %0,79 ve 2016 yılında ise %0,45 olarak gerçekleşmiştir. Burada yıllar itibariyle bütçenin artmasına rağmen sosyal amaçlı harcamaların giderek azaldığı görülmektedir. Mali Hizmetler Müdürlüğü yetkilileri tarafından bütçeleme tekniğinde sosyal amaçlı harcamalar kapsamında olmasına rağmen ekonomik sınıflandırmada mal ve hizmet alımı giderleri içinde yer alan giderler bulunduğunu, bu giderlerin tam olarak ayrıştırılmadığından sosyal amaçlı harcamalar için de yer verilemediği ifade edilmiştir. Yetkililer, bütçedeki sosyal amaçlı harcamaların bütçedeki oranın düşmesini içinde bulunulan dönemdeki ihtiyaçlar ve belediyenin görevlerini yerine getirmede önceliğinin temel ve zorunlu belediyecilik hizmetlerine pay ayrıldıktan sonra geri kalan bütçe ödeneğinden sosyal amaçlı transferlere yer verilebildiği bilgisini vermiştir.²⁷⁵

3.2.2. Altın Safran Belgesel Film Festivali

Yerel kültürlerin ve özellikle bu kültürlere ait geleneklerin tanınma ve gelecek nesillere aktarılma ihtiyacı günümüzde daha fazla kendini göstermektedir. Etkinlik kapsamına giren ve önemli bir çekim gücü olan festivaller, o bölgedeki istihdamı, bölgenin imajı ve bölgeye yönelik yapılan olumlu ağızdan ağıza reklam davranışı üzerinde olumlu etkiler yaratmaktadır.²⁷⁶ Festival kavramı, Türk Dil Kurumu (TDK)’na göre; “*dönemi, yapıldığı çevre, katılımcıların sayısı veya niteliği, programla belirtilen ve özel önemi olan sanat gösterisi; belli bir sanat dalında oyun ve filmlerin sunulması ve gösterilmesi sonrasında ödül veya derece verilmesi biçiminde düzenlenen ulusal veya uluslararası gösteri dizisi, şenlik*” anlamları ile açıklanmaktadır.²⁷⁷ Festival; bir toplumun kültürel ve dünyayla ilgili görüşünü sembolize eden, toplum bireylerini doğrudan veya dolaylı olarak etkileyebilen, kutlama etkinliklerinde merkezlenen, ritüel form ve olaylardan oluşan, genellikle evrensel, sosyal ve kültüre nüfuz eden sembolleri ile halka ait, belirli bir grup tarafından veya dinî ve resmî kuruluşlarca desteklenen bir gün veya günlerin yinelenmesinden oluşan dönem olarak tanımlanabilir.²⁷⁸ Bu çerçevede “Safranbolu Altın Safran Belgesel Film Festivali”

²⁷⁵ Safranbolu Belediyesi, Mali Hizmetler Müdürlüğü, a.g.e.

²⁷⁶ İbrahim Giritlioğlu, Atınç Olcay ve Yakup Kemal Özekici, (2015) “Bir Turizm Çeşitliliği Olarak Festival Etkinliklerinin Sınıflandırılması: Türkiye Üzerine Bir Değerlendirme,” *OÜSBAD*, 2015 Kasım, s.307.

²⁷⁷ http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.596da75c4aea17.85749890,05.06.2017

²⁷⁸ Aysun İmirgi, “Festival Kavramı Üzerine Düşünceler,” *Milli Folklor*, Sayı 65, 2005, s.31.

olarak adlandırılan festival her yılın Eylül ayında düzenlenmektedir. Ulusal ölçekte konusu “Kültürel Miras ve Korumacılık” olan belgesel film, proje, fotoğraf yarışması, yerel ölçekte de el sanatları, yöresel yemek, en iyi korunan ev vb. yarışmaları ve çeşitli halk konserleri ile festival gerçekleştirilmektedir.²⁷⁹

Safranbolu, Süha ARIN’ın 1976 yılında çekmiş olduğu, Altın Portakal Ödüllü “Safranbolu’da Zaman” adlı filmi sayesinde ilgili bütün kurumların dikkatini çekmiş, korumacılık faaliyetleri konusunda başka kentlere örnek olmuş, günümüzün değerleri içerisinde eski şehir yapılaşmasının bozulmasına neden olmadan korumacılığı devam ettirmiş ve bütün halde korunan bir kenttir. Safranbolu, sahip olduğu değerlerin yanı sıra korumacılık ilkesi gibi belgesel filmi de ‘Kültürel Miras ve Korumacılık’ temasıyla ilk defa 2000 “Altın Safran Belgesel Film Festivali”ni düzenlemiş ve bugüne kadar kesintisiz olarak sürdürmüştür. Festival, 2004 yılında ulusal sınırları aşmış ve uluslararası bir kimlik kazanarak farklı coğrafya ve kültürlerden kişilerin katılımıyla zenginleşmiştir. Safranbolu Belediyesi’nin düzenlemiş olduğu festival; Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın da katkılarıyla, yarışma bölümünde ise; ulusal ve uluslararası belgesellerin öne çıktığı uluslararası ölçekte ses getiren bir festival olarak ve her yıl yeni vurgulamalarla Dünya mirası kentini tanıtmaya devam etmektedir.²⁸⁰

2000-2008 yılları arasında düzenlenen festival ile ilgili sağlıklı bilgilere ulaşamamıştır. Ancak 2009 yılında yani festivalin 10. yılı; Sayın Süha ARIN’a ithaf edilmiştir. Bu dönemde Safranbolu’nun nadide ve en eski yapılarından biri olan Mektepçiler Konağı restore edilerek “Süha ARIN Kültür ve Sanat Merkezi” olarak hizmete sokulmuştur. ARIN Ailesinin de katkılarıyla Süha ARIN’nın meslek yaşamında kullanmış olduğu önemli ve kıymetli eşyalarının yanı sıra tüm kütüphanesi ve film üretim ekipmanları bu merkezde sergilenmiştir. Bununla birlikte Belgesel Film Müzesi, belgesel film arşivi ve Süha Arın Kütüphanesi de kurulmuştur.²⁸¹

2010 yılında düzenlenen festivalin yan teması “SAFRANBOLU’DA HAMAM KÜLTÜRÜ” olarak öngörülmüştür. Festivalde hamam kültürüyle ilgili söyleşi ve paneller düzenlenmiştir. Ayrıca festival, Prof. Balkan Naci İSLİMYELİ’nin “SU ve

---

²⁷⁹ <http://karabukyatirim.com/sayfa/safranbolu>, Erişim Tarihi: 01.06.2017

²⁸⁰ <http://altinsafran.org/festival/festivals/392>, Erişim Tarihi: 01.06.2017

²⁸¹ <http://altinsafran.org/festival/festivals/392>, Erişim Tarihi: 01.06.2017

AYNA” sergisi ile zenginleşmiş olup festival ulusal ve uluslararası birçok misafirin katılımıyla son bulmuştur.²⁸²

2011 yılında düzenlenen festivalin yan teması “SU KÜLTÜRÜ” olarak belirlenmiştir. Bu çerçevede festival, tarihi zenginliğinin yanı sıra su kültürünün de bulunduğu Safranbolu’da ilgili etkinliklerle gerçekleştirilmiştir. Festival kapsamında Safranbolu’nun tarihi çeşmeleri onarılıp Safranbolu’nun geçmiş kültürünü günümüze yansıtmak amacıyla su kaynakları değerlendirilmiş ve proje kapsamında çeşmelerden yeniden su akıtılması sağlanmıştır. Ayrıca Prof. Hüsamettin KOÇAN’ın “ALIN/YAZI” sergisi katılımcıların yoğun ilgi duyduğu bir etkinlik olmuştur.²⁸³

2012 yılında 13.sü düzenlenen festivalin yan teması, Safranbolu’da “AHŞAP İŞÇİLİĞİ VE AHŞAP KULLANIMI” olarak belirlenmiştir. Festival Kapsamında Mahmut KARATOPRAK’ın “Tahtaların Pozu” temalı sergisi gerçekleştirilmiştir. Moderatör Prof. Dr. Ayşen AKPINAR’ın yönlendirmeleriyle “Ahşabın Ruhu” konulu söyleşi düzenlenmiştir. Ayrıca fotoğrafçılık sanatçılığında ün yapmış olan Ersin ALOK’un “Ahşap Evler” sunumu büyük ilgi uyandırmıştır. Süha ARIN’ın “TAHTACI FATMA” belgeseli gala filmi olarak gösterime sunulmuştur. Festival süresince son 5 yılda dereceye girmiş olan ulusal ve uluslararası yerli ve yabancı belgeseller Safranbolu’nun çeşitli mekânlarında 10 gün süreyle sergilenmiştir. Festivalin kapanışı ise bilimsel ölçeklerde en iyi korunan tarihi bir yapıya ödül verilerek sağlanmıştır.²⁸⁴

2012 yılında belgesel film yarışması Safranbolu Tarihi Müzesi bahçesinde yapılmıştır. Törende “Geçmiş Mazi Olmadı” belgeseliyle Mehmet Özgür CANDAN birinci seçilmiştir. “Bir Düştü Sulukule” belgesel filmi ile Müjgân Taner ikinci ve Japonlu bir yönetmen olan Takatoshi OKURA’nın yönetmiş olduğu “Glacier Diary in Patagonia” isimli belgeseli üçüncü olarak seçilmiştir. Amatör film kategorisinde ise “Büyükkaşıklar” isimli belgeselle Nagihan ÇAKAR birinci, “Cennet” isimli belgeselle Hüdayi ATEŞ ikinci ve “Dom” adlı belgeselle Halil Aygün üçüncü olmuştur.²⁸⁵

14.sü 2013 yılında düzenlenen festivalin yan konusu ‘TAPU SENEDİ; MEZAR TAŞLARIMIZ’ olarak öngörülmüştür. Festival kapsamında kendisi kadar

---

²⁸² <http://altinsafran.org/festival/festivals/392> Erişim Tarihi: 01.06.2017

²⁸³ <http://altinsafran.org/festival/festivals/392> Erişim Tarihi: 01.06.2017

²⁸⁴ <http://altinsafran.org/festival/festivals/392> Erişim Tarihi: 01.06.2017

²⁸⁵ <http://altinsafran.org/festival/festivals/321>, Erişim Tarihi: 01.06.2017

mezarlıkları da derin bir tarihe sahip olan Safranbolu'daki tarihi mezar taşları tespit edilerek restorasyonu yapılmıştır. Ayrıca konunun uzmanları olan Prof. Dr. Nakış KARAMAĞARALI, Kadir PEKTAŞ ve Lütfiye GÖKTAŞ KAYA ile de söyleşiler gerçekleştirilmiştir.²⁸⁶ Film yarışmasında ise Erhan Cerrahoğlu, “İskoçya’dan Gelen Arma” filmi ile birinciliği, Murat AYTAŞ, “Oturak” filmiyle ikinciliği ve Servet SOMUNCUOĞLU “Tamgalar-Dengizli” filmiyle üçüncülüğe aday görülmüştür. Amatör film kategorisinde; Cantekin CANTEZ ve Burcu Ayşe ESENÇ’in yönetmiş olduğu “Sadık” isimli film birinciliğe, Kırgızistanlı Adilet KARCOEV’in yönetmiş olduğu “Sarı Oy” filmi ikinciliğe ve Mehmet Emre GÜL’ün yönetmiş olduğu “Gölün Kıyısında” isimli filmi de üçüncülüğe layık görülmüştür. Ayrıca “Refika” isimli çalışmasıyla Özge Deniz ÖZKER’e Suha ARIN özel ödülü ve “Sırlarla Dolu Mezar Taşları” isimli çalışması ile Kırgızistanlı Cemile Muratova, ASTAD (Anadolu Sanat Tarihçileri Derneği) teşvik amaçlı teşekkür belgesine layık görülmüştür.²⁸⁷

2014 yılında 15.si gerçekleştirilen festivalin yan konusu “USTAYA SAYGI” olarak belirlenmiştir. “USTAYA SAYGI” konulu söyleşiye ahilik kültüründeki ustalar da dâhil olmuştur. Kültürel ve Sanatsal Etkinlikler kapsamında ise “Sanat Sokağı” etkinliği (Şekerci Sokak-Asmaaltı) düzenlenmiştir. Bu çerçevede Safranbolu’ya önemli katkıları olan tarihi çarşıdaki zanaatkârların dükkânlarına, Safranbolu dokusuna uygun ahşap tabelalar ve sanatlarının anlatıldığı özel levhalar asılmıştır.²⁸⁸ Gerçekleştirilen belgesel film yarışmasında ise “Ruh Güreşçileri Dukhoborlar” isimli film ile Yalçın YELENCE birinciliğe, “Fırtına” adlı çalışmayla Aydın KAPANCIK ikinciliğe ve Haydar DEMİRTAŞ’ın yönetmiş olduğu “Misafir” adlı belgeseli üçüncülüğe layık görülmüştür. Amatör film yarışmasında da “Son Urartular” belgeselin yönetmeni Fuat DEMİRHAN birinci, “Altın Kızlar” isimli belgeselin yönetmenleri Said TUĞCU ve Sıla ÖZSOY ikinci ve Ali AVLAR’ın yönetmiş olduğu “Sazende” adlı çalışması üçüncü olmuştur. Süha ARIN özel ödülü “Yalnızlık Çağı” adlı belgeselin yönetmeni Mehmet Ali SEVİMLİ’ye, ASTAD ödülü “Son Urartulular” filmin yönetmeni Fuat DEMİRHAN’a ve Yaşam Boyu Onur Ödülü ise Kerime SENYÜCEL’e verilmiştir.²⁸⁹

²⁸⁶ <http://altinsafran.org/festival/festivals/392>, Erişim Tarihi: 01.06.2017

²⁸⁷ <http://altinsafran.org/festival/festivals/337>, Erişim Tarihi: 01.06.2017

²⁸⁸ <http://altinsafran.org/festival/festivals/392>, Erişim Tarihi: 01.06.2017

²⁸⁹ <http://altinsafran.org/festival/festivals/349>, Erişim Tarihi: 01.06.2017

2015 yılında 16.sı düzenlenen festivalin yan teması, Safranbolu'nun UNESCO'ya kabul edilmesinin 20. yılı olması nedeniyle mimaride 'IŞIK' olarak belirlenmiştir. 2015 yılındaki festival kapsamında, yan tema olan mimaride 'IŞIK' yılı ile ilgili yapılan söyleşi ve gerçekleştirilen panellerin yanı sıra, 2 ayrı sergi açılmıştır. Yine her yıl seçilen "EN İYİ RESTORE EDİLEN EV" plaketinin çakımı yapılmıştır.²⁹⁰ Yapılan belgesel film yarışmasında; "Thirteenth" isimli belgeselle Tynai İBRAGİMOV profesyonel film kategorisinde birinci, "Ateşten Eller" filmin yönetmeni Mehmet Ali POYRAZ ikinci ve "Turab" isimli filmin yönetmeleri Musa AK ile Hasan Basri ÖZDEMİR üçüncü olmuştur. Amatör film kategorisinde; Çağrı İŞBİLİR "Han" isimli filmle birincilik, "İstanbul'un Sesi" filmiyle Gökhan ÖCAL ikincilik ve "Çityan" adlı filmle Canan CİBO üçüncülük ödülünü almıştır. Bunun yanı sıra Türk Dünyası Belediyeler Birliği özel ödülü, Adil AZAY'ın yönettiği "Halvetde Kalmış Bilge (Murid)" filmine ve Türksoy ÖZEL ödülü de "Kırgız'ın Yok Edilen Hafızası Atabey Katliamı" adlı filmin yönetmeni olan Mehmet Akif ERBAŞ'a verilmiştir.²⁹¹

2016 yılında 17'ncisi düzenlenen festivalin yan konusu "Medeniyetimizin Manevi Dinamikleri" olarak belirlenmiştir.²⁹² Festival kapsamında çeşitli etkinliklerin yanı sıra film yarışması da düzenlenmiştir. Bu kapsamda Oğuzhan ALPARSLAN'ın yönettiği "Maneviyatını Koruyan Şehir İstanbul" adlı film birinci, Cemalettin İRKEN'in yönettiği "Anadolu'nun Gözü Gülcan Acar" adlı filmi ikinci, ve Yalçın YELENCE'nin yönettiği "Ani ve Ararat" adlı filmi üçüncü olmuştur. Amatör film kategorisinde ise "Işıklık" adlı filmin yönetmeni Burak DOĞAN birinciliğe, "Pervane" adlı film yönetmeni Celal ARGİN ikinciliğe ve "Safranbolu'da Bayrak Yarışı" isimli filmi ile Mehmet KÜTÜKÇÜOĞLU üçüncülüğe layık görülmüştür. Ayrıca Türk Dünyası Belediyeler Birliği özel ödülüne "Yeddi" isimli belgeselle Mehmet DEMİRLİ, jüri özel ödülüne "Tariz Gri Şehrin Renkli Çocukları" belgeselle Sezer AĞGEZ, Süha ARIN özel ödülüne ise Adem POLAT uygun görülmüştür.²⁹³

3.2.3. Safranbolu Kültür ve Eğitim Merkezi (SAKEM)

²⁹⁰ <http://altinsafran.org/festival/festivals/392>, Erişim Tarihi: 01.06.2017

²⁹¹ <http://altinsafran.org/festival/festivals/401>, Erişim Tarihi: 01.06.2017

²⁹² <http://www.hurriyet.com.tr/17inci-altin-safran-belgesel-film-festivali-ba-40236554>, Erişim Tarihi: 01.06.2017a.

²⁹³ <http://www.hurriyet.com.tr/altin-safran-belgesel-film-festivali-odulleri-40237328>, Erişim Tarihi: 01.06.2017b.

SAKEM, Safranbolu’da yaşayıp bireysel yeteneklerini yükseltmeyi isteyen, mesleki ve sanatsal bilgilerini geliştirmeyi isteyen, onları pasif tüketim alışkanlıklarından kurtarıp aktif üreten bireyler olmalarına yardımcı olan, gelir elde etmelerine katkı sağlayan, istihdam edilebilmelerine imkân tanıyan ve örgün eğitimi tamamlayıcı bir yaygın eğitim kuruluşudur.²⁹⁴

SAKEM’in yıllara göre düzenlemiş olduğu meslek edindirme kursları ve kursiyerleri sayısı Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7. SAKEM Meslek Edindirme Kurs ve Kursiyer Sayıları

KURS MERKEZLERİ	2013		2014		2015		2016	
	Kurs	Kişi	Kurs	Kişi	Kurs	Kişi	Kurs	Kişi
Aşağı Tokatlı	13	352	16	287	44	828	16	191
Aslanlar	16	406	29	538	39	1022	18	419
Tarihi Çarşı	10	156	11	135	17	330	16	220
Emek	18	276	21	454	45	852	24	639
Harmanlar	-	-	-	-	15	279	9	102
Yukarı Tokatlı	-	-	-	-	3	46	6	94
Yazıköy TOKİ	-	-	-	-	18	283	3	36
Şube Dışı	-	-	5	235	10	337	25	939
TOPLAM	57	1190	82	1649	191	3977	117	2640

Tablo 7’de görüldüğü üzere; SAKEM’in düzenlemiş olduğu meslek edindirme kurslarının genel toplamı 447 ve kursiyer sayısı ise 9456 kişidir. SAKEM, ücretsiz olarak verdiği sanatsal ve mesleki eğitimlerin yanı sıra; sergi, seminer, fuar, yarışma, panel-konferans vb. organizasyonlar da gerçekleştirmektedir.²⁹⁵ Buna göre 2013-2016 yılları itibarıyla düzenlemiş olduğu seminer, konferans ve etkinlik sayısı 68’dir SAKEM kapsamında verilen kurslar veya eğitimler ana başlıklar altında aşağıdaki gibi tanımlanabilir.

3.2.3.1. Teknolojiye ve Çizime Yönelik Eğitimler

SAKEM’in teknoloji odaklı olarak vermiş olduğu eğitimlerden biri Autocad eğitimidir. Autocad eğitimi, bilgisayar ve yardımcı çizim programları aracılığıyla proje çizebilen kişileri yetiştirmek amacıyla verilen bir eğitimidir. Autocad eğitiminin eğitim süresi 160 saat olup, kursu başarıyla bitiren kişiler ahşap teknolojisi sektöründe, fabrikalarda sektörle ilgili çizimler yapan bürolarda veya kendi kurmuş oldukları iş yerlerinde faaliyette bulunabilirler.²⁹⁶ SAKEM’in 2016 yılı öncesinde bu alanda açmış

²⁹⁴ <http://www.sakem.org/site/kurumsal>, Erişim Tarihi: 06.06.2017.

²⁹⁵ <http://www.sakem.org/site/kurumsal>, Erişim Tarihi: 06.06.2017,

²⁹⁶ <http://www.sakem.org/site/branslar>, (Erişim Tarihi: 20.05. 2017)

olduğu kurs ve kursiyer sayıları olmamakla birlikte, 2016-2017 yıllarında 39’u kadın ve 34’si erkek olmak üzere toplam 73 kursiyere Autocad eğitimi vermiştir.²⁹⁷

Corel Draw (Vektörel Çizim Programı)’a yönelik eğitim, vektörel tabanlı bir grafik tasarım programı olan CorelDRAW’ı profesyonel bir biçimde kullanan bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Eğitimini bu kursta bitirmiş olan kişiler grafik ve fotoğrafçılık alanlarında hizmet veren işletmelerde, matbaacılarda ve açık hava reklamcılığında çalışabilmektedirler.²⁹⁸

SAKEM bünyesinde bilgisayar operatörlüğü eğitimleri verilmektedir. Bu program, bilgisayar ortamında yazı yazmayı, grafik çizmeyi, programlama yapmayı, sunum ve animasyonlar hazırlamayı, internet işlemlerini yapabilecek seviyeyi geliştirmeyi amaçlamaktadır. Verilen eğitimin süresi 160 saattir. Kursu başarıyla bitiren kişiler, bilgisayarla ilgili teknik servis, ağ kurulum ve yönetimi hizmeti veren işletmelerde, web tasarımı ve web ortamında etkileşimli programlar hazırlama hizmeti veren şirketlerde istihdam edilebilirler.²⁹⁹ Bu kapsamda SAKEM bünyesinde, 2016-2017 yılları itibariyle 7’si kadın 26’sı erkek olmak üzere toplam 33 kursiyere eğitim verilmiştir.³⁰⁰

SAKEM, web sitelerinin ticari hayatın vazgeçilmez aracı olduğu günümüzde, web tasarımı alanında eğitim görmek isteyen kişilere, 240 saatlik eğitim vermektedir. Bu alanda eğitim görmek isteyen kişilerde temel bilgisayar bilgisinin olması şartı aranmaktadır. Eğitimini başarıyla bitiren kişiler, bilgisayarla ilgili teknik servis, ağ kurulum ve yönetimi hizmeti veren işletmelerde, web tasarımı ve web ortamında etkileşimli programlar hazırlama hizmeti veren şirketlerde çalışabilmektedirler.³⁰¹ Bu eğitim kapsamında 2016-2017 yılları itibariyle 24’ü kadın ve 24’ü erkek olmak üzere toplam 48 kursiyere eğitim verilmiştir.³⁰²

SAKEM bünyesinde verilen internet programcılığı eğitimlerinin eğitim süresi, 160 saattir. Bu eğitimler sayesinde kursiyerler; internet programcılığında ihtiyaç duyulan programları kurmak, programlamak ve veri tabanını yönetmek gibi beceriler kazanmaktadırlar. İnternet programcılığı kurusunu başarıyla bitiren kişiler, bilgisayar

---

²⁹⁷ Safranbolu Belediyesi, Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016.

²⁹⁸ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

²⁹⁹ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

³⁰⁰ S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016,

³⁰¹ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

³⁰² S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016, a.g.e..

teknik servisi, web tasarımı, ağ kurulumu ve yönetimi, veri tabanı programı kullanımı ve yönetimi gibi çeşitli alanlarda faaliyet yürüten işletme veya şirketlerde istihdam edilebilmektedirler.³⁰³

SAKEM'in vermiş olduğu eğitimlerden bir diğeri bilgisayar programlama tekniklerine yönelik eğitimlerdir. 128 saat süren bu kursun amacı bilgisayar programlamanın mantığını kavrayabilen, akış şeması ve algoritma oluşturabilen kişileri yetiştirmektir. Bu alanda eğitimini bitiren kişiler genellikle web tasarımı, bilgisayar teknik servisi, ağ kurulumu, veri tabanı programları kullanımı ve yönetimi gibi hizmetleri yerine getiren kuruluşlarda çalışabilmektedir.³⁰⁴ Bilgisayar programlama teknikleri kapsamında 2016-2017 yılları boyunca, 8'i kadın ve 18'i erkek olmak üzere toplam 26 kişiye eğitim verilmiştir.³⁰⁵

Bilgisayarda doküman hazırlama kapsamında verilen eğitimin eğitim süresi 32 saat sürmektedir. Bu programın amacı, bireylere temel düzeyde bilgisayar kullanımını ve uygulamalarını gerçekleştirebilmelerini sağlamak için bilgi ve beceri seviyelerini artırmaktır. Dolayısıyla bu kurs, eğitim alanlara bireysel alanda yardımcı olmak ve ilgili alanlarda istihdam edilmelerini sağlamaktadır.³⁰⁶ Bilgisayar ortamında doküman hazırlama kapsamında 2016 ve 2017 yıllarında toplam 20 kadına eğitim verilmiştir.³⁰⁷

SAKEM bünyesinde Android ve Mobil Programlamaya yönelik olarak verilen eğitimlerin temel amacı; bilişim konusunda sektöre nitelikli insan kaynağının yetiştirilmesine katkıda bulunarak ülkemizin sosyal ve ekonomik dönüşümüne yardımcı olmaktır.³⁰⁸ Bu programın eğitim süresi 64 saat olup, 2016-2017 yıllarında 7'si kadın ve 32'si erkek olmak üzere toplam 39 kişiye eğitim verilmiştir.³⁰⁹

Eğitim alanlara; bilgisayar ortamında üç boyutlu modeller, katı yüzey modelleme işlemleri, modellerden görünüş çıkarı hesaplama, tasarım, montaj ve animasyon konularında nitelikler kazandırmak amacıyla üç boyutlu solidworks kursu verilmektedir. Eğitimin öngördüğü düzeyi kazanan kişiler talaşlı imalat, endüstriyel kalıpcılık, makine tasarım ve çizim, makine bakım ve onarım, mermercilik, endüstriyel

³⁰³ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

³⁰⁴ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

³⁰⁵ S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016, a.g.e.

³⁰⁶ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

³⁰⁷ S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016, a.g.e.

³⁰⁸ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

³⁰⁹ S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016, a.g.e.

modelleme sektörü vb. alanlarda faaliyet yürüten işletmelerde çalışabilmektedirler. Bu program 72 saat sürmekte olup, 2016 ve 2017 yılları arasında 14 kadın ve 23 erkek olmak üzere toplam 37 kişi sertifika almıştır.³¹⁰

SAKEM’de eğitim süresi 64 saat olan web tabanlı içerik yönetim sistemleri eğitimleri verilmektedir. Bu programın temel amacı, içerik yönetim sistemi konusunda kurulum yapabilen, şablonlar, eklentiler ve modüller kullanarak internet uygulamaları yapabilen kişiler yetiştirmektir.³¹¹ Bu program kapsamında 2016-2017 yılları boyunca, toplamı 22 kişi olan 20 kadın ve 2 erkek katılımcıya eğitim verilmiştir.³¹²

Yukarıda sayılan eğitimlerin yanı sıra 2016-2017 yılları itibariyle SAKEM bünyesinde ofis programları kullanımı konusunda 45’i kadın ve 11’i erkek olmak üzere toplam 56 kişiye eğitim verilmiştir. Hızlı klavye kullanımı (F Klavye) alanında 15’i kadın ve 6’sı erkek olmak üzere toplam 21 kişiye, üç boyutlu grafik animasyon (3 DS MAX) alanında 17’si kadın ve 11’i erkek olmak üzere toplam 28 kişiye eğitim verilmiştir. Ayrıca bilgisayarlı kalıp tasarım, grafik ve reklam tasarımı alanlarında 13’ü kadın ve 13’ü erkek toplam 26 kişiye, veritabanı sorgulama eğitim kapsamında da 24 kadın ve 25 erkeğe eğitimler verilmiştir.³¹³

3.2.3.2. Dil Gelişimi ve Yabancı Dil Eğitimi

SAKEM, hızlı ve etkili okuma kurslarının yanı sıra yabancı dil ve işaret dili alanlarında da eğitimler vermeye devam etmektedir. SAKEM, işaret dili eğitimleri ile işaret dilini aktif bir biçimde kullanan ve işitme konusunda sorunlu olan kişilerle iletişim kuran kişiler yetiştirmeyi amaçlamaktadır.³¹⁴ Bu kapsamda 2016 yılından itibaren 121’i kadın ve 23’i erkek olmak üzere toplam 143 kursiyere eğitimler verilmiştir.³¹⁵

SAKEM, etkili, anlamlı ve tonlamaları doğru bir biçimde kullanarak konuşmayı sağlayan diksiyon eğitimleri vermektedir. Diksiyon eğitimleri, yeterlilik ve meslek kazandırmaya yönelik bir program olmamakla birlikte katılımcılara mesleki ve kişisel gelişimlerinde yardımcı olmayı hedeflemektedir. Diksiyon kursunun süresi 64

³¹⁰ S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016, a.g.e.

³¹¹ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

³¹² S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016, a.g.e.

³¹³ S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016, a.g.e.

³¹⁴ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

³¹⁵ S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016, a.g.e.

saattir.³¹⁶ 2016 yılından bu yana 138'i kadın ve 42'si erkek olmak üzere toplam 180 kişiye eğitim verilmiştir.³¹⁷

SAKEM bünyesinde, Türkçeyi öğrenmek isteyen yabancı kişilere verilen Türkçe eğitiminin yanı sıra Osmanlı Türkçesini öğrenmek isteyen kişilere de eğitimler verilmektedir. Osmanlı Türkçesine yönelik verilen eğitimler 4 modülden oluşmaktadır. Alt modülü alamayan kursiyerler diğer üst modüllere geçiş yapamamaktadır. Programdan başarıyla geçen kursiyerler, Osmanlı Türkçesine ait metinleri günümüz Türkçesine çevirebilme yeteneği elde etmekte ve gelir elde edebilmektedirler. Hem Türkçe eğitimi hem de Osmanlı Türkçesi kurslarının eğitim süreleri 64 saattir.³¹⁸ 2016 yılında Türkçe eğitim gören toplam 12 yabancı kişiden 8'i kadın ve 4'ü erkektir. Osmanlı Türkçesi kapsamında 2016-2017 yılları boyunca 24 kadın ve 4 erkek kursiyere eğitim verilmiştir.³¹⁹

SAKEM bünyesinde, Almanca seviye A1 ve Almanca seviye A2 alanında eğitimler verilmektedir. Bu eğitimlerin temel amacı, kursiyerlere ihtiyaçlarını karşılamaları adına Almanca dinlemek, okumak, yazmak, konuşmak ve iletişim kurmak konularında bilgilerini ve becerilerini arttırmaya yardımcı olmaktır. Almanca dili eğitimlerinin süresi 120 saattir.³²⁰ 2016 yılından bu yana Almanca Seviye A1 alanında 87'si kadın ve 58'i erkek olmak üzere toplam 145 kişiye ve Almanca Seviye A2 alanında 9'u kadın ve 3'ü erkek olmak üzere toplam 12 kişiye eğitim verilmiştir.³²¹

Kursiyerlere, konuşulan kişilerle günlük ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri amacıyla Fransızcada bilinen günlük ifadeleri dinlemeyi, okumayı, yazmayı, konuşmayı ve iletişim kurmayı kazandırmayı hedefleyen Fransızca eğitiminin süresi 120 saattir.³²² 2016-2017 yılları arasında bu program çerçevesinde 15 kadın ve 15 erkek kursiyere eğitim verilmiştir.³²³

SAKEM, İngilizce seviye A1 ve A2 alanlarında da eğitimler vermeye devam etmektedir. Bu programlar kursiyerlerin, istek ve ihtiyaçlarını karşılayabilecek düzeyde İngilizce dinlemelerini, okumalarını, yazmalarını, konuşmalarını

³¹⁶ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

³¹⁷ S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016, a.g.e.

³¹⁸ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

³¹⁹ S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016, a.g.e.

³²⁰ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

³²¹ S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016, a.g.e.

³²² <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

³²³ S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016, a.g.e.

hedeflemektedir. A2 seviyesindeki programa katılmak isteyen kişilerde İngilizce seviye A1 sertifika alma şartı aranmaktadır. Bu programlar 120 saat boyunca verilmektedir.³²⁴ 2016 yılından bu yana İngilizce seviye A1’de kurs gören kişilerin sayısı, 169’u kadın ve 130’u erkek olmak üzere 299’dur. İngilizce seviye A2’de kurs görenlerin sayısı ise 23 kadın ve 16 erkek olmak üzere 39 kişidir.³²⁵

Teknolojinin gelişmesine bağlı olarak dil öğreniminin önem kazandığı günümüzde meslekî yeterlikler konusunda daha çok bilgi ve beceriye sahip olan bireylerin yetiştirilmesi zorunlu hale gelmiştir. SAKEM bu zorunluluktan hareketle bünyesinde Rusça seviye A1 ve A2 alanlarında eğitim vermektedir. Bu eğitimlerin süresi 120’ten oluşmakta olup A2 seviyesindeki programa katılmak isteyen kişilerde Rusça seviye A1 sertifika alma şartı aranmaktadır.³²⁶ 2016-2017 yılları itibariyle Rusça seviye A1 konusunda eğitim alan 124 kişiden 63’ü kadın ve 61’i erkektir. Rusça seviye A2’de eğitim alan 18 kişiden 7’si kadın ve 11’i ise erkektir.³²⁷

SAKEM bünyesinde uzak doğu dilleri olan Japonca ve Çince dilleri konusunda eğitimler verilmeye devam etmektedir. Verilen Çince ve Japonca seviye A1 eğitimi, dil öğreniminin temel seviyesini içermekte olup eğitim süresi 120 saattir.³²⁸ 2016 yılından bu yana 15 kadın ve 26 erkek olmak üzere toplam 41 kişi bu Japonca ve 20’si kadın ve 9’u erkek toplam 29 kişi de Çince alanında eğitim görmüştür.³²⁹

Yukarıda sayılan yabancı dil eğitimlerinin yanı sıra SAKEM bünyesinde Arapça seviye A1 ve A2 eğitimleri de verilmeye devam etmektedir. Bu kapsamda elde edilen verilere göre; 2016 yılından bu yana 52 kadın ve 32 erkek olmak üzere toplam 84 kursiyer Arapça A1 seviyesinde ve 12’si kadın ve 3’ü erkek toplam 15 kişi de A2 seviyesinde eğitim görmüştür.³³⁰

3.2.3.3. Hizmet Elemanı Yetiştirmeye Yönelik Eğitimler

SAKEM’de eğitim süresi 192 saat olan, hizmet sektöründe servis ön hazırlığı, içecek ve yiyecek servisi, hesap kesimi ve tahsilini yapabilen kişileri yetiştirmek üzere

³²⁴ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

³²⁵ S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016, a.g.e.

³²⁶ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

³²⁷ S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016, a.g.e.

³²⁸ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

³²⁹ S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016, a.g.e.

³³⁰ S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016, a.g.e.

servis elemanlarına yönelik eğitimler verilmektedir.³³¹ SAKEM'in 2016-2017 yılında 15'i kadın ve 9'u erkek olmak üzere toplam 24 kişiyi servis elemanı olarak yetiştirmiştir.³³²

SAKEM bünyesinde eğitim süresi 152 saat olan reyon görevlisi yetiştirmeye yönelik eğitimler verilmektedir. Bu eğitimin amacı, işletmenin ürün ve hizmetlerine müşteri bulmak ve satış işlemini gerçekleştirip, satış öncesi ve sonrasındaki hizmetleri yerine getirebilen kişiler yetiştirmektir. Mesleğin gerektirmiş olduğu donanımı kazanan kursiyerler pazarlama ve perakende sektöründeki tüm işletmelerde çalışabilmektedirler.

SAKEM'de kurumsal mağazalarda ve süpermarketlerde son derece önemli olan, raflarda bulunan ürünleri sistematik olarak takip eden, raf ömrünü dolduran ürünleri tespit eden ve yeni gelen ürünlerle değiştiren kişiler yetiştirmek amacıyla reyon görevlisi yetiştirmeye yönelik eğitimler verilmektedir. Bu eğitimlerin süresi 184 saat olarak belirlenmiştir.³³³ Benzer şekilde eğitim süresi 184 saat olan satış görevlisi yetiştirmeye yönelik eğitimler de verilmektedir. Satış görevlisi olmak için eğitim görenlerin sayısı 2016-2017 yılları itibariyle 11'i kadın ve 4'ü erkektir.³³⁴

SAKEM bünyesinde verilen eğitimlerden bir diğeri kasiyerlik eğitimleridir. Kasiyerlik eğitiminin süresi 480 saat sürmektedir. Bu programın temel amacı, müşterilerin kasayla ilgili bütün işlemlerini ve kasa açılış-kapanışını yapabilen kişiler yetiştirmektir. Kasiyerlik eğitimini başarıyla tamamlayan kişiler, hizmet sektörünün tüm alanlarında istihdam edilebilirler.³³⁵

3.2.3.4. Resim, Fotoğrafçılık, Filmcilik Eğitimi

SAKEM bünyesinde, eğitim süresi 368 saat olan resim sanatı eğitimleri verilemeye devam etmektedir. Programın temel amacı, kursiyerleri; desene uygun hazırlık yapabilmelerini, teknikleri uygulayabilmelerini ve renklendirerek resim uygulamalarını yapabilmelerini sağlamaktır. Alanda mesleki donanım kazanan kişiler, sanat ve tasarım alanlarında üretim gerçekleştirebilmektedirler.³³⁶ Bu alanda eğitim

---

³³¹ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

³³² S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016, a.g.e.

³³³ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

³³⁴ S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016, a.g.e.

³³⁵ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

³³⁶ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

görenlerin sayısı 2016 yılından bu yana 22 kadın ve 18 erkek kursiyerden oluşmuştur.³³⁷

Eğitim süresi 368 saat olan bir diğer eğitim türü yağlı boya resim eğitimidir. Bu programın temel hedefi, eğitim gören kişilerin resimle ilgili temel kavram ve kurallarının yanı sıra fırça ve spatulayla resim yapabilmelerini sağlamaktır. Bu eğitimi başarıyla bitiren kursiyerler ilerde ev dekorasyonları ve iç dekorasyon alanlarında veya duvara direkt manzara ve farklı dekoratif resimler çizmek üzere siparişler alarak gelir elde edebilmektedirler.³³⁸ Bu kapsamda 2016 yılından bu yana eğitim alan 72 kişiden 52'si kadın ve 20'si erkek olduğu tespit edilmiştir.³³⁹

SAKEM, Türk halk resim sanatının önemli türlerinden biri olan cam altı boyama alanında da eğitimler vermektedir. Cam altı boyama; cam levhanın arka yüzeyine sulu boya, guaj, toz boya, cam boyası veya akrilik boyalar kullanılarak yapılan resim tekniğidir. Benzer şekilde günümüzde çok yaygın bir şekilde ev, otel, fabrika, yemek ve oyun salonu, cami vb. yerlerde çok fonksiyonlu özelliklere sahip cam vitray tekniği ile ilgili eğitimler verilmektedir. Vitray sanatı, gün ışığı ile doğmakla birlikte gün ışığının azlığı ve çokluğu ile değişik görünümler kazanan bir ışıklı resim sanatı olarak ifade edilmektedir.³⁴⁰

Resim sanatıyla birlikte, SAKEM bünyesinde fotoğrafçılık eğitimleri de verilemeye devam etmektedir. Bu programın temel amacı, fotoğraf makinelerinin özelliklerini ayırt edebilen, temel ayarlarını yapabilen ve ortama uygun fotoğraf çekebilme becerisine sahip kişiler yetiştirmektir. Fotoğrafçılık alanında eğitim alan kişiler, reklam ajansları, gazete ve dergi gibi hizmetleri yerine getiren kuruluşlarda, fotoğraf stüdyo ve laboratuvarlarında çalışabilmektedirler.³⁴¹ Fotoğrafçılık eğitimleri 96 saat sürüp, 2016 yılından bu yana 46'sı kadın ve 20'si erkek olmak üzere toplam 66 kişinin sertifika aldığı saptanmıştır.³⁴²

SAKEM'de resim sanatı ve fotoğrafçılık eğitimlerinin yanı sıra senaryo yazarlığı ve kısa film yapımı ile ilgili eğitimler de verilmektedir. Senaryo yazarlığı okulu, senarist olmak isteyen adayların sektörü daha iyi tanıyabilmelerini sağlayarak

---

³³⁷ S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016, a.g.e.

³³⁸ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

³³⁹ S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016, a.g.e.

³⁴⁰ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

³⁴¹ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

³⁴² S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016, a.g.e.

onlara yeni iş fırsatları oluşturmayı hedeflemektedir. 2016-2017 tarihi boyunca bu alanda eğitim gören kişi sayısı 40 kişi olup bunlardan 29'u kadın ve 11'i erkektir. Kısa film yapımı eğitimlerinin temel amacı ise, kısa film çekim öncesi ve çekim sonrasındaki temel düzeydeki teknik cihazları kullanabilen ve senaryo oluşturabilen bireyler yetiştirmektir. 2016 yılından bu yana 25 kadın ve 14 erkek olmak üzere toplam 39 kişi eğitim almıştır.³⁴³

3.2.3.5. Müzik Sanatına Yönelik Eğitimleri

SAKEM bünyesinde müzik enstrümanları konusunda verilen eğitimlerden biri yan flüt eğitimidir. Bu programın eğitim süresi 232 saat olup bu alanda eğitimini tamamlayanlar, müzik sektöründe donanımları oranında çalışabilme fırsatı yakalayabilmektedirler.³⁴⁴ 2016 yılından bu yana 13'ü kadın ve 7'si erkek olmak üzere 20 kişinin yan flüt eğitimi aldığı söylenebilir.³⁴⁵

Eğitim süresi 240 saat olup kursiyerin, temel düzeydeki müzik teorisi ve tekniğine uygun bir şekilde çalabilmesi için verilen keman eğitimini başarıyla geçen kişiler müzik sektöründe istihdam edilebilmektedirler.³⁴⁶ Keman eğitimini 2016-2017 yılları boyunca alan kişi sayısı 18 kadın ve 10 erkek olmak üzere toplam 28 kişidir.³⁴⁷

SAKEM bünyesinde enstrümanlar konusunda verilen eğitimlerden bir diğeri, 232 saatlik süreye sahip olan bağlama eğitimidir.³⁴⁸ Bu eğitimle bağlamayı, genel müzik teorisi ve tekniklerine göre çalabilen kişiler yetiştirilmesi hedeflenmekte olup 2016 yılından bugüne kadar 44'ü kadın ve 59'u erkek olmak üzere 103 kişiye bağlama eğitimi verilmiştir.³⁴⁹

Batı müziğinde "popüler gitar" olarak nitelendirilen gitar eğitiminin eğitim süresi 232 saat olarak belirlenmiştir. Gitar eğitimini başarıyla tamamlayan kişiler, bir hobi edinmekle birlikte yeterliklerini daha fazla arttırarak, profesyonel anlamda

³⁴³ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

³⁴⁴ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

³⁴⁵ S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016, a.g.e.

³⁴⁶ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

³⁴⁷ S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016, a.g.e.

³⁴⁸ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

³⁴⁹ S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016, a.g.e.

enstrümanı çalıp gelir elde edebilmektedirler.³⁵⁰ Bu alanda 2016-2017 yılları boyunca eğitim alanları sayısı 8 kadın ve 14 erkek olmak üzere toplam 22 kişidir.³⁵¹

SAKEM bünyesinde verilen eğitimlerden bir diğeri 232 saatlik piyano eğitimidir. Piyano; batı müziğinde, telli ve klavyeli enstrümanlar grubunda yer alan piyano eğitiminin temel amacı, enstrümanı tekniğine ve etiğine uygun olarak çalabilen kişilerin yetiştirilmesidir. Piyano eğitimi alan kursiyerler, bir hobi edinmekle birlikte, kendilerini donanımlı hale getirdikleri durumda müzik alanında gelir de elde edebilmektedirler.³⁵² Bu alanda 74'ü kadın ve 63'ü erkek olmak üzere toplam 137 kişinin 2016 yılından bu yana eğitim aldığı tespit edilmiştir.³⁵³

SAKEM, yukarıda sayılan eğitimlerin yanı sıra Ud ve Ney eğitimlerini de vermektedir. Bu programlar, söz konusu enstrümanların tavırlarına, tekniklerine ve etiklerine uygun olarak müzik aletlerini çalabilen kişileri yetiştirmeyi hedeflemektedirler. Bu programların eğitim süresi 424 saattir.³⁵⁴ Ancak bu programlarda eğitim gören kişilerin sayısı ile ilgili olarak sağlıklı bir bilgiye ulaşılamamıştır.

3.2.3.6. Girişimci ve Meslek Elemanı Yetiştirmeye Yönelik Eğitimler

SAKEM bünyesinde iş makinaları operatörlüğü alanında eğitimler verilmektedir. Bu eğitimler, iş makinelerinin teknik yapısını, ataşman ve diğer ekipmanların tanıtılması yoluyla doğru, güvenli ve emniyetli bir biçimde kullanımı amaçlanmaktadır. Bu alanda eğitim gören kişiler iş makinalarına sahip tüm firmalarda istihdam edilebilmektedirler.³⁵⁵

Hasta kabul işlemleri (tıbbi sekreterlik) ile ilgili verilen eğitimlerin süresi 280 saattir. Bu program, sağlık hizmetlerini yerine getiren kurum ve kuruluşlarda, hastaların tüm giriş anından çıkışına kadar geçen süredeki işlemlerini bilgisayar ortamında kaydederek arşivleyebilen kişiler yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Hasta kabul işlemleri alanında eğitim gören kişiler, hastaneler, sağlık ocakları, poliklinikler, tıbbi laboratuvarlar, tıp merkezleri vb. birçok kuruluşta çalışabilmektedirler.³⁵⁶ Hasta kabul

³⁵⁰ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

³⁵¹ S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016, a.g.e.

³⁵² <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

³⁵³ S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016, a.g.e.

³⁵⁴ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

³⁵⁵ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

³⁵⁶ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

işlemleriyle ilgili olarak 2016 yılından bu yana eğitim gören 113 kursiyerden 104'unun kadın ve 9'unun erkek olduğu tespit edilmiştir.³⁵⁷

Ön muhasebe ile ilgili verilen eğitimlerin eğitim süresi 296 saattir. Bu program, haftalık ödeme planı, günlük nakit akışı denetimi, stok takibi, çek ve senet tahsili ve takibi, kasa defteri yazmak ve kasa denkliğini sağlamak vb. birçok konuda bilgi ve yeterliliğe sahip kişiler yetiştirmeyi hedeflemektedir. Ön muhasebe eğitimini başarıyla tamamlamış olan kişiler muhasebecilik, finansman ve dış ticaret gibi faaliyetleri yerine getiren işletmelerde, mali müşavir ve yeminli mali müşavir olan kişilerin yanında vb. çalışabilmektedirler.³⁵⁸

SAKEM bünyesinde, eğitim süresi 80 saat olan arı yetiştiriciliğine yönelik eğitimler verilmektedir. Bu program, arılı kovan hazırlayabilen, ana arı, oğul arı ve arı ürünlerini üretebilen, arıcılıkla ilgili araç ve gereçlerin bakım ve onarımını yerine getirebilen kişiler yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Arıcılık için gerekli olan donanımı kazanan kişiler sektördeki iş yerlerinde veya kendi işinde faaliyet yürütebilmektedir.³⁵⁹

SAKEM bünyesinde verilen eğitimlerden bir diğeri kuaförlük eğitimidir. Kuaförlük eğitiminin süresi 560 saattir. Bu program 4 aşamadan meydana gelmekte olup, kursiyerlerin ilköğrenimini tamamlamış olmaları gerekmektedir. Bu programın temel amacı, saç kesebilen, şekillendirme ve bakıma ilişkin işlemleri yapabilen kişiler yetiştirmektir. Kuaförlük eğitim alan kişiler, Bayan ve erkek kuaför salonları, güzellik merkezleri ve kozmetik alanın imalatçılık yapan iş yerlerinde çalışabilmektedirler.³⁶⁰ Kuaförlük kapsamında 2016 yılından bu yana 17 kadın ve 1 erkek kursiyere eğitim verilmiştir.³⁶¹

Çini işletmecilik alanında verilen eğitimlerin süresi 224 saat ve Seramik biçimlendirme alanında verilen eğitimlerin süresi 416 saattir. Çini işletmecilik programı, tahrirleme denilen işleme tabi tutulmuş çeşitli çini formlar üzerinde, sır altı tekniğinde boyama işlemleri ile sırlama pişirimlerini yapabilen kişiler yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Seramik biçimlendirme eğitiminin amacı ise katılımcıların, seramik şekillendirmeleri ile ilgili teknik ve yöntemlerini kullanabilmesini, sırsız ve sırlı pişirim yöntemlerine göre ürün ortaya koymalarını sağlamaktır. Çini işleme ve seramik

³⁵⁷ S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016, a.g.e.

³⁵⁸ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

³⁵⁹ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

³⁶⁰ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

³⁶¹ S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016, a.g.e.

biçimlendirme konusunda yeterlilik kazanan kişiler; cam, çini ve seramik atölyelerinde veya kendi atölyelerinde çalışarak gelir elde edebilmektedirler.³⁶² 2016-2017 yılları boyunca Çini işleme konusunda eğitim alan kişilerin sayısı tespit edilmemekle birlikte, seramik biçimlendirme alanında ise 15'i kadın ve 2'i erkek olmak üzere toplam 17 kişinin eğitimini tamamladığı söylenebilir.³⁶³

SAKEM bünyesinde, eğitim süresi 280 saat süren pastacılık eğitimi verilmektedir. Bu programın temel hedefi, pasta yapımında kullanılan araç ve gereçleri kullanarak hijyenik koşullarda pasta yapabilen kişiler yetiştirmektir. Pastacılık eğitimini başarıyla tamamlayanalar, konaklama işletmelerindeki pastanelerde, normal pastanelerde, kurumsal mutfaklarda, yemek üren firmalarda çalışabilmektedirler.³⁶⁴ SAKEM verilerine göre; 2016 yılından bu yana 27 kadının eğitimini tamamladığı görülmektedir.³⁶⁵

SAKEM tarafından aşçı yardımcılığı ve aşçı çıraklığı ile ilgili eğitimler verilemeye devam etmektedir. Aşçı yardımcılığı eğitiminin süresi 878 saat ve aşçı çıraklığı eğitiminin süresi ise 272 saattir. Bu branşlarda eğitim alan kişiler, konaklama işletmelerinde, yiyecek ve içecek hizmeti veren tüm iş yerlerinde restoranlar, kafeterya vb. yerlerde istihdam edilebilmektedir.³⁶⁶ 2016 yılından bu yana aşçı yardımcılığı ile ilgili eğitim alanlarla ilgili olarak sağlıklı veriler olmamakla birlikte, aşçı çıraklığı konusunda toplam 66 kişi olmak üzere 62 kadın ve 4 erkeğin eğitim aldığı saptanmıştır.³⁶⁷

SAKEM bünyesinde, eğitim süresi 70 saat olan girişimcilik eğitiminin yanı sıra kalorifer ateşleyiciliği, taş duvar örücülüğü, elektrik-elektronik alanı pano monitörlüğü, otomotiv elektrikçiliği ve kaynakçılık alanlarında da eğitimler verilmektedir.³⁶⁸

3.2.3.7. Çocuk Gelişimi, Engelli ve Yaşlı Bakımına Yönelik Eğitimler

SAKEM, 4-6 yaş çocuk eğitimi ve etkinlikleri alanlarında eğitimler vermekte olup eğitim süresi 296 saat olarak belirlenmiştir. Bu programın amacı, çocukların

³⁶² <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

³⁶³ S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016, a.g.e.

³⁶⁴ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

³⁶⁵ S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016, a.g.e.

³⁶⁶ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

³⁶⁷ S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016, a.g.e.

³⁶⁸ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

gelişim özelliklerine ve yaşlarına uygun olan basit düzeydeki etkinlik malzemeleri hazırlayabilen kişiler yetiştirmektedir.³⁶⁹ 2016-2017 yılları arasında toplam 14 kadına SAKEM tarafından eğitim verilmiştir.³⁷⁰

Çocuklarla ilgili olarak SAKEM bünyesinde verilen eğitimlerden bir diğeri evde çocuk bakımına ilişkin eğitimidir. Bu program, çocukların günlük bakımlarını, beslenmelerini, fiziksel güvenliklerini sağlayabilen, çocukların yaşlarına uygun biçimde etkinlik malzemeleri hazırlayabilen kişileri yetiştirmeyi hedeflemektedir.³⁷¹ Evde çocuk bakımına ilişkin verilen eğitimlerin süresi 344 saat olup 2016 yılından itibaren 15 kadın ve 2 erkek olmak üzere toplam 17 kişi bu alanda eğitim almıştır.³⁷²

Çocuk bakımı ile ilgili eğitimlerin yanı sıra SAKEM tarafından engelli, hasta ve yaşlı bakımına ilişkin eğitimler de verilmektedir.³⁷³ Bu programın eğitim süresi 560 saat olup 2016-2017 yılları itibariyle 22 kadına eğitim verilmiştir.³⁷⁴

3.2.3.8. El Sanatları ve Tasarıma Yönelik Eğitimler

Sanat ve tasarım alanında SAKEM tarafından, eğitim süresi 280 saat olan kâğıt rölyef eğitimi verilmektedir. Bu program, desene göre hazırlık yapabilen, teknikleri kullanmak yoluyla üç boyutlu dekoratif uygulamalar yapabilen kişileri yetiştirmeyi hedefleyen bir programdır. Bu alanda eğitimini tamamlayan kursiyerler, tasarım ve sanat sektöründe ürün ve hizmet pazarlayan tüm işletmelerde çalışabilmenin yanı sıra, kendi ev ve işyerlerinde de bireysel üretim yapabilmektedirler.³⁷⁵

SAKEM bünyesinde filografi tekniğine yönelik verilen eğitimlerin süresi 88 saattir. Filografi tekniği; telleri çiviler arasından geçirerek farklı objelere estetik bir biçim verme sanatıdır. Bu programın temel amacı, belirli örgü teknikleri kullanarak, hat yazıları, simetrik desenler, amblemler, çiçekler, çizgi film karakterleri vb. görselleri yapabilen kişiler yetiştirmektedir. Filografi tekniğini öğrenmiş olan kursiyerler, el sanatları ile ilgili ürünler üreten tüm iş yerlerinde veya kendi atölyelerinde üretim

---

³⁶⁹ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

³⁷⁰ S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016, a.g.e.

³⁷¹ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

³⁷² S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016, a.g.e.

³⁷³ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

³⁷⁴ S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016, a.g.e.

³⁷⁵ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

yapabilmektedirler.³⁷⁶ SAKEM tarafından 2016 yılından bu yana toplam 41 kadına filografi alanında eğitim verilmiştir.³⁷⁷

SAKEM tarafından renkli ve küçük resim sanatı olarak adlandırılan minyatür eğitimleri verilmektedir. Bu programın eğitim süresi 784 saat olup geleneksel desen çizimi ve desenlerle kompozisyonlar oluşturmak üzere süsleme yapmak isteyen kişileri yetiştirmeyi amaçlamaktadır.³⁷⁸ 2016 yılından bu yana 23'ü kadın ve 4'ü erkek olmak üzere toplam 27 kişinin eğitim aldığı bu programdan mezun olan kişiler, süsleme sanatı ile uğraşan işletmelerin yanı sıra kendi eserlerini pazarlayabileceklerdir.³⁷⁹

SAKEM tarafından, hüsn-i hat levhalarının ve el yazması eserlerin altın yaldız ve boyayla süslenme sanatı olarak bilinen tezhip eğitimi verilmektedir. Bu programın eğitim süresi 640 saat olup, tezhip sanatını kurallarına göre gerçekleştirebilen kişiler yetiştirmeyi hedeflemektedir. Tezhip sanatını öğrenen kişiler, geleneksel el sanatlarına yönelik ürün üreten tüm atölyelerde veya kendi atölyelerinde çalışabilmektedirler.³⁸⁰

SAKEM bünyesinde, kâğıt boyama sanatı olan ebru sanatı ile ilgili eğitimler verilmektedir. Program, farklı teknikler kullanılarak ebru sanatını öğrenmek isteyen kişileri yetiştirmektedir. Ebru sanatı eğitimini tamamlayan kişiler, el sanatları sektöründeki tüm atölyelerde, hediyelik ve turistik eşya üreten işletmelerde vb. istihdam edilebilirler.³⁸¹ 2016 yılından bu yana 65'i kadın ve 12'si erkek olmak üzere toplam 77 kişinin eğitim aldığı bu programın eğitim süresi 160 saattir.³⁸²

SAKEM tarafından verilen eğitimlerden bir diğeri 248 saatlik Kat-1 eğitimidir. Kat-1; kâğıt veya deri üstündeki desenin veya yazının kesilerek kâğıt, cam ya da deri bir zemine yapıştırılmasını ifade eder. Kat-1 sanatı eğitiminin verildiği bu program, söz konusu sanatı başarılı bir biçimde gerçekleştirebilecek kişilerin yetiştirilmesini hedeflemektedir. Bu alanda eğitim alan kişiler, el sanatları sektöründeki tüm atölyelerde, hediyelik ve turistik eşya üreten işletmelerde vb. yerlerde istihdam

---

³⁷⁶ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

³⁷⁷ S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016, a.g.e.

³⁷⁸ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

³⁷⁹ S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016, a.g.e.

³⁸⁰ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

³⁸¹ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

³⁸² S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016, a.g.e.

edilebilirler veya ürünleri kendileri pazarlayabilirler.³⁸³ Bu çerçevede, 2016 yılından bu yana 14 kadına Kat-ı sanatı eğitimi verilmiştir.³⁸⁴

SAKEM bünyesinde, İslam kültürünün bir eseri olan ve güzel yazı anlamında kullanılan Hüsn-ü Hat eğitimi verilmektedir. Eğitim süresi 264 saat olan bu programın temel amacı, bu sanatı icra edecek kişileri yetiştirmektir. Hüsn-ü hat konusunda donanımlı olan kişiler el sanatları, turistik ürün ve hediyelik eşya üretimini gerçekleştiren iş yerlerinde veya kendi atölyelerinde çalışabilirler.³⁸⁵ 2016-2017 yılları itibariyle 31 kadın ve 6 erkek kursiyere hüsn-ü hat eğitimi verilmiştir.³⁸⁶

SAKEM bünyesinde el sanatları alanında verilen eğitimlerinden bir diğeri tel kırma eğitimidir. Tel kırma; tellerin elle kırılması yoluyla kolay işlendiği güzel bir işleme çeşididir. Bu programın eğitim süresi 224 saat olup, tel kırmayı yapmak isteyen kişileri yetiştirmeyi hedeflemektedir. Tel kırma eğitimini tamamlayan kişiler, hediyelik ve turistik ürün, desenli çeyiz, el ve makine nakışı ürünleri üreten işyeri ve atölyelerde vb. yerlerde çalışabilmektedirler.³⁸⁷ SAKEM verilerine göre 2016 yılından bu yana toplam 17 kadına tel kırma eğitimi verildiği tespit edilmiştir.³⁸⁸

SAKEM, farlı renklere sahip, kesilmiş olan düz taşların katı bir yüzeye yapıştırılması olarak isimlendirilen sanatsal mozaik alanında da eğitimler vermektedir. Sanatsal mozaik eğitiminin verildiği bu programın eğitim süresi 432 saat olup, kursiyerlere mozaik öncesi işlemler, yüzeye aktarma, mozaik tekniğini uygulama beceri ve bilgisi kazandırılmaktadır. Sanatsal mozaik eğitimini tamamlayan kişiler; “Sanat ve Tasarım” sektöründe, özel kurslarda, kendi işyerlerinde, evlerinde vb. yerlerde çalışıp gelir elde edebilmektedirler.³⁸⁹

El sanatları kapsamında verilen mis sabun eğitiminin eğitim süresi 248 saattir. Mis sabun sanatı, sabunun farklı teknikler kullanılarak eritilmesi sonucunda kalıplara dökülüp veya elle şekil verilip dekoratif hale getirilmesi sanatıdır. Mi sabun sanatının gerektirmiş olduğu donanımı kazanan kişiler, el sanatları sektörü, hediyelik eşya

---

³⁸³ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

³⁸⁴ S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016, a.g.e.

³⁸⁵ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

³⁸⁶ S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016, a.g.e.

³⁸⁷ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

³⁸⁸ S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016, a.g.e.

³⁸⁹ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

işletmeleri vb. yerlerde çalışabilmektedirler.³⁹⁰ SAKEM tarafından 2016-2017 yılları itibariyle toplam 25 kadına mis sabun sanatı ile ilgili eğitimler verilmiştir.³⁹¹

SAKEM, yukarıda sayılan eğitimlerin yanı sıra talebe göre ahşap boyama, ahşap hediyelik eşya (dekoratif ahşap süsleme), ahşap oymacılığı, alüminyum kabartma ve Seramik Rolyef alanlarında da eğitimler vermektedir.³⁹²

3.2.3.9. Geleneksel El Nakışları ve Giyime Yönelik Eğitimler

Geleneksel el nakışları konusunda SAKEM tarafından verilen eğitimlerinden biri “Dantel Anglez” eğitimidir. Bu programa katılan kişiler; dantel anglez tekniğine uygun olarak desenleri araştırıp hazırlayabilmekte, araç ve gereci işleme hazırlayabilmekte ve dantel anglez iğne tekniklerini uygulayabilmektedir. Programdan başarıyla mezun olan kişiler, el sanatları ürünleri üreten iş yerlerinde, hediyelik eşya veya turistik ürünler üretilen yerler, çeyiz ve el nakışı ürünleri üreten atölyeler vb. yerlerde çalışabilmektedirler. Dantel Anglez programının eğitim süresi ise 192 saattir.³⁹³

SAKEM bünyesinde eğitim süresi 768 saat olan makine nakışı ve eğitim süresi 680 saat olan geleneksel el nakışları eğitimleri verilmektedir. Bu programlarda, katılımcıların ev ekonomisine katkı sağlamaları amacıyla, el ve makine nakışının bilinen tüm tekniklerini uygulayabilmeleri düzeyine erişmeleri hedeflenmektedir.³⁹⁴ SAKEM verilerine göre 2016 yılından bu yana toplam 18 kadına geleneksel el nakışları eğitimi verildiği tespit edilmiştir.³⁹⁵

SAKEM, iğne ve tığ oyası ile ilgili eğitimler vererek Safranbolu kadınlarının ev ekonomisine katkı yapmalarına yardımcı olmaktadır. İğne oyası programının eğitim süresi 216 saat ve tığ oyası programının eğitim süresi 144 saat olup, modele göre iğne ve tığ oyasına ilişkin farklı teknikleri kullanabilen, süsleme yapabilen kursiyer yetiştirmeyi hedeflemektedirler.³⁹⁶ Bu çerçevede 2016-2017 yılları boyunca iğne oyası konusunda 39 kadına ve tığ oyası konusunda 44 kadına eğitimler verilmiştir.³⁹⁷

³⁹⁰ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

³⁹¹ S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016, a.g.e.

³⁹² <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

³⁹³ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

³⁹⁴ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

³⁹⁵ S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016, a.g.e.

³⁹⁶ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

³⁹⁷ S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016, a.g.e.

SAKEM tarafından verilen eğitimlerden bir diğeri mekikli dokuma eğitimidir. Bu programın eğitim süresi 480 saat olup, mekikli dokumada desen hazırlayabilen, dokuma araç ve gereçlerini kullanabilen ve dokuma yapabilen kişiler yetiştirilmektedir. Mekikli dokuma konusunda eğitim alan kursiyerler, dokuma fabrikaları ve atölyelerinde, turistik ve hediyelik eşya üretim işletmelerinde veya kendi atölyelerinde vb. yerlerde istihdam edilebilmektedir.³⁹⁸

Giyim konusunda SAKEM tarafından kadın giysisi dikimine yönelik eğitimler verilmektedir. Bu programın eğitim süresi 244 saattir. Bu program, kadınlara özgü dar etek ve pantolon, bluz vb. elbiseler dikebilen kişiler yetiştirmeyi hedeflemektedir. Dikim konusunda eğitim alanlar, tekstil sektöründe, hazır giyim işletmelerinde ve kendi iş yerlerinde vb. yerlerde çalışabilmektedirler.³⁹⁹ SAKEM verilerine göre 2016 yılından bu yana 47 kadına kadın giysi dikimi ile ilgili eğitim verilmiştir.⁴⁰⁰

Yukarıda sayılan eğitimlerin yanı sıra SAKEM tarafından, eğitim süresi 336 saat olan deri düz dikiş makineci ve düz dikiş makineci yetiştiriciliği alanlarında da eğitimler verilmektedir.⁴⁰¹ Deri düz dikiş makineci ile ilgili sağlıklı veriler olmamakla birlikte, toplam 13 kadına düz dikiş makinesi eğitimi verildiği tespit edilmiştir.⁴⁰²

3.2.3.10. Turistik ve Hediyelik Eşya Üretimine Yönelik Eğitimler

SAKEM tarafından “Deri Aksesuarları” eğitimleri verilmiş olup bu programın eğitim süresi 144 saattir. Bu programda, ev ekonomisine katkı yapabilmeleri için kursiyerlere; tekniğine ve modeline göre kalıp hazırlamayı, kösele tıraşlamayı, kalıp uygulamayı öğrenmeleri sağlanmaktadır. Deri aksesuar eğitimini tamamlayan kursiyerler, el sanatları sektöründe, giyim, turistik ve hediyelik ürün sektöründe veya kendi atölyelerinde çalışabilmektedirler.⁴⁰³ SAKEM verilerine göre; deri aksesuar eğitimi alan kişi sayısı 2016 yılından bu yana 17 kadından oluşmuştur.⁴⁰⁴

Hediyelik eşya kapsamında verilen eğitimlerden biri olan “Davul Derisi Pano Yapımı” ile ilgili eğitimin süresi 112 saattir. Bu program, modele uygun hazırlık yapan, çeşitli teknikler kullanıp süsleme yaparak davul derisinden pano yapan kişiler

³⁹⁸ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

³⁹⁹ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

⁴⁰⁰ S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016, a.g.e.

⁴⁰¹ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

⁴⁰² S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016, a.g.e.

⁴⁰³ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

⁴⁰⁴ S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016, a.g.e.

yetiştirmektedir. Eğitimini tamamlayan kursiyerler, el sanatları sektöründe, ev ve giyim aksesuarları üreten iş yerlerinde veya kendi atölyelerinde çalışabilmektedirler.⁴⁰⁵ 2016-2017 yılları itibariyle davul derisi pano yapımı eğitimi alan 22 kişiden 11'i kadın ve 1'i erkektir.⁴⁰⁶

Turistik ve hediyeelik eşya kapsamında SAKEM bünyesinde “Kastamonu Çarşaf Bağı” ile ilgili eğitimler verilmekte olup bu programın eğitim süresi 88 saattir. Bu program, modele göre araç ve gereç seçebilen, ip uzunluğunu hesaplayabilen, düğüm tekniklerini uygulayabilen ve süsleme yaparak ürünleri çeşitlendirebilen kişileri yetiştirmeyi hedeflemektedir. Bu alanda eğitimini tamamlayan kursiyerler, el sanatları, turistik ve hediyeelik eşya üretimi yapan işletmelerde ve kendi atölyelerinde çalışıp gelir elde edebilmektedirler.⁴⁰⁷

SAKEM tarafından verilen bez bebek, dolgu oyuncak bebek ve taş bebek yapımına yönelik eğitimlerin süresi 144 saattir. Bu program, doğru araç ve gereçleri kullanarak, seramik hamuru hazırlayabilen, beden oluşturabilen, hamurdan giysi yapabilen, teknik ve yöresel özelliklerine uygun taş bebek süsleyen veya yapan kişileri yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Programdan mezun olan kişiler el sanatları işletmelerinde, turistik ve hediyeelik eşya işletmelerinde veya kendi atölyelerinde üretim yapıp gelir edebilmektedirler.⁴⁰⁸

SAKEM bünyesinde verilen “Dekoratif Aksesuar Hazırlama” eğitimlerinin eğitim süresi 328 saattir. Bu programın temel amacı, dekoratif ev aksesuarları ile ilgili teknikleri uygulayabilen, mesleki hesaplamaları ve süslemeleri yapabilen kişilerin beceri ve bilgi düzeylerini artırmaktır. Bu eğitimi tamamlayan kursiyerler, ev tekstili, turistik ve hediyeelik eşya ürünleri üreten işletmelerde veya kendi evlerinde ve atölyelerinde çalışıp gelir elde edebilirler.⁴⁰⁹

SAKEM bünyesinde verilen eğitimlerden bir diğeri takı tasarımına yönelik eğitimidir. Bu eğitimin süresi 256 saat olup, modele uygun farklı teknikler kullanılarak tel, çivi ve misinalı, örme düğümlü takı yapan kişiler yetiştirilmesi hedeflenmektedir.

---

⁴⁰⁵ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

⁴⁰⁶ S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016, a.g.e.

⁴⁰⁷ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

⁴⁰⁸ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

⁴⁰⁹ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

Takı tasarımı eğitimini tamamlayan kişiler, el sanatları sektörü, küçük veya büyük ölçekli işletmeler, giyim aksesuarı yapan iş yerleri vb. yerlerde çalışabilmektedir.⁴¹⁰

3.2.3.11. Bilinçlendirmeye Yönelik Eğitimler

Bilinçlendirmeye yönelik olarak SAKEM bünyesinde “Evlilik Öncesi” eğitim verilmektedir. Programın temel amacı evlenme çağına gelen ve aile kurmak için bir araya gelen kişileri evlilik hayatına hazırlamaktır. Bu programda, evlilik öncesinde çiftlerin birbirlerini iyi tanımaları, evlilik aşamasında etkin iletişim kurabilmeleri ve sorunları ortak bir biçimde çözebilmeleri için bilgiler verilmektedir.⁴¹¹

SAKEM tarafından eğitim süresi 104 saat olan “Bilinçli Hamilelik ve Bebek Bakımı” eğitimleri verilmektedir. Bu programın konu başlıkları “Hamilelik”, “Beden sağlığı”, “Bebek bakımı”, “Bireysel bakım” oluşturmakta olup kursiyerlerin bilinçli hamile kalabilmeleri ve sağlıklı bir hamilelik dönemi geçirmeleri için dikkat etmeleri gereken konularda eğitimler verilmektedir. Dolayısıyla bu eğitimde kursiyerlerin; anne ve çocuk sağlığı, gebelik ve emzirme dönemi beslenme, aile planlaması, bebek bakımı ve beslenmesi ile ilgili becerilerinin ve bilgilerinin artırılması hedeflenmektedir.⁴¹²

SAKEM bünyesinde 7-11 yaş ve 12-18 yaş çocukları ile ilgili aile eğitimi verilmektedir. Bu eğitimler 70 saat sürmektedir. Bu programlarda anne ve babaların ebeveynlik becerilerini geliştirmeleri yoluyla aile içi ilişkilerini güçlendirmelerini ve çocuklarının potansiyellerini en iyi şekilde kullanabilmeleri konusunda yardımcı olunmaktadır.⁴¹³

SAKEM, “Sağlıklı Yaşam İçin Harekete Geç” sloganıyla katılmak isteyen kursiyerlere sağlıklı beslenme ve kilo kontrolü konularında eğitimler düzenlemektedir. Bu program sayesinde kursiyerler, bunama riski, kemik erimesi, kas kaybı, sindirim sistemi, stres, kanser, kalp hastalıkları, yüksek tansiyon gibi birçok konuda bilinçlenmektedir.⁴¹⁴

Bilinçlendirme çalışmaları kapsamında verilen eğitimlerden biri diğeri ilk yardım eğitimidir. İlk yardım eğitiminin eğitim süresi 96 saattir. Bu program, ilk yardım konusunda kursiyerlere bilinmesi gerek temel konularda bilgiler vermeyi

⁴¹⁰ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

⁴¹¹ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

⁴¹² <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

⁴¹³ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

⁴¹⁴ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

amaçlamaktadır. Programı bitiren kişiler ister kişisel gelişimlerini tamamlamış olurlar isterse Aile ve Tüketici Bilimleri alanında çalışabilmektedirler.⁴¹⁵ SAKEM verilerine göre 2016 yılından bu yana toplam 73 kişiden 50 kadın ve 13 erkek kursiyere ilk yardım eğitimi verilmiştir.⁴¹⁶

SAKEM, 2016 yılından itibaren “Evcil Hayvan Bakıcılığı” konusunda da eğitim vermeye başlamıştır. Bu programın eğitim süresi 64 saat olarak belirlenmiştir. Evcil hayvan bakımı eğitiminin temel amacı, hayvanların beslenmesi, barınak oluşturulması, hayvanların hastalıklara karşı korunması ile hayvanlarda bilinmesi gereken hijyen kurallarına ilişkin kursiyerleri bilinçlendirmektir.⁴¹⁷

3.2.3.12. Spor ve Oyun Etkinliklerine Yönelik Eğitimler

SAKEM bünyesinde ihtiyaca göre halk oyunları, voleybol, masa tenisi, atletizm, futbol (7-14 yaş), futbol (yetişkin), aerobik ve satranç eğitimleri verilmektedir.⁴¹⁸ SAKEM verilerine göre 2016-2017 yılları itibariyle toplam 88 kişiye satranç eğitimi verilmiş olup bunlardan 31’i kadın ve 57’si erkektir.⁴¹⁹

SAKEM’in, 2013-2016 yılları arasında toplam 447 kursla 9456 kişiye çeşitli alanlarda eğitim verdiği tespit edilmiştir.

3.2.4. Safranbolu Araştırmaları Merkezi

Safranbolu Araştırmaları Merkezi, Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü bünyesinde 2013 yılında kurulmuştur. Safranbolu Araştırmaları Merkezi şimdiye kadar 17 eser bastırılmış olup Safranbolu’ya ilişkin tarihi, kültürel ve sosyal yönlerin akademik araştırmalarla desteklenmesini sağlayarak sonraki nesillere aktarılacak nitelikli ve doğru bilgi derlemeleri yapmaktadır. Yayınlanmış olan eserler aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Doç. Dr. Recep KARACAKAYA, Yrd. Doç. Dr. İsmail YÜCEDAĞ ve Nazım YILMAZ: Safranbolu Şer’iyye Sicili (2013),
- 2116 Numaralı Defter (1821-1824),
- 2123 Numaralı Defter,
- 2133 Numaralı Defter (1859-1863),

⁴¹⁵ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

⁴¹⁶ S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016, a.g.e.

⁴¹⁷ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

⁴¹⁸ <http://www.sakem.org/site/branslar>, Erişim Tarihi: 20.05. 2017

⁴¹⁹ S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016, a.g.e.

- 2144 Numaralı Defter (1879-1884),
- 2149 Numaralı Defter (1892-1908),
- Doç. Dr. Recep KARACAKAYA, Yrd. Doç. Dr. İsmail YÜCEDAĞ ve Nazım YILMAZ: Safranbolulu İzzet Mehmet Paşa Vakfiyesi ve Belgeler (2013),
- Doç. Dr. Recep KARACAKAYA, Yrd. Doç. Dr. İsmail YÜCEDAĞ ve Bülent Nuri KILAVUZ: Safranbolu Kitabeleri (2013),
- Yrd. Doç. Dr. Lütfiye GÖKTAŞ KAYA: Safranbolu Merkez Mezarlığı Mezar Taşları (2013),
- Prof. Dr. Nigan BAYAZIT: Safranbolu Geleneksel Konutları ve Toplumsal Değişme (2014),
- İsmail ARSLAN: Resimlerle Unutulmaya Yüz Tutmuş Çocuk Oyunları (2014),
- Prof. Dr. Sami ŞENEL ve Prof. Dr. Hür Mahmut YÜCER: Safranbolu Kültür ve Medeniyet İzleri Araştırması (2014),
- Şenol SUSOY: Za'feranbolu'nun Manevi Mimarları (2014),
- Aytekin KUŞ: Karabük-Safranbolu Kaynakçası (2015),
- Doç. Dr. Recep KARACAKAYA, Yrd. Doç. Dr. İsmail YÜCEDAĞ ve Nazım YILMAZ: Safranbolu 1831 Nüfus Kayıtları (2015),
- Turgay TOKAT: Safranbolu Bizimle Güzel,
- Atilla Alp BÖLÜKBAŞI: Tarihin Nefesi Safranbolu,
- Prof. Dr. Hür Mahmut YÜCER: Safranbolu da Dini Hayat'tır.
Safranbolu Araştırmaları Merkezi, 2013 yılından bu yana toplam 17 eseri bastırarak halkın hizmetine sokmuştur.

3.2.5. Bilgi Evi

Bilgi evi, Safranbolu Belediyesi bünyesinde 2011 yılında faaliyete başlamıştır. Safranbolu da dershaneye gidemeyen çocuklar için eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak ve öğrencilerin eğitimlerine destek olmak için kurulan kurum, çocuklara dersane eğitimi ve kulüp faaliyetlerinde bulunmaktadır. Bunun yanı sıra Aslanlar merkez ve Tarihi çarşı şubelerinde Ödev Evi formatında ödevler konusunda çocuklara destek verilmektedir.⁴²⁰ Kurulduğu günden bu yana 5000'in üzerinde öğrenciye hizmet vermiş olan Bilgi Evi'nin amaçları aşağıdaki gibi özetlenebilir;⁴²¹

⁴²⁰ <http://safranbolubilgievi.com/?/kurumsal/HAKKIMIZDA> (Erişim Tarihi: 29.06.2017).

⁴²¹ S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016

- Öncelikle öğrencilerimizin eğitim hayatlarında milli-manevi değerlere sahip bireyler olarak yetişmesi,
- Öğrencilerin eğitim hayatlarında akademik başarılarına katkı sağlamak,
- Kendini ifade edebilen özgüvenli bireyler yetiştirmek,
- Hobi kurslarıyla yeteneklerini keşfetmelerini sağlamak,
- Spor faaliyetlerine teşvik etmek ve branş öğretmenleri eşliğinde uygun mekanlarda bu faaliyetlerini takip etmek,
- Sosyal yönlerini geliştirmek amacıyla tiyatro, koro, gezi, piknik vb. faaliyetler yapmak,
- Kitap okuma sevgisi kazandırmak için yarışmalar düzenlemek,
- Başarı ve motivasyon eksikliğini gidermek amacıyla rehberlik faaliyetleri düzenlemek ve bu faaliyetlerle öğrencilerimizin eğitimlerine önemli ölçüde katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Değerler eğitimiyle milli ve manevi açıdan eğitmeye, ailelerine, milletimize faydalı birer bireyler olmaları için çalışıyoruz. Bütün bu çalışmaları sosyal belediyeçilik anlayışımızla herkese eşit ve herkesin ihtiyaçlarını gidermek, yani insanımıza özel hizmet çeşitlerini sunma çabası olarak modern belediyeçilik uygulamasını gerçekleştirmektedir. Kısacası değerler eğitimi dersleri ile çocuklara Milli Manevi değerler öğretilip bunların hayata geçirilmesini sağlamaktadır.⁴²²

Bilgi Evi olarak kış ve yaz okulu olmak üzere sosyal alanlarda ve okul alanlarında çocuklara ücretsiz hizmet vermektedir. Çocukların topluma faydalı ve duyarlı birer bireyler olarak yetişmelerine destek verilmektedir. Safranbolu Belediyesi bünyesinde eğitim öğretim hizmeti veren Bilgi Evi, yaz ve kış okulu ile üçüncü sınıftan dokuzuncu sınıfa kadar tüm öğrencilere çeşitli alanlarda ders ve etkinliklerle hizmet vermektedir.⁴²³ Bilgi evinde dönemler itibarıyla eğitim verilen öğrencilerin sayısı Tablo 8’de sunulmuştur.

⁴²² http://safranbolubilgievi.com/?/kurumsal/HAKKIMIZDA_ (Erişim Tarihi: 29.06.2017) .

⁴²³ http://safranbolubilgievi.com/?/haber_detay/YAZ-OKULU-KAYITLARIMIZ-BASLADI, 29.06.2017

Tablo 8. Bilgi Evinde Eğitim Verilen Öğrenci Sayısı

2013-2014 Eğitim Öğretim Yılı	Kış Okulu	160
	Yaz Okulu	430
2014-2015 Eğitim Öğretim Yılı	Kış Okulu	320
	Yaz Okulu	450
2015-2016 Eğitim Öğretim Yılı	Kış Okulu	515
	Yaz Okulu	420
2017-2018 Eğitim Öğretim Yılı	Kış Okulu	120
	Yaz Okulu	420

Kaynak: S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016

Kış dönemi okulu kapsamında hafta içi gruplarına, Aslanlar Bilgi Evi ve Tarihi Çarşı şubelerinde 3.ve 4. sınıflara ödev evi ve değerler eğitimi adı altında öğrencilere hizmet verilmektedir. Hafta sonu gruplarına, Aslanlar Bilgi Evinde 4. 5. 6. 7. ve 8.sınıf olmak üzere öğrencilere sabah ve öğlen iki seansta farklı gruplara, değerler eğitimi ile birlikte 6 branşta (Matematik, Türkçe, İngilizce, Fen Bilgisi, Sosyal Bilgiler ve Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi) ders verilmektedir. Ders dışında 2016 yılında faaliyete geçen kulüplerde (Satranç, El Sanatları, Kur'an-ı Kerim, Gitar, Bağlama, Hızlı okuma, Zekâ Oyunları, Resim, Karikatür, Zerafet, Origami, İngilizce) öğrencilere çeşitli imkânlar sunulmaktadır. Özel eğitim faaliyetleri kapsamında, kalabalık ortamlarda öğrenme güçlüğü çeken öğrencilere talep ettikleri ders doğrultusunda, birebir etüt hizmeti verilmektedir. Bunun yanı sıra ev ziyaretleri, Kutlu Doğum programı, ailele kitap okuyorum etkinliği, seminerler, anne okulu, piknik ve geziler gibi etkinlikler düzenlenmektedir.⁴²⁴

Okulların tatile girmesiyle birlikte başlayan yaz okulunda öğrencilerin yaz tatillerini daha verimli ve daha eğlenceli bir şekilde geçirmeleri sağlanmaktadır. Yaz okulunda öğrencilere Müftülük tarafından görevlendirilen hocalar tarafından 10:00-13:00 saatleri arasında Kur'an-ı Kerim, Siyer-i Nebi, Değerler Eğitimi dersleri verilmektedir. Geleceğin teminatı olan değerli öğrencilere bu bağlamda hayat rehberi olan Kuran-ı Kerim-i okumaları ve anlamaları öğretilmekte, Siyer-i Nebi dersleri ile Hz. Muhammedin (S.A.V) hayatı, hadisleri, ahlakı idrak edilmektedir.⁴²⁵ Bilgi evi öğleden sonra ise öğrencilere, 13:30-16:00 saatleri arasında seçtikleri, ilgi duydukları çeşitli hobi kurslarına katılabilme imkanını sağlamaktadır. Bu çerçevede Halk Eğitim Müdürlüğüne görevlendirilen öğretmenler tarafından ebru, mis sabun, keçeden

⁴²⁴ S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016.

⁴²⁵ <http://safranbolubilgievi.com/?aktiviteler/EgiTSEL-AKTiViTELER>, Erişim Tarihi: 29.06.2017.

oyuncak, resim, hızlı okuma, zekâ oyunları, el sanatları, bağlama, gitar, origami, işaret dili dersleri verilmektedir. Bunun yanı sıra öğrencilerin, basketbol, voleybol, futbol, masa tenisi, tekvando, hentbol, satranç, badminton gibi çeşitli spor branşlarında da eğitim alabilmelerine yardımcı olmaktadır. Yaz okulu programı kapsamında piknikler, yarışmalar, iftar programları, yılsonu sergileri vb. aktiviteler de düzenlenmektedir. Yaz dönemi okulu, öğrencilerin eğitim aldıkları dallarda, kent meydanında yaptıkları ve yeteneklerini sergiledikleri kapanış programıyla son bulmaktadır.⁴²⁶

Ayrıca yaz ve kış okullarına katılan öğrencilerin velileri ve Bilgi evi öğretmenleri çeşitli etkinliklere katılıp eğlenme ve güzel vakit geçirme olanağına sahip olmaktadır. Dolayısıyla öğrenciler sadece öğrenmeyle kalmayıp verimli vakit geçirme imkânına da sahip olmaktadır.⁴²⁷ Bilgi Evi düzenlemiş olduğu yaz ve kış kurslarında 2013-2017 yılları itibariyle toplam 2835 çocuğa çeşitli alanlarda eğitim vermiştir.

3.2.6. Beyaz Masa

Beyaz Masa, Safranbolu halkının belediyenin sunmuş olduğu hizmetlerden etkin bir şekilde yararlanabilmesi için 2009 yılında faaliyete geçmiştir. Beyaz Masa kanalı ile halkın dilek ve taleplerini, varsa şikâyetlerini telefon, mail, faks veya şifahi olarak almak suretiyle, belediye birimleri ile yazışmalar yapar ve müracaat edenlere geri dönüş yaparak halkın bilgilendirilmesini sağlar. Diğer taraftan bilgi verme fonksiyonu ile Safranbolu halkının, belediyenin dışındaki hizmetlerle alakalı bilgilendirme görevini de Beyaz Masa yerine getirmektedir.⁴²⁸

3.2.7. Safranbolu Evlendirme Dairesi

Safranbolu belediyesi, 1985 yılında yayınlanmış olan ancak, 2006 ve 2014 yıllarında bazı maddeleri üzerinde değişiklik yapılan “Evlendirme Yönetmeliği” çerçevesinde bir aile kurmak için bir araya gelen kadın ve erkeğin usulüne göre evlenmelerini sağlamaktadır.⁴²⁹ Evlendirme memuru ise yönetmeliğin 7. maddesinde belirtildiği üzere belediye başkanı veya belediye başkanı tarafından görevlendirilmiş olan evlendirme memurudur.⁴³⁰

⁴²⁶ S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016, a.g.e.

⁴²⁷ <http://safranbolubilgievi.com/?/kurumsal/HAKKIMIZDA>, a.g.e.

⁴²⁸ <http://www.safranbolu-bld.gov.tr/?/iletisim/beyaz-masa>, Erişim Tarihi: 08.07.2017

⁴²⁹ Evlendirme Yönetmeliği, (1985, 7 Kasım), *Resmî Gazete*, 18921, m.2/f.

⁴³⁰ Evlendirme Yönetmeliği, a.g.e., m.7

Safranbolu evlendirme dairesinin evlendirme işlemlerine ilişkin 2014 öncesi verilere ulaşılammıştır. Ancak 2014 yılında 383 evlendirme işlemi yapılmış olup, yapılan nikâhlardan 215 tanesi belediye evlendirme dairesinde 118'i ise çiftlerin isteği üzerine özel düğün salonlarında yapılmıştır. 2015 yılında yapılan toplam 375 evlendirme işleminden 238'i belediye evlendirme dairesinde, 137'si özel düğün salonlarında yapılmıştır. 2016 yılında ise toplam 342 evlendirme işlemi yapılmış olup bunlardan 213'ü belediye evlendirme dairesinde ve 129'u özel düğün salonlarında gerçekleştirilmiştir.⁴³¹

3.2.8. Sokak Hayvanları Barınma ve Rehabilitasyon Merkezi

Sokak Hayvanları Barınma ve Rehabilitasyon Merkezi Sokakta yaşayan başıboş hayvanlar hem halk hem çevre sağlığı açısından risk taşımaktadır. Sahipsiz hayvanların denetim altında tutulması, her türlü sağlık ve barınma ihtiyaçlarının sağlanması, günümüz sosyal belediyecilik anlayışının gereklerindedir. Bu gereklilikten hareketle Sokak Hayvanları Barınma ve Rehabilitasyon Merkezi, insancıl yöntemlerle sokak hayvanlarının sayısını azaltmak, sahiplendirmek, sokak hayvanlarından kaynaklanan zoonoz hastalıklarını önlenmek, hayvanlardan kaynaklanan şikâyetleri önlenmek ve ısırık vakalarını takip etmek amacıyla 2011 yılında kurulmuştur.⁴³²

Sokak Hayvanları Barınma ve Rehabilitasyon Merkezi, hayvanları yakalamak, muayene veya tedavi etmek, karantinaya almak, kısırlaştırmak, aşılamak, kayıt altına almak, sahiplendirmek veya alındığı yere bırakmak gibi rehabilitasyon hizmetleri sunmaktadır.⁴³³

Barınağa alınan her hayvanın kaydı yapılmaktadır. Hayvanın nereden, ne zaman geldiği, barınma süresinde uygulanan tedavi işlemleri, aşı uygulama zamanı, sahiplendirme tarihi veya bırakılma zamanı kayıt altına alınmaktadır. Barınağı ziyaret eden kişilerin sahipsiz hayvan edindirme formunu doldurduktan sonra sahiplendirme işlemleri yapılmaktadır. Bununla birlikte hayvanların yakalanması amacıyla yakalama ekibinde iki personel yer almaktadır. Hayvanlar, en az acı veren uyuşturucu iğne yöntemiyle etkisiz hale getirilmektedir. Muayenesi tamamlanan hayvanlardan hastalık şüphesi olanlar karantinaya alınmakta ve hastalıkla ilgili gereken tedavi işlemleri

⁴³¹ Safranbolu Evlendirme Dairesi Memuru, Emrullah Özdemir, Kişisel Görüşme, 01.08.2017.

⁴³² <http://hayvanbarinagi.safranbolu.bel.tr/site/barinak/id/amac-3>, Erişim Tarihi: 06.06.2017.

⁴³³ <http://hayvanbarinagi.safranbolu.bel.tr/site/barinak/id/hizmetler-2>, Erişim Tarihi: 06.06.2017

uygulanmaktadır. Kısırlaştırmaları gereken hayvanların kısırlaştırılması hijyenik yöntemlerle yapılmakta olup günde ortalama 2 veya 3 hayvana kısırlaştırma işlemi uygulanmaktadır. Kısırlaştırması yapılan hayvanlara, yıllara göre uygun görülen çeşitli renkteki küpeler takılmakta ve kayıt altına alınmaktadır. Kısırlaştırma sonrası uygulanan antibiyotik tedaviler aksatılmadan devam edilmekte ve her kısırlaştırılan hayvana ayrıca kuduz aşısı da yapılmaktadır.⁴³⁴

Safranbolu Belediyesi Sokak Hayvanları Barınma ve Rehabilitasyon Merkezi 1 adet ameliyathane birimi, muayene, bekleme ve müşahede odası, ofis ve mescitten oluşmaktadır. Barınaklar açık ve kapalı alanlar olmak üzere toplam 60 adet köpeği barındırma kapasitesine sahiptir. Bunun yanı sıra kaliteli ve hızlı hizmet vermek için 1 barınak aracı mevcuttur.⁴³⁵

3.2.9. Mezarlık Bilgi Sistemi

Safranbolu Belediyesi yoksul, kimsesiz ve ihtiyaç sahibi olan kişilere ücretsiz defin işlemlerinin yanı sıra ücretsiz cenaze nakil yardımı da yapmaktadır.⁴³⁶ Bu çerçevede Safranbolu Belediyesi tarafından 2013 yılında mezarlık bilgi sistemi projesi gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen bu sosyal belediyecilik sistemi sayesinde vatandaşlar ziyaret etmek istedikleri vefat eden yakınlarının mezarlık bilgilerini, mezarlık konumunu vb. mezarlık bilgi sistemi üzerinden görmekte, hızlı bir biçimde mezarlıktaki yeri tespit etmekte ve detaylı bilgiye ulaşmaktadırlar.⁴³⁷

3.2.10. Safranbolu Belediyesinin Sosyal Hizmetleri ve Yardımları

Sosyal hizmetler ve yardımlar konusunda belediyelerin görev ve sorumlulukları 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda düzenlenmiştir. Nitekim kanunda sosyal hizmetler ve yardımlar belediyelerin görevleri arasında sayılmış ve belediyeler; sosyal hizmetleri ve yardımlar, nikâh kıymaları, meslek ve beceri kazandırma eğitimleri, kadınlar ve çocuklar için koruma evlerini açmakla yükümlendirilmiştir.⁴³⁸ Ayrıca dar gelirli, yoksul, muhtaç ve kimsesizler ile engellilere yapılacak olan sosyal hizmetlerin ve yardımların belediye bütçesinden karşılanacağı belirtilmiştir.⁴³⁹

⁴³⁴ <http://hayvanbarinagi.safranbolu.bel.tr/site/barinak/id/hizmetler-2>, Erişim Tarihi: 06.06.2017.

⁴³⁵ <http://hayvanbarinagi.safranbolu.bel.tr/site/barinak/id/hizmetler-2>, Erişim Tarihi: 06.06.2017.

⁴³⁶ Safranbolu Belediyesi, Sosyal Yardım Yönetmeliği, Karar Tarihi: 01.07.2016, m.6/c.

⁴³⁷ <http://ims.safranbolu.bel.tr/Projects/SAFRANBOLU/Pages/MEBIS.aspx>, 06.06.2017

⁴³⁸ 5393 Sayılı Belediye Kanunu, a.g.e., m.14/a

⁴³⁹ 5393 Sayılı Belediye Kanunu, a.g.e., m.60/i

Bu çerçevede Safranbolu Belediyesi tarafından, yerine getirilecek olan yardımlara ilişkin esaslar, 01.07.2016 yılında yapılan toplantı kararıyla hazırlanan Yönetmeliğin 5. maddesinde düzenlenmiştir. Bu yönetmeliğe göre; yıl boyunca yapılacak yardımların miktarı, bütçede belirlenen yoksul ve muhtaçlara ayrılan ödenekten karşılanır.⁴⁴⁰ Belediye bu yönetmelikte belirtilen şartları taşıyan kişilere yardımda bulunabilir.⁴⁴¹ Yardıma muhtaç kişileri üretken duruma geçirmek maksadıyla mümkün ise bunlara iş imkânı araştırılması veya üretkenliklerini kendi aralarında sağlayacak araç ve gereçlerini alınmasına karar verilebilir.⁴⁴² Yardımlar, devamlı, belirli aralıklarla veya bir defada yapılabilir. Kimlere nasıl ve ne kadar süre ile yardım yapılacağına Yardım Komisyonu kararında yer verilir.⁴⁴³ Yardım yapılmasına karar verilen kişilere ayrıca bir numara verilir ve yardım kararları mahalle bazında tasnif edilerek muhafaza edilir.⁴⁴⁴ Aylık ve yardımların başlama tarihi, başvurunun Komisyonca kabul edildiği tarihi takip eden aybaşıdır.⁴⁴⁵

Yardım taleplerinin karşılanmasında; belediyenin mali durumu, hizmetin ivediliği, muhtaç olma derecesi, başvuru veya tespit sırası dikkate alınır.⁴⁴⁶ Yardımların bağış olarak alınmasında ve dağıtılmasında muhtarlıklar, dernek, vakıflar ve ilgili kamu kurum ve kuruluşları, özel ve tüzel kişiler ile de işbirliği yapılabilir.⁴⁴⁷ Yardımların insan onurunu zedelemeyecek koşullarda sunulması için, yardım komisyonu kararı ile nakdi yardım yapılabilecek kişi veya ailelere, temel ihtiyaçlarını karşılamak üzere para yerine geçebilen alışveriş çeki (kuponu) ve kart ile verilebilir.⁴⁴⁸ Yardımlar devamlı, belirli aralıklarla ve/veya bir defada yapılabilir.⁴⁴⁹ Yardımın ulaştırıldığı bağış sahiplerine telefon, elektronik posta veya bir başka iletişim aracı ile bildirilir.⁴⁵⁰

Yardımlar, nakdi ve aynı olabileceği gibi kısmen nakdi ve kısmen aynı de yapılabilir.⁴⁵¹ Aynı ve nakdi yardım programlarının uygulanmasında yaşlı, engelli,

⁴⁴⁰ Sosyal Yardım Yönetmeliği, m.5/a

⁴⁴¹ Sosyal Yardım Yönetmeliği, m.5/b.

⁴⁴² Sosyal Yardım Yönetmeliği, m.5/ç

⁴⁴³ Sosyal Yardım Yönetmeliği, m.5/d

⁴⁴⁴ Sosyal Yardım Yönetmeliği, m.5/e

⁴⁴⁵ Sosyal Yardım Yönetmeliği, m.5/ı

⁴⁴⁶ Sosyal Yardım Yönetmeliği, m.5/g

⁴⁴⁷ Sosyal Yardım Yönetmeliği, m.5/ğ

⁴⁴⁸ Sosyal Yardım Yönetmeliği, m.5/h

⁴⁴⁹ Sosyal Yardım Yönetmeliği, m.5/o

⁴⁵⁰ Sosyal Yardım Yönetmeliği, m.5/ö

⁴⁵¹ Sosyal Yardım Yönetmeliği, m.5/c

çocuklar, kimsesiz ve düşkünlere öncelik tanınır.⁴⁵² Aynı yardımlarda kullanılacak mal ve malzemelerin alımı 4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu ve diğer ilgili mevzuat hükümlerine göre gerçekleştirilir.⁴⁵³ Aynı yardımlarda kullanılmak üzere bağışlanmış mal ve malzeme de bu Yönetmelikte tespit edilmiş esaslara göre dağıtılır.⁴⁵⁴ Aynı yardımların dağıtımını üçüncü şahıslardan hizmet alımı şeklinde yaptırılabilir.⁴⁵⁵ Aynı yardımlar süreli veya kırtasiye, ilaç, gıda, giyim, ev tekstili, mobilya, beyaz eşya, mutfak eşyası ve yakacak yardımı gibi geçici nitelikte olabilir.⁴⁵⁶ Aynı ve nakdi yardımların yapılmasında ve muhtaçlık tespitinde komisyonun takdir yetkisi esastır. Yardımlardan daha önce faydalanmış olmak bir hak doğurmaz.⁴⁵⁷

Belediyece bu yönetmelik kapsamındaki kimselere dağıtılmak üzere Kamu İhale Kanunu hükümlerine göre alımı gerçekleştirilen veya sosyal yardımlarda kullanılmak üzere Belediyeye bağışlanan aynı yardımlar ile belediyece tedarik edilen mal, madde ve malzemeler merkezde toplanır ve belediye personeli ve araçlarıyla muhtaç ve yoksul kişilere en uygun yöntemlerle matbu tutanak, evrak düzenlenerek dağıtımını yapılır. Hayır Çarşısına bağışlanan ürünler, yardım yapanlarca bizzat getirebileceği gibi telefonla da müracaat halinde mahalline gidilerek bağış kabul edilir. Gelen bağışlar önce sayı ve cins olarak tespit edilip kullanılmayacak durumda olanlar tutanakla belirlenip ayrılır. Bağışçının ismi, adresi, telefonu ile birlikte bilgisayara kaydedilir. Teslim alındığına dair alındı belgesi düzenlenerek bağışlayana verilir. Tekstil cinsi bağışlar önce yıkanıp, kurulanıp, ütülenerek reyondaki yerini alır.⁴⁵⁸

3.2.10.1. Safranbolu Hayır Çarşısı

Hayır Çarşısı “Veren Elle Alan Eli Buluşturmak” sloganıyla Safranbolu Belediyesi tarafından 2013 yılında hayırsever vatandaşların vermiş olduğu kıyafet ve ev eşyalarını ihtiyaç sahibi ailelere ulaştırmak üzere hizmete girmiş bir birimdir.⁴⁵⁹ Hayır Çarşısı; belediye sınırları dâhilindeki muhtaç durumda olduğu tespit edilen ihtiyaç sahiplerine aynı ve nakdi yardımında bulunmak, aynı malzemelerin niteliklerine uygun şartlarda kabulü, depolanması, muhafazası ve yardım maksatlı

⁴⁵² Sosyal Yardım Yönetmeliği, m.5/f

⁴⁵³ Sosyal Yardım Yönetmeliği, m.5/i

⁴⁵⁴ Sosyal Yardım Yönetmeliği, m.5/j

⁴⁵⁵ Sosyal Yardım Yönetmeliği, m.5/l

⁴⁵⁶ Sosyal Yardım Yönetmeliği, m.5/m

⁴⁵⁷ Sosyal Yardım Yönetmeliği, m.5/n

⁴⁵⁸ Sosyal Yardım Yönetmeliği, m.5/k

⁴⁵⁹ <http://karabuk.gov.tr/safranbolu-belediyesi-hayir-arsisi-acildi>, 07.06.2017

olarak ücretsiz dağıtılması yardımlarla ilgili esasları belirlemek ve yardım dağıtması hizmetlerinin yürütülmesini sağlamaktır.⁴⁶⁰

2013 yılı itibariyle ulaşılan aile sayısı 336, ulaşılan kişi sayısı 1410 ve verilen parça sayısı 41.560 adettir. Bu kapsamda dezavantajlılara 8900 parça muhtelif kıyafet gönderilmiştir. Karabük Sakatlar Derneği'ne 4242 parça muhtelif kıyafet gönderilmiştir. 65 aileye gıda ve 34 aileye un yardımı yapılmıştır. 13 adet kurban dağıtımı yapılmış olup 27 kurban payı da ailelere dağıtılmıştır. 85 öğrenciye ev eşyası yardımı yapılmıştır. 45 torba kömür ve 95 çuval odun ihtiyaç sahiplerine verilmiştir. Afganlı bir kadının hastane masrafları için 400 TL para yardımı verilmiştir. Cezaevi ziyareti kapsamında 47 pantolon, 10 tişört ve bebek kıyafeti yardımı yapılmıştır. 2013 itibariyle Hayır Çarşısının yapmış olduğu yardımlar Tablo 9'da sunulmuştur.⁴⁶¹

---

⁴⁶⁰ S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016.

⁴⁶¹ S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016, a.g.e.

Tablo 9. 2013 Yılı İtibariyle Hayır Çarşısı Tarafından Yapılan Yardımlar

Ürün İsmi	Sayısı	Ürün İsmi	Sayısı
Tek Kişilik Yatak	134	3'lü sehpa	1
Çift kişilik yatak	27	Orta sehpa	10
Pamuk yatak	4	Komodin	4
Divan	5	Şifonyer	3
Çift kişilik baza	15	Gardırop	9
Tek kişilik baza	53	Kitaplık	3
Ranza	9	Çamaşır askısı	4
Kanepe	32	Halı	150
2'li koltuk	1	Yolluk	28
Çekyat	15	Halıfleks	4
Karyola	57	Paspas	2
Oturma grubu	14	Perde	123
Yatak odası takımı	2	Masa	5
Genç odası takımı	2	Çalışma masası	12
Buzdolabı	24	Sandalye	20
Çamaşır makinesi	23	Tabure	6
Bulaşık makinesi	4	Okul çantası	240
Elektrik süpürgesi	10	Çocuk beşiği	8
Ütü	13	Çocuk ranzası	15
Ütü masası	8	Çocuk karyolası	2
Televizyon	19	Çocuk yatağı	6
TV sehpası	12	Bebek puseti	1
Elektrik sobası	2	Bebek nevresimi	8
Fırınlı aygaz	18	Yorgan	13
Fırın	2	Yastık	12
4'lü aygaz	18	Nevresim takımı	43
Tüp	17	Pike	2
Soba	6	Yatak örtüsü	4
Sehpa	7	Masa örtüsü	5

2014 yılı itibariyle ulaşılan aile sayısı 359, ulaşılan kişi sayısı 1520 ve verilen parça sayısı 61.780 adettir. Bu kapsamda dezavantajlılara 5400 parça muhtelif kıyafet gönderilmiştir. Cumayanı'na 102.700 parça muhtelif kıyafet verilmiştir. Karabük Sakatlar Derneği'ne 7087 parça muhtelif kıyafet gönderilmiştir. 2600 TL'lik 1 adet engelli çocuk arabası alınmıştır. Çocuklara 425 adet yeni ayakkabı giydirilmiştir. Ailelere 956 torba kömür ve 691 çuval odun yardımı yapılmıştır. Bir öğrenci evine 250 TL'lik gıda yardımı yapılmıştır. İhtiyaç sahibi öğrencilere 47 koli gıda yardımı yapılmıştır. 199 öğrenciye eşya ve 179 aileye gıda yardımı yapılmıştır. 73 aileye 100 torba 10 kg'lık un yardımı yapılmıştır. 18 adet kurban dağıtılmış olup 94 kurban payı ailelere dağıtılmıştır. Çevrikköprü'de ihtiyaç sahibi 70 kişiye bir hayırsever tarafından yemek verildi. Bir hayırsever vatandaş tarafından 44 kız öğrenciye Eski Çarşı ve Çevrikköprü Restaurant'ta yemek verilmiştir. İHH'dan gelen toplam 75 koli gıda yardımı dağıtılmıştır. 5 yaşındaki bir çocuğa bisiklet yardımı yapılmıştır. Toplam 250

koli kumanya ihtiyaç sahiplerine dağıtılmıştır. 140 adet 25 TL’lik HEDİYE ÇEKİ verilmiştir. 53 aileye kahvaltılık yardımı ve 102 aileye temizlik malzemesi yardımı yapılmıştır. Diyanet tarafından bağışlanan 40 adet BİMKART hediye çeki ihtiyaç sahibi ailelere verilmiştir. 2014 itibariyle Hayır Çarşısının yapmış olduğu yardımlar Tablo 10’da sunulmuştur.⁴⁶²

Tablo 10. 2014 Yılı İtibariyle Hayır Çarşısı Tarafından Yapılan Yardımlar

Ürün İsmi	Sayısı	Ürün İsmi	Sayısı	Ürün İsmi	Sayısı
Koltuk takımı	18	Sehpa	12	Çalışma masası	16
Tek kişilik yatak	281	4’lü zigon sehpa	2	Bilgisayar masası	3
Çift kişilik yatak	84	Orta sehpa	3	Sandalye	24
Pamuk yatak	7	Komodini	17	Tabure	7
Divan	4	Şifonyer	11	Fırınlı aygaz	34
Hasta yatağı	1	Gardırop	14	4’lü aygaz	26
Hasta karyolası	1	Kitaplık	15	2’li ocak	4
Kanepe	47	Vestiyer	4	3’lü ocak	5
Tekli koltuk	2	Ayna	4	Fırın	8
2’li koltuk	3	Güzine	1	Mini fırın	1
Çekyat	56	Çanak anten	1	Mikrodalga fırın	2
Karyola	78	2’li vitrin	2	Davul fırın	1
Ranza	36	Mutfak dolabı	1	Kızartma makinesi	1
2’li ranza	1	Çelik dolap	3	Mutfak robotu	1
3’lü ranza	1	Mutfak mermeri	1	Çöp kovası	1
Tek kişilik baza,	230	Ocak altı dolap	3	Vileda seti	3
Çift kişilik baza	24	Halı	241	Valiz	2
Oturma grubu	8	Yolluk	68	Ayakkabılık	1
Yatak odası takımı	3	Halıfleks	30	Tüp	39
Genç odası takımı	3	Paspas	7	Tüplü saç	1
Çocuk odası takımı	2	Buzdolabı	44	Perde	216
Çocuk beşiği	9	Mini buzdolabı	2	Minder	2
Çocuk karyolası	4	Çamaşır makinesi	41	Elbise askısı	1
Çocuk ranzası	12	Bulaşık makinesi	3	Çamaşır askısı	4
Çocuk yatağı	4	Elektrik süpürgesi	15	Yorgan	47
Bebek arabası	4	Elektrikli şofben	2	Yastık	34
Çocuk salıncağı	2	Ütü	28	Battaniye	58
Anne kuağı	1	Ütü masası	4	Elektrikli battaniye	2
Bebek puseti	3	Televizyon	35	Nevresim takımı	72
Çocuk yürütücü	6	TV sehpası	14	Çarşaf	3
Çocuk bisikleti	1	Elektrik sobası	5	Pike	4
Bebek çantası	2	Katalitik soba	1	Havlu	18
Bebek bezi	33	Bilgisayar	3	Yatak örtüsü	7
Çocuk banyo sepeti	1	Masa	16	Masa örtüsü	7
Bebek nevresimi	12	Çizim masası	1	Ufo	1
Bebek yorganı	2				

2015 yılı itibariyle ulaşılan aile sayısı 202, ulaşılan kişi sayısı 808 ve verilen parça sayısı 10.608 adettir. Ayrıca Cumayanı’na 77.640 parça muhtelif kıyafet

⁴⁶² S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016, a.g.e.

verilmiştir. İsmetpaşa mahallesine 1805 parça muhtelif kıyafet gönderilmiştir. Kastamonu ili Araç ilçesine 1500 parça muhtelif kıyafet verilmiştir. Dezavantajlılara 5896 parça muhtelif kıyafet gönderilmiştir. Cezaevine 483 parça muhtelif kıyafet gönderilmiştir. Karabük Sakatlar Derneği'ne 812 parça muhtelif kıyafet yardımı yapılmıştır. Şantiyeye 1635 parça muhtelif kıyafet verilmiştir. 376 öğrenciye eşya yardımı yapılmıştır. Yağmur Yardımlaşma Derneği'nin yardımlarıyla ihtiyaç sahiplerine 55.375 TL nakit yardımı yapılmıştır. Hayırseverler tarafından bağışlanan 1014 adet BİMKART hediye çeki ihtiyaç sahibi ailelere verilmiştir. Deniz Feneri'nden gelen 77 adet gıda ve temizlik kolisi dağıtılmıştır. Ovacuma'nın köylerinde yanan evler için 10 adet pencere ve 15 adet kapı verilmiştir. 190 aileye gıda yardımı yapılmıştır. İhtiyaç sahibi ailelere 155 çuval un, 325 torba odun ve 626 torba kömür yardımı yapılmıştır. 24 adet kurban dağıtılmış olup 131 kurban payı da ailelere dağıtılmıştır. Hayır Çarşısı aracılığıyla Ankara'dan gelen 5000 adet 2016 yılı takvimi kurumlara dağıtılmıştır. 1 adet 2600 TL'lik engelli çocuk arabası alınıp ihtiyaç sahibine verilmiştir.⁴⁶³

Bu yardımların yanı sıra 2015 yılında Safran Çiçeği Anaokulu, Safranbolu Anaokulu, Zati Ağar İlköğretim Okulu, Altın Safran Anaokulu, Altın Safran İlköğretim Okulu, Bostanbükü İlköğretim Okulu, Gül Bahçesi Kreşi öğrencileri, Karabük Adliyesi ve Safranbolu Maliyesi Hayır Çarşısına kıyafet bağışlarında bulunmuştur. 2014 yılında evi yanmış olan bir vatandaşa ev yapımı için 1 Ton demir alınmıştır. Yenice müftülüğünden gıda yardımı alınmıştır. Afrika'da kesilmek üzere 100 adet kurban bağışı toplanmıştır. Afrika'daki yetimhane inşaatı için 25.000 TL bağış toplanmıştır. Kanuni Ortaokulunun deformasyona uğramış öğrenci sıraları, bakım için marangoza taşınmıştır. Festivalde sergilenen eserler, İstanbul Bahçeşehir Üniversitesine götürülmüş ve Bahçelievler Üniversitesi'nden 21 adet tablo alınıp, sergi için Cinci Hanı'na bırakılmıştır. Ankara Çankaya'dan, sergi için tablolar alınıp, Muallimler Birliği'ne bırakılmıştır. İtfaiye binasından 80 torba kömür alınıp SAKEM çarşı şubesine bırakılmıştır. Eflanili bir iş adamı tarafından 1 ton un bağışı alınmıştır. Safranbolu Merkez Cami inşaatı için 2000 TL yardım toplanmıştır. 2015 itibariyle Hayır Çarşısının yapmış olduğu yardımlar Tablo 11'de sunulmuştur.⁴⁶⁴

⁴⁶³ S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016, a.g.e.

⁴⁶⁴ S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016, a.g.e.

Tablo 11. 2015 Yılı İtibariyle Hayır Çarşısı Tarafından Yapılan Yardımlar

Ürün İsmi	Sayısı	Ürün İsmi	Sayısı	Ürün İsmi	Sayısı
Tek kişilik yatak	276	Davul fırın	1	Tüp	16
Çift kişilik yatak	47	Mutfak dolabı	1	Halı	201
Kanepe	71	Tekerlekli sandalye	1	Yolluk	77
Çekyat	97	Akülü araba	2	Halıfleks	97
Koltuk takımı	71	Sehpa	32	Yastık	54
Yatak odası takımı	5	Ütü	8	Pike	7
Oturma grubu	9	Ütü masası	4	Yorgan	126
Genç odası takımı	3	Masa	46	Nevresim takımı	90
Tek kişilik koltuk	31	Sandalye	284	Battaniye	113
3'lü koltuk	3	Tabure	7	Muşamba	1
Ranza	170	Yemek masası	1	Yatak örtüsü	5
Çocuk ranzası	10	Çalışma masası	27	Masa örtüsü	1
Pamuk yatak	9	Çizim masası	3	Perde	287
Divan	10	Bilgisayar masası	10	Elbise askısı	1
Tek kişilik baza	80	Yemek masası	1	Vileda temizlik seti	2
Karyola	98	3'lü vitrin	2	Ayna	1
Hasta karyolası	2	Şifonyer	7	Paspas	3
Buzdolabı	61	Vitrin	21	Çamaşır demiri	1
Mini buzdolabı	1	Gardrop	47	Yer minderi	6
Çamaşır makinesi	56	Komodun	12	Bebek puseti	5
Mini ç. Makinesi	1	Ayakkabılık	2	Bebek arabası	7
Bulaşık makinesi	7	Konsol	3	Bebek karyolası	4
Televizyon	34	Sebzelik	1	Bebek yastığı	4
TV sehpası	14	Soba tablası	1	Çocuk beşiği	6
Elektrik süpürgesi	72	Elektrikli soba	1	Bebek yorganı	2
Fırınlı aygaz	12	Soba	22	Dikiş makinesi	1
4'lü aygaz	29	Büyük tüp	2	Bebek nevresimi	14
Tost makinesi	1	Kitaplık	23	Ana kucağı	14

2016 yılı itibariyle ulaşılan aile sayısı 206, ulaşılan kişi sayısı 731 ve verilen parça sayısı 25.945 adettir. Ayrıca Cumayanı'na 62.390 parça muhtelif kıyafet gönderilmiştir. Dezavantajlılara 4.650 parça muhtelif kıyafet gönderilmiştir. Yeşilova beldesine 9.938 adet muhtelif kıyafet gönderilmiştir. Karabük Sakatlar Derneği'ne 1780 parça muhtelif kıyafet gönderilmiştir. Sığınmacı ailelere 2.878 parça muhtelif kıyafet gönderilmiştir. Şantiyeye 8.560 parça muhtelif kıyafet gönderildi. Yenice'deki Şirinköy Ortaokulu'na 261 adet kırtasiye malzemesi gönderilmiştir. Cezaevi'ne 144 parça muhtelif kıyafet ve 37 adet ayakkabı gönderilmiştir. 540 öğrenciye eşya yardımı yapılmıştır. Yağmur Yardımlaşma Derneği olarak, 50 öğrenciye barınma yardımı olarak her ay 100 TL nakit yardımı ve 5'i mülteci olmak üzere 7 aileye her ay kira yardımı yapılmıştır. 1077 çuval un, 112 çuval odun, 14.5 ton kömür ihtiyaç sahiplerine dağıtılmıştır. 265 aileye gıda yardımı yapılmıştır. 14 adet BİMKART hediye çeki ihtiyaç sahiplerine verilmiştir. İsmetpaşa Mahallesi'nde evi yanan aileye 120 parça

muhtelif kıyafet yardımı yapılmıştır. Yağmur Yardımlaşma Derneği bünyesinde 81.505 TL nakit yardımı yapılmıştır. 2016 yılında Deniz Feneri Derneği'nin göndermiş olduğu 90 adet gıda ve temizlik kolisi dağıtılmıştır. Toplam 284 adet kurban payı ailelere dağıtılmıştır. 2016 itibariyle Hayır Çarşısının yapmış olduğu yardımlar Tablo 12'de sunulmuştur⁴⁶⁵

Tablo 12. 2016 Yılı İtibariyle Hayır Çarşısı Tarafından Yapılan Yardımlar

Ürün İsmi	Sayısı	Ürün İsmi	Sayısı	Ürün İsmi	Sayısı
Koltuk takımı	56	Elektrik süpürgesi	27	Sünger yatak	25
3'lü koltuk	2	Televizyon	1	Saz	1
Tekli koltuk	19	TV sehpası	16	Bebek yatağı	18
Ranza	33	Gardırop	54	Masa	60
Tek kişilik baza	250	4'lü aygaz	32	Çamaşır sepeti	8
Çift kişilik baza	1	Fırın	6	Çekyat örtüsü	17
Çift kişilik yatak	32	Sandık	2	Buzdolabı	49
Yatak odası takımı	5	Bebek yürütücü	2	Ketil	5
Tek kişilik yatak	242	Tost makinesi	2	Mikser	1
Çift kişilik yatak	37	Ayakkabılık	1	Orta sehpa	9
Kanepe	22	Okul çantası	70	Seccade	23
Oturma grubu	2	Boy aynası	1	Sehpa takımı	14
Çekyat	151	Paket bebek bez	9	Karyola	111
Kitaplık	22	Tekerlek sandalye	1	Bilgisayar masası	17
Ütü masası	11	Büro sandalyesi	1	Ana kucacı	27
Yolluk	124	Bebek puseti	10	Elektrik battaniye	2
Çocuk bisikleti	1	Bebek karyolası	4	Masa örtüsü	38
Halı	189	Semaver	1	Genç odası takım	3
Halıfleks	15	Mini fırın	2	Havlular	36
Komodin	26	Çalışma masası	25	Giysi rafı	7
Vitrin	11	Yemek masası	2	Bebek arabası	14
Masa	44	Sandalye	212	Hasta karyolası	2
Bebek beşiği	12	Tabure	8	Divan	11
Yastık	106	Ütü	10	Katalitik soba	1
Battaniye	108	Tüp	42	Fiskos	2
Yastık kılıfı	10	Çöp kovası	2	Dikiş makinesi	1
Yorgan	151	Şifonyer	7	Bebek karyolası	9
Pike	4	Perde	305	Mutfak dolabı	4
Sehpa	11	Nevresim takımı	115	Vestiyer	5
3'lü sehpa	2	Konsol	8	Pamuk yatak	34
4'lü sehpa	1	Soba	27	Bebek nevresimi	9
Yatak örtüsü	3	Paspas	10	Divan	27
2'li koltuk	4	Bulaşık makinesi	4	Minder	18
Çamaşır makinesi	51	Elektrik sobası	9		

Yukarıdaki belirtilmiş olan yardımların yanı sıra “Bebekler Üşümesin ve Bayırbucak Türkmenlerine Yardım Kampanyası” başlatılmıştır. Kampanya çerçevesinde 1150 adet kazak, hırka, yelek, atkı ve bere örülmüştür. 4 tır un, 1 tır bot

⁴⁶⁵ S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016, a.g.e.

ve ayakkabı, 1 tır battaniye, bebek maması ve bisküvisi, bebek bezi, bakliyat, kışlık kıyafet, soba ve tıbbi malzeme yardımı yapılmıştır. Benzer şekilde Şanlıurfa ve Halep'e yardım turları yollanmıştır. Ayrıca Bostanbükü ve Eflani'de evi yanan iki aileye malzeme yardımı yapılmıştır.⁴⁶⁶ Hayır çarşısı, 2013-2016 yılları itibariyle ulaştığı aile sayısı 1113, ulaştığı kişi sayısı 4462 ve dağıtılan muhtelif eşya sayısı 243.370 adettir.

3.2.10.2. Aceze Yardımı

Safranbolu Belediyesi, bulunan 1959 tarihli encümen kararı ile o tarihlerden günümüze kadar ihtiyaç sahiplerine aceze yardımı yapmaya devam etmektedir. Aceze yardımı; belediye meclisi tarafından belirlenen miktarda aynı veya nakdi olarak yapılan yardımdır. Nakdi yardımlar her ayın 20'sinde ödenecek şekilde planlanmıştır.⁴⁶⁷ Safranbolu Belediyesi'nde aceze yardımlarına yönelik çalışmalar Mali İşler Müdürlüğü tarafından yerine getirilmekte, yardıma ilişkin ön araştırmalar ise Zabıta Müdürlüğü tarafından yapılmaktadır. Ayrıca Zabıta Müdürlüğü yardımların dağıtımını konusunda da önemli roller üstlenmektedir. Safranbolu Belediyesinin 2013-2016 yılları arasında yaptığı aceze yardımı Tablo 13'te sunulmuştur.

Tablo 13. Safranbolu Belediyesinin Aceze Yardımları

Yıllar	Aceze Yardımı Yapılan Kişi Sayısı
2013	152
2014	70
2015	238
2016	164
Toplam	624

Tabloda görüldüğü üzere; 2013-2016 yılları arasında aceze yardımı almak amacıyla Belediyeye başvuran kişi sayılarının 2013 yılında 152 kişi, 2014 yılında 70 kişi, 2015 yılında 238 kişi ve 2016 yılında 164 kişi olmak üzere toplam 624 kişi olduğu görülmektedir.

3.2.10.3. Asker Aylığı Yardımı

Asker ailesi yardımı; asker ailelerinden muhtaç olanlara yardım hakkındaki 4109 sayılı Kanun gereğince gerekli şartları taşıyan ve istenilen belgeleri hazırlayan asker ailelerine yapılan yardımdır.⁴⁶⁸ Bu çerçevede Safranbolu Belediyesi, askerlik

⁴⁶⁶ S. B. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016, a.g.e.

⁴⁶⁷ Sosyal Yardım Yönetmeliği, m.6/i

⁴⁶⁸ Sosyal Yardım Yönetmeliği, m.6/b

görevini yerine getirmek için evinden ayrılan kişilere mağdur olmamaları için, bulunan 1959 tarihli encümen gündeminde görüşüldüğü tarihten bu yana asker aylığı yardımı yapmaya devam etmektedir. Safranbolu Belediyesi'nde asker aylığı yardımlarına yönelik çalışmalar Mali İşler Müdürlüğü ve Zabıta Müdürlüğü tarafından yerine getirilmektedir. Yardım yapılacak kişilerin tahkikat çalışmalarını Zabıta Müdürlüğü yapmaktadır. Safranbolu Belediyesinin 2013-2016 yılları arasında yaptığı asker aylığı yardımları Tablo 14'te sunulmuştur.

Tablo 14. Safranbolu Belediyesinin Asker Aylığı Yardımları

Yıllar	Aceze Yardımı Yapılan Kişi Sayısı
2013	28
2014	17
2015	17
2016	13
Toplam	75

Tablo 14'te görüldüğü üzere; 2013-2016 yılları arasında aceze yardımı almak amacıyla Belediyeye başvuran toplam kişi sayısı 75 kişidir. Buna göre; 2013 yılında 28 kişiye, 2014-2015 yıllarında 17'şer kişiye ve 2016 yılında ise 13 kişiye asker aylığı yardımı yapıldığı söylenebilir.

3.2.10.4. Tek Seferlik Yapılan Yardımlar

Safranbolu Belediyesi, ilçede ikamet eden kişilere mağduriyetlerini gidermek için tek seferlik olarak nakit yardımı yapmaya devam etmektedir. Safranbolu Belediyesi'nde tek seferlik nakit yardımlarına yönelik çalışmalar Mali İşler Müdürlüğü ve Zabıta Müdürlüğü tarafından yerine getirilmektedir. Yardım yapılacak kişilerin tahkikat çalışmalarını Zabıta Müdürlüğü yapmaktadır.

Safranbolu Belediyesi olarak 2013 yılı itibariyle 4 kişiye toplam 1380 TL tek seferlik olarak nakit yardımı yapılmıştır. Buna göre; Safranbolu'nun Çavuş Mahallesi'nde ikamet eden bir kişiye 250 TL, Yeni Mahalle'de ikamet eden bir kişiye 300 TL, Barış Mahallesi'nde ikamet eden bir kişiye 580 TL ve Atatürk Mahallesi'nde ikamet eden bir kişiye de 250 TL nakdi yardım yapılmıştır. 2014 yılında 2 kişiye toplam 1050 TL nakdi yardım yapılmıştır. Buna göre; Atatürk Mahallesi'nde ikamet eden bir kişiye 300 TL ve Barış Mahallesi'nde ikamet eden bir kişiye de 750 TL nakdi yardım yapılmıştır. Benzer şekilde 2015 yılında da Aşağı Tokatlı Mahallesi'nde ikamet eden iki kişiye 900 TL ve 200 TL olmak üzere toplam 1100 TL nakdi yardım yapılmıştır. Safranbolu Belediyesi 2016 yılında Cemal Caymaz Mahallesi'nde ikamet

eden bir vatandaşa 2500 TL ve Yeni Mahalle’de ikamet eden birine 4000 TL olmak üzere toplam 6500 TL nakdi yardım yapmıştır.

3.2.10.5. Engelli Vatandaşlara Yapılan Yardımlar

Safranbolu Belediyesi, ilçede ikamet eden engelli vatandaşlara nakdi yardım veya engelli kişilere akülü araç temini, tamiri vb. konularında da yardımlar yapmaya devam etmektedir. Safranbolu Belediyesi’nde engelli vatandaşlara yönelik yardımlar Mali İşler Müdürlüğü ve Zabıta Müdürlüğü tarafından yerine getirilmektedir. Yardım yapılacak kişilerin tahkikat işlemlerinde sorumlu olan birim ise Zabıta Müdürlüğü’dür.

Safranbolu Belediyesi, 2013, 2015 ve 2016 yıllarında toplam 10 engelli vatandaşa çeşitli konularda yardımlarda bulunmuştur. Buna göre; 2013 yılında Emek Mahallesi’nde ikamet eden bir kişiye akülü engelli aracı satın alınmıştır. Yine Emek Mahallesi’nde ikamet eden ve ekonomik durumu olmadığı için arızalanan engelli aracını tamir ettiremeyen bir kadının aracı tamir ettirilmiştir. Safranbolu Belediyesi, 2015 yılında toplam 4 engelli vatandaşa yardımda bulunmuştur. Buna göre İzzetpaşa Mahallesi, Yeni Mahalle, Barış Mahallesi ve Esentepe Mahallesi’nde ikamet eden 4 kişiye birer adet akülü engelli aracı satın alınmıştır. 2016 yılında ise farklı mahallelerde ikamet eden 4 vatandaşın engelli aracının, Safranbolu Belediyesi imkânları dâhilinde tamiri sağlanmıştır.

3.2.10.6. Spor Kulüplerine Yapılan Yardımlar

Safranbolu Belediyesi, bölgedeki amatör kulüplerindeki gençlere sahip çıkmak, destek olmak ve sporcuların başarılı olmalarına katkıda bulunmak için çeşitli yardımlar yapmaktadır. Safranbolu Belediyesi’nde spor kulüplerine yönelik yardımlar Mali İşler Müdürlüğü ve Destek Hizmetler Müdürlüğü tarafından yerine getirilmektedir. Yardım yapılacak kulüplere yardımların dağıtımını ise Zabıta Müdürlüğü ve Destek Hizmetler Müdürlüğü tarafından sağlanmaktadır.

Safranbolu Belediyesi, 2013-2016 yılları arasında spor kulüplerine çeşitli konularda yardımlarda bulunmuştur. 2013 yılında Safranbolu Belediye Spor Derneğinin faaliyetlerini daha sağlıklı ve düzgün yürütülebilmesi için, Safranbolu İlçe Stadyumu ve Safranbolu Kapalı Spor salonu yanındaki binanın, birinci katının, ofis olarak kullanılabilmesi için 3 adet çalışma masası, 3 adet masa koltuğu, 6 adet misafir sandalyesi, 3 adet masa sehпасı, 1 adet toplantı masası, 20 adet toplantı masa

sandalyesi, 4 adet ısıtıcı, 1 adet buzdolabı, 1 adet ocak üstü set, 1 adet televizyon ve mutfak malzemeleri satın alınmıştır. 2013 yılında Safranbolu Belediyesi tarafından Safranbolu Belediye Spor Kulübüne tahsis edilmek üzere, Yeni Mahalle’de bulunan Halı Sahası, Kira Tespit Komisyonunca tespit edilen kira bedeli üzerinden 3 seneliğine kiralanmıştır. 2013 yılının Ekim ayında Belediye Spor Kulübünün, 2013-2014 sezonu için Belediyeden talebi üzerine; 20 adet kamp eşofmanı, 20 kişilik uzun kollu forma, 20 kişilik kısa kollu forma, 20 kişilik idman eşofmanı ve 20 adet futbol topu satın alınmıştır. Benzer şekilde Kasım ayında 2013-2014 sezonu için 50 kişilik kamp eşofmanı, 50 kişilik uzun kollu forma, 50 kişilik kısa kollu forma, 50 kişilik idman eşofmanı, 20 adet futbol topu ve 10 adet basketbol topu yardımı yapılmıştır.

2014 yılı Mart ayında Safranbolu Belediye Spor Kulübü’ne 8.000 TL nakdi yardım ve Yıldızlar kategorisinde Bolu’da yapılacak Türkiye Şampiyonasına katılacak olan takımın gidiş-dönüşü için de araç tahsis edilmiştir. Ağustos ayında Basketbol Bölgesel Amatör Ligine katılacak olan Safranbolu Belediye Spor Kulübü’ne 10.000 TL nakdi yardım yapılmıştır. Safranbolu Belediyesi, 2015 yılının Ocak ayında Safranbolu Belediye Spor Kulübüne 20.000 TL, Nisan ayında 15.000 TL, Temmuz ayında 10.000 TL, Ekim ayında 15.000 TL ve Aralık ayında 20.000 TL olmak üzere toplam 80.000 TL nakdi yardım yapmıştır. Safranbolu Belediyesi, 2016 yılının Ocak ayında Safranbolu Belediye Spor Kulübüne 30.000 TL, Şubat ayında 15.000 TL, Mart ayında 35.000 TL, Nisan ayında 20.000 TL, Haziran ayında 15.000 TL ve Ekim ayında 20.000 TL olmak üzere toplam 135.000 TL nakdi yardım yapmıştır. Spor kulüplerine 2013 yılından bu yana yapılan 448.000 TL nakit yardımının yanı sıra futbolcuların belirlenen diğer ihtiyaçlarının da karşılandığı tespit edilmiştir.

3.2.10.7. İhtiyaç Sahiplerine Verilen Yemek

Sıcak yemek yardımı; idare tarafından belirlenen zamanlarda ve yerlerde vatandaşlara yemek çadırlarından veya kapalı mekânlar da günlük verilen, evinden çıkamayacak durumda olanlara idarece ulaştırılan sıcak yemek yardımıdır.⁴⁶⁹ Sıcak yemek yardımı, Safranbolu Belediyesi bünyesinde faaliyette bulunan Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir. 2013-2016 yılları boyunca Safranbolu Belediyesi tarafından yapılan yemek yardımları Tablo 15’teki gibi özetlenebilir.

⁴⁶⁹ Sosyal Yardım Yönetmeliği, m.6/l.

Tablo 15. 2013-2016 Yılları Arasında Yapılan Yemek Yardımları

YILLAR	2013	2014	2015	2016
SICAK YEMEK (Tabldot)	(185 Kişi) 67525	(120 Kişi) 43800	(80 Kişi) 29200	(80 Kişi) 29200
KUMANYA (Adet)	-	1140	840	1144
TOPLAM	67525	44940	30040	30344

Tablo 15’te görüldüğü üzere; Safranbolu Belediyesi, 2013 yılında 185 kişiye yıl boyunca 67525 tabldot yemek yardımı, 2014 yılında 120 kişiye 43800 tabldot yemek yardımı ve 1140 adet kumanya yardımı yapmıştır. 2015 yılında 80 kişiye 29200 tabldot yemek ve 840 adet kumanya, 2016 yılında ise 29200 tabldot yemek ve 1144 adet kumanya yardımı yaptığı görülmektedir. Toplam 465 kişiye 172.849 adet tabldot yemek ve kumanya yardımı yapıldığı tespit edilmiştir

SONUÇ

Günümüzde bilgi teknolojilerinde yaşanan hızlı gelişmeler, sosyal ve ekonomik hayattaki değişimler, kamu yönetimi anlayışlarını da etkilemiştir. Demokratikleşme ve yerelleşme eğilimleri, merkezi yönetimin görev ve yetkilerinden bazılarının yerel yönetimler tarafından yerine getirilmesi gerekliliğini ortaya çıkarmıştır.

Sosyal ve kültürel politikaların oluşturulması ve vatandaşların bu konulardaki istek ve ihtiyaçlarının karşılanması hususlarının merkezi yönetim tarafından mı yoksa yerel yönetimler tarafından mı yerine getirilmesi gerektiği literatürde de tartışılmaktadır. Bu hizmetlerin yerel yönetimler tarafından yerine getirilmesi gerektiğini belirtenler; yerellik ilkesinden hareketle, halkla iç içe ve mahalli duyarlılık açısından daha avantajlı konumda olan yerel yönetimlerin sosyal sorumluluk ve kültürel faaliyetleri yerine getirmelerinin demokratik katılımçılık ve etkinlik açılarından daha isabetli olacağını ifade etmektedirler.

Bu çerçevede, devletler sosyal alandaki politikalarında yasal düzenlemeler yaparak merkezi yönetim yanında yerel yönetimlere de yetki ve sorumluluklar yüklemişlerdir. Bir anlamda, makro düzeyde “sosyal devlet” anlayışından yerel yönetimlerin de çözümün bir parçası olduğu mikro düzeyde “sosyal belediyeçilik” anlayışına geçilmiştir.

Araştırma alanı olarak seçilen, Safranbolu Belediyesinin, sosyal belediyeçilik kapsamında yerine getirmiş olduğu faaliyetler; sosyo-kültürel etkinlikler, sosyal hizmetler ve sosyal yardımlar olmak üzere üç ana bölümde gruplandırılabilir. Safranbolu Belediyesi sosyo-kültürel etkinlikler kapsamında; 2000 yılından bu yana her yıl eylül-ekim ayında ana teması “Kültürel Miras ve Korumacılık” olan Uluslararası Altın Safran Belgesel Film Festivalini düzenlemektedir. Her yıl festival süresince gerçekleştirilen çeşitli konulardaki söyleşilerin, panellerin ve belgesel film yarışmasının yanı sıra, Safranbolu mimari dokusuna uygun olarak en iyi korunan bir konağa ödül verilmektedir. Bu bağlamda Safranbolu Belediyesinin yerel kültürün, uluslararası düzeyde tanıtılması bakımından önemli çalışmalar yürüttüğü gözlemlenmiştir. Uluslararası Altın Safran Belgesel Film Festivali bu konuda örnek teşkil etmektedir. Ayrıca sosyal etkinlikler kapsamında Safranbolu Belediyesinin her yıl, Ramazan ayında düzenlediği etkinliklerin, kültürel ağırlıklı olması dikkati çekmektedir.

Safranbolu Belediyesinin, sosyal hizmetler kapsamında yürüttüğü, özellikle Safranbolu Araştırmaları Merkezi, SAKEM, Bilgi Evi, mezarlık bilgi sistemi, gibi yenilikçi uygulamaları da bulunmaktadır. Bu yeniliklerden biri olan Safranbolu Kültür Eğitim Merkezi-SAKEM, Safranbolu’da yaşayan ve bireysel yeteneklerini, mesleki ve sanatsal bilgilerini artırmak veya gelir getirici beceriler edinmek isteyen kişilerin kendilerini geliştirmelerine imkân tanımak amacıyla kurulmuştur. Kurs yeri ve kursiyer temin etmek ve maddi katkı sağlamak suretiyle merkezi yönetimin bu alanlarda hizmet veren Halk Eğitim Merkezleri ile iş birliği içinde çalışılması adeta bir sinerji doğurmaktadır. Yeniliklerden bir diğeri olan Safranbolu Araştırmaları Merkezinin, Safranbolu’nun tarihini, kültürünü ve sosyal yönlerini akademik araştırmalarla destekleyerek, bilgilerin doğru bir şekilde gelecek nesillere aktarılması misyonuyla kurulmuş önemli bir faaliyet alanına sahip olduğu görülmüştür. Yine, 2011 Yılında, temel amacının Safranbolu’da çocuklar için eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak ve öğrencilerin eğitimlerine destek olmak için dersane eğitimi ve kulüp faaliyetlerinde bulunmak olan Bilgi Evinin hizmete açıldığı anlaşılmıştır. Eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması alanında verdiği hizmetlerle Safranbolu Belediyesinin, nitelikli çalışmalar yaptığı dikkati çekmektedir. Mezarlık bilgi sistemi ile vatandaşların elektronik ortamda, vefat eden yakınlarının mezarlık bilgileri ve konumuna erişebildiği bilgi teknolojileri kullanımıyla da Safranbolu Belediyesi sosyal belediyeçilik alanında farklı yenilikleri sunduğu görülmektedir.

Safranbolu belediyesinin, sosyal yardımlar kapsamında verdiği hizmetlerde, Hayır Çarşısı yardımları ve spor kulüplerine yapılan yardımların yanı sıra ihtiyaç sahiplerine aceze, asker aylığı, engelli ve tek seferlik olarak yapılan ayni ve nakdi yardımlardan oluştuğu görülmüştür. Safranbolu Belediyesi tarafından 2013 yılında “Veren Elle Alan Eli Buluşturmak” sloganıyla kurulan Hayır Çarşısının, ayni ve nakdi olarak yapılan bağışlardan belediye sınırları içindeki muhtaç kişilere yardımlar yapmak üzere açıldığı ve bu alandaki boşluğu doldurmaya, ihtiyaçları karşılamaya yönelik çabalarının bulunduğu gözlemlenmiştir.

Günümüzde sosyal belediyeçilik kapsamında değerlendirilen faaliyetler, her ne kadar yasalardaki yerini görece yeni almış olsa da vatandaşların istek ve ihtiyaçları kültürel bir değer olarak Türkiye’deki tüm belediyelerde olduğu gibi Safranbolu Belediyesi tarafından da yerine getirilmekteydi. Diğer bir anlatımla sosyal belediyeçilik hizmetlerine ilişkin yasal düzenlemeler, pratikte zaten yerine getirilmekte

olan hizmet ve yardımlardan çok daha sonra ortaya çıkmıştır. Nitekim Safranbolu Belediyesinin sosyal belediyecilik bağlamında, kurulduğu günden bu yana yetenekleri ve kaynakları ölçüsünde birçok sosyal faaliyeti yerine getirdiği anlaşılmaktadır. Ayrıca, Safranbolu Belediyesinin geleneksel Türk mimarili evlere sahip olmanın sorumluluğunu koruma ve uygulamalarıyla hayata geçirdiğinden bu alanda ulusal ve uluslararası tescillere de sahip olduğu görülmüştür. Bu yönüyle, ulusal ve yerel kültür politikaları açısından kültürüne sahip çıkma ve tanıtmaya işlevini yerine getirdiği anlaşılmaktadır.

Safranbolu Belediyesi, sosyo-kültürel hizmet ve yardımlar konusunda, etkin olduğu gözlenmektedir. Bunda, belde sakinlerinin eğitim ve bilinç durumlarının etkili olduğu söylenebilir. Nitekim Safranbolu Belediyesinin faaliyet raporlarından ve sayısal verilerinden hizmet sunduğu kitlenin istek ve ihtiyaçları doğrultusunda etkin hizmet ve çözümler geliştirmeye önem atfettiği görülmektedir. Bununla birlikte taleplerin karşılanmasında ve hedeflere ulaşılmasında en büyük sorunun olan mali kaynak yetersizliği olduğu anlaşılmaktadır.

Gerek Safranbolu Belediyesi özelinde yapılan inceleme sonucu elde edilen bulgular ve gerekse konunun bir bütün olarak değerlendirilmesi yerel yönetimlerin sosyal politika uygulamaları bakımından fonksiyonlarının artma eğiliminde olduğunu göstermektedir. Dünyada, bilgi teknolojilerinin geldiği nokta ve sonuçlarından biri olan küreselleşme beraberinde getirdiği sorunlarla sosyal politika alanlarının da genişlemesine sebep olmuştur. Dünyanın içinde bulunduğu her alana sirayet eden küreselleşme, diğer taraftan tam zıttı gibi görünen yerelleşme eğilimi devletleri politikalarında bu iki olguyu dikkate almak zorunda bırakmaktadır. İnsanların sosyo-kültürel ihtiyaçları ve sorunları buldukları coğrafyada, yaşadıkları şehrin fiziki ortamında, o beldede yaşayan insanların eğilimlerinden ortaya çıkmaktadır. Bu açıdan, yerel olarak ortaya çıkan sorunlara yine yerel kamu otoriteleri tarafından çözüm bulunmasının daha etkin ve isabetli olacağı anlaşılmaktadır. Dünyada ve Türkiye'de yaşanan gelişmeler, yerel yönetimleri merkezi yönetimin sosyal devlet ilkesinin uygulamadaki ortağı haline getirmiştir. Yasal düzenlemelerle yerel yönetimlere verilen yetki ve sorumluluklar beraberinde sosyal adaleti, sosyal barışı ve sosyal kalkınmayı yerel yönetimlerin de ana amaçları arasına alma zorunluluğunu ortaya çıkarmıştır. Toplumun fiili ihtiyaçlarına, çözümlerin teori ve yasal düzenlemelerle desteklenmesi gerekmektedir. Yerel yönetimlerin sosyal politika uygulayıcısı olarak sosyal

belediyeçilik işlevlerini yerine getirebilmeleri için mevzuat düzenlemelerinin ve özellikle kaynak aktarımının fiili ihtiyacın gerisinde kalmaması için tedbirlerin alınması gerektiği ortadadır.

Tüm bu değerlendirmeler yerel yönetimlerin ileriki dönemlerde, ülke yönetimlerinde sosyal politika uygulamaları bakımından daha etkili olacakları öngörüsünü desteklemektedir.

KAYNAKLAR

- 1580 Sayılı Belediye Kanunu, (1930, 3 Nisan), *Resmi Gazete*, 1471.
- 1982 Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, (1982, 20 Ekim), *Resmi Gazete*, 17844.
- 442 Sayılı Köy Kanunu, (1924, 7 Nisan), *Resmi Gazete*, 68
- 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, (2004, 23 Temmuz), *Resmi Gazete*, 25531.
- 5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu, (2005, 4 Mart), *Resmi Gazete*, 25745
- 5393 Sayılı Belediye Kanunu, (2005, 13 Temmuz), *Resmi Gazete*, 25874.
- Adalıoğlu, H. H. (2013) “Bir Siyasetname Olarak Kutdagu Bilig,” *Selçuk Üniversitesi Türk Şarkiyat Araştırmaları Dergisi*, (34), 237-253
- Akdoğan, Y. (2006) “Sosyal Belediyecilik,” *Yerel Siyaset Dergisi*, (3), 9-14.
- Aksoy, M. ve Kuş, A. (2003) *Müze Kent Safranbolu*, İstanbul: Esen Ofset.
- Arnhart, L. (2011) *Siyasi Düşünce Tarihi Platondan Rawls’a*, Ankara: Adres Yayınları.
- Aslantürk, Z. ve Amman, T. (2001) *Sosyoloji-Kavramlar Kuramlar, Süreçler Teoriler*, 4. Basım, İstanbul: Çamlıca Yayınları.
- Ateş, H. (2009) “Sosyal Belediyecilik,” *Çevre Dergisi*, 17, 88-95.
- Ayhan, A. (2012) “Sosyal Güvenlik Kavramı ve İlkeleri,” *Sosyal Güvenlik Dergisi*, 1 (1), 41-55.
- Azarkan, E. (2003) “İbn Haldun’un Devlet Görüşü-Yönetimler Döngüsü,” *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 4, <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/esosder/article/view/5000067895> Erişim Tarihi: 18.03.2015.
- Barlas, U. (2015) *Geleneksel Açından Safranbolu Tıp Tarihine Bir Bakış*, İstanbul: Hilmi Barlas Eğitim Vakfı Yayını.
- Başkaya, F. (Ed. 2006) *Kavram Sözlüğü (Söylem ve Gerçek)*, II Cilt, Ankara: Maki Basın Yayın, s. 206-233.

- Baykal, T. (2008) Avrupa Birliği'nde ve Türkiye'de Sosyal Politika Uygulamaları İçinde Risk Grupları zerine Bir Değerlendirme, İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Birsin, M. (2004) Maverdi'nin Devlet Anlayışı, Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Briggs, A. (1999) "The Welfare State at Historical Perspective," *Archives Europeennes de Sociologie*, 2 (2), 221-259.
- Can, A. ve Doğan, M. (2015) *Bir Şehir Kurmak, Turgut Cansever'le Konuşmalar*, 1. Basım, İstanbul: Klasik Yayınları.
- Canatan, K. (2009) "Geleneksel Siyaset ve Devlet Felsefesinin Bir Yorumu Olarak Siyasetname," *International Periodocal for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 4 (7), 194-220.
- aha, . (2007) *Aşkın Devletten Sivil Topluma*, 3. Baskı, İstanbul: Plato Film Yayınları.
- Çeçen, A. (1996) *Kültür ve Politika*, [Aktaran: Eren, G. (2008) *Türkiye'de Yerel ve Küresel Kültür Politikaları, Kültür Bakanlığı rneği*, Kırıkkale: Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tez.]
- etin, H. (2001) "Liberalizmin Temel İlkeleri" *Cumhuriyet Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi*, 2 (1), s.219-237.
- ubuku, . D. (2008) "Avrupa Birliği erevesinde Yerel Yönetimler ve Gelir Payları," *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 63 (1), 81-120.
- ukurayır, M. A. (2010) "Yerel Siyasette Gönüllülük Mekanizması ve Boyutları", *Yerel Siyaset Dergisi*, (38), 5-7.
- Demirbilek, S. (2009) *Sosyal Politika Bağlamında Sosyal Hizmet*, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları.
- Demirel, D. (2014) "Kutad Gu Bilig'te Devlet Yönetimi," *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 6 (1), 55-61.
- Deniz, . (2012) "Türkiye'de Devletçilik Döneminde Sosyal Politikaların Gelişimi (1930-1940)," *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5 (22), 246-269.

- Dilnot, A. (2003) “*Refah Devletinin Geleceği*” Çev. Zeynep Bakıcı, http://www.canaktan.org/politika/anti_leviathan/diger-yazilar/bakici-refah-devleti.pdf. (Erişim Tarihi: 28.03.2015).
- Draft Action Plan on Cultural Policies for Development, (1998) Intergovernmental Conference on Cultural Policies for Development, Stokholm, 30 Mart - 2 Nisan.
- Duman, İ. (1997) *Sosyal Devlet*, İstanbul: İnkılap Kitapevi.
- Durmuş, Z. (1999) *Kur'an'ı Kerim'de Ulus ve Uluslararası İlişkiler*, İstanbul: Gökkuşbu Yayınları.
- Eğrik, E. B. (1998) *Türkiye'de Kültür Politikaları*, [Aktaran: Öğüt, K. A. (2009) Cumhuriyetten Günümüze Kültür ve Turizm Bakanlığının Kültür Politikasının Bir Parçası Olarak Yayın Politikaları, Ankara: Kültür Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi.]
- El Askeri, E. H. (2013) *Arap Dilinde ve Kur'an'da Farklar Sözlüğü*, 2. Baskı, İstanbul: İşaret Yayınları.
- Elma, F. (2007) *Demokrasinin Yerelleşmesinde Yerel Yönetimlerin Rolü (Azerbaycan Örneği)*, Sakarya: Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi,
- Erbay, Y. (1999) “Fransa’da İdari Sistem ve Yerel Yönetimler, *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 8 (2), 58-74.
- Erdoğan, M. (1998) “Sivil Toplum: Bir Kavramın Anatomisi,” *Liberal Düşünce Dergisi*, (10-11), 5-21.
- Erdoğan, M. K. (2011) “Hizmet, Girişim, Kültür Ekseninde İstanbul’da İlçe Festivalleri” *İstanbul’un Festivalleri* (s.79-97) Ed.: S. Ada, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayını.
- Ersoy, H. L. (2011) *Karabük Tarihi*, İstanbul: Kurtiş Matbaacılık.
- Ersöz, H. Y. (2011) *Sosyal Politikada Yerelleşme*, İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yayınları No: 99
- Esed, M. (1996) *Kur'an Mesajı Meal Tefsir*, I. Cilt, İstanbul: İşaret Yayınları.

- Falay, N., Kesik, A., Çak, M. ve Karakaş, M. (2009) “Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Sorunları ve Geleceği,” Ed.; R. Keleş, *Avrupa’ya Uyum Sağlama Sürecinde Türkiye’de Yerel Yönetimler*, (s.11-24), Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Fındıkoğlu, Z. F. *Kültüre Dair, Türk Yurdu*, [Aktaran: Öğüt, K. A. (2009) Cumhuriyetten Günümüze Kültür ve Turizm Bakanlığının Kültür Politikasının Bir Parçası Olarak Yayın Politikaları, Ankara: Kültür Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi.]
- Fukuyama, F. (2012) *Devlet İnşası (Yirmibirinci Yüzyılda Yönetişim ve Dünya Düzeni)*, İstanbul: Profil Yayınları.
- Geray, C. (1994) “Yerel Yönetimlerin Eğitim ve Kültür İşlevleri”, *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, Ankara: TODAİE, 3 (6), 3-14.
- Giritlioğlu, İ., Olcay, A. ve Özekici, Y. K. (2015)” Bir Turizm Çeşitliliği Olarak Festival Etkinliklerinin Sınıflandırılması: Türkiye Üzerine Bir Değerlendirme,” *OÜSBAD*, Kasım, 306-323.
- Gökalp, Z. (1976) *Türk Medeniyet Tarihi*, İstanbul: Toker Yayınevi.
- Gül, H. ve Özgür, H. (2004) *Âdemi Merkezîyetçilik ve Yerinden Yönetim İlişkileri, Çağdaş Kamu Yönetimi II*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Güler, İ. (1998) *İslamiyat*, cilt 1, Ankara: TDV Yayın Matbaacılık Ticaret İşletmesi.
- Güngör, E. (1989) *Türk-Kültürü ve Milliyetçilik*, (7.Baskı), İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Gürbüz, A. (2002) “Yerel Kalkınma Stratejisi İçinde Turizm ve Safranbolu,” *Bilig*, (22), 29-48.
- Gürdoğan, E. N. (2003) *Kültür ve Sanayileşme*, 3. Baskı, İstanbul: İz Yayıncılık.
- Güven, S. (2001) *Sosyal Politikanın Değerleri*, 3. Baskı, Bursa: Ezgi Kitabevi.
- Güzel, A. (2003) *Sosyal Güvenlik Hukuku*, 9. Baskı, İstanbul: Beta Basım Yayın.
- Hacib, Y. H. (1985) *Kutadgu Bilig*, II çeviri, (Çev.; R. R. Arat), 3. Baskı, Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yayınları.
- Hassan, Ü. (1982) *İbn Haldun ve Siyaset Teorisi*, Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Yayını.

- Hayek, F. A. (1947) “Esaret Yolu” Çev.: T. Feyzioğlu, *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2 (3), 384-409.
- Heywood, A. (2013) *Siyaset*, Çev.: Kolektif, Ankara: Adres Yayınları.
- <http://altinsafran.org/festival/festivals/321>, (Erişim Tarihi: 01.06.2017).
- <http://altinsafran.org/festival/festivals/337>, (Erişim Tarihi: 01.06.2017).
- <http://altinsafran.org/festival/festivals/349>, (Erişim Tarihi: 01.06.2017).
- <http://altinsafran.org/festival/festivals/392>, (Erişim Tarihi: 01.06.2017).
- <http://altinsafran.org/festival/festivals/401>, (Erişim Tarihi: 01.06.2017).
- <http://avrupa.info.tr/tr/avrupa-birligi/tarihce.htm>, Erişim (Erişim Tarihi: 12.12.2015).
- <http://hayvanbarinagi.safranbolu.bel.tr/site/barinak/id/amac-3>, (Erişim Tarihi: 06.06.2017).
- <http://hayvanbarinagi.safranbolu.bel.tr/site/barinak/id/hizmetler-2>, (Erişim Tarihi: 06.06.2017).
- <http://ims.safranbolu.bel.tr/Projects/SAFRANBOLU/Pages/MEBIS.aspx>, (Erişim Tarihi: 06.06.2017).
- <http://karabuk.gov.tr/safranbolu-belediyesi-hayir-arsisi-acildi>, (Erişim Tarihi: 07.06.2017).
- <http://karabukyatirim.com/sayfa/safranbolu>, (Erişim Tarihi: 01.06.2017).
- <http://safranbolubilgievi.com/?/aktiviteler/EgiTSEL-AKTiViTELER>, (Erişim Tarihi: 29.06.2017).
- http://safranbolubilgievi.com/?/haber_detay/YAZ-OKULU-KAYITLARIMIZ-BASLADI, (Erişim Tarihi: 30.06.2017).
- <http://safranbolubilgievi.com/?/kurumsal/HAKKIMIZDA> (Erişim Tarihi: 29.06.2017).
- <http://uluslararasi.karabuk.edu.tr/ects/tr/aboutkarabuk.htm>, (Erişim Tarihi: 01.06.2017).
- <http://unesdoc.unesco.org/images/0011/001163/116393eo.pdf> [Aktaran: Gürgezoğlu, A. (2009) *Ulusal Kültür Politikaları: Avrupa Birliğinden Örnekler ve Türkiye*

için Öneriler, Kültür Bakanlığı, Ankara: Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi.]

<http://www.ab.gov.tr/index.php?p=3> (Erişim Tarihi: 12.12.2015)

http://www.ab.gov.tr/index.php?p=45628&l=1_ (Erişim Tarihi: 12.12.2015).

http://www.goc.gov.tr/files/files/tr_goc_raporu_turkiye_2014.pdf, (Erişim Tarihi: 03.04.2016).

<http://www.hurriyet.com.tr/17inci-altin-safran-belgesel-film-festivali-ba-40236554>, (Erişim Tarihi: 01.06.2017a).

<http://www.hurriyet.com.tr/altin-safran-belgesel-film-festivali-odulleri-40237328>, (Erişim Tarihi: 01.06.2017b).

<http://www.kalkinma.gov.tr/Lists/Kalkinma%20Planlar/Attachments/12/Onuncu%20Kalkinma%20Plan%C4%B1.pdf> (Erişim Tarihi, 02.04.2016).

http://www.karabuk.bel.tr/icerik.asp?i_id=40, (Erişim Tarihi: 01.06.2017).

<http://www.karadenizgezi.net/Safranbolu-tarihi.htm>, (Erişim Tarihi: 01.06.2017).

<http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,44426/safranbolu-sehri-karabuk.html>, (Erişim Tarihi: 01.06.2017).

<http://www.meryemkoray.org/Makaleler.aspx>, (Erişim Tarihi: 23.01.2017).

<http://www.resmigazete.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 02.01.2016).

http://www.safirkonak.com/haber_detay.html, (Erişim Tarihi: 01.06.2017).

<http://www.safranbolu.bel.tr/?/safranbolu/safranboluda-turizm-74>, (Erişim Tarihi: 01.06.2017).

<http://www.safranbolu.bel.tr/?/safranbolu/safranbolunun-tarihcesi-245>, (Erişim Tarihi: 01.06.2017).

<http://www.safranbolu.gov.tr/safranbolu-evleri-ve-mimari-zellikleri>, (Erişim Tarihi: 01.06.2017).

http://www.safranboluevleri.net/icerik.asp?i_id=238, (Erişim Tarihi: 01.06.2017).

<http://www.safranbolutso.org.tr/safranbolu-ekonomisine-genel-bakis>, (Erişim Tarihi: 01.06.2017).

- <http://www.safranturizm.com/?syf=Safranbolu>, (Erişim Tarihi: 01.06.2017).
- <http://www.sakem.org/site/branslar>, (Erişim Tarihi: 20.05.2017).
- <http://www.tanitma.gov.tr/TR,22666/safranbolu.html>, (Erişim Tarihi: 01.06.2017).
- https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa_2011.pdf, (Erişim Tarihi: 22.02.2016).
- <https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa61.htm>, (Erişim Tarihi: 22.02.2016).
- <https://yazikoyum.wordpress.com/safranbolu/safranbolu-tarihi/>, (Erişim Tarihi: 01.06.2017).
- Hüseyin Pehlivan, mobil.kuremedya.com, (Kettânî, *Hz. Peygamber'in Yönetimi*, c. I, s. 52, 387.
- İbn Haldun, (1991) *Mukaddime I*, Çev.: Z. K. Urgan, İstanbul: MEB Yayınları.
- İçke, M. A., Engin, C. ve Kızılkaya, E. (2012) "Refah Devletinden Rekabet Devletine Dönüşüm Tartışmaları," *İ.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, (46), 1-24.
- İmirgi, A. (2005) "Festival Kavramı Üzerine Düşünceler," *Milli Folklor*, (65), 29-36.
- İnce, H. A. (2009) "Yerel Düzlemdeki Kamu İdareleri ve Kültür Politikaları" *Türkiye'de Kültür Politikalarına Giriş*, Ed.: S. Ada ve H. A. İnce, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayını, s. 219-253.
- İsen, M. (2007) *Yerel Yönetimler Kültür Şurası*, Ed.: M. Birekul, (s.5-10). Konya: Konya Kültür A.Ş..
- İstanbul İl Özel İdaresi, (2006-2010) *Faaliyet Raporları*, İstanbul.
- Kalınkara, V. (2004) "Yaşlılık, Yoksulluk ve Sivil Toplum Kuruluşları," *Türkiye'de Sosyal Refah Politikaları Çerçevesinde Sosyal Hizmetler: Birinci Sosyal Hizmetler Şurası*, Ankara, SHÇEK Yayını.
- Kallek, C. (2004) "Maverdi'nin Ahlaki, İctimai, Siyasi ve İktisadi Görüşleri," *Divan İlmi Araştırmalar Dergisi*, (2), 219-265
- Kant, İ. (1982) *Ahlak Metafiziğinin Temellendirilmesi*, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayını.
- Kapani, M. (2012) *Politika Bilimine Giriş*, İstanbul: Bilgi Yayınevi

- Karagöl, T. E. ve Dama, N. (2015) *Geçmişten Günümüze Sosyal Yardımlar*, İstanbul: Siyaset, Ekonomi, Toplum Araştırmaları Vakfı (SETA) Yayını No: 139.
- Karasu, K. (2009) "İngiltere'de Kamu Yönetimi", *Kamu Yönetimi Ülke İncelemeleri*, Ankara: İmge Kitabevi.
- Kaya, M. (2010) "*Erdemli Devletin Çatısını Kurdu*" Dil ve Edebiyat Dergisi, S.23, s.14-25
- Kaya, E. (2007) *Kent Yönetiminde Yeni Yaklaşım Yerel Kalkınma Yönetimi*, 2. Baskı, İstanbul: Okutan Yayınları
- Keskin, B. (2012) *Yoksulluğa Yerel Müdahale "Sosyal Belediyecilik" Muhafazakâr ve Sosyal Demokrat Perspektiften*, Bursa: Ekin Yayınevi.
- Kessler, G. (1945) *İçtimai Siyaset*, (Çev., O. Tuna) İstanbul: Gençlik Kitabevi.
- Koray, M. (2005) *Sosyal Politika*, 2. Baskı, İstanbul: İmge Kitapevi.
- Kuran-ı Kerim. (2005) *Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları*, Ankara: Özgün Matbaacılık.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4848.pdf>, (Erişim Tarihi, 02.04.2016).
- Kültür ve Turizm Bakanlığınca Yerel Yönetimlerin, Derneklerin, Vakıfların ve Özel Tiyatroların Projelerine Yapılacak Yardımlara İlişkin Yönetmelik, (2007, 15 Mart), *Resmi Gazete*, 26463.
- Maastricht Treaty, http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/treaties_maastricht_en.htm. [Aktaran; Şahinoğlu, İ. (2014) *Avrupa Birliğine Uyum Sürecinde, Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Anlayışı*, İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.]
- Matarasso, F. ve Landry, C. (2000) *Balancing Act: 21 Strategic Dilemmas in Cultural Policy*, [Aktaran: Gürgezoğlu, A. (2009) *Ulusal Kültür Politikaları: Avrupa Birliğinden Örnekler ve Türkiye için Öneriler*, Kültür Bakanlığı, Ankara: Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi.]

- Mc Guigan, J. (2004) *Rethinking Cultural Policy*, [Aktaran: Gürgezoğlu, A. (2009) *Ulusal Kültür Politikaları: Avrupa Birliğinden Örnekler ve Türkiye için Öneriler*, Kültür Bakanlığı, Ankara: Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi.]
- Menekşe, Ö. (2005) “İslam Düşünce Tarihinde Devlet Anlayışı; Nizamülmük ve Maverdi Örneği,” *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, (3), 193-211.
- Mises, L. V. (1956) *The Antycapitalistic Mentality*, London: Nosrand Company.
- Müftüoğlu, M. T. ve Sabuncu, Y. (1993) *1945’den Günümüze Türkiye ile Batı Dünyası Arasındaki Kültürel İlişkiler*, Ankara: Özyurt Matbaacılık.
- Nizamül Mülk, (2009) *Siyasetname*, Çev. M. T. Ayar ve H. A. Yücel, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Klasikler Dizisi.
- Öksüz, Ö. (2007) “Yerel Yönetimlerimizin çoğu, Altyapı açısından Yerel Sosyal politikalar Uygulamaya Hazır ve Müsait Değil,” *Sosyal Politikalar Dergisi*, (2), 88-90.
- Özaydın, M. M. (2007) *Küreselleşme Sürecinde Türkiye ve Avrupa Birliğinde Sosyal politikalarda Yaşanan Değişimin Analizi*, Ankara: Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Özcan, G. (2011) *Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Kültür Politikaları ve Kültürel Belediyecilik*, İstanbul: Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Özdemir, S. (2007) *Küreselleşme Sürecinde Refah Devleti*, İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yayın No: 2007-57.
- Özdemir, Z. (2014) Türkiye ve Fransa: İki Üniter Devletin Âdem-i Merkeziyetçilik Yaklaşımı, <http://akademikperspektif.com/2014/02/19/turkiye-ve-fransa-iki-uniter-devletin-adem-merkeziyetcilik-yaklasimi/> (Erişim Tarihi: 23.02.2016).
- Özmen, A. (2014) “Kutadgu Bilig’te Yöneten, Yönetilen İlişkileri,” *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (41), 55-60.
- Öztaş, C. ve Zengin, E. (2008) “Yerel Yönetimler ve Kültür Hizmetleri,” *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, (54), 155-180.

- Polonyi, K. (2000) *Büyük Dönüşüm: Çağımızın Siyasal ve Ekonomik Kökenleri*, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Regional and Local Government in the European Union, European Communities, Belgium, (2001), [Aktaran; Şahinoğlu, İ. (2014) *Avrupa Birliğine Uyum Sürecinde, Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Anlayışı*, İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.]
- Rodrik D. (2011) *Akıllı Küreselleşme*, Ankara: Efil Yayınevi.
- Safranbolu Belediyesi, Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2016
- Safranbolu Belediyesi, Mali Hizmetler Müdürlüğü, Faaliyet Raporu, 2016.
- Safranbolu Belediyesi, Sosyal Yardım Yönetmeliği, Karar Tarihi: 01.07.2016.
- Safranbolu Kaymakamlığı Kültür ve Tanıtım Kataloğu, 2013
- Saka, Y. (2010) *Avrupa Birliği Sosyal Politikasının Gelişimi ve Türkiye'nin Avrupa Birliği Sosyal Politikasına Uyumu*, Ankara: Maliye Bakanlığı, Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı, Yayınlanmamış Avrupa Birliği Uzmanlığı Yeterlilik Tezi.
- Saki, H. (2011) "Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı," *Dış Denetim Dergisi*, Nisan-Mayıs-Haziran.
- Saraç, T. (1989) *Büyük Fransızca Türkçe Sözlük*, 2. Baskı, İstanbul: Adam Yayınları.
- Sarıbay, A. Y. (1997) *Türkiye Demokrasi ve Sivil Toplum*, [Aktaran; Tuncel, G. (2010) *Türkiye'de Sivil Toplum Kuruluşları-Kamu Bürokrasisi Etkileşimi*, Malatya: İnönü Üniversitesi, Sosyal ve Siyasal Bilimler Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi.]
- Seyyar, A. (2002) *Sosyal Siyaset Terimleri*, İstanbul: Beta Yayınları.
- Shatkin, G. (2000) "Obstacles to Empowerment: Local Politics and Civil Society in Metropolitan Manila, the Philippines," [Aktaran: Yüksel, F. (2007) "Sosyal Devletin Dönüşüm Sürecinde Yerel Yönetimlerin Yeni İşlevleri," *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 62 (1), 279-292.]
- Sosyal Bilimler Ansiklopedisi. (1990) *Kültür Maddesi*, İstanbul, Cilt 2, s. 428-432.
- Sözer, A. N. (1994) *Türkiye'de Sosyal Hukuk*, Ankara: Nadir Kitabevi.

- Şen, M. (2007) “Kültürel Belediyeciliğe Giden Yolda Bir Aşama: Sosyal Belediyecilik,” *Sosyal Politikalar Dergisi*, (2), 30-42
- Şengül, R. (2012) “Fransa’da Yerinden Yönetim Politikalarının Belediye Yönetimine Etkileri,” *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9 (20), 31-44.
- T.C Başbakanlık Avrupa Birliği Genel Sekreterliği, (2011) *Avrupa Konseyi Yerel Yönetimler Özerklik Şartına İlişkin Bilgi Notu*, https://www.ab.gov.tr/files/haberler/2011/yerel_yonetimler_ozerklik_sarti.pdf, Erişim Tarihi: 28.08.2017.
- T.C Başbakanlık Avrupa Birliği Genel Sekreterliği, (2011) *Avrupa Konseyi Yerel Yönetimler Özerklik Şartına İlişkin Bilgi Notu*.
- Taşdelen, M. (2011) *Siyaset Sosyolojisi*, İstanbul: Kocav Yayınları.
- Tokatlıoğlu, M. Y. (2005) *Küreselleşme ve Kamu Hizmetleri*, [Aktaran: Eser, B., Memişoğlu, D. ve Özdamar, G. (2011) “Sosyal Siyasetin Üretilme sürecinde Refah Devletinden Neo Liberal Devlete Geçiş,” *Süleyman Demirel Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi*, 16 (2), 201-217.
- Toksöz, F. Avrupa Birliği ve Türkiye’de Yerel Yönetim, Türkiye Belediyeler Birliği, s.37-39
- Topçuoğlu, A. (1987) *Sosyal Politika*, İzmir: Karınca Matbaacılık.
- Topuz, H. (1998) *Dünya’da ve Türkiye’de Kültür Politikaları*, [Aktaran: Öğüt, K. A. (2009) Cumhuriyetten Günümüze Kültür ve Turizm Bakanlığının Kültür Politikasının Bir Parçası Olarak Yayın Politikaları, Ankara: Kültür Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi.]
- Tuna, O. ve Yalçıntaş, N. (1991) *Sosyal Siyaset*, İstanbul: Filiz Kitapevi.
- Tunçözgür, Ü. (2002) *Dünü ve Bugünü ile Safranbolu*, Safranbolu: Işıl Yayıncılık.
- Turan, H. , Okçu, M., Özgür, H. (Ed). (2013) *Dünya’da Yerel Yönetimler*. [Aktaran: Özdemir, Z. (2014) Türkiye ve Fransa: İki Üniter Devletin Adem-i Merkeziyetçilik Yaklaşımı, [165](http://akademikperspektif.com/2014/02/19/turkiye-</p></div><div data-bbox=)

ve-fransa-iki-uniter-devletin-adem-merkeziyetcilik-yaklasimi/ (Erişim Tarihi: 23.02.2016.)

Türkdoğan, O. (1996) *Türk Tarihinin Sosyolojisi*, [Aktaran: Taşdelen, M. (2011) *Siyaset Sosyolojisi*, İstanbul: Kocav Yayınları.]

Türkiye Diyanet Vakfı, İslam Araştırmaları Merkezi, <http://www.islamansiklopedisi.info/>, (Erişim Tarihi: 27.04.2016).

Uçar, M. (2013) *Konaklama İşletmelerinin Sosyal Sorumlulukları: Safranbolu Örneği*, Karabük: Karabük Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Üstel, F. (2009) “Kültür Politikalarına Bakış: Sorunlar ve Tartışmalar,” *Türkiye’de Kültür Politikalarına Giriş*, Ed.; S. Ada ve H. A. İnce, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayını.

Wilson, D. ve Game, C. (2011) *Local Government in the United Kingdom, Fifth Edition, Palgrave Macmillan*, [Aktaran: Yamaç, M. (2014) “İngiltere’de Yerel Yönetimler,” *Sosyal Bilimler Metinleri*, (4), 1-28.]

www.gov.uk/government/statistics/local-authority-revenue-expenditure-and-financing-in-england-2014-to-2015-final-outturn, (Erişim Tarihi: 10.01.2016).

www.gov.uk/government/statistics/local-authority-revenue-expenditure-and-financing-in-england-2014-to-2015-final-outturn, (Erişim Tarihi: 10.01.2016).

www.ziyaguney.com/dosyalar/word/fransa.doc, (Erişim Tarihi: 23.01.2016).

www.ziyaguney.com/dosyalar/word/fransa.doc, (Erişim Tarihi: 23.01.2016).

Yamaç, M. (2014) “İngiltere’de Yerel Yönetimler,” *Sosyal Bilimler Metinleri*, (4), 1-28.

Yamaner, Ş. (1998) *Atatürk Öncesinde ve Sonrasında Kültürel Değişim “Değişimin Felsefesi ve Toplumsal Özü”*, [Aktaran: Eren, G. (2008) *Türkiye’de Yerel ve Küresel Kültür Politikaları, Kültür Bakanlığı Örneği*, Kırıkkale: Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tez.]

Yayla, A. (1999) *Siyaset Teorisine Giriş*. [Aktaran; Tuncel, G. (2010) *Türkiye’de Sivil Toplum Kuruluşları-Kamu Bürokrasisi Etkileşimi*, Malatya: İnönü Üniversitesi, Sosyal ve Siyasal Bilimler Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi.]

Yayla, A. (2015) *Liberalizm*, Ankara: Turhan Yayın.

Yıldırım, A. (2014) “Belediyelerin Sosyal Politika Uygulamaları Üzerine Bir Değerlendirme,” *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (17), 485-509.

Yıldız, H. (2012) “Fransız Yerel Yönetim Sistemi,” *Yalova Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1 (1), 311-322.

Yüksel, F. (2007) “Sosyal Devletin Dönüşüm Sürecinde Yerel Yönetimlerin Yeni İşlevleri,” *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 62 (1), 279-292.

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1. İngiltere, 2013-2014 ve 2014-2015 Gelir, Gider ve Toplam Hizmet Harcamalarının Özeti.....	75
Tablo 2. İngiltere 2013-2014 ve 2014-2015 Net Cari Hizmet Harcamaları.....	75
Tablo 3. Fransa'nın Seçilmiş Ülkelere Göre GSMH İçindeki Sosyal ve Sağlık Harcamaları (%).....	78
Tablo 4. Fransa'da Mahalli İdare Birimlerine Göre Mahalli İdare Personeli	78
Tablo 5. Genel Bütçe Gelirlerinden Gelen Payın, Belediye Bütçesine Oranı	106
Tablo 6. Sosyal Yardım ve Hizmetlerin Transfer Harcamalarının Belediye Bütçesine Oranı	106
Tablo 7. SAKEM Meslek Edindirme Kurs ve Kursiyer Sayıları	112
Tablo 8. Bilgi Evinde Eğitim Verilen Öğrenci Sayısı	134
Tablo 9. 2013 Yılı İtibariyle Hayır Çarşısı Tarafından Yapılan Yardımlar	141
Tablo 10. 2014 Yılı İtibariyle Hayır Çarşısı Tarafından Yapılan Yardımlar	142
Tablo 11. 2015 Yılı İtibariyle Hayır Çarşısı Tarafından Yapılan Yardımlar	144
Tablo 12. 2016 Yılı İtibariyle Hayır Çarşısı Tarafından Yapılan Yardımlar	145
Tablo 13. Safranbolu Belediyesinin Aceze Yardımları	146
Tablo 14. Safranbolu Belediyesinin Asker Aylığı Yardımları	147
Tablo 15. 2013-2016 Yılları Arasında Yapılan Yemek Yardımları	150

ÖZGEÇMİŞ

Nurten DANIŞMAN, 14.12.1966 tarihinde Safranbolu'da doğdu. İlk, Orta ve Lise öğrenimini Safranbolu'da tamamladıktan sonra, 1985 yılında Gazi Üniversitesi Bolu İktisadi İdari Bilimler Fakültesini kazandı. 1989 Yılında İşletme bölümünden mezun olduktan sonra 1996 yılına kadar özel sektör ve kendi işletmelerinde muhasebecilik ve yöneticilik yaptı. 1996 Yılında pedagojik formasyon alarak 2000 yılına kadar sınıf öğretmenliği görevinde bulundu. 2000 Yılında, başörtüsü yasağından dolayı devlet memurluğundan çıkarıldı. 2000-2010 Yılları arasında özel sektörde çalıştı. 2010 Yılında açıktan atama yoluyla, öğretmenlik mesleğine geri döndü. 2011 yılında, kurum değiştirerek Safranbolu Belediyesinde İhale birim şefi olarak göreve başladı, aynı yıl Destek Hizmetleri Müdür V. Oldu. 2017 Yılından bu yana Başkan Yardımcılığı ve Destek Hizmetleri Müdür V. görevini yürütmektedir.